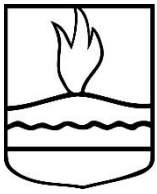

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **onsdagen den 19 juni 2024 kl. 08:00**
i Stora Le, kommunhuset för att behandla följande ärenden:

Ärende	Föredragande/Besök
1. Trafiksäkerhetsplan Dnr 2022-000088 512	Kl. 08.30 Tf kommundirektör, Jonas Olsson Ärende 1–7
2. Bostadsförsörjningsprogram för Dals-Eds kommun 2024–2027 Dnr 2024-000179 290	
3. Utvecklings- och evenemangsmedel 2024 Dnr 2023-000297 800	
4. Projekt - Hållplats Dals-Ed Dnr 2019-000105 000	
5. Ny förvaltning - e-arkiv Väst / Samverkan e-arkiv Väst Dnr 2022-000090 004	
6. Varmvattensbassängen Dalslands Sjukhus i Bäckefors Dnr 2019-000181 100	
7. Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner Dnr 2024-000186 420	
8. Remiss: Omarbetat förslag till MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor (2022–06371) Dnr 2024-000148 175	
9. Kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan Dnr 2024-000191 003	Kl. 10.30-11.00 HR.chef, Veronica Husberg

Ärende

Föredragande/Besök

10. Information till Kommunstyrelsen 2024
Dnr 2024-000016 101
 - Kl. 11.00-12.00 kommer näringslivsstrateg, Tommy Nerstrand och redovisar sammanställningen av Svenskt näringslivs enkät.
11. Rapport från Kommunalförbunden 2024
Dnr 2024-000017 101
12. Anmälan av delegationsbeslut Kommunstyrelsen 2024
Dnr 2024-000018 101
13. Meddelanden till Kommunstyrelsen 2024
Dnr 2024-000019 101

Andreas Nilsson
Ordförande

Eva-Britt Falander Fröding
Nämndsekreterare

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 111

Dnr 2022-000088 512

Trafiksäkerhetsplan

Sammanfattning av ärendet

Som en del av översiktsplanens genomförandestrategi framgår att kommunen ska ta fram en trafiksäkerhetsplan. Trafiksäkerhetsplanens syfte är att identifiera och prioritera de behov som finns för att öka tillgänglighet och trafiksäkerhet för gång-, cykel-, bil och kollektivtrafik inom Dals-Eds kommun.

Trafiksäkerhetsplanen bedöms bidra till att kommunens prioriteringar blir tydliga mot såväl invånare som andra myndigheter. Synpunkter som framkom i samband med översiktsplanens medborgardialog har lyfts in. I medborgardialogen inkom bland annat ett antal synpunkter från barn och unga. Möjlighet till ytterligare inspel fanns också under 2022. Genom att samråda trafiksäkerhetsplanen ges invånare och andra med intresse i frågan ytterligare möjlighet att ge inspel till åtgärdsbehov och behov av prioriteringar innan planen antas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-05-27.
Samrådsversion – Trafiksäkerhetsplan Dals-Eds kommun.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att samråda förslag till trafiksäkerhetsplan under perioden 24 juni 2024 - 30 september 2024.

Expedieras till

KS

Samråd Trafiksäkerhetsplan

Sammanfattning av ärendet

Som en del av översiktsplanens genomförandestrategi framgår att kommunen ska ta fram en trafiksäkerhetsplan. Trafiksäkerhetsplanens syfte är att identifiera och prioritera de behov som finns för att öka tillgänglighet och trafiksäkerhet för gång-, cykel-, bil och kollektivtrafik inom Dals-Eds kommun.

I avsnitt 1-4 redogörs för bakgrundsfaktorer samt ansvarsfördelning. I avsnitt 5 lyfts viktiga noder/stråk samt åtgärdsförslag utifrån olika behov. I avsnitt 6 sammanställs prioriterade investeringar och åtgärder utifrån de behov som lyfts.

Trafiksäkerhetsplanen bedöms bidra till att kommunens prioriteringar blir tydliga mot såväl invånare som andra myndigheter. Synpunkter som framkom i samband med översiktsplanens medborgardialog har lyfts in. I medborgardialogen inkom bland annat ett antal synpunkter från barn och unga. Möjlighet till ytterligare inspel fanns också under 2022. I bilaga 1 framgår de synpunkter som inkommit samt kommentarer till dessa. Genom att samråda trafiksäkerhetsplanen ges invånare och andra med intresse i frågan ytterligare möjlighet att ge inspel till åtgärdsbehov och behov av prioriteringar innan planen antas.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att samråda förslag till trafiksäkerhetsplan under perioden 24 juni 2024 - 30 september 2024.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf Kanslichef

Expedieras till

trafikverket@trafikverket.se

kommun@vasttrafik.se

Webbmaster för publicering anslagstavla

Socialnämnden

FOKUS-nämnden

Näringslivsutvecklare för publicering i nyhetsbrev

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Trafiksäkerhetsplan

(BILD)

Trafiksäkerhetsplan för Dals-Eds kommun
Antagen av kommunfullmäktige **XXXX-XX-XX §X**

Trafiksäkerhetsplan	0
1. Inledning	3
1.1 Syfte	3
1.2 Mål och riktlinjer	3
1.2.1 Nationella mål	3
1.2.2 Regionala mål	3
1.2.3 Kommunala mål	3
2. Demografi	3
3. Ansvarsförhållanden och förutsättningar	4
3.1 Väghållare	4
3.2 Tättbebyggt område	6
3.3 Lokala trafikföreskrifter	8
3.4 Drift och underhåll	8
3.4.1 Snö- och halkbekämpning	8
3.4.2 Sopning av gator	9
3.5 Trafiksäkerhetsåtgärder	9
3.5.1 Hastighetsdämpande åtgärder	9
3.6 Finansiering	9
3.7 Samverkan med andra aktörer	9
3.6.1 Polisen	9
3.6.2 NTF	9
4. Trafik	10
4.1 Olycksstatistik	10
4.2 Trafikmätningar	10
5. Noder och åtgärdsförslag	11
5.1 Barn i trafiken	11
5.2 Äldre/Funktionshindrade i trafiken	12
5.3 Gående/Cykel/Moped i trafiken	13
5.4 Biltrafik	14
5.6 Tung trafik	15
5.7 Kollektivtrafik	16
5.8 Räddningstjänst	16
5.9 Parkering	17
5.10 Beteendepåverkan	17
5.11 Miljöpåverkan	17
6. Prioriterade stråk och åtgärder	18
7. Referenser	20
Bilaga 1 - Synpunkter som inkommit samt kommentar i kursivt	21

1. Inledning

1.1 Syfte

Trafiksäkerhetsplanens syfte är att identifiera och prioritera de behov som finns för att öka tillgänglighet och trafiksäkerhet för gång-, cykel-, bil och kollektivtrafik inom Dals-Eds kommun.

1.2 Mål och riktlinjer

1.2.1 Nationella mål

- Övergripande mål - säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och för näringslivet i hela landet.
- Funktionsmålet - transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt.
- Hänsynsmålet - transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt, bidra till generationsmålet för miljö samt till ökad hälsa.¹

1.2.2 Regionala mål

Det övergripande målet för den regionala infrastrukturplaneringen är ett fossiloberoende transportsystem för ökad konkurrenskraft och med möjlighet till goda livsmiljöer i stad och på landsbygd - förbättrad tillgänglighet.²

1.2.3 Kommunala mål

Trafiksäkerheten tar utgångspunkt i kommunens vision och utvecklingsmål samt de ställningstaganden som gjorts i kommunens översiktsplan.

2. Demografi

Statisticon har tagit fram en befolkningsprognos för Dals-Eds kommun för perioden 2023-2033. Under prognosperioden kommer folkmängden i Dals-Eds kommun att minska med 318 invånare, från 4 606 till 4 288 personer.

Befolkningstillväxten och hur sammansättningen av befolkningen ser ut påverkar bland annat hur kommunen ska planeras/byggas, vilken service som behöver tillhandahållas, efterfrågan på barnomsorg, skola och äldreomsorg, efterfrågan på olika bostäder/boendeformer, lokaler, infrastruktur och kommunens ekonomiska förutsättningar m.m.

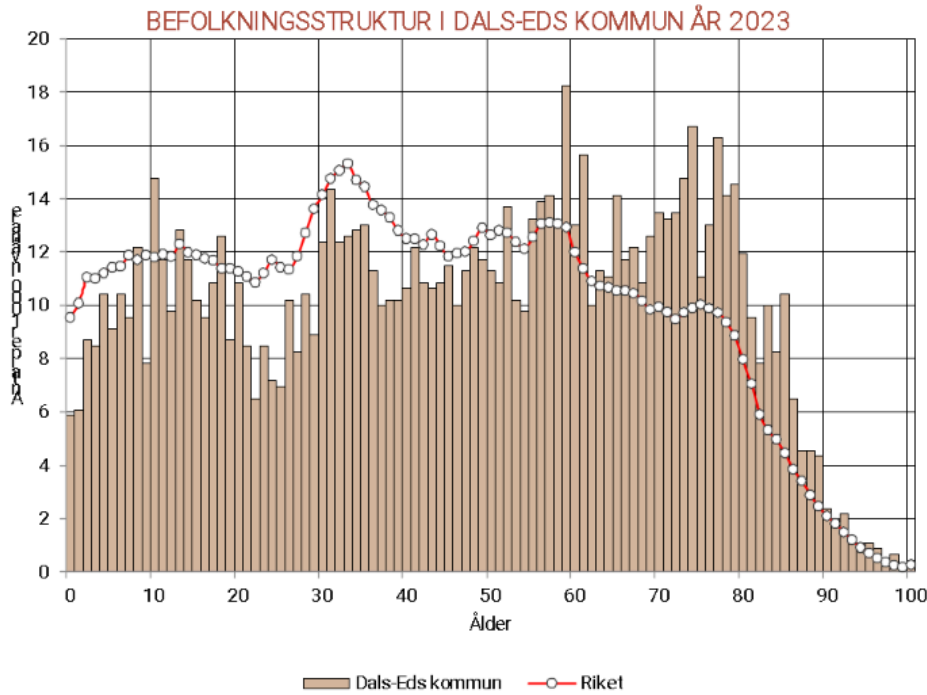
1

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/transporter-och-infrastruktur/mal-for-transporter-och-infrastruktur/>

2

<https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/ikn12147-426641723-7/native/VGR%20Inriktningsplanering.pdf>

Som diagrammet nedan visar skiljer sig befolkningsstrukturen i Dals-Ed något gentemot snittet i riket. Genomsnittsåldern i kommunen var 5 år högre än i riket år 2023.³

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2023.

Kommundel	2009	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dals-Ed	3 509	3 571	3 617	3 637	3 563	3 537	3 462	3 436
Gesäter	124	112	116	121	126	127	126	123
Håbol	235	245	244	230	228	230	217	220
Nössemark	207	168	158	159	165	181	170	168
Rölönda	449	458	467	475	486	482	470	459
Töftedal	205	202	192	181	182	188	198	195
Okänt*		7	12	10	11	11	7	5
Summa	4 729	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

3. Ansvarsförhållanden och förutsättningar

3.1 Väghållare

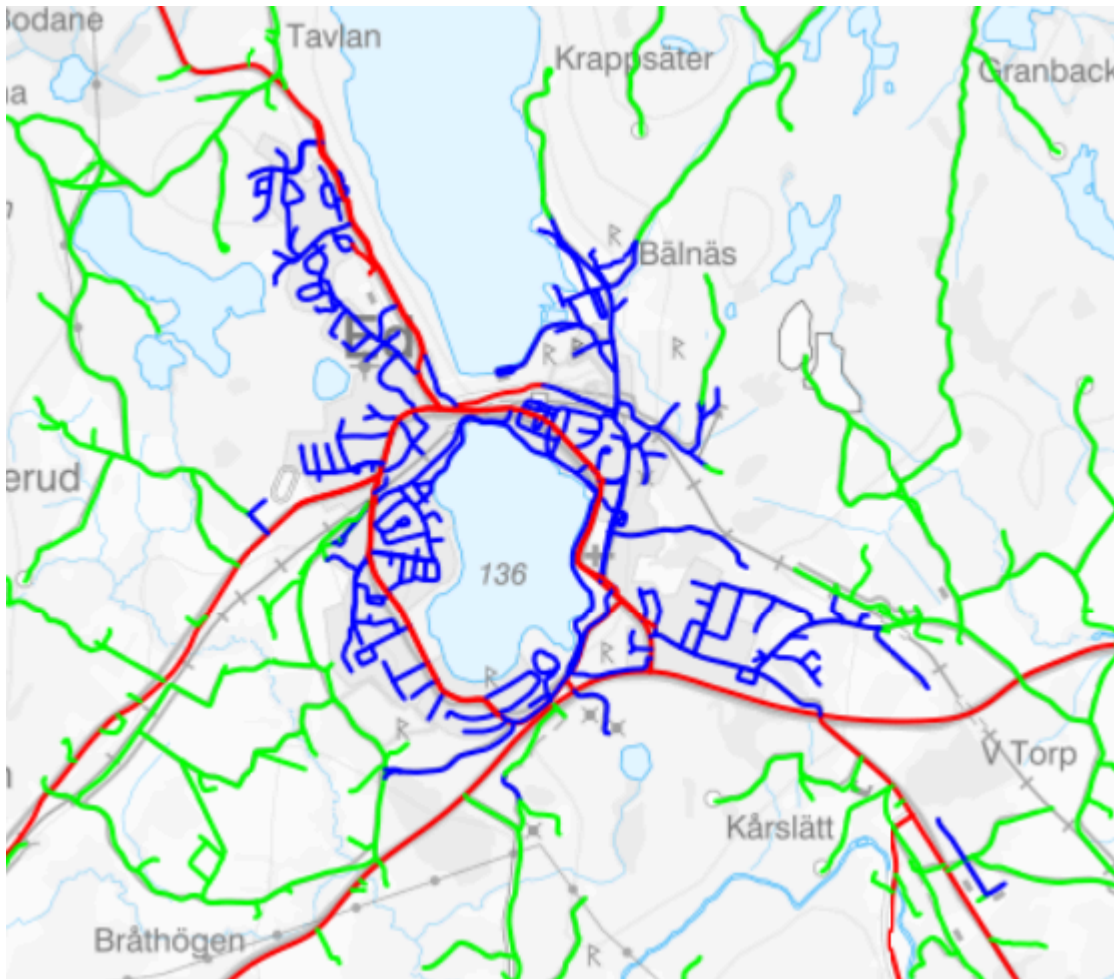
Väghållare är den som är ansvarig för väghållningen. Kommunen är väghållare för de flesta gator (blått i nedanstående karta) i Eds tätort samt för en sträcka i Håbol.

³ Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2024-2033

Trafikverket är väghållare för följande vägar inom Dals-Eds kommun:

Vägnummer	Sträckning
164	
166	
2090	Högsäter - Gesäter
2097	Stora Torp - Hökesäter
2099	Västra Fjälla - Gillanda
2101	Lundby - Ökna
2104	Till Rölanda kyrka
2105	Rölanda - Nytorp
2109	Dapen - Kårslätt
2110	Böle - Hindalebyn
2111	Böle - Tingvalla
2115	Skottbacka - Ed (Hökedalsvägen)
2116	S:a Moränvägen
2180	Loviseholm - Bästorp
2181	Dals-Högen - Jakobsrud
2182	Mon - Mons lastplats
2183	Jordbron - Nolby (Nössemarksvägen)
2184	Strand - Klevmarken
2185	N:a Moränvägen
2192	Vassända - Uleviken
2193	Grorud - Årbol
2194	Håbol kyrka - Sund
2206	Bengtsfors - Solum
2207	Rörviken - Solum
2208	Solum - Dalen
2209	Nössemark kyrka

Utanför tätort är det främst enskilda vägar samt statliga vägar.

Väghållare inom Eds tätort.

Väghållare Håbol

Källa och bild från NVDB⁴

3.2 Tättbebyggt område

Kommunen kan enligt Trafikförordningen (1998:1276) besluta om tättbebyggt område. I Dals-Eds kommun finns två tättbebyggda områden: Eds tätort och Håbol.

⁴ <https://nvdb2012.trafikverket.se/SeTransportnatverket>

Tättbebyggt område Ed. Karta från Geovis.

Tättbebyggt område Häbol. Karta från Geovis.

3.3 Lokala trafikföreskrifter

Kommunen beslutar enligt Trafikförordningen (1998:1276) om vilket område som ska utgöra tättbebyggt område eller miljözon. Kommunen kan besluta om lokala trafikföreskrifter för samtliga vägar inom tättbebyggt område kring hastighet, stannande och parkering. För de allmänna vägar inom tättbebyggt område som inte är statliga kan kommunen också besluta om andra lokala trafikföreskrifter såsom förbud mot fordon och begränsningar kring bredd och vikt etc.

Höjdgränser och andra begränsningar ska registreras i NVDB för att säkerställa korrekt GPS-information.

3.4 Drift och underhåll

Väghållaren ansvarar för drift och underhåll, vilket innebär att kommunen ansvarar för drift och underhåll av de vägar där kommunen är väghållare och Trafikverket för de vägar där staten är väghållare. För enskilda vägar ansvarar enskilda väghållare.

3.4.1 Snö- och halkbekämpning

3.4.2 Sopning av gator

3.5 Trafiksäkerhetsåtgärder

3.5.1 Hastighetsdämpande åtgärder

Väghållaren ansvarar för hastighetsdämpande åtgärder.

Hastighetsdämpande åtgärder av tillfällig karaktär lämpar sig till platser där det finns tillfälliga behov av sänkt hastighet, exempelvis under sommartid. Hastighetsdämpande åtgärder av fast karaktär lämpar sig för platser med behov av sänkt hastighet under hela året, exempelvis vid skolor.

Fastighetsägare/boende på kommunala gator kan ansöka om att få sätta ut farthinder i form av blomlådor.

3.6 Finansiering

Drift och underhåll finansieras av väghållaren.

Den nationella planen för transportinfrastruktur beskriver hur den statliga infrastrukturen ska underhållas och utvecklas. Den omfattar drift och underhåll samt riktade miljöåtgärder i hela det statliga vägnätet, investeringar och trimningsåtgärder på statliga järnvägar och nationella stamvägar, medfinansiering till kommunerna genom stadsmiljöavtal, investeringar i sjöfart (farleder och slussar) och statlig medfinansiering till länsplanerna.⁵

Statliga vägar inom kommunens område finansieras till största del genom regional plan utifrån de medel som tilldelats av staten genom nationell plan. Kommunen kan lämna inspel till regionen genom kommunalförbundet Fyrbodal.

3.7 Samverkan med andra aktörer

3.6.1 Polisen

3.6.2 NTF

NTF är en ideell organisation som arbetar för en säker och hållbar trafik för alla trafikantgrupper. NTF Fyrbodal bedriver främst trafiksäkerhetsarbete på uppdrag av Västra Götalandsregionens Folkhälsokommitté och Trafikverket. NTF utför också trafiksäkerhetsaktiviteter i samarbete med bland annat kommuner, företag och organisationer.⁶

⁵

<https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/langsiktig-planering-av-infrastruktur/nationell-plan/>

⁶ <https://fyrbodal.ntf.se/om-oss/organisation/>

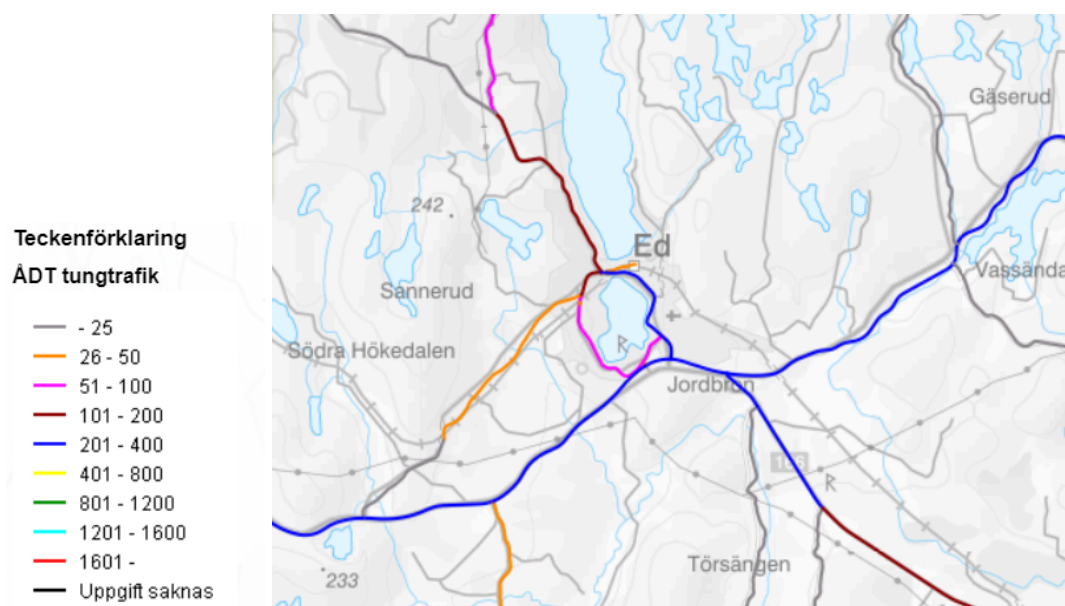
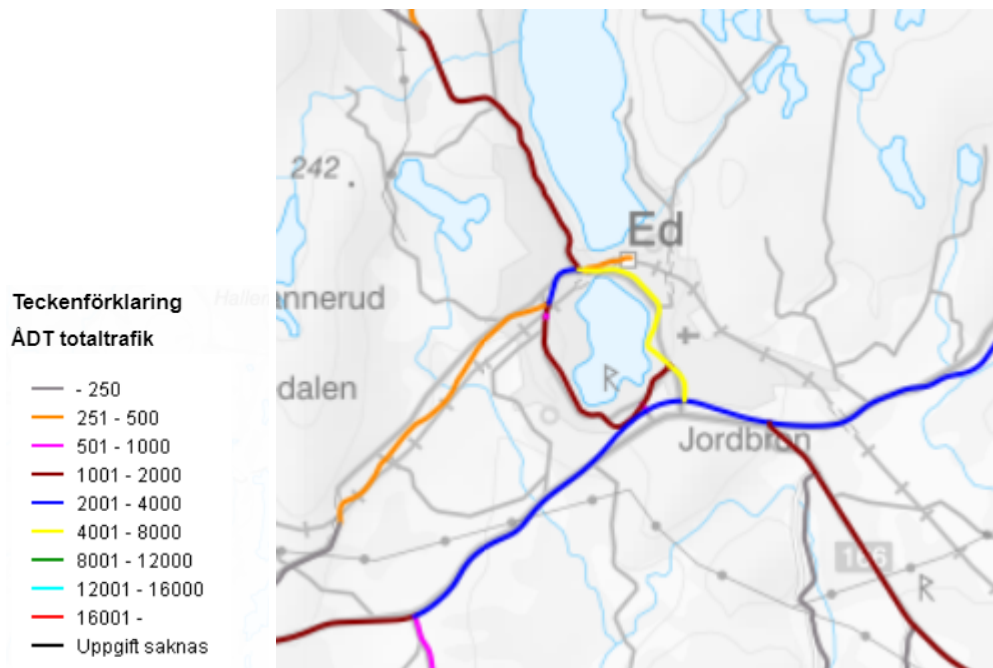
4. Trafik

4.1 Olycksstatistik

Åtgärdsbehov:

- Säkerställa att olycksstatistik inrapporteras till Strada.

4.2 Trafikmätningar

Bilder och mätningar hämtade från NVDB.⁷

Åtgärdsbehov:

- Trafik- och hastighetsmätningar för kommunala gator:
 - xxx
 - xxx
- Uppdaterade trafikmätningar för statliga vägar:
 - 2183 (prioriterat Storgatan)
 - xxx

5. Noder och åtgärdsförslag

5.1 Barn i trafiken

Det finns ingen generell regel för när barn är mogna nog att vistas i trafiken utan det beror bland annat på hur trafikmiljön ser ut samt barnens vana av att vara i trafiken. En grov tumregel enligt NTF⁸ är att barn kan behärska att gå till skolan i måttligt trafikerade miljöer vid 9–10 års ålder och cykla i trafiken vid 11–12 års ålder.

I samband med att kommunens översiktsplan togs fram hade barn möjlighet att lämna inspel. Många inspel rörde trafiken:

“Grenebacken saknar trottoar på ena sidan.”

“Vägen upp från Stora Lee är lite läskig. Där ser man inte alltid om bilarna kommer. Ingen bra cykelväg där.”

“Bussarna är trånga. Många barn på bussarna. De barn som bor ute på landet åker mycket på grusvägar, då blir man ibland åksjuk. Man får vara länge i bussen innan man kommer hem.” “Gäserudsvägen skulle behöva ett övergångsställe och en busstur.”

“Ängsvallevägen borde ha ett bättre ställe att gå över vägen när man åker hem. Då går man av på “fel” sida vägen. Inget riktigt övergångsställe där.”

“En mindre guppig väg, ta bort alla hålor i vägen. Asfaltsvägar är bättre att åka på än grusvägar.”

*“Åker bil just nu men känner en liten oro inför när vi ska börja gå/cykla själv då bilarna kommer fort på vägen och man inte ser personerna vid övergångsstället tydligt vid korsen vid **Equmeniakyrkan**.”*

*“Finns inget övergångsställe där cykelbanan tar slut på **Nössemarksvägen**.”*

“Bussarna krånglar ibland så vi måste byta mitt i vägen. Det tar väldigt lång tid att åka buss hem. På bussen är det ofta många som åker med och då åker några utan bälte. Det finns inte plats. Flera bälten är tröga och svåra att ta på. Ett par är sönder. När bussen kommer på morgonen hamnar ingången på fel sida, så där får vi gå ut i vägen för att komma på bussen.”

“De flesta vägar är trygga”

⁷ <https://nvdb2012.trafikverket.se/SeTransportnatverket>

⁸ <https://ntf.se/ntf-anser/barn-som-trafikanter/>

“snabbare cykelvägar till skolan (en specifik väg för cyklar)”
“Att det finns vägar från landet till skolan.”

Viktiga noder och stråk för barn i trafiken:

Nod/stråk	Beskrivning
Tavlans motionsgård	Motionsgård öppen för allmänheten och utgångspunkt för ett myller av märkta leder, rekreations-/motionsspår både för sommar och vinterbruk.
Fågelvägen förskola	Förskola 1-5 år
Utsiktens gymnasieskola och idrottshall	Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. I anslutning finns också en idrottshall som används även utanför skoltid.
Bergslätts idrottsplats	Idrottsplats med fotbollsplaner, tennisbanor och friidrottsanläggning.
Snörrumskolan	Grundskola som efter hösten 2024 inrymmer åk F-3.
Hagaskolan och Haga förskola	Grundskola som inrymmer åk 4-9 samt förskola åldern 1-5 år .
Bollhallen/konstgräsplanen	Idrottshall för olika typer av fysisk aktivitet samt konstgräsplan.
Timmertjärns aktivitetspark	Lekpark och aktivitetsområde.
Terrassparken	Lekpark och aktivitetsområde.

Åtgärdsbehov:

- Säkerställa på- och avstigning på “rätt” sida. Arbeta för kortare restider.
- Föra dialog med skola och föreningar kring säker av- och påstigning för barn på väg till och från skola/fritidsaktiviteter.

5.2 Äldre/Funktionshindrade i trafiken

Viktiga noder och stråk för äldre/funktionshindrade i trafiken:

Nod/stråk	Beskrivning
Edsgärdet	Vårdcentral och boende
Centrum	Service och butiker

5.3 Gående/Cykel/Moped i trafiken

Viktiga noder och stråk för oskyddade trafikanter i trafiken:

Nod/stråk	Beskrivning
Strömstadvägen (väg 2115) från korse G:a möbelkompaniet till korse Grenebacken (TRV:s väg)	Längs del av väg 2115 (Strömstadvägen) finns enbart gångväg och cykelväg saknas. Vägen trafikeras av tung trafik i riktning till och från Hökedalens industriområde i sydväst.
Jordbron - Eds-Torp (TRV:s väg)	Eds-Torp industriområde är ett utvecklingsområde som förtätas med företag. Oskyddade trafikanter måste passera och föras via väg 164 och 166 för att ta sig mellan Eds centrum samt Jordbrons industriområde och Eds-Torps industriområde. Kommunen är väghållare för Jordbrovägen samt för lokalgatan i Eds-Torps industriområde.
Jordbrovägen - Industrigatan	
Storgatan - Resecentrum	Saknas bit av GC-väg
Ridhus (Onsön)	Saknas GC-väg
Skogsvägen	Runt sjön Lilla Le passerar Strandpromenaden med gångväg samt gång- och cykelväg förutom ett parti längs Skogsvägen i Äng. Kommunen är väghållare.
Västra Eds väg	Kan eventuellt ersätta GC-väg som saknas vid Strömstadvägen

Norra Moränvägen	Breddning och GC-väg på Norra Moränvägen från Missionskyrkan till tågstationen (TRV:s väg)
Väg 166/164	Cykelvägar längs stora vägen till Torp, Håbol och Rölunda vore bra men svårt resursmässigt
Nössemark	Genom Nössemark centrum passerar mycket tung trafik. ÅVS har genomförts. Trafikverkets väg.
Strandpromenad	
Befintliga GC-vägar inom Eds tätort	

Åtgärdsbehov:

- Trafiksäkerhetsåtgärder genom centrum för att skapa säkrare miljö för oskyddade trafikanter
- GC-väg
 - till och från Eds-Torp industriområde
 - sista biten Nössemarksvägen-Viksgärdet samt Grenebacken - ev. omledning
- Linjemålning för att tydliggöra GC-vägar
 - Marebacken/Nössemarksvägen
- Dialog med markägare för att säkra upp naturliga GC-vägar
 - Tavlans motionsgård
- Övergångsställe - dialog med Trafikverket
 - Carl XII
- Övergångsställe med ljus - dialog med Trafikverket
 - Södra Moränvägen (i höjd med Kung Rings stig/Gamla Edsbräckevägen)
 - Skolbacken
- Säkrare utfarter
 - Utfart Faktorsgatan
 - Skyltning cykel mot Norra Moränvägen (Marebacken)

5.4 Biltrafik

Viktiga noder och stråk för bilar i trafiken:

Nod/stråk	Beskrivning
Utpekade vägar enligt ÖP	
Väg 2115 Strömstadsvägen	<i>Dålig beläggning av vägen. Genomfartsväg för tung trafik.</i>

Väg 2116 Södra Moränvägen	<i>Dålig beläggning av vägen.</i>
Väg 2101	Dålig beläggning är vägen, ex. utanför Anebro.
Väg 2097	<i>Dålig beläggning av vägen - asfalt saknas för en sträcka.</i>
Utfart Strömstadsvägen-Timmertjärnsvägen	Dålig sikt och lite uppförsbacke försvårar utfart

Åtgärdsbehov:

- Breddning och GC-väg på Norra Moränvägen från Missionskyrkan till tågstationen.
- Se över skyltning vid områdesskytning 30 km/h för ökad tillgänglighet
 - Gamla Edsvägen (från Skolbacken mot viadukten)
 - Tössbolevägen
- Grenebacken
 - Kommunen se över en föreskrift/ansökan om förlängning av 30-sträcka alt. förbud mot att svänga upp i Grenebacken.
- Se över möjliga åtgärder för buskörning Industrigatan

5.6 Tung trafik

I kommunen finns verksamhetsområden som genererar tung trafik. På grund av höjdbegränsningar på väg 2115 passerar en stor andel av denna trafik genom centrum, vilket inte är optimalt ur trafiksäkerhetssynpunkt. Den tunga trafiken kräver också funktionell bärighet.

Viktiga noder och stråk för tunga fordon i trafiken:

Nod/stråk	Beskrivning
166/164	
2183	Ed-Nössemark
2206	Norge-Nössemark
2115	Mot Hökedalens industriområde

Åtgärdsbehov:

- Åtgärder för att ta bort höjdbegränsning på väg 2115 så att tung trafik inte måste passera Eds centrum.
- Begränsa tung trafik genom Äng (väg 2116) genom ändrad bärighetsklass eller genomfartsförbud.
- Trafiksäkerhetsåtgärder genom centrum för att få ned hastigheten.

5.7 Kollektivtrafik

Kommunens mål:

- Kommunens ambition om utbyggd kollektivtrafik, i synnerhet åt väst pekas ut i ÖP.
- Vikten av att behålla persontrafik tåg i centrum pekas ut i ÖP.

Viktiga noder och stråk för kollektivtrafiken:

Nod/stråk	Beskrivning
Västlig riktning	Saknas kollektivtrafik åt väst
Oslo-Ed-Göteborg	Tåg
775	Bengtsfors/Åmål
700/730	Vänersborg/Uddevalla
Trafik inom kommunen	Främst närtrafik i dagsläget. Behov av ytterligare flexibilitet och möjlighet att resa inom kommunen.
Resecentrum och järnvägsstation	Viktig knutpunkt för trafik. Behov av ytterligare parkering järnvägsstation.

Åtgärdsbehov:

- Åtgärdsbehov vid resecentrum för att stärka upp trafiksäkerheten i anslutning till denna

5.8 Räddningstjänst

Vägledning:

- Vid val av lämplig lokalisering för byggnation och exploatering ska trafiksäkerhet och framkomlighet säkerställas.

Åtgärdsbehov:

- Informationsinsats där fordon parkeras så att utryckningsfordon hindras.

5.9 Parkering

Viktiga noder och stråk för parkering:

Nod/stråk	Beskrivning
Centrum	Besökande och boende
Bostadsgator	Behov av att säkerställa säker parkering på bostadsgator
Järnvägsstation	Behov av ytterligare parkeringar
Le-området	Parkering för besökare samt vid evenemang

Åtgärdsbehov:

- Fornstigen (möjlighet till parkering besökande)
- Informationsinsatser utifrån behov kring vikt av att parkera på trafiksäkert sätt

5.10 Beteendepåverkan

Åtgärdsbehov:

- Skrift/hemsida med info om trafiksäkerhet, vad tänka på, vad betyder skyltarna osv
- Samverkan med föreningar/skola för att säkra upp säker av- och påstigning till aktiviteter/skola
- Informationsinsatser i kommunens kanaler och i dialoger med företag och föreningar kring vikten av att hålla skyltad hastighet.
- Informationsinsatser utifrån behov kring vikt av att parkera på trafiksäkert sätt

5.11 Miljöpåverkan

Åtgärdsbehov:

- Se över skyltning kring max 1 minuts tomgångskörning på platser där det är vanligt förekommande

- Järnvägsstationen

6. Prioriterade stråk och åtgärder

I utveckling och investering för vägnätet har följande prioriteringsordning gjorts i Dals-Eds kommun:

Större investeringar		
Prio	Väg/Sträcka/Område	Beskrivning
1	Väg 2183 Nössemarksvägen	Etapp 3
2	Tung trafik	Såväl kortsiktigare trafiksäkerhetsåtgärder i centrum samt långsiktigare åtgärder i form av åtgärder vid tunnel/bro alternativt omledningsväg.
3	Väg 2206 Nössemark	GC-väg enligt ÅVS
4	Jordbron-Eds Torp	GC-väg mot Torps industriområde
4	Väg 2097 Lerdal	Beläggning

Utöver ovanstående finns ytterligare behov av beläggning för väg 2115 och 2116, vilket är en fråga för väghållarens drift och underhåll.

Mindre investeringar - uppdateras efter samråd		
Prio	Väg/Sträcka/Område	Beskrivning
1		
2		
3		
4		
4		

7. Referenser

Bilaga 1 - Synpunkter som inkommit samt kommentar i kursivt

Centrum:

- Leda bort tung trafik genom Ed. Kan man höja bron i Hökedalen?
Finns med som en kommunens prioriterade åtgärder. Vägen finns även med på Fyrbodals bristlista (i skrivande stund på plats 6).
- Storgatan från Shell, förbi kyrkan (kyrksvängen) förbi Edsgärdet och genom samhället behövs verkligen åtgärder med farthinder för att få ner hastigheten med tungtrafiken. Det finns inte en enda lastbil eller buss som kör i 30 km/h.
Kommunen har fått avslag på att förlänga 30-sträckan genom samhället och för dialoger med Trafikverket kring åtgärdsbehov. Första steget är en trafikmätning, vilket är inplanerat att genomföras av Trafikverket 2025.
- Ett övergångsställe vid Hotell Carl XII/Reto
Trafikverket beslutar om ev. övergångsställen. Kommunen tar med sig frågan till Trafikverket.
- Någon åtgärd vid resecentrum. Många genar i svängen vid Local Idiot/resecentrum när de kommer körande från Apoteket och bussar kör mitt i vägen från andra hållet i samma sväng vilket lätt kan bli en krock - och det har tidigare varit en krock på platsen.
Åtgärder i form av målad mittlinje samt spegel genomfördes efter olyckan. Eventuellt finns behov av ytterligare åtgärder. Platsen lyfts med under punkt 5.7.
- Problem med oskyddade trafikanter vid korsen Faktorsgatan-Storgatan (mellan f.d. Polishuset och Willys). Kan man sätta upp någon form av räcke för att sakta ned?
Behov lyfts med under punkt 5.3.

Strömstadsvägen:

- Man kör fortare än skyltad hastighet (50 km/h) på Strömstadsvägen. Vore bra med gupp eller liknande.
Vägen är Trafikverkets och kommunens prioritering för att få till trafiksäkerhetsåtgärder är i första hand genom centrum.
- Gång/cykelbanan mellan Timmertjärn och Viksgärdet är väldigt smal. Speciellt sista delen vid Timmertjärn.
Vägen är Trafikverkets och det bedöms svårt att få till en bredare GC-väg på befintlig sträckning. Kommunen har listat bristen under punkt 5.3 för att se på möjlighet till en omledning runt kommunens vägar för säkrare trafik.

Strömstadsvägen - Timmertjärnsvägen:

- Korsningen Strömstadsvägen-Timmertjärnsvägen. Korsningen mycket farlig då sikten är dålig åt båda hållen och det dessutom är uppförsbacke i korsningen. Särskilt svår är korsningen på vintern. Det är nog inte bra att göra gatan enkelriktad, men förbud

att köra ut på Strömstadsvägen.

Förbud att svänga ut åt vänster finns i korsningen

Kronoparksvägen-Strömstadsvägen. Ytterligare förbud skulle innebära större begränsningar att ta sig vidare från området.

Korsning Storgatan - N:a Moränvägen - Marebacken:

- Trafik kommer från Moränvägen i full fart och många svänger hastigt från Storgatan ner på Moränvägen. Fara för de cyklister som ska passera Marebacken.
Se över skyltning för att uppmärksamma på cyklister läggs till som åtgärd under 5.3.

Cykelvägen från Marebacken - Nössemarksvägen:

- Heldragen bred vit linje försvann när det nyasfalterades mellan parkering och cykelvägen norrut. Cykelvägen bör definitivt markeras tydligare här, så det syns att det ÄR cykelväg och inte nån slags parkering eller rastplats ända ut mot staketet på höger sida, från söder sett.
Åtgärdsbehov av att måla linje för att markera cykelväg läggs till under punkt 5.3.

Nössemarksvägen - Tavlan:

- En enkel grusad liten cykelväg från det oannonserade cykelvägsslutet strax norr om Fågelvägen nere på Tavlan-ängen vore jättebra! Vägen ska hålla längst ut till höger, sett från söder, på ängen och nå ända fram till grusvägskorsningen med Nössemarksvägen strax efter Tavlans Motionsgård. På vintern behöver den inte plogas, men skyltning ska finnas för att folk inte ska gå eller cykla i skidspåren. Skyltningen bör också leda fram till grusvägen "bakom" Tavlan och in till Tavlan längs grusvägen. På så sätt kan människor gå/cykla till/förbi Tavlan utan att tvingas upp på Nössemarksvägen (hur bred den nu än blir ...)
*Marken är inte kommunal så överenskommelse med markägare krävs för åtgärder.
Åtgärden lyfts med under punkt 5.3.*

- Gång- och cykelvägen från centrum ut mot Tavlan slutar idag en bit in på gårdet och går över i elljusspåret. Detta skapar problem vintertid antingen måste man cykla/promenera i skidspåret eller cykla ut på Nössemarksvägen. Vi anser att det utgör en trafikfara, inte minst för de barn och ungdomar som cyklar ut till träningen på Tavlan att de tvingas cykla längs Nössemarksvägen tillsammans med tung trafik.

Vårt förslag är att förlänga gång- och cykelvägen till Tavlan där elljusspåret ligger idag så man kan ha en väg som plogas och hållas öppen under vinterhalvåret och att elljusspåret flyttas ut bredvid den nya gång- och cykelvägen (se bifogade bilder på förslaget).

Dialog med markägare läggs till under punkt 5.3.

Ängsvägen - Timmertjärnsvägen:

- Gångvägen/cykelvägen mellan Ängsvägen och Timmertjärnsvägen har just nu en farlig korsning med järnvägen, eftersom det är fullt möjligt att cykla eller gå utanför de farthinder som finns på plats!
Trafikverket har identifierat korsningen i sin översyn. Troligen kommer övergången att tas bort.

Hantverkaregatan:

- Hantverkaregatan vid hörnet bakom Eds Restaurang spärras ofta av felparkerade fordon, vilket gör det svårpasserat och kan ge problem för utryckningsfordon.
Marken är inte kommunägd. Kommunen kan göra en informationsinsats om vikten av att inte parkera så att utryckningsfordon hindras. Punkt läggs till under 5.8.

Sockenstugan

- Önskemål om övergångsställe (sommarcafé, begravningsståg m.m. gör att det strömmar en del gående över vägen).
Kommunen har lyft frågan med Trafikverket. Övergångsställen görs ej på denna typ av väg, däremot kan passager göras (gående har då ej företräde). Vid denna plats finns inget att ansluta till. Om en passage ska vara möjlig behöver det därför finnas en GC-väg/trottoar på sidan vid Sockenstugan.

Björkhaget:

- Problematik Björkhaget och många hemtjänstbilar som passerar. Är det möjligt med en vändplats mellan Björkhaget 8 och 9?
Hemtjänst uppmanas köra via Coop. En vändplan skulle innebära ett större ingrepp för att säkerställa tillräckligt utrymme, vilket skulle påverka dels befintlig gata, men också intilliggande fastigheter. Trafikmätningar har gjorts, men resulterade i att det inte bedömdes finnas behov av kommunala farthinder.

Tomgångskörning:

- Ofta mer än 1 minut vid ex. järnvägsstationen.
Kommunen se över skyltning/information på de platser där det är vanligt förekommande. Lägg till under punkt 5.11.

Beteende:

- Vore det bra att på något sätt få alla trafikanter att hålla högst 30 på Storgatan m.fl 30-gator, samt förstås även högst 50 där det är 50-gräns.
Kommunen lägga till årliga informationsinsatser i sina kanaler samt föra dialoger i de fall företag/föreningar kan bidra till att sprida informationen.

S:a Moränvägen:

- Vore bra med blinkade övergångsställe strax innan campingen. (Där cykel och gångbanan tar slut på höger sidan och barnen måste över till vänster).
Trafikverket beslutar om ev. övergångsställen. Kommunen tar med sig frågan till Trafikverket.
- Överfart till timmerstugorna - behov av bättre stig och önskemål om övergångsställe
Det finns idag en enklare befintlig stig från vägen vid Timmerstugorna ned på GC-vägen. Kommunen tar med sig frågan kring att förbättra stigen och anlägga övergångsställe eller överfart från Södra Moränvägen i höjd med campingens badplats mot Timmerstugorna för att knyta ihop den nydragna GC-banan till Jordbron med Äng.

Grenebacken:

- Vore bra med blinkade övergångsställe längst ner i Grenebacken. Direkt innan den f.d. rondellen om de kommer från Äng.
Trafikverket beslutar om ev. övergångsställen. Kommunen tar med sig frågan till Trafikverket.
- Mycket tung trafik genom Äng och vägen, i synnerhet vid Grenebacken, inte är anpassad för detta och föreslår därför att tung trafik begränsas.
Åtgärdsbehov lyfts under punkt 5.6 att begränsa tung trafik genom Äng (väg 2116) genom ändrad bärighetsklass eller genomfartsförbud.
- Dålig sikt vid utfarten från Ängsbrinken/Tössbolevägen mot Grenebacken. Föreslår förlängning av 30 km/h-sträckan i Grenebacken till förbi busskuren innan korsning S:a Moränvägen/Ängshögevägen.
Kommunen se över en föreskrift/ansökan om förlängning av 30-sträcka alternativt förbud mot att svänga upp i Grenebacken.

Snörumsskolan:

- Saknas skylt som visar att det är en vänstersväng in till skolan.
Skyltning ses över och ev. ansökan görs då det inte är kommunens väg.
- Saknas skylt för återvändsgränd samt cykelbana då man kommer från grusvägen vid Snörum.
Skyltning ses över.
- Avspärning saknas så att trafiken slutar förbi förskola och skola.
Hinder är utställda.
- Skolan och förskolan bör informera alla föräldrar på föräldramöte och genom utskick vilka trafikregler som gäller runt skola/förskola.

Kommunen ser över rutiner för återkommande information.

Eds-Torp:

- Cykelbana till Torps industriområde. Fler och fler företag flyttar dit med sina anställda och nu har vi också fått ett ridhus som har över 100 barn. Inga av dessa vågar cykla på den farliga vägen mot Bäckefors så en cykelbana bör byggas snarast. *Finns med som en kommunens prioriterade åtgärder. Investeringen är av en större grad och behöver spelas med till regional plan via Fyrbodal. Kommunen behöver se på möjliga sträckningar för en ev. alternativ väg.*
- Cykelbana som går från Ed ut mot Swedal. *Finns med som en kommunens prioriterade åtgärder. Investeringen är av en större grad och behöver spelas med till regional plan via Fyrbodal. Kommunen behöver se på möjliga sträckningar för en ev. alternativ väg.*
- Behov av omkörningsförbud korsning väg 166/Torp industriområde. *Kommunen har ansökt om omkörningsförbud, men Trafikverket har avstyrkt ansökan. Inget slutligt beslut fattat i skrivande stund.*

G:a Edsvägen:

- Hastigheten på Gamla Edsvägen från skolan ner mot viadukten bör sänkas med tanke på alla skolbarn som går och framförallt cyklar där. Farthinder av något slag eller blomsterlådor är ett mycket enkelt alternativ. *Hastighet är redan 30 km/h för området. Kommunen se över skyltning vid områdesskytning för att det ska vara tydligt. Punkten läggs med under 5.4.*

Stubbekasvägen:

- Skyltat med 30 km/h men det är endast ett fåtal bilister som håller den hastigheten.
- Skola, dagis och Idrottshall. Väldigt hög trafik både dag och kväll. Risk för att barn blir skadade samt ingen plats för gång/cykeltrafikanter.
- Förslag om att man målar 30 i stort med en vit ring runt i vägen. Gör antingen permanenta fartgupp eller alternativt räfflor i vägen som gör att det vibrerar när man kör förbi. Farthinder man får köra runt i början och i mitten av vägen som står året runt.
- Glest mellan belysning. *Åtgärder har genomförts under 2023 i form av trottoar, farthinder samt upphöjt övergångsställe. Kommunen kan fortsatt arbeta med informationsinsatser i samband med dialoger med föreningar för att optimera att av- och påstigning kan göras på annan plats, ex. från busslinga vid Stallbacken efter skoltid. Där behöver skyltning och trafikregler ses över för att möjliggöra detta. Punkten läggs till i 5.1.*

Norra Moränvägen:

- Körbanan smalnar av i höjd med stationshuset och så finns ett kraftigt staket med P-platser mellan vägbana och stationshus. Efter stationen saknas gångbana för fotgängare, barnvagnar och rullstolar.

Vägen är Trafikverkets. Det är möjligt att gå genom Skansen.

Tössbolevägen m.fl:

- Hastighetsskyltning (30 km/h) vid Tössbolevägen/Ängsbrinken bör ses över då det inte framgår att den gäller hela området.
*Kommunen se över skyltning vid områdesskyltning för att det ska vara tydligt.
Punkten läggs med under 5.4.*

Skogsvägen - Engmovägen:

- Fordon parkeras i korsning. Passeras av många oskyddade trafikanter på väg mot Strandpromenaden m.m.
Kommunen kan göra en informationsinsats om vikten av att parkera på trafiksäkert sätt. Punkt läggs till under 5.10.
- Sträckning GC-väg saknas för sträckan till Strandpromenaden.
Vägen är relativt bred och har en hastighet på max 30 km/h, men en dragning av GC-väg på ena sidan skulle begränsa parkeringsmöjligheter för besökare till Skogsvägen. I dagsläget finns heller ingen allmän parkering i anslutning till vägen. Ev. kan en målad trottoar göras för att förhindra att bilar parkerar på ena sidan vägen. Kommunen se över ev. möjlighet till parkeringsficka i korsen för kortare stund.

Hökedalen:

- Svängen vid Hökedalens industriområde mot viadukt. Dålig sikt vid utfart.
Kommunen tar med frågan till Trafikverket.

Målning:

- Övergångsställe Terrassparken
Kommunen se över målning.
- Fågelvägen - Nössemarsvägen (cykel/gång/övergångsställe)
Kommunen se över målning.
- Huggtänder Skolbacken
Kommunen se över målning.
- Övergångsställe vid Willys
Kommunen se över målning.

Fornstigen:

- Problem parkerade fordon på gatan som utgör trafikfara.
Kommunen kan göra en informationsinsats om vikten av att parkera på trafiksäkert sätt. Punkt läggs till under 5.10. Vid infart till vägen finns en kommunägd "grusplan" som kan användas till parkering för besökare för att undvika att fordon parkerar på gatan. Punkt läggs till under punkt 5.9.

Hagaskolan:

- Skulle man kunna ha enkelriktad väg förbi? Undvika svängen i skolbacken under vintertid samt ökad trafiksäkerhet vid av- och påstigning.
Möjligheten att ta bort refugen och göra en ritad refug istället så att man inte riskerar "fastna" ses över.
- Busslinga tidsbegränsas för att möjliggöra av- och påstigning vid busshållplats utanför Stallbacken.

Ändrade trafikföreskrifter ses över samt informationsinsatser.

Industrigatan

- Höga hastigheter.
Ev. åtgärder ses över. Risk finns dock att man vid åtgärder leder om buskörning till annat område som kan ge ännu större besvär.
- Utanför EM - buskörning vintertid.
Fastigheten är egen tomtmark så eventuella åtgärder är upp till fastighetsägaren.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 112

Dnr 2024-000179 290

**Bostadsförsörjningsprogram för Dals-Eds kommun
2024-2027**

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommuns bostadsförsörjningsprogram har antagits av kommunfullmäktige 2022-05-12 § 23. Enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjningen minst en gång per mandatperiod. Uppgifterna ska särskilt grunda sig på en analys av den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpningen av 2 kap 3 § 5 p plan- och bygglagen (PBL).

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska innehålla följande uppgifter:

- Kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.
- Kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål.
- Hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program, som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Dals-Eds kommun ska planera, ansvara för och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Målet är att eftersträva en balans mellan tillgång och efterfrågan. Det ska också framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Länsstyrelsen och andra aktörer, som exempelvis grannkommunerna, ska få möjlighet att yttra sig över förslaget och förslaget ska därför gå ut på samråd innan det kan antas av kommunfullmäktige.

I bostadsförsörjningsprogrammet kopplas nationella, regionala och kommunala mål till åtgärder för bostadsförsörjningen.

Bostadsförsörjningsprogrammet redogör för befintliga områden samt utvecklingsområden för bostäder och innehåller också en ställningstaganden och aktiviteter för att främja bostadsförsörjningen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-05-27.

Samrådsversion – Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027 samt bilagor 1-2.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar om samråd för reviderat bostadsförsörjningsprogram under perioden 1 juli 2024 - 30 september 2024.

Expedieras

KS

Tjänsteskrivelse - Samråd reviderat bostadsförsörjningsprogram***Sammanfattning***

Dals-Eds kommuns bostadsförsörjningsprogram antogs av kommunfullmäktige 2022-05-12 § 23. Enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjningen minst en gång per mandatperiod. Uppgifterna ska särskilt grunda sig på en analys av den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpningen av 2 kap 3 § 5 p plan- och bygglagen (PBL).

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska innehålla följande uppgifter:

- Kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet
- Kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål
- Hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program, som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Dals-Eds kommun ska planera, ansvara för och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Målet är att eftersträva en balans mellan tillgång och efterfrågan. Det ska också framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Länsstyrelsen och andra aktörer, som exempelvis grannkommunerna, ska få möjlighet att yttra sig över förslaget och förslaget ska därför gå ut på samråd innan det kan antas av kommunfullmäktige.

I bostadsförsörjningsprogrammet kopplas nationella, regionala och kommunala mål till åtgärder för bostadsförsörjningen. Bostadsförsörjningsprogrammet redogör för befintliga områden samt utvecklingsområden för bostäder och innehåller också en ställningstaganden och aktiviteter för att främja bostadsförsörjningen.

Samråd för bostadsförsörjningsprogrammet föreslås ske under perioden 1 juli 2024 t.o.m. 30 september 2024.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar om samråd för reviderat bostadsförsörjningsprogram under perioden 1 juli 2024 - 30 september 2024.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Expedieras till

Samtliga nämnder
Samtliga politiska partier
Länsstyrelsen

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

VGR

Västtrafik

Dalslandskommunerna

Årjäng, Aremark, Halden, Tanum och Munkedals kommuner

Kansliet för kungörelse

Aktörer inom bostadsbranschen i Dals-Eds kommun

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027

Dals-Eds kommun

1. Inledning	3
Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar	3
Läsanvisning	4
Avgränsningar	4
Arbetsprocessen	4
2. Utgångspunkter	5
Nationella mål	5
Regionala mål	6
Kommunala mål	6
3. Kommunens verktyg	8
Översiktsplan	8
Detaljplanering	8
Det allmännyttiga bostadsbolaget	9
Bostadsanpassning	9
Analys av bostadsbehovet	9
Framtida bostadsutveckling	10
4. Mål, riktlinjer och uppföljning	12
Kommunens mål med bostadsförsörjningsprogrammet	12
Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningsprogrammet	12
Kommunens uppföljning av bostadsförsörjningsprogrammet	14
Aktiviteter kopplat till bostadsförsörjningsprogrammet 2024-2027	15

1. Inledning

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

2 § Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska minst innehålla följande uppgifter:

- 1. kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet,**
- 2. kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och**
- 3. hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.**

Uppgifterna ska särskilt grundas på en analys av

- 1. den demografiska utvecklingen,*
- 2. marknadsförutsättningarna, och*
- 3. vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.*

Analysen ska genomföras med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med. Kommunen får använda ytterligare underlag som behövs för analysen. Lag (2022:385).

Enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjningen minst en gång per mandatperiod. Uppgifterna ska särskilt grunda sig på en analys av den demografiska utvecklingen, marknadsförutsättningar och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpningen av 2 kap. 3 § 5 plan- och bygglagen (PBL).

Dals-Eds kommun ska planera, ansvara för och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Målet är att eftersträva en balans mellan tillgång och efterfrågan. Det ska också framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska innehålla följande uppgifter:

- Kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet
- Kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål
- Hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program, som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Läsanvisning

Bostadsförsörjningsprogrammet består av tre delar:

1. **Program för bostadsförsörjning 2024-2027**

Programmet innehåller utgångspunkter, kommunens verktyg för bostadsförsörjning samt mål och aktiviteter för att uppnå målsättningarna.

2. **Bilaga 1. Analys av bostadsbehovet i Dals-Eds kommun.**

Bilagan är ett kunskapsunderlag som beskriver kommunens befolkning och befolkningsutveckling, arbetsmarknaden, flyttmönster, bostadsbeståndet samt de bostadsbehov som inte kan tillgodoses på den befintliga bostadsmarknaden samt redovisning av de underlag kommunen använder sig av till bostadsförsörjningsprogrammet.

3. **Bilaga 2. Framtida bostadsutveckling i Dals-Eds kommun.**

Sammanställning av framtida bostadsutveckling är en grov uppskattning om den framtida nyproduktionen av bostäder. Sammanställningen avses uppdateras regelbundet.

Avgränsningar

Kommunen har ett särskilt lagstyrt ansvar att tillgodose behovet för personer utifrån socialtjänstlagen (SoL), lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (LMA), samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Behov och åtgärder för att tillgodose bostadsbehovet hos de som omfattas av dessa lagar beskrivs i kommunens lokalförsörjningsplan.

Arbetsprocessen

Lagen styr till viss del processen för beslutsfattande. Länsstyrelsen och andra aktörer, som exempelvis grannkommunerna, ska få möjlighet att yttra sig över förslaget.

Bostadsförsörjningsprogrammet ska följas upp regelbundet. Uppföljningen ska syfta till att undersöka hur beslut som rör bostadsbyggande, bostadsmarknaden och boendemiljöer svarar mot programmets mål och riktlinjer. Detta arbete bör samordnas med uppföljningen av kommunens översiktsplan. Bostadsproduktion och läget på bostadsmarknaden följs årligen upp i verksamhetsberättelse samt genom kommunens svar på Boverkets bostadsmarknadsenkät.

2. Utgångspunkter

Nationella mål

Övergripande mål

Det övergripande målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Delmål för bostadsmarknaden

Delmålet för bostadsmarknaden är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Mål för integrationspolitiken

Rättigheter, möjligheter och skyldigheter ska vara lika för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Kommuner har ansvar för integration och bosättning av nyanlända flyktingar och ska ta höjd för att nyanlända ska kunna bosätta sig i kommunen i sin planering för bostadsförsörjning.

Mål för funktionshinderpolitik

Det övergripande målet för funktionshinderspolitiken, som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, är att uppnå jämlikhet i levnadsvanor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Agenda 2030

Genom 17 globala mål har världens länder åtagit sig att utrota fattigdom och hunger, bekämpa ojämlikheter, bygga fredliga, inkluderande och rättvisa samhällen, skydda mänskliga rättigheter, främja jämställdhet och skydda naturen. Mål 11, "Hållbara städer och samhällen" blir av särskild vikt för bostadsförsörjningsprogrammet och bland annat innebär det att säkra bostäder till överkomlig kostnad.

Miljö kvalitetsmål

I Sverige finns 16 miljö kvalitetsmål och ett övergripande generationsmål som riksdagen beslutat om. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. För bostadsförsörjningsprogrammet blir målen "Begränsad klimatpåverkan", "Ett rikt odlingslandskap" samt "God bebyggd miljö" av särskild vikt.

Tillgången till jordbruksmark minskar i världen, samtidigt som behovet ökar. Jordbruksmark är en långsiktig resurs och exploatering är en process som vi aldrig kan ta tillbaka eller ersätta med nyodlingar varför brukningsvärd jordbruksmark endast får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta inte kan tillgodoses på annan mark. Om mark är brukningsvärd eller inte beror på dess läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar som kan göra mark väl lämpad för jordbruksproduktion. För att byggnader och anläggningar ska klassas som ett väsentligt samhällsintresse bör det inte endast vara av privat intresse, utan gynna ett allmänt intresse på lokal, regional eller nationell nivå. En levande landsbygd är ett allmänt intresse som bidrar till att hela Sverige kan leva, att servicenivån för de boende kan upprätthållas och gör kommunen, och regionen, mer attraktiv och konkurrenskraftig.

För att uppnå en god bebyggd miljö bör kommunen utveckla parker, grönområden och tätortsnära natur samt säkerställa ekosystemtjänster i byggd miljö. Gång- och cykeltrafiken bör prioriteras för att skapa förutsättningar för klimatsmart transportinfrastruktur.

Mål för jämställdhet

Kvinnor och män är lika värda och har samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter att forma samhället och sina liv.

Mål för folkhälsa

Det ska finnas samhällseliga förutsättningar för god och jämlik hälsa i hela befolkningen. Tillgång till god bostad i ett område som ger dessa förutsättningar och social gemenskap bidrar till trygghet, tillit och god och jämlik hälsa. Inom bostadsförsörjningsprogrammet handlar det om att bryta boendesegregation och motverka exponering för skadliga miljöfaktorer.

Gestaltad livsmiljö

Målet om gestaltad livsmiljö innebär att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Regionala mål

Västra Götalandsregionens utvecklingsstrategi (RUS) för 2021-2030 tar sin utgångspunkt i de stora samhällsutmaningarna och behovet av att ställa om mot ett mer hållbart och konkurrenskraftigt samhälle genom innovativa lösningar, tvärssektoriella angreppssätt och konsekvent integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna – ekonomiska, sociala och miljömässiga – i allt utvecklingsarbete. Alla som bor och verkar i Västra Götaland ska ha möjlighet att leva ett gott liv.

Kommunala mål

Vision: Dals-Ed - Den naturliga mötesplatsen

Dals-Ed är en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar. Här stannar man gärna för alltid eller för en tid, och man vill gärna återvända.

Vi utforskar livet med nyfikenhet och öppenhet - mitt i en vild och vacker natur.

Här finns en god jordmån med stark växtkraft och det är enkelt att utvecklas. Vi värnar om varandra, vårdar vårt arv och bygger framtiden tillsammans på ett naturligt och hållbart sätt.

Dals-Ed är en ATTRAKTIV kommun!

Dals-Ed är en naturlig mötesplats i en gränsbygd för företagande, natur och kultur. Det är enkelt att resa till, från och inom kommunen. Mellan skog och sjöar finns tåg- och vägförbindelser som knyter samman kommunens delar med regionen och Norge. Här finns unika evenemang som är väl kända i hela Sverige. Här finns attraktiva boendemöjligheter och lättillgänglig service för livets alla skeden.

I Dals-Ed är vi DELAKTIGA!

Här är enkelt att utvecklas och förverkliga nya idéer, ”Bare gör’t!”, som vi säger. Vi uppmuntrar kreativt entreprenörskap och löser våra behov i samverkan. Här finns tillit, trygghet och närhet med levande tätort och landsbygder där alla får ta plats.

I Dals-Ed jobbar vi för HÅLLBARHET!

Med varsam hand och på naturens villkor löser vi vår energiförsörjning. Vi bygger nytt med trä och underlättar för de gröna näringarna. Vi är en sjönära kurort med lättillgängliga och välordnade naturområden. Nationalparken Tresticklan är ett centralt och välbesökt besöksmål. Föreningsliv och folkhälsa främjas av kultur- och fritidsanläggningar av god kvalitet hela året.

Utvecklingsmål

Kommunens utvecklingsmål är att ha 5 000 invånare år 2035. Befolkningen ska öka varje år. För att uppnå utvecklingsmålet fokuseras på två strategier: marknadsföring och attraktivitet. Genom marknadsföring ska kommunen aktivt arbeta med marknadsföringen och att lyfta platsens värden. Marknadsföringen ska anpassas utifrån målgrupperna invånare, besökare och näringsliv. Genom att arbeta med kommunens attraktivitet är fokus på att kommunen ska vara en attraktiv plats att bo, leva och verka i.

Utvecklingsplanens mål - Varje år ökar befolkningen och år 2035 är vi 5 000 invånare i Dals-Eds kommun, utgör kommunens huvudsakliga mål för bostadsförsörjningen.

3. Kommunens verktyg

Kommunen kan inte styra utvecklingen på bostadsmarknaden till fullo, utan den påverkas av en rad olika faktorer såsom befolkningsutvecklingen, konjunkturläget, nationella politiska beslut, tillgång till byggnadsmaterial och arbetskraft med mera. Kommunen har dock ett antal verktyg till sitt förfogande som kan påverka bostadsmarknaden och bostadsbyggandet i önskad riktning och nå visionen - Den naturliga hållplatsen. Kommunens främsta styrmedel för bostadsförsörjningen är det så kallade planmonopolet. Genom planmonopolet är det endast kommunen som får bestämma hur mark och vatten ska användas och bebyggas.

Översiktsplan

Grunden för kommunal fysisk planering är översiktsplanen. Översiktsplanen anger riktningen för hur den långsiktiga utvecklingen av kommunen ska se ut och är vägledande för beslut om mark- och vattenanvändning. Planen beskriver hur mark- och vattenområden ska användas, bevaras eller utvecklas, och pekar bland annat ut områden för utveckling av bostäder, infrastruktur eller verksamheter. Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande.

Till översiktsplanen hör också en plan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-plan). I LIS-planen finns 19 LIS-området, varav två stycken är inom Eds tätort, sex stycken är i Nössemark, fem stycken i Håbol och sex stycken i Töftedal.

Översiktsplanen för Dals-Eds kommun vann laga kraft 2021. Översiktsplanen anger att befolkningsmålet består i att öka befolkningen genom att använda befintliga resurser på ett mer effektivt sätt.

Detaljplanering

Kopplat till översiktsplanen finns detaljplaneringen som är den juridiskt bindande delen av den fysiska planeringen. För att kunna uppföra en ny byggnad eller bygga om eller till en befintlig byggnad krävs bygglov. Inom en tätort prövas bygglovet utifrån detaljplanen. Utanför tätorter ges bygglov med stöd av översiktsplanen. Med detaljplaner reglerar kommunen hur marken får användas. En detaljplan kan, om nödvändigt, reglera en mängd detaljer, såsom färg, form, placering, utförande, skyddsåtgärder med mera.

I grunden syftar den till att mark- och vattenområden används till de ändamål som området är mest lämpat för. När kommunen tar fram en detaljplan görs det enligt en väl definierad process som regleras i plan- och bygglagen.

Det allmännyttiga bostadsbolaget

För många kommuner utgör det allmännyttiga bostadsbolaget ett viktigt verktyg i bostadsförsörjningen, både genom att bolaget tar stort socialt ansvar men också för samhällsutvecklingen då de kan driva bostadsbyggandet. Allmännyttiga bostadsbolag i Sverige ska helt eller till större delen ägas av kommunen och verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Att bygga bra bostäder till rimliga priser för alla är allmännyttans ursprungliga och mest grundläggande uppgift.

Edshus AB är kommunens allmännyttiga bostadsbolag. Bolaget ägs av Dals-Eds kommun och regleras genom ett så kallat ägardirektiv. I bolagsordningen står det bland annat Edshus genom sin verksamhet med tillämpning av affärsmässiga principer med ett samhällsnytteperspektiv, gagna bostadsförsörjningen och sysselsättningen inom Dals Eds kommun samt erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

Bostadsanpassning

En person som på grund av en funktionsnedsättning behöver anpassa sin bostad kan söka bostadsanpassningsbidrag. Bidraget regleras genom Lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222). Bostadsanpassningsbidrag ger människor med funktionsnedsättning möjlighet till anpassning av fasta åtgärder i sin bostad. Anpassning ger självständighet och möjlighet att kunna bo kvar i sitt egna hem. Exempel på åtgärder kan vara breddning av dörr, ramp till entré och installation av spisvakt för att nämna några. Dals-Eds kommun arbetar aktivt för att möta upp behov av bostadsanpassning i kommunen och möjliggör att fler människor med funktionsnedsättning kan bo kvar i sitt hem längre.

Analys av bostadsbehovet

Bedömningen görs att Dals-Eds kommun för tillfället har balans på bostadsmarknaden. Möjlighet för att skapa ytterligare bostäder som kan möjliggöra kommunens utvecklingsmål finns inom befintliga områden, men begränsas av faktorer som att produktionskostnaderna är högre än värderat värde på marknaden i samband med hårda lånevillkor. Det finns också en brist på detaljplaner som motsvarar den efterfråga som finns på marknaden, vilket är något som Dals-Eds kommun måste fortsätta arbeta med för att kunna utveckla en långsiktig och attraktiv bostadsmarknad.

Folkmängden i kommunen förväntas fortsätta minska och antal äldre förväntas bli allt fler. Prognosen och den låga arbetslösheten medför utmaningar för kommunen vad det gäller kompetensförsörjning och det blir allt viktigare att kunna erbjuda attraktiva boenden till

människor i arbetsför ålder för att vända den minskade befolkningstrenden och säkerställa kompetensförsörjningen.

Det ökade antalet äldre innebär också ett ökat behov av bostäder anpassade för äldre. Att produktionskostnader för nybyggnation är dyrare än marknadspriser gör det än viktigare att nyttja befintligt bostadsbestånd i så stor utsträckning som möjligt. Ett förverkligande av detaljplaner i centrum kan leda till att skapa fler flexibla boenden med nära till service som passar äldre invånare, vilket kan leda till flyttkedjor där yngre får möjlighet att genomföra bostadsköp inom det befintliga bostadsbeståndet.

God tillgänglighet från närliggande platser med bostadsbrist samt attraktiva lägen skapar möjligheter för kommunen att attrahera fler invånare. Goda kommunikationer och strandskydd är extra viktiga frågor för att säkerställa dessa områden.

Framtida bostadsutveckling

Bostadsbyggnation föreslås främst till tätorten där den kommunala servicen finns samlad, men kommunens inställning är att alla invånare och all byggnation i kommunen är viktig och kan bidra till att bibehålla befintlig service och skapa ytterligare service i kommunen. Dock ser inte kommunen att det finns behov av fler kommunala tomter för att tillmötesgå efterfrågan.

Det har även gjorts en sammanställning av vilken potential kommunen har för utveckling av nya bostäder. Sammanställningen har gjorts utifrån detaljplanerad mark, framtida utvecklingsområden samt LIS-områden, och redovisas i tabellerna nedan. Sammanställningen visar att kommunen har en potential till utveckling för uppemot cirka 848 nya bostäder. Med ett genomsnitt på 2 personer i varje hushåll skulle det innebära en potentiell ökning av befolkningen med ca 1 696 nya invånare.

Sammanfattning av sammanställning

- I Ed finns, genom byggrätter i befintliga detaljplaner, ett utrymme för cirka 80-205 nya bostäder.
- I Nössemark finns, genom byggrätter i befintliga detaljplaner, ett utrymme för cirka 21-42 nya bostäder.
- I Håbol finns, genom byggrätter i befintliga detaljplaner, ett utrymme för cirka 4-8 nya bostäder.
- I möjliga utvecklingsområden finns ett uppskattat utrymme för cirka 86-200 nya bostäder. Dock erfordras nya detaljplaner med tillhörande utredningar för dessa områden.
- I de 19 LIS-områden som finns utpekade finns möjlighet till cirka 250-435 nya bostäder.

Problematik för den framtida bostadsutvecklingen

- Höga produktionskostnader
- Brist på detaljplanelagd mark för bostäder som marknaden (alt marknadsaktörer) vill bebygga.

- För byggnation i Eds centrum, som det finns störst efterfrågan kring, har buller och allmänna intressen utgjort problem för förtätning.
- Kommunen och/eller det allmännyttiga bostadsföretaget saknar ekonomiska resurser eller möjligheter till bostadsbyggande.
- Bostäder i sjönära lägen har i regel bättre förutsättningar att få lån då marknadsvärdet på dessa är högre. Bostäder i sjönära läge försvaras dock genom strandskyddslagstiftningen.
- Att Dals-Eds kommun har fler äldre invånare och färre i yrkesverksam ålder påverkar även efterfrågan på bostäder som följer befolkningsstrukturen och behöver anpassas utifrån de behov som finns. En effekt av detta blir ett ökat behov av olika typer av boenden som passar äldre.
- Gränsen för utvecklingen i befintliga resurser utgörs av kapaciteter i de samhällsviktiga funktionerna såsom; reningsverk, vattenverk, elförsörjning, skolor och kapacitet av kommunal service, framför allt inom socialförvaltningen.

4. Mål, riktlinjer och uppföljning

Kommunens mål med bostadsförsörjningsprogrammet

Målet med kommunens bostadsförsörjningsprogram är det samma som kommunens utvecklingsmål - varje år ökar befolkningen och år 2035 är vi 5 000 invånare i Dals-Eds kommun. Detta ska kommunen uppnå genom två strategier, marknadsföring och attraktivitet.

Enligt utvecklingsplanen 2024-2027 innebär marknadsföring, att kommunen ska arbeta med marknadsföring för att lyfta platsens värden och anpassa marknadsföringen utifrån målgrupperna invånare, besökare och näringsliv. Attraktivitet innebär att kommunen arbetar för att vara en attraktiv kommun som människor vill bo, leva och verka i.

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningsprogrammet

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningsprogrammet

1. Marknadsföring

❖ *Samhällsutveckling*

Kommunens mål är att öka befolkningen för att år 2035 vara 5 000 invånare. Om befolkningen ökar, ställer det krav på kommunens samhällsbyggnad. Samhällsbyggandet ska ske med en helhetssyn där alla aspekter blir belysta när kommunen planerar för; bostäder, arbetsplatser, infrastruktur, service, rekreation och kollektivtrafik. Det ställer krav på en god dialog mellan kommunens förvaltningar, och med näringslivet, exploitörer och kommunens invånare. Dals-Eds kommun ska arbeta långsiktigt och strategiskt, och ha en god framförhållning i den fysiska planeringen för att möta framtida behov. Den fysiska planeringen ska samspela med infrastrukturplaneringen för att säkerställa att den tekniska infrastrukturen håller jämna steg i utvecklingen.

Riktlinjer för samhällsutveckling

- Kommunen har god planberedskap för att möta framtida behov.
- Kommunen tillgodoser det långsiktiga behovet av kommunalt ägd mark genom strategiska markförvärv.
- Behovet av kommunal service i form av skola, förskola, äldreomsorg, LSS-boenden, fritidsanläggningar med mera ska beaktas i planläggningen. Kommunens lokalförsörjningsplan är vägledande.

2. Attraktivitet

❖ *Attraktiva bostäder för alla*

Dals-Eds kommun ska vara en attraktiv kommun som människor vill bo, leva och verka i. Det ska finnas bostäder för alla, oavsett hushållets sammansättning, ekonomiska

förutsättningar eller livssituation. Olika hushåll efterfrågar olika typer av bostäder. Barnfamiljer söker i regel småhus med trädgård, medan ungdomar som ska flytta hemifrån söker små och billiga hyresrätter. Många äldre personer vill flytta till en mindre och mer lättskött bostad nära service och vård eller till ett anpassat boende, till exempel trygghetsboende. För de äldre som önskar bo kvar i sin bostad möjliggörs detta genom till exempel bostadsanpassning. Dals-Eds kommun säkerställer ett tillgängligt samhälle genom att tillämpa principen om universell utformning i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Principen innefattar både planering och utformning av bostäder och offentliga miljöer och syftar till att bygga rätt och tillgängligt redan från början. För att tillgodose olika gruppers behov krävs ett varierat bostadsutbud, med en variation av upplåtelseformer, bostadsstorlekar, hustyper och prisnivåer. En variation ger hushållen möjlighet att bo kvar i kommunen även när livssituationen ändras. Det behövs även en viss vakansgrad i bostadsbeståndet som kan reglera efterfrågan, för att möta förändringar inom hushållen, som till exempel separationer eller förändrat hälsotillstånd.

Riktlinjer för attraktiva bostäder för alla

- Dals-Eds kommun erbjuder attraktiva bostäder för alla skeden i livet, genom att eftersträva ett varierat bostadsutbud som tillgodoser olika gruppers behov och en god tillgänglighet.
- Nyproducerade bostäder har adekvat tillgång till bredband. Tillgång till bredband i det befintliga beståndet utvecklas av marknaden och genom enskilda initiativ.

❖ *Trivsamma boendemiljöer*

Dals-Ed är en naturlig mötesplats i en gränsbygd för företagande, natur och kultur. Det är enkelt att resa till, från och inom kommunen. Vi är en sjönära kurort med lättillgängliga och välordnade naturområden. Nationalparken Tresticklan är ett centralt och välbesökt besöksmål. Föreningsliv och folkhälsa främjas av kultur- och fritidsanläggningar av god kvalitet hela året. Mellan skog och sjöar finns tåg- och vägförbindelser som knyter samman kommunens delar med regionen och Norge. Här finns unika evenemang som är väl kända i hela Sverige. Här finns attraktiva boendemöjligheter och lättillgänglig service för livets alla skeden. Kommunens invånare ska ha god tillgång till mötesplatser, lokaler för kultur- och föreningsliv och områden för lek, aktivitet och rekreation. Detta gäller såväl i den befintliga bebyggelsen, som i framtida bostadsområden. I kommunen ska det finnas tillit, trygghet och närhet med levande tätort och landsbygder där alla får ta plats.

Riktlinjer för trivsamma boendemiljöer

- Kommunen utvecklar goda boendemiljöer med plats för rekreation, mötesplatser och aktivitet.
- Delaktighet, transparens och öppenhet ska säkerställas vid planering av nya bostadsområden. Vid planering av större bostadsområden ska särskilda informationsinsatser och dialogaktiviteter genomföras i tidiga skeden för att nå ut till en bredare målgrupp.

❖ *Hållbarhet*

Kommunen tar med varsam hand och på naturens villkor löser vi vår energiförsörjning. Vi bygger nytt med trä och underlättar för de gröna näringarna. Samhällsbyggandet ska hushålla med marken och inte bidra till ökade utsläpp av växthusgaser. Det påverkar både hur vi planerar nya områden och hur nya byggnader uppförs. Ny bebyggelse ska koncentreras till redan bebyggda områden för att nyttja redan gjorda investeringar, samtidigt som värdefull naturmark skyddas från exploatering. Nya byggnader ska vara energisnåla och uppföras med hållbara metoder och material.

Riktlinjer för hållbarhet

- Bostäder som produceras i kommunens tätort har goda gång- och cykelförbindelser. Med goda avses trygga och säkra.
- Vid exploatering ska bevarande av sammanhängande grönytor och naturområden säkerställas.
- Nyproduktion genom varsam komplettering av befintlig bebyggelse, som på ett effektivt sätt nyttjar befintlig infrastruktur och har möjlighet att utveckla serviceutbudet prioriteras högt.
- Dals-Eds kommun eftersträvar hållbart byggande. Hållbara material och metoder, energieffektiva lösningar och en god tillgänglighet ska eftersträvas så långt som möjligt.

Kommunens uppföljning av bostadsförsörjningsprogrammet

En samlad bedömning görs i samband med årsredovisning samt delårsredovisning som en del av utvecklingsplanen.

Arbetet med bostadsförsörjningen för särskilda grupper följs årligen upp genom bostadsmarknadsenkäten.

Aktiviteter kopplat till bostadsförsörjningsprogrammet 2024-2027

Mål	Aktivitet	Samordnare
Marknadsföring	Utveckla arbetet med bostadsförsörjning och lokalförsörjning, och gör styrdokumenterna kända i kommunen. Viktigt att också Edshus AB är involverade.	Kansli/SHB
	Träffar med aktörer inom bostadsmarknaden ska ske vid behov. Aktörer inom bostadsmarknaden kommer då att bjudas in till dialoger. Goda dialoger ger ökade möjligheter för att såväl näringsliv som kommun att matcha utbud med efterfrågan och behov.	Kansli
	Marknadsföra kommunens utbud som helhet, inkl. fördelarna med tågavgångar, i syfte att visa befintliga invånare samt potentiella nya invånare möjligheterna som finns med att bo i Dals-Eds kommun. Vilket bidrar till ökad lokalkännedom hos befintliga invånare som därav kan trivas bättre och agera ambassadörer för kommunen. Skapar nya invånare som kan bidra till serviceunderlag och kompetensförsörjning.	Kansli
Attraktivitet	Genomföra översyn av checklistor för planärenden för att säkerställa barnperspektivet. Långsiktigt säkerställa framtida behov av lokaler för barnomsorg, skola och fritidsverksamhet och att barnperspektivet alltid beaktas vid planering av nya bostadsområden vad gäller exempelvis utrymmen för fritid och lek, liksom säkra gång- och cykelvägar. Goda exempel från tidigare där barnperspektivet har inkluderats är i samband med byggnation av Fågelvägens förskola samt medborgardialogen för ny översiktsplan.	Kansli
	Förverkligande av detaljplan och förtätning av centrum sker vid behov/önskemål. Dialoger med aktiva på bostadsmarknaden och främst aktörer i centrum i syfte att förverkliga befintlig detaljplan för Linden 2 och att skapa en förtätning i centrum. Förtätning i centrum och tillkomst av centrala bostäder kan skapa flyttkedjor som möjliggör för generationsskifte i befintliga bostäder.	Kansli
	Utveckla metoder för att göra behovs- och efterfrågeprognoser för specialbostäder på den ordinarie bostadsmarknaden.	SHB/IFO
	Uppsökande verksamhet för socialnämnden i syfte att förebygga vräkningar och hemlöshet. Säkerställning av bostadsförsörjning för särskilda grupper. Det är av särskild vikt att barnperspektivet beaktas.	IFO

	<p>Samverkan mellan kommun och kommunalt bostadsbolag för att kunna tillhandahålla lägenheter till nyanlända och hemlösa efter behov. Säkerställning av bostadsförsörjning för särskilda grupper. Det är av särskild vikt att barnperspektivet beaktas.</p>	<p>IFO</p>
	<p>Skapa delaktighet i kommunens bostadsförsörjning och samhällsplanering genom att när tillfälle uppstår bjuda in till dialoger.</p>	<p>Kansli</p>

Analys av bostadsbehovet i Dals-Eds kommun

Bilaga 1. till program för bostadsförsörjning 2024-2027

1. Inledning	4
2.1 Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar	4
2.2 Syfte med analysen	4
2. Demografisk utveckling	5
3.1 Befolkningsutvecklingen 2023	5
3.2 Befolkningens förväntade utveckling 2024-2033	6
3.3 Befolkningsstruktur	7
3. Marknadsförutsättningar	9
4.1 Arbetsmarknad	10
4.1.1 Arbetspendling	10
4.2 Ekonomi	11
4.2.1 Medelinkomst	11
4.2.2 Genomsnittlig månadshyra	11
4.2.3 Fastighetspriser	12
4.3 Bostadsmarknaden och nuvarande bostadsbestånd	12
4.3.1 Hushållens sammansättning	14
4.4 Bostadsmarknaden jämfört med närliggande kommuner/länet	15
4.5 Edshus AB	16
4.6 Bostadsbehov för särskilda grupper	17
4.6.1 Bostadsbehov för ensamstående och ungdomar	17
4.6.2 Bostadsbehov för familjer	17
4.6.3 Bostadsbehov för äldre och funktionshindrade	18
4.6.4 Bostadsbehov för nyanlända	19
4.6.5 Bostadsbehov för hemlösa	19
4.7 Bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden	20
4.7.1 Boverkets underlag	20
4.7.2 Definitioner	20
4.7.3 Statistik från Boverkets underlag	21
4.7.4 Bostadsmarknadsanalys för Västra Götalands län 2023	23
4.7.5 Det goda livet i Dalsland	25
4.7.6 Enkät - Bostadsmarknaden i Dals-Eds kommun	25
4.7.7 Marknadsundersökning - Bostäder i Dals-Eds kommun	26

1. Inledning

1.1 Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

2 § Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska minst innehålla följande uppgifter:

- 1. kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet,*
- 2. kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och*
- 3. hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.*

Uppgifterna ska särskilt grundas på en analys av

- 1. den demografiska utvecklingen,*
- 2. marknadsförutsättningarna, och*
- 3. vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.*

Analysen ska genomföras med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med. Kommunen får använda ytterligare underlag som behövs för analysen.

Enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjningen minst en gång per mandatperiod. Uppgifterna ska särskilt grunda sig på en analys av den demografiska utvecklingen, marknadsförutsättningar och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Analysen ska genomföras med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med

Denna bilaga utgör den analys som anges i lagen, och har upprättats med stöd av det underlag Boverket försett kommunen med.

1.2 Syfte med analysen

Analysen ska fungera som underlag för Dals-Eds kommuns planering för bostäder och kontinuerliga översiktsplanering samt för principiella ställningstaganden. Samtidigt ska analyserna visa det nuvarande läget och var bostadsplaneringen behöver förbättras genom insatser.

2. Demografisk utveckling

2.1 Befolkningsutvecklingen 2023

Under de senaste åren har antalet invånare i Dals-Eds kommun minskat och befolkningstillväxten i Sverige är betydligt lägre än den har varit de senaste tio åren. År 2023 hade Sverige den lägsta folkökningen på 22 år och det lägsta antalet födda på 20 år. I 2 av 3 av Sveriges kommuner kunde man se en folkminskning.

Under 2023 minskade folkmängden i Dals-Eds kommun med 44 personer, från 4 650 till 4 606 invånare. Orsaken till den minskade befolkningen var ett flyttnetto på -7 personer och ett födelsenetto på -44 personer.

Under året flyttade 204 personer till Dals-Ed, vilket var färre än 2022. Antalet personer som flyttade från kommunen minskade med 74 personer jämfört med året innan, från 285 till 211. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2023 var således -7 personer.

Det föddes 23 barn under 2023, 8 färre än 2022. Antalet personer som avled var 67 vilket är 2 fler än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -44 personer.

Ålder	2019	2020	2021	2022	2023
0-4	228	218	214	152	182
5-9	264	257	257	221	226
10-14	265	267	260	282	280
15-19	262	257	266	247	239
20-24	256	242	206	196	191
25-44	1 059	1 036	1 048	1 013	1 009
45-64	1 160	1 160	1 168	1 136	1 133
65 -	1 319	1 324	1 337	1 403	1 346
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

Kön	2019	2020	2021	2022	2023
Män	2 518	2 495	2 485	2 424	2 387
Kvinnor	2 295	2 266	2 271	2 226	2 219
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

Folkmängd Dals-Ed 31 december

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2023.

Kommunde l	2009	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dals-Ed	3 509	3 571	3 617	3 637	3 563	3 537	3 462	3 436
Gesäter	124	112	116	121	126	127	126	123
Håbol	235	245	244	230	228	230	217	220
Nössemark	207	168	158	159	165	181	170	168
Rölunda	449	458	467	475	486	482	470	459
Töftedal	205	202	192	181	182	188	198	195
Okänt*		7	12	10	11	11	7	5
Summa	4 729	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

* Tidigare har okänd hemvist alltid skrivits till en församling. Från och med 2015 redovisas dessa på kommunen istället eftersom begreppet församling försvunnit ur SCB:s redovisning.

2.2 Befolkningens förväntade utveckling 2024-2033

Statisticon har tagit fram en befolkningsprognos för Dals-Eds kommun för perioden 2023-2033. Under prognosperioden kommer folkmängden i Dals-Eds kommun att minska med 318 invånare, från 4 606 till 4 288 personer.

Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 4 personer per år och födelsenettet -35 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -31 personer per år. Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 217 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 213 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 4 personer för varje år under prognosperioden.

Antalet barn som föds förväntas vara 31 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 66 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -35 personer per år.

Denna prognos där folkmängden förväntas fortsätta minska och där antal äldre blir allt fler, medför stora utmaningar för kommunen både vad det gäller kompetensförsörjning och ekonomin, då det skapas ett glapp mellan intäkter och kostnader. När invånarantalet i kommunen minskar påverkas antalet arbetade timmar och därigenom även skatteunderlaget och ekonomin. Detta kan ge effekter som försämrad service, vilket kan leda till sämre rykte, att det blir svårare att rekrytera personal och att färre flyttar till kommunen. I sin tur kan detta innebära ännu färre invånare, mindre skatteintäkter och ytterligare försämrad ekonomi och service.

Därmed är det viktigt att kontinuerligt arbeta med att attrahera fler invånare att stanna i och flytta till kommunen. Fördelarna med att bo, verka och arbeta i kommunen behöver lyftas fram.

Utöver pandemins kvarvarande effekter pågår två större demografiska förändringar som påverkar befolkningsutvecklingen. För det första befinner sig allt fler i den stora 40-talistgenerationen i en ålder över 80 år. Detta innebär att en stor grupp kommer upp i de åldrar där behovet av stöd och service ökar. För det andra befinner sig den stora barnkullen som föddes kring 1990 i förvärvsaktiv och barnafödande ålder. Denna grupp flyttar från städer med universitet och högskolor, en del tillbaka till sin hemkommun. För bland annat arbets- och bostadsmarknaden, utbildningssystemet och omflyttningarna har detta stora konsekvenser vilket i sin tur ger effekter för den kommunala verksamheten.

Det bör också beaktas att kvinnor föder allt färre barn. Födelsealen och den summerade fruktsamheten är de lägsta på många år. Om trenden fortsätter får det effekter för den demografiska utvecklingen och behovet av ex. förskola och skola.

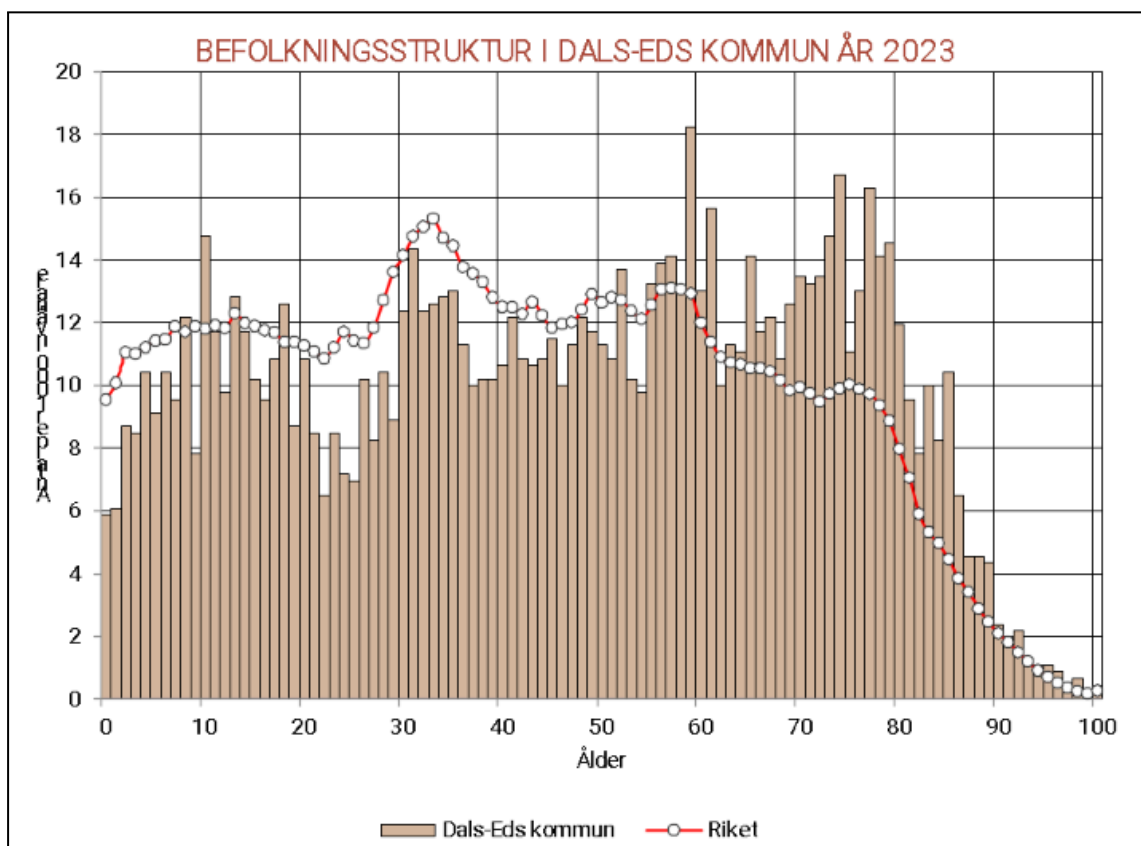
Kommunen har dock siktet inställt på att fortsätta växa. Många drömmer om livet på landet och landsbygdsbor är mest nöjda med sitt boende. I Sifos undersökning 2017 uppgav var tredje svensk att de helst skulle vilja bo på landsbygden. Med hjälp av en tydlig och långsiktig planering tror vi att vi blir fler i Dals-Eds kommun.

Värt att notera är att de kommande åren medför två större demografiska förändringar. För det första börjar den stora 40-talist generationen uppnå en ålder över 80 år. Under perioden 2020 till 2029 förväntas genomsnittsåldern i Sverige att öka från 41,3 år till 42,1 år. I Dals-Eds kommun förväntas genomsnittsåldern att öka från 45,2 år till 46,4 år under prognosperioden. För det andra uppnår den stora barnkull som föddes kring 1990 förvärvsaktiv och barnafödande ålder. De flyttar från städer med universitet och högskolor, och en andel kan tänkas flytta tillbaka till sin hemkommun.

2.3 Befolkningsstruktur

Förändring av befolkningens storlek och struktur utgör över tid den viktigaste påverkansfaktorn för kommunens ekonomi och verksamhet. Befolkningstillväxten och hur sammansättningen av befolkningen ser ut påverkar bland annat hur kommunen ska planeras/byggas, vilken service som behöver tillhandahållas, efterfrågan på barnomsorg, skola och äldreomsorg, efterfrågan på olika bostäder/boendeformer, lokaler, infrastruktur och kommunens ekonomiska förutsättningar m.m.

Som diagrammet nedan visar skiljer sig befolkningsstrukturen i Dals-Ed något gentemot snittet i riket. Genomsnittsåldern i kommunen var 5 år högre än i riket år 2023.

Källa: Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2024-2033.

Dals-Eds kommun har alltså fler äldre och färre i yrkesverksam ålder jämfört med rikssnittet. Detta innebär att kommunen har en mindre andel personer som ska finansiera service och välfärd till en allt äldre befolkning. Delar av detta kompenseras genom de kommunala utjämningsystemen, men en inte obetydande del måste kommunen själv klara av genom att hela tiden sträva efter en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt. Konsekvenser av att kommunen har färre personer i arbetsför ålder är bland annat personalbrist och svårigheter att anställa personal med rätt kompetens. Detta kan medföra att människor behöver arbeta längre, samt att det blir svårare att få tid till att bedriva utvecklings- och förbättringsarbete.

Andra effekter kan bli att kvaliteten på arbetet som utförs försämras och hög arbetsbelastning för de som arbetar som kan leda till stress, sjukskrivningar och sämre arbetsförhållanden/arbetsmiljö. I sin tur kan detta innebära att arbetsbelastningen blir ännu högre för personalen som är kvar, vilket ger ökade kostnader för mer- och övertidsarbete, samt att personal utifrån kan behöva hyras in, vilket är kostsamt för kommunen.

Att Dals-Eds kommun har fler äldre invånare och färre i yrkesverksam ålder påverkar även efterfrågan på bostäder som följer befolkningsstrukturen och behöver anpassas utifrån de behov som finns. En effekt av detta blir ett ökat behov av olika typer av boenden som passar äldre.

I Dals-Eds utgör kvinnorna knappt 48 procent och männen drygt 52 procent av befolkningen.

3. Marknadsförutsättningar

Dals-Eds kommun är beläget intill Norge-Vänerbanan med tågstation för persontrafik i Eds centrum. Tillgång till kollektivtrafik finns via tåg till Oslo, Halden, Trollhättan och Göteborg samt via buss till Bengtsfors, Åmål, Trollhättan och Uddevalla.

I Dals-Eds kommun finns närhet till naturen och möjligheter till ett aktivt friluftsliv. Vid tidigare medborgardialoger är just natur- och sjönära boenden något som värderas högt. I tätorten finns tillgång till service såsom vårdcentral, tandläkare, apotek, post, systembolag, drivmedel, restauranger, dagligvarubutiker och övrig kommersiell handel. I Nössemark finns året-runt-öppen lanthandel och sommartid finns även restaurang och café i Nössemark.

Kommunen har tre förskolor (två förskolor fr.o.m. hösten 2024), grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola som alla är placerade i tätorten. Förutom i Dals-Eds kommun finns gymnasieskolor i Bengtsfors, Melleruds och Åmåls kommuner. I Dals Långed i Bengtsfors kommun finns möjlighet till eftergymnasiala studier på Stenebyskolan och på högskolan för design och konsthantverk (HDK). Stenebyskolan har konst- och kulturutbildning samt YH-utbildningar. HDK, som hör till Göteborgs universitet, har utbildningar på grund- och avancerad nivå.

Tillgång till högskolestudier finns via Högskolan Väst som kan nås både med tåg och buss. Ytterligare förutsättningar för högre studier erbjuds via Campus Dalsland som är placerat i Bäckeby. Därtill finns Dalslands folkhögskola, med en skola i Färgelanda och en i Trollhättan som erbjuder möjlighet att läsa in ämnen på grundskole- och gymnasienivå samt olika kurser.

Enligt bredbandskartan.se har 79 % av kommunens invånare tillgång till fiber år 2022. Digitaliseringen går ständigt framåt och har påskyndats av Coronapandemin, vilket kan bidra till ökade möjligheter för distansarbete.

Stationshuset i Ed, foto Edshus AB

3.1 Arbetsmarknad

Dals-Ed har sedan många år tillbaka den lägsta arbetslösheten bland Dalslands kommuner. Enligt siffror från Arbetsförmedlingens låg årsgenomsnittet för arbetslöshet i Dals-Ed på 4,6% av den registrerade arbetskraften under 2023, vilket kan jämföras med 5,2% för 2022. Vi ser alltså en fortsatt minskning, även för andelen långtidsarbetslösa. Sedan juni 2023 minskar dock arbetslösheten inte i samma takt som innan, varken för Dals-Ed eller övriga Dalsland. I vissa fall syns till och med en tendens till en liten ökning, vilket speglar arbetsmarknaden i stort. Prognoserna för 2024 visar på en trolig ökning av arbetslösheten under året.

Arbetsmarknaden har utvecklats starkt i hela landet under 2022 och efterfrågan på arbetskraft har varit hög under hela året. Antalet lediga platser som anmälts till Arbetsförmedlingen har ökat till en rekordnivå, vilket återspeglar både offentliga och privata verksamheters omfattande rekryteringsbehov.

För Dals-Eds del fanns det i januari 2024 79 annonserade jobb på platsbanken, jämfört med 35 under samma period 2023. Det är en fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft i kommunen, men också i närområdet och det höga antalet lediga platser tyder på att många arbetsgivare inte lyckas hitta den arbetskraft de söker. Västra Götaland är det av storstadslänen där arbetslösheten har minskat mest procentuellt sett, både när det gäller totalt antal inskrivna arbetslösa, arbetslösa ungdomar, långtidsarbetslösa och arbetslösa med svagare konkurrensförmåga.

3.1.1 Arbetspendling

2021 var det enligt statistikmyndigheten SCB 1 635 personer som både bodde och arbetade i kommunen. 607 personer pendlade in i kommunen för arbete och 583 personer pendlade ut ur kommunen för arbete.

Län/Kommun	Inpendlare	Utpendlare	Bor och arbetar i länet/kommunen
Dals-Ed	607	583	1 635
Män	352	318	907
Kvinnor	255	265	728

Källa: Statistikdatabasen SCB¹

¹ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

3.2 Ekonomi

3.2.1 Medelinkomst

Enligt statistikmyndigheten SCB låg år 2022 medelinkomsten för invånarna i Dals-Eds kommun i snitt på 33 800 kronor i månaden. Medelinkomsten för män ligger i snitt på 34 100 kronor och kvinnornas på 33 700 kronor.

	2022
1438 Dals-Ed	
Män	34 100
Kvinnor	33 700
Totalt	33 800

3.2.2 Genomsnittlig månadshyra

Enligt statistikmyndigheten SCB har hyresförändringen under de tio föregående åren varierat, från 0,8 till 2,2 procent. 2023 höjdes hyrorna i genomsnitt med 4,1 procent, vilket är den högsta hyresförändringen sedan 1994.

Hyrorna varierar mellan olika regioner. Storstäderna har en högre hyresnivå än de mindre kommunerna. Ett hushåll i en kommun med färre än 75 000 invånare får betala ungefär 1 600 kronor mindre i hyra per månad för en trea än ett hushåll i Stockholm.

I tabellen nedan visas medelhyra för lägenheter inom kommuner med mindre än 75 000 invånare. Hyrorna anges inklusive kostnader för uppvärmning, exklusive kostnad för hushållsel och hyra för avgiftsbelagda bilplatser.

				2023
0041 Kommuner med < 75000 inv (exkl storstadsområden)	Lägenhet 1 rum	Alla byggår	Årshyra per lägenhet	48 616
			Ny månadshyra per lägenhet	4 080
	Lägenhet 2 rum	Alla byggår	Årshyra per lägenhet	70 061
			Ny månadshyra per lägenhet	5 881
	Lägenhet 3 rum	Alla byggår	Årshyra per lägenhet	86 741
			Ny månadshyra per lägenhet	7 280
	Lägenhet 4+ rum	Alla byggår	Årshyra per lägenhet	108 756
			Ny månadshyra per lägenhet	9 137
	Småhus, oavsett antal rum	Alla byggår	Årshyra per lägenhet	83 230
			Ny månadshyra per lägenhet	6 977
	Totalt	Alla byggår	Årshyra per lägenhet	75 682
			Ny månadshyra per lägenhet	6 352

Källa: Statistikdatabasen SCB²

² <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

3.2.3 Fastighetspriser

Villor

Områden	3 MÅNADER				12 MÅNADER			
	Antal sålda	Kr/kvm	Medelpris kr	Prisutveckling (%)	Antal sålda	Kr/kvm	Medelpris kr	Prisutveckling (%)
Riket	9 526	28 987	3 716 000	-1.1	49 648	29 424	3 709 000	-0.5
Västra Götalands län	1 577	30 804	3 867 000	-1.9	8 037	30 714	3 777 000	-1.6
Dals-Ed	5	8 518	950 000	F	29	12 945	1 098 000	F

Källa: Svensk mäklarstatistik³

Bostadsrätter

Områden	3 MÅNADER				12 MÅNADER			
	Antal sålda	Kr/kvm	Medelpris kr	Prisutveckling (%)	Antal sålda	Kr/kvm	Medelpris kr	Prisutveckling (%)
Riket	21 848	42 793	2 793 000	-1.5	96019	43 506	2 831 000	+1.6
Västra Götalands län	3 268	37 140	2 451 000	-2.8	13964	37 904	2 510 000	+3.2
Dals-Ed	2	6 512	407 000	F	9	6 909	491 000	F

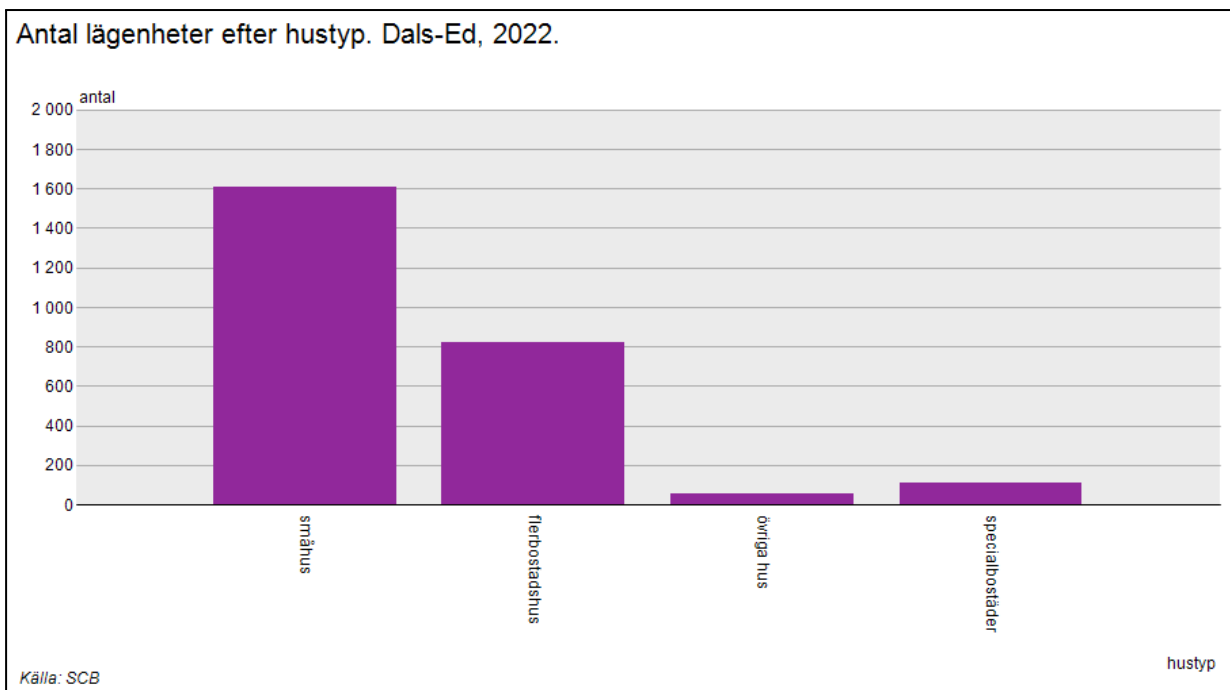
Källa: Svensk mäklarstatistik⁴

3.3 Bostadsmarknaden och nuvarande bostadsbestånd

Enligt statistikmyndigheten SCB fanns det 2 593 bostäder år 2022, varav 1 606 i småhus, 821 i flerbostadshus, 55 i övriga hus och 111 i specialbostäder i Dals-Eds kommun. En övervägande del av bostadsbeståndet är småhus med äganderätt (1 489 lägenheter) och av flerbostadshusen är merparten upplåtna med hyresrätt (670 lägenheter). Det finns bostadsrätter i småhus (50 lägenheter) och flerbostadshus (81 lägenheter), samt småhus med hyresrätter (67 lägenheter).

³ <https://www.maklarstatistik.se/omrade/riket/vastra-gotalands-lan/dals-ed/#/villor>

⁴ <https://www.maklarstatistik.se/omrade/riket/vastra-gotalands-lan/dals-ed/#/bostadsratter>

Källa: Statistikdatabasen SCB⁵

Flera bostadsrättsföreningar finns i tätorten. Kommunens fastighetsbolag Edshus AB äger de flesta hyresrätterna (494 lägenheter) och samtliga av dessa finns i tätorten. Det finns ett mörkertal angående hur många fritidshus som används som permanentbostäder och vice versa. Det finns också ett mörkertal när det gäller antal invånare som bor, men inte är folkbokförda i kommunen då Dals-Eds kommun är en gränskommun till Norge. Analyser har också visat att det troligtvis finns ett stort antal tomma hus i kommunen som skulle kunna inventeras och marknadsföras i syfte att koppla ihop efterfråga och utbud och samtidigt bidra till landsbygdsutveckling och bättre byggnadsvård.

Årligen sker det nybyggnation i främst privat regi. Kommunen tillhandahåller också kommunala tomter som privatpersoner kan köpa och anlägga för bostadsbebyggelse. Nybyggnationerna som sker är främst på landsbygden, men det sker också utvecklande arbeten inom tätorten i kommunen. Produktionskostnaderna är dock högre än värderat värde på marknaden och i samband med hårda lånevillkor så begränsas nybyggnationen. Kommunen har ingen juridisk möjlighet att gå i borgen för lån, men möjlighet för kommunen att arrendera ut mark finns.

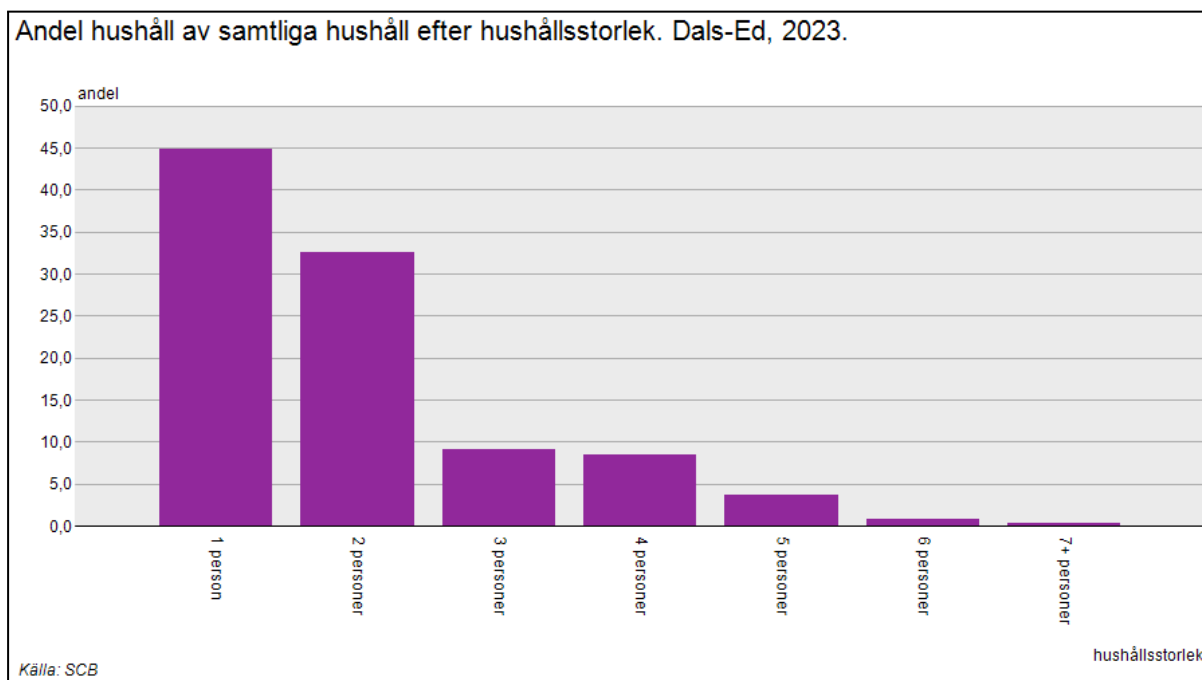
Det finns en brist på detaljplaner som motsvarar den efterfråga som finns på marknaden. Detta är något som Dals-Eds kommun måste fortsätta arbeta med för att kunna utveckla en långsiktig och attraktiv bostadsmarknad.

⁵ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

I kommunens tätort finns två LSS-boenden och två satellitboenden (LSS). I tätorten finns även två särskilda boenden för äldre som nyligen totalrenoverats.

3.3.1 Hushållens sammansättning

I diagrammet nedan visas hushållens sammansättning 2023. I kommunen består 44,9 % av singelhushåll, 32,5 % av parhushåll och resterande 22,6 % av hushållen i kommunen består av tre personer eller fler.

Källa: Statistikdatabasen SCB⁶

3.4 Edshus AB

Det kommunala bostadsbolaget Edshus AB har de senaste åren färdigställt 24 nya lägenheter på Timmertjärnsvägen 15-21 samt byggt gruppboende för främst Sykes personal, totalt 20 rum. Bostadskön till boende ligger i början av år 2021 på 70 personer och för trygghetsboendet ligger kön på ca 50 personer. Antal uppsatta i bostadskö hos övriga fastighetsbolag är okänt. I en enkät till aktörer inom bostadsbranschen anger dock 60 % av de svarande att de ansåg att det idag fanns underskott av bostäder i Eds tätort, och samtliga svarande trodde att det inom tre år skulle vara underskott på bostäder i centrum. 80 % ansåg att det var balans på bostäder i kommunen som helhet, men 60 % trodde att det inom tre år skulle vara underskott på bostäder även i kommunen som helhet. För att möta förändringar inom hushållen, som till exempel separationer eller förändrat hälsotillstånd, behövs en viss vakansgrad i bostadsbeståndet som kan reglera efterfrågan.

⁶ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

Hos Edshus AB ligger bostadskön till boende i mitten av år 2023 på 60 personer och för trygghetsboendet ligger kön på ca 50 personer. Antal uppsatta i bostadskö hos övriga fastighetsbolag är okänt.

Trygghet är en viktig faktor som påverkar trivseln i ett bostadsområde. Enligt SCB:s medborgarundersökning⁷ har 83,9% av de som svarat på undersökningen angett att de känner sig trygga utomhus i området där de bor när det är mörkt ute. 84,5% känner en låg oro för att bli utsatt för våldsbrott eller hot om våld. 79,4% känner en låg oro för att drabbas av inbrott i hemmet.

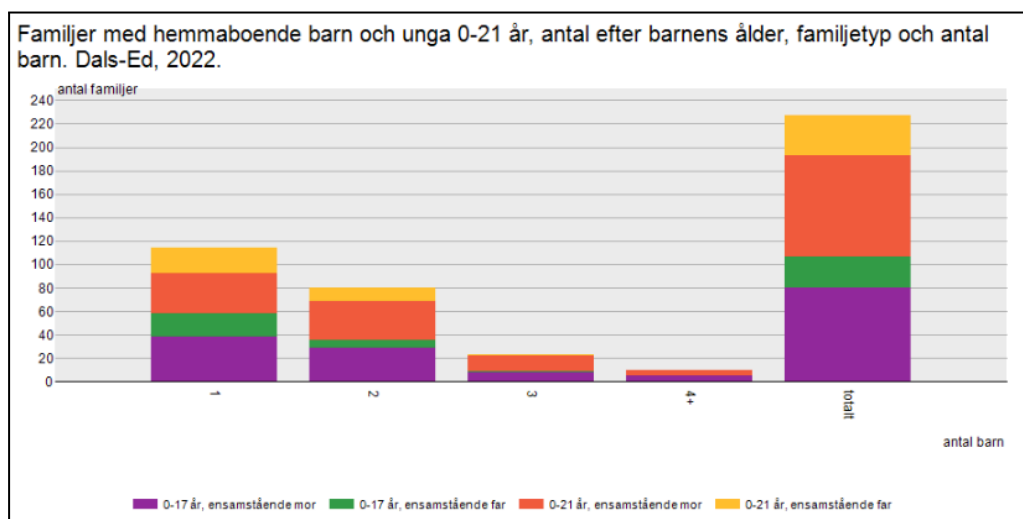
Det kommunala fastighetsbolaget Edshus AB jobbar kontinuerligt med att deras hyresgäster ska känna sig trygga i bostadsområdena. Konkreta åtgärder som de gjort hittills är bland annat att öka belysningen i bostadsområdena, satt in fönster i soprum för att det ska gå att se vad som händer utanför, samt att Securitas ronddar på områdena under kvällar och nätter.

3.5 Bostadsbehov för särskilda grupper

3.5.1 Bostadsbehov för ensamstående och ungdomar

För att tillgodose behovet hos ensamstående och ungdomar är det önskvärt med mindre och billigare lägenheter. Hänsyn behöver tas vid allt planarbete till framtida behov av lokaler för barnomsorg, skola och fritidsverksamhet och att barnperspektivet alltid beaktas vid planering av nya bostadsområden vad gäller exempelvis utrymmen för fritid och lek, liksom säkra gång- och cykelvägar.

Källa:

Statistikdatabasen SCB⁸

⁷ <https://www.dalsed.se/kommun-och-politik/medborgarna-tycker-om-dals-ed/>

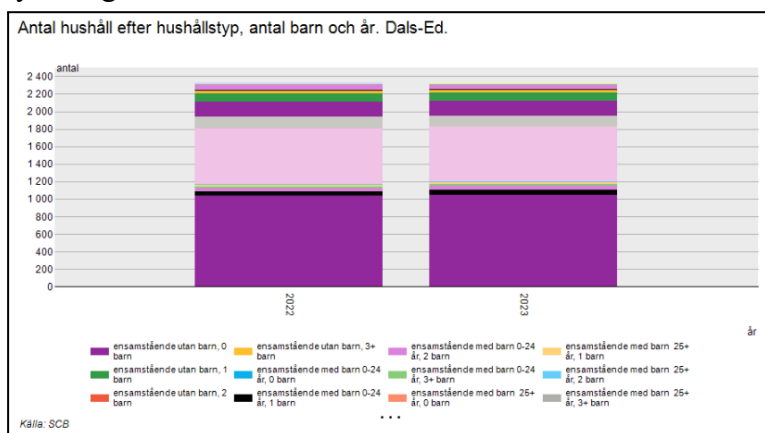
⁸ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

3.5.2 Bostadsbehov för familjer

Barnfamiljer efterfrågar större lägenheter och småhus. En del av efterfrågan kommer att kunna tillgodoses genom kommunens försäljning av småhustomter i området kring Fågelvägen samt vid Le-området. Nybyggnation är dock mer ekonomiskt krävande än att köpa befintliga hus.

Många av de äldre väljer att sälja sina villor när det finns nyproducerade lägenheter att tillgå i kommunen. Det medför en omflyttningskedja som leder till fler småhus till salu och möjligheten för familjer att investera i en fastighet.

Hänsyn behöver tas vid allt planarbete till framtida behov av lokaler för barnomsorg, skola och fritidsverksamhet och att barnperspektivet alltid beaktas vid planering av nya bostadsområden vad gäller exempelvis utrymmen för fritid och lek, liksom säkra gång- och cykelvägar.

Källa: Statistikdatabasen SCB⁹

3.5.3 Bostadsbehov för äldre och funktionshindrade

Var femte invånare i Sverige är 65 år eller äldre, med stora variationer mellan olika kommuner. Andelen äldre kommer även att öka i Dals-Eds kommun, enligt framskrivning kommer gruppen över 80 år att öka med över 100 personer inom en femårsperiod. Denna målgrupp efterfrågar oftast centrurnära boende med närhet till olika former av service. Gruppen äldre är inte homogen och många av våra äldre efterfrågar en bostad med anpassningar, men är inte i behov av andra insatser från kommunen. Andelen 80 år och äldre som är i behov av ett särskilt boende, som är en biståndsbedömd insats, varierar över landet och ligger mellan 14–17% av gruppen som helhet och Dals-Ed ligger i den nedre regionen.

För gruppen funktionshindrade inom LSS behöver kommunen tillskapa gruppboende och lägenheter som är anpassade till gruppens behov, utan att ta ytterligare ordinarie bostadsbestånd i anspråk. Gruppboende kan erbjudas personer som har så stora behov av tillsyn och omvårdnad, att det är nödvändigt att personal finns till hands hela tiden. Gruppboendet består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamma

⁹ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

utrymmen. En fast personalgrupp ska täcka de boendes hela stödbehov inklusive fritids- och kulturella intressen. I kommunens tätort finns två LSS-boenden och två satellitboenden (LSS).

Sett till äldre över 65 år är behovet mer att hitta boenden som ger möjlighet att bo kvar hemma långt upp i åldern utan att behöva flytta en andra gång. Kommunen behöver se över möjligheter att tillskapa/anpassa centrumnära boendeformer inom det ordinarie bostadsbeståndet för att ge möjlighet till ett åldrande med hög självständighet och valfrihet. Flyttfrekvensen är generellt sett relativt låg bland äldre, därför är det viktigt att det finns bekväma boendeformer som gör det attraktivt att flytta från sin nuvarande bostad, till en bostad med bättre anpassningar för de behov som uppstår högre upp i åldern.

Det finns också möjligheter med särskilt boende (SÄBO) som är en boendeform för personer som behöver utifrån sitt omsorgsbehov stöd av personal i sin omedelbara närhet dygnet runt.

På Hagalid finns idag en enhet för korttidsboende enligt socialtjänstlagen (SoL) med 10 platser och en avdelning Ängen SÄBO med 7 lägenheter. På Hagalid finns ytterligare en avdelning med 8 lägenheter som idag fungerar som ett trygghetsboende som vid framtida behov kan ställas om till en avdelning för särskilt boende. Edsgärdet SÄBO har totalt 38 lägenheter fördelat på 4 avdelningar. Från och med 2024 kommer tre av dessa avdelningar vara öppna, totalt 29 lägenheter, då en avdelning på grund av minskad efterfrågan temporärt stängs.

För att ringa in vad som skulle kunna utgöra attraktiva boendialternativ för äldre personer kan det behövas en enkät eller någon form av uppsökande verksamhet bland äldre personer i kommunen. Det kan ske i samarbete med till exempel; intresseorganisationer, samhällsföreningar, äldreomsorgen, allmännyttan och privata fastighetsägare. Kommunen har även ett aktivt Pensionärs- och Handikappråd, med ledamöter från olika organisationer, som kan lämna synpunkter, tankar och förslag på boendeformer för äldre och funktionshindrade.

3.5.4 Bostadsbehov för nyanlända

Under de senaste åren har det kommit cirka 5-10 stycken nyanlända till kommunen per år. Det innebär för varje år ett bostadsbehov på cirka fem lägenheter. I dagsläget tas inga eller få ensamkommande barn emot, vilket innebär lite eller inget behov av lägenheter. En förutsättning för att Dals-Eds kommun ska kunna ta emot fler nyanlända är att det allmännyttiga bostadsbolaget kan tillhandahålla lägenheter efter de behov som kan uppstå.

3.5.5 Bostadsbehov för hemlösa

Socialstyrelsens definition av hemlöshet inkluderar fyra olika hemlöshetsituationer akut bostadslös, bostadslös inom 3 mån (intagna/inskrivna på kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet, stödboende, HVB-hem), bostadslös efter framtida utskrivning (behandlingsenhet, stödboende, HVB-hem) samt kortvariga andrahandskontrakt eller kontraktlöst boende.

Socialnämnden samverkar med det kommunala bostadsbolaget Edshus AB och privata fastighetsägare för att kunna möjliggöra bostäder. Främst förhandlas det upp förstahandskontrakt, men går inte det kan de hyra ut i andra hand med särskilda villkor. Under 2020 hyrdes det ut nio stycken andrahandslägenheter med särskilda villkor av socialnämnden.

3.6 Underlag för bedömning

3.6.1 Boverkets underlag

Det finns inte ett mått på bostadsbrist, men nedan ges Boverkets beskrivning av de mått som ingår i det underlag de tagit fram för år 2023, som stöd till kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjning.

3.6.2 Definitioner

Ansträng boendekonomi

Måttet är huruvida hushållet har en ansträngd boendekonomi utifrån att den disponibla inkomsten inte räcker till att täcka en baskonsumtion. Baskonsumtionen är beräknad utifrån genomsnittshyror på orten och riksnormen samt utgifter för hushållsel, barnomsorg, lokala resor för personer som är 18 år eller äldre, fack- och A-kasseavgift för personer som är 20–64 år och hemförsäkring.

Ansträngd boendekonomi (KALP)

Det andra måttet är även det ett mått på ansträngd boendekonomi men här används en annan baskonsumtion. Hushållet har en ansträngd boendekonomi om den disponibla inkomsten inte räcker till att täcka en baskonsumtion beräknad utifrån genomsnittshyror på orten och en kvar att leva på (KALP) kalkyl som baseras på ett genomsnitt av en kalkyl som bankerna använder för att bedöma hushållets betalningsförmåga vid köp av en bostad.

Trångboddhet

Det tredje måttet är ett mått på trångboddhet. Enligt kriteriet är ensamstående hushåll utan barn inte trångbodda. Utöver vardagsrum och kök/kokvrå ska det finnas sovrum. Två barn under 12 år kan dela rum. Vuxna som inte är sammanboende delar inte sovrum. För de hushåll där det saknas uppgifter över antalet rum, primärt småhus, används boendeytan per person. Har hushållet mindre än 20 kvm per person räknas hushållet som trångbott.

Trångbodda och ansträngd boendekonomi

Mått på om hushållet både är trångbott enligt det tredje måttet och har en ansträngd boendekonomi enligt det första måttet.

Trångbodda och ansträngd boendekonomi (KALP)

Mått på om hushållet både är trångbott enligt det tredje måttet och har en ansträngd boendekonomi enligt det andra måttet (KALP).

Flyttar ofta (Osäker boendesituation)

Det sjätte måttet är en indikation på om hushållet har en osäker boendesituation. Det mäts genom att följa hushållens flyttningar över åren. Kriteriet för att hushållet ska räknas som att det flyttar ofta är att någon i hushållet flyttat minst en gång om året de senaste tre åren.

Hemmaboende vuxna barn

Det sjunde måttet är huruvida det finns hemmaboende vuxna barn (25 år eller äldre) i hushållet.

Återkommande problem

Det åttonde måttet är ett mått på om de problem som hushållen har är mer eller mindre långvariga. För att räknas som att ha återkommande problem behöver hushållet uppfylla minst ett av måtten ansträngd boendekonomi, trångboddhet, flyttar ofta och/eller om hushållet har hemmaboende vuxna barn två år i rad.

3.6.3 Statistik från Boverkets underlag

Tabellen nedan är en sammanfattning av Boverkets underlag, och redovisar statistik för perioden 2020-2021 för Riket, Västra Götalands samt Dals-Eds kommun.

Kriterium	Riket		Västra Götalands		Dals-Ed	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Andel hushåll med ansträngd boendekonomi	5,10%	4,80%	5,00%	4,60%	5,40%	5,10%
Andel hushåll med ansträngd boendekonomi (KALP)	26,00%	25,20%	25,50%	24,70%	32,10%	31,40%
Andel trångbodda hushåll	9,70%	9,60%	9,70%	9,50%	5,00% <i>Antal hushåll 117</i>	5,10% <i>Antal hushåll 120</i>
Andel trångbodda hushåll med ansträngd boendekonomi	1,20%	1,10%	1,20%	1,1%	0,90%	0,80%
Andel trångbodda	3,40%	3,10%	3,30%	3,10%	2,20%	2,10%

Kriterium	Riket		Västra Götalands		Dals-Ed	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
hushåll med ansträngd boendeekonomi (KALP)						
Andel hushåll med upprepade flyttningar	1,80%	1,80%	1,80%	1,80%	1,20%	0,90%
Andel hushåll med hemmaboende vuxna barn	3,60%	3,50%	3,60%	3,40%	3,70%	3,50%
Andel hushåll med återkommande problem	10,00%	9,60%	9,90%	9,50%	9,60%	9,00%

4.7.2 Sammanfattning av Boverkets underlag

Inom följande mått observeras sämre resultat än riket/länet eller en försämring mot tidigare:

- Andel hushåll med ansträngd boendeekonomi
 - högre än riket och länet, men har förbättrats i kommunen
- Andel hushåll med ansträngd boendeekonomi (KALP)
 - högre än riket och länet, men har förbättrats i kommunen
- Andel trångbodda hushåll
 - under riket och länet, men har blivit sämre i kommunen jämfört med föregående år
- Andel hushåll med hemmaboende vuxna barn
 - högre än länet, men under riket och har förbättrats i kommunen

För övriga mått ligger kommunen lägre än riket och länet, samt att kommunen har förbättrats jämfört med föregående år.

3.6.4 Bostadsmarknadsanalys för Västra Götalands län 2023

Länsstyrelserna samlar årligen in kommunernas svar i den nationella bostadsmarknadsenkäten och sammanställer sedan en rapport om bostadsmarknaden i länet¹⁰, bostadsmarknadsanalysen. I rapporten presenteras bland annat faktaunderlag, statistik,

¹⁰

<https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2023/bostadsmarknadsanalys-2023---bostadsforsorjningslaget-i-vastra-gotalands-lan.html>

kommunernas svar och länsstyrelsens iakttagelser. Rapporten sammanfattas nedan. En sammanställning av länsstyrelsernas regionala rapporter finns också i Boverkets Regionala bostadsmarknadsanalyser 2023. I Dals-Eds kommun besvaras enkäten av Kanslienheten och för 2023 uppges att bedöms det vara balans på kommunens bostadsmarknadsläge som helhet.

Omvärldsläget

Konjunkturläget har drastiskt förändrat förutsättningarna i Europa, Sverige och i länet. Höjda räntor, stigande inflation, ökade energi- och bränslepriser och minskad köpkraft hos hushållen har påverkat den ekonomiska utvecklingen. Rysslands invasion av Ukraina skapar ett ovisst säkerhetspolitiskt läge i Europa och världen och ett stort mänskligt lidande.

I januari 2023 uppgick den öppna arbetslösheten i Västra Götaland till 5,8 procent och trots lågkonjunktur upprätthålls en fortsatt hög sysselsättningsgrad, vilket huvudsakligen förklaras av en utbredd arbetskraftsbrist. Under 2022 ökade folkmängden i länet med cirka 13 800 personer, vilket är en större folkmängdsökning än under 2021. Folkmängdsutvecklingen skiljer sig dock åt mellan kommunerna i länet. I sexton kommuner minskade antalet invånare och i 27 ökade folkmängden med upp till 1,0 procent.

Underskott på bostäder i länet

Generellt råder ett underskott av bostäder i nästan alla kommuner, trots en viss förbättring. Sedan 2020 har antalet kommuner som uppger att det råder ett underskott minskat från 42 till 32 i årets enkät. Kommunerna som uppger balans är spridda över länet. Kommunerna bedömer också att det råder brist på bostäder för olika grupper på bostadsmarknaden.

Rekordhøgt antal färdigställda bostäder, men kraftig inbromsning framöver

Bostadsbyggandet har historiskt sett varierat, beroende på en rad faktorer som exempelvis politiska satsningar eller marknadsekonomiska förändringar. Kraftigt stigande räntor och energikostnader under det senaste året har bidragit till fallande bostadspriser och värderingar. I kombination med kraftigt höjda byggkostnader och stopp för investeringsstöden, har det resulterat i en snabb och mycket kraftig inbromsning av bostadsbyggandet. I sin prognos bedömer Boverket att antalet bostäder med startbesked kommer minska från cirka 71 500 år 2021 till cirka 33 000 år 2023. Under 2022 färdigställdes 11 200 bostäder i Västra Götaland, vilket är det högsta antalet sedan 1975. Av de färdigställda bostäderna i Västra Götalands län under 2022 var cirka 54 procent hyresrätter, 30 procent bostadsrätter och 16 procent äganderätter.

Enligt Boverket är bostadsbyggnadsbehovet för de sex FA-regionerna (funktionella analysregioner enligt Tillväxtverket), som Västra Götalands län ingår i, beräknat till 115 800 för perioden 2021–2030, alltså cirka 11 600 bostäder per år. Kommunernas förväntningar i 2023 års enkät är att det kommer att påbörjas drygt 7 400 bostäder under 2023 och 11 000 bostäder under 2024. Med tanke på rådande omvärldsläge är det högst osäkert om dessa nivåer kommer att realiseras.

Negativa konsekvenser av en ojämlig bostadsmarknad riskerar att förvärras

En lämplig bostad är en mänsklig rättighet och i regeringsformen står det att det allmänna ska trygga rätten till en bostad. Men när bostadsmarknaden präglas av ett underskott av bostäder som matchar hushållens ekonomiska förutsättningar, leder det till att vissa hushåll inte får tillgång till bostadsmarknaden. Bostadsojämligheten kan för dessa hushåll få konsekvenser som att det blir svårare att flytta till arbete och studier, att nyanländas etablering påverkas, risk att hamna i hemlöshet eller trångboddhet, ungas start i vuxenlivet fördröjs samt äldre som tvingas bo kvar i otillgängliga bostäder.

Länsstyrelsen har arbetat med ett regleringsbrevsuppdrag och spridit Socialstyrelsens framgångsfaktorer i det vräkningsförebyggande arbetet. Som ett led i arbetet har Länsstyrelsen gemensamt med tre andra länsstyrelser genomfört länsövergripande dialogträffar med kommuner som har liknande förutsättningar. Länsstyrelsen har också arbetat med uppdragen i den nationella hemlöshetsstrategin där huvudfokus har varit att få en lägesbild av hur både kapacitet och behov av att arbeta med att motverka hemlöshet ser ut i länets kommuner.

Slutsatser från bostadsmarknadsanalysen:

- Hushåll med små marginaler har en särskilt utsatt situation på bostadsmarknaden och det riskerar att förvärras
- Antalet färdigställda bostäder på rekordhöga nivåer, men bostadsbyggandet kommer att minska dramatiskt i länet kommande år
- En långsiktig bostadsförsörjning och en utvecklad samverkan är central för länets utveckling

3.6.5 Det goda livet i Dalsland

”Det goda livet i Dalsland”¹¹ är en strategi och plan för att stärka levnadsförhållanden och utvecklingsförutsättningar i landskapet. Strategin och planen är framtagna gemensamt av Västra Götalandsregionen, Fyrbodals Kommunalförbund, kommunerna i Dalsland och Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Det övergripande målet är att öka dalslänningarnas välbefinnande där fyra områden pekas ut som särskilt viktiga, nämligen sysselsättning, samhörighet, attraktivitet och utbildning.

3.6.6 Enkät - Bostadsmarknaden i Dals-Eds kommun

Inför revidering av bostadsförsörjningsprogrammet skickades en enkät ut till aktörer inom bostadsmarknaden i Dals-Eds kommun i december 2023. Totalt inkom sex aktörer med svar. 66,7 % av de svarande ansåg att det idag finns balans av bostäder i Eds tätort och i kommunen som helhet.

¹¹ <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/omraden/naringsliv/dalsland/>

50 % tror att det kommer att vara en balans på bostäder i Eds tätort och i kommunen som helhet inom tre år, medan 16,7 % tror att det skulle vara underskott på bostäder. Av enkäten identifierades störst behov av centrala bostäder, småhus för eget ägande och hyresrätter och bostadsrätter i form av lägenheter. Av enkäten identifierades det också att kommunen är i störst behov av bostäder med 1 och 3-5 rok samt bostäder för äldre, familjer och ungdomar.

Begränsningar för bostadsmarknaden som framkom är främst på grund av

- brist på intresse från byggherrar, bullerproblem
- överklagande av detaljplaner
- konflikter med allmänna intressen enligt plan- och bygglagen
- svag inkomstutveckling för hushållen
- hyreshöjningar, höga produktionskostnader
- hårda lånevillkor för både byggherrar och privatpersoner
- åldrande bostadsbestånd som har ett stort underhållsbehov.

3.6.7 Marknadsundersökning - Bostäder i Dals-Eds kommun

Under 2022 genomfördes en marknadsundersökning kring bostäder i Dals-Eds kommun. Syftet med undersökningen var att skapa en bättre bild av behov och efterfråga på bostadsmarknaden genom att se på hur köerna ser ut, var människorna bor idag, vad och var de efterfrågar boende och hur de ser på vanligt boende som kan göras om till trygghetsboende. En särskild del av undersökningen avsåg också intresset kring den detaljplanerade och obebyggda tomt som finns i anslutning till Linden (Linden 2).

Målgruppen för undersökningen valdes till invånare i åldern 50 + utifrån att andelen äldre förväntas öka och med det även behov av särskilt eller anpassat boende. Redan i dag finns också en efterfrågan på centralt boende och med en ökad andel äldre i framtiden kan det tänkas att denna efterfrågan kan komma att öka.

Antalet individer i familjebildande fas (åldern 30-44 år) förväntas också öka inom den närmaste framtiden. Genom att möta den efterfrågan som finns om centrala bostäder finns en möjlighet i att skapa flyttströmmar i det befintliga bostadsbeståndet för att även tillgodose andra målgruppers behov och efterfrågan.

Undersökningen

Totalt medverkade 392 personer i undersökningen. Omkring 70 % av de som medverkade var sambo/gifta och endast ett fåtal hade hemmaboende barn. Över 70 % av de som deltog i undersökningen bodde i dag i villa med äganderätt.

Ca 1/3 av de som svarade kunde tänka sig att flytta inom fem år (115 personer). De mest flyttbenägna var personer över 70 år och minst flyttbenägna var 60-69 åringarna. Det var en större andel kvinnor än män som kunde tänka sig flytta. Av de som var ensamboende kunde 40 % tänka sig flytta. 94 % av dem som deltog i undersökningen stod inte i bostadskö.

De som kunde tänka sig att flytta önskade framför allt en mindre bostad och en central bostad att åldras i. Av de som kunde tänka sig att flytta fanns främst en önskan om att flytta till hyresrätt eller trygghetsboende. De som kunde tänka sig att flytta tyckte också i större utsträckning att det fanns behov av fler hyresrätter.

De som inte kunde tänka sig att flytta tyckte att de redan hade en bra bostad, att de bodde billigt och att de inte ville lämna sitt område.

Avseende intresse för Linden 2 var 43 % (169 personer) av de som svarade intresserade av att flytta till ett trygghetsboende - 19 st kunde tänka sig att flytta redan i dag medan resten kunde tänka sig att flytta dit inom 5-15 år. 15 % av de som svarade var inte intresserade av trygghetsboende, men skulle kunna tänka sig att flytta till en "vanlig" bostad intill Linden. Viktigast var hyran och personal på plats, men också sociala gemenskap och gemenskapsytor. I hög utsträckning önskade man också balkong/uteplats och gärna egen tvättmaskin/torktumlare i bostaden.

Trygghetsboende Linden i centrum av Dals-Ed, foto Edshus AB.

4. Samlad bedömning

Bedömningen görs att Dals-Eds kommun för tillfället har balans på bostadsmarknaden. Möjlighet för att skapa ytterligare bostäder som kan möjliggöra kommunens utvecklingsmål finns inom befintliga områden, men begränsas av faktorer som att produktionskostnaderna är högre än värderat värde på marknaden i samband med hårda lånevillkor. Det finns också en brist på detaljplaner som motsvarar den efterfråga som finns på marknaden, vilket är något som Dals-Eds kommun måste fortsätta arbeta med för att kunna utveckla en långsiktig och attraktiv bostadsmarknad.

Folkmängden i kommunen förväntas fortsätta minska och antal äldre förväntas bli allt fler. Prognosen och den låga arbetslösheten medför utmaningar för kommunen vad det gäller kompetensförsörjning och det blir allt viktigare att kunna erbjuda attraktiva boenden till människor i arbetsför ålder för att vända den minskade befolkningstrenden och säkerställa kompetensförsörjningen.

Det ökade antalet äldre innebär också ett ökat behov av bostäder anpassade för äldre. Att produktionskostnader för nybyggnation är dyrare än marknadspriser gör det än viktigare att nyttja befintligt bostadsbestånd i så stor utsträckning som möjligt. Ett förverkligande av detaljplaner i centrum kan leda till att skapa fler flexibla boenden med nära till service som passar äldre invånare, vilket kan leda till flyttkedjor där yngre får möjlighet att genomföra bostadsköp inom det befintliga bostadsbeståndet.

God tillgänglighet från närliggande platser med bostadsbrist samt attraktiva lägen skapar möjligheter för kommunen att attrahera fler invånare. Goda kommunikationer och strandskydd är extra viktiga frågor för att säkerställa dessa områden.

Framtida bostadsutveckling i Dals-Eds kommun

Bilaga 2. till bostadsförsörjningsprogram 2024-2027

Inledning

Detta dokument är en bilaga till Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027 Dals-Eds kommun. Här redovisas en sammanställning av kommunens framtida bostadsutveckling, vilket är en grov uppskattning om möjligheten till den framtida nyproduktionen av bostäder. Sammanställningen avses att uppdateras regelbundet.

Framtida bostadsutveckling

I Dals-Eds kommun beviljades bygglov och startbesked för nybyggnation av två enbostadshus och fyra fritidshus under år 2023, samtliga placerade på landsbygden.

Uppskattningen av nybyggnation för en-och tvåbostadshus under år 2024 och 2025 är 4 stycken. I nuläget finns inga planerade byggnationer för trygghetsboenden eller särskilda boenden, inte heller för flerbostadshus som kan erbjuda fler hyres- och bostadsrätter.

I kommunen finns hundratals tomma hus, som utgör potential för en ökad befolkning. I dagsläget har det inte gjorts någon uppskattning över hur många hus det rör sig om, utan det är något kommunen på sikt behöver inventera för att möjliggöra fler bostäder.

Bostadsbyggnation föreslås främst till tätorten där den kommunala servicen finns samlad, men kommunens inställning är att alla invånare och all byggnation i kommunen är viktig och kan bidra till att bibehålla befintlig service och skapa ytterligare service i kommunen. Dock ser inte kommunen att det finns behov av fler kommunala tomter för att tillmötesgå efterfrågan.

Det har även gjorts en sammanställning av vilken potential kommunen har för utveckling av nya bostäder. Sammanställningen har gjorts utifrån detaljplanerad mark, framtida utvecklingsområden samt LIS-områden, och redovisas i tabellerna nedan. Sammanställningen visar att kommunen har en potential till utveckling för uppemot cirka 848 nya bostäder. Med ett genomsnitt på 2 personer i varje hushåll skulle det innebära en potentiell ökning av befolkningen med ca 1 696 nya invånare.

Sammanfattning av sammanställning

- I Ed finns, genom byggrätter i befintliga detaljplaner, ett utrymme för cirka 80-205 nya bostäder.
- I Nössemark finns, genom byggrätter i befintliga detaljplaner, ett utrymme för cirka 21-42 nya bostäder.
- I Håbol finns, genom byggrätter i befintliga detaljplaner, ett utrymme för cirka 4-8 nya bostäder.
- I möjliga utvecklingsområden finns ett uppskattat utrymme för cirka 86-200 nya bostäder. Dock erfordras nya detaljplaner med tillhörande utredningar för dessa områden.
- I de 19 LIS-områden som finns utpekade finns möjlighet till cirka 250-435 nya bostäder.

Problematik för den framtida bostadsutvecklingen

- Höga produktionskostnader
- Brist på detaljplanerad mark för bostäder som marknaden (allt marknadsaktörer) vill bebygga.
- För byggnation i Eds centrum, som det finns störst efterfrågan kring, har buller och allmänna intressen utgjort problem för förtätning.
- Kommunen och/eller det allmännyttiga bostadsföretaget saknar ekonomiska resurser eller möjligheter till bostadsbyggande.
- Bostäder i sjönära lägen har i regel bättre förutsättningar att få lån då marknadsvärdet på dessa är högre. Bostäder i sjönära läge försvåras dock genom strandskyddslagstiftningen.
- Att Dals-Eds kommun har fler äldre invånare och färre i yrkesverksam ålder påverkar även efterfrågan på bostäder som följer befolkningsstrukturen och behöver anpassas utifrån de behov som finns. En effekt av detta blir ett ökat behov av olika typer av boenden som passar äldre.
- Gränsen för utvecklingen i befintliga resurser utgörs av kapaciteter i de samhällsviktiga funktionerna såsom; reningsverk, vattenverk, elförsörjning, skolor och kapacitet av kommunal service, framför allt inom socialförvaltningen.

Beskrivning av sammanställningen

Detaljplanerad mark

Inom samt utanför Eds tätort finns detaljplanerad mark som ej är exploaterad mark eller ej har bebyggda tomter.

Framtida utvecklingsområden

I översiktsplanen pekas ett antal områden ut som möjliga framtida utvecklingsområden för bostadsbyggnation. För dessa områden erfordras nya detaljplaner med tillhörande utredningar.

Följande områden pekas ut som utvecklingsområde:

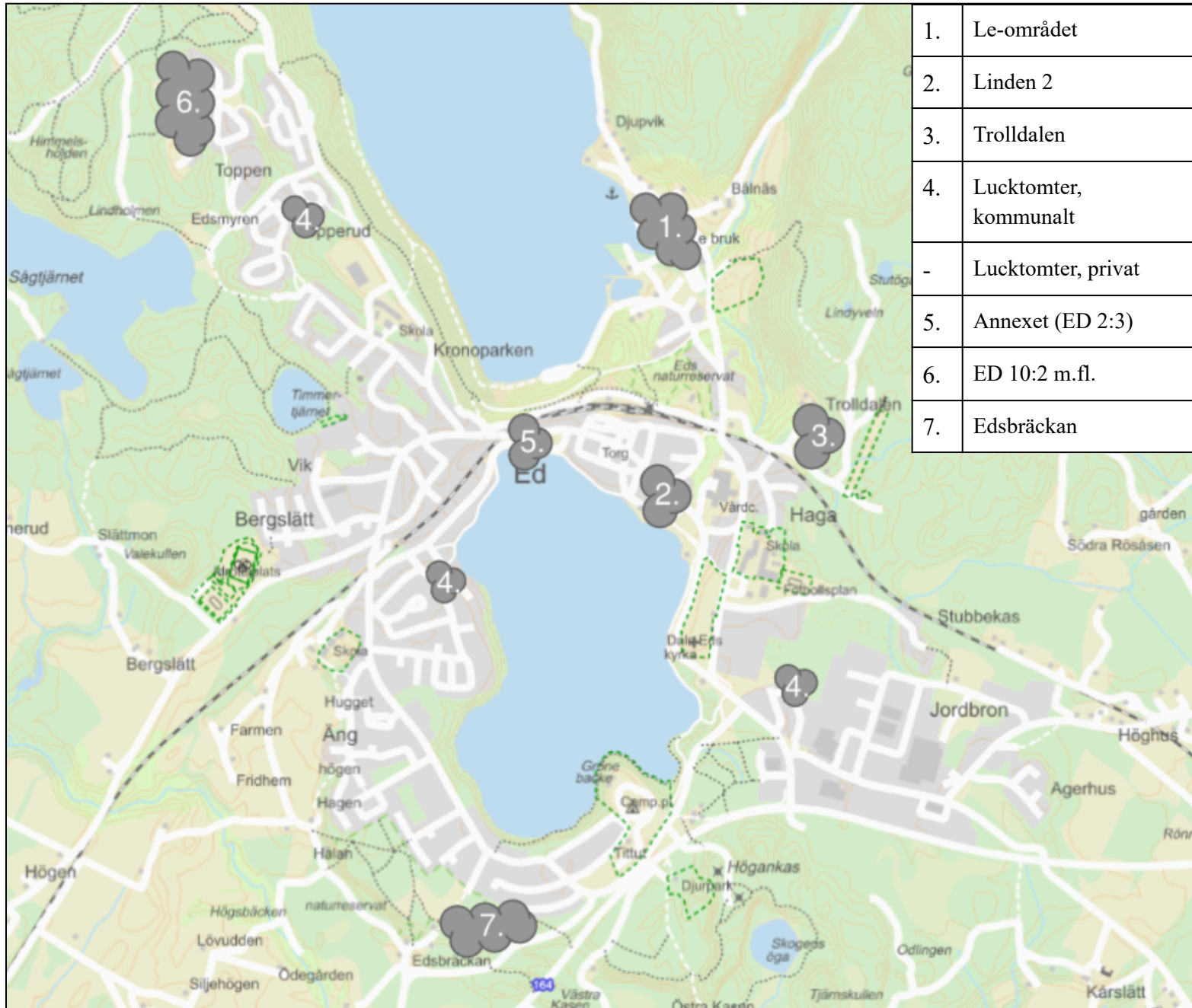
- Förtätning i centrum (Storgatan, Söder om torget, Norra branten och Sjöstugetomten)
- Området mellan Södra Moränvägen och Lilla Le
- Området mellan Sågtjärn-Timmertjärn
- Området vid Gamla Slalombacken
- Norr om Sykes finns kommunal mark som är detaljplanerad för kontorsändamål. En ändring av detaljplanen till bostadsändamål skulle kunna möjliggöra för fler centrumnära bostäder.

LIS-områden

Utöver ovanstående är det de områden som pekas ut i kommunens LIS-plan att anse som framtida utvecklingsområden. Bostäder i sjönära läge är efterfrågat och ökar dessutom förutsättningarna för finansiering av nybyggnation.

Detaljplanerad mark

Eds tätort

Tabellerna visar en uppskattning av antalet bostäder inom detaljplanerad mark i Eds tätort.

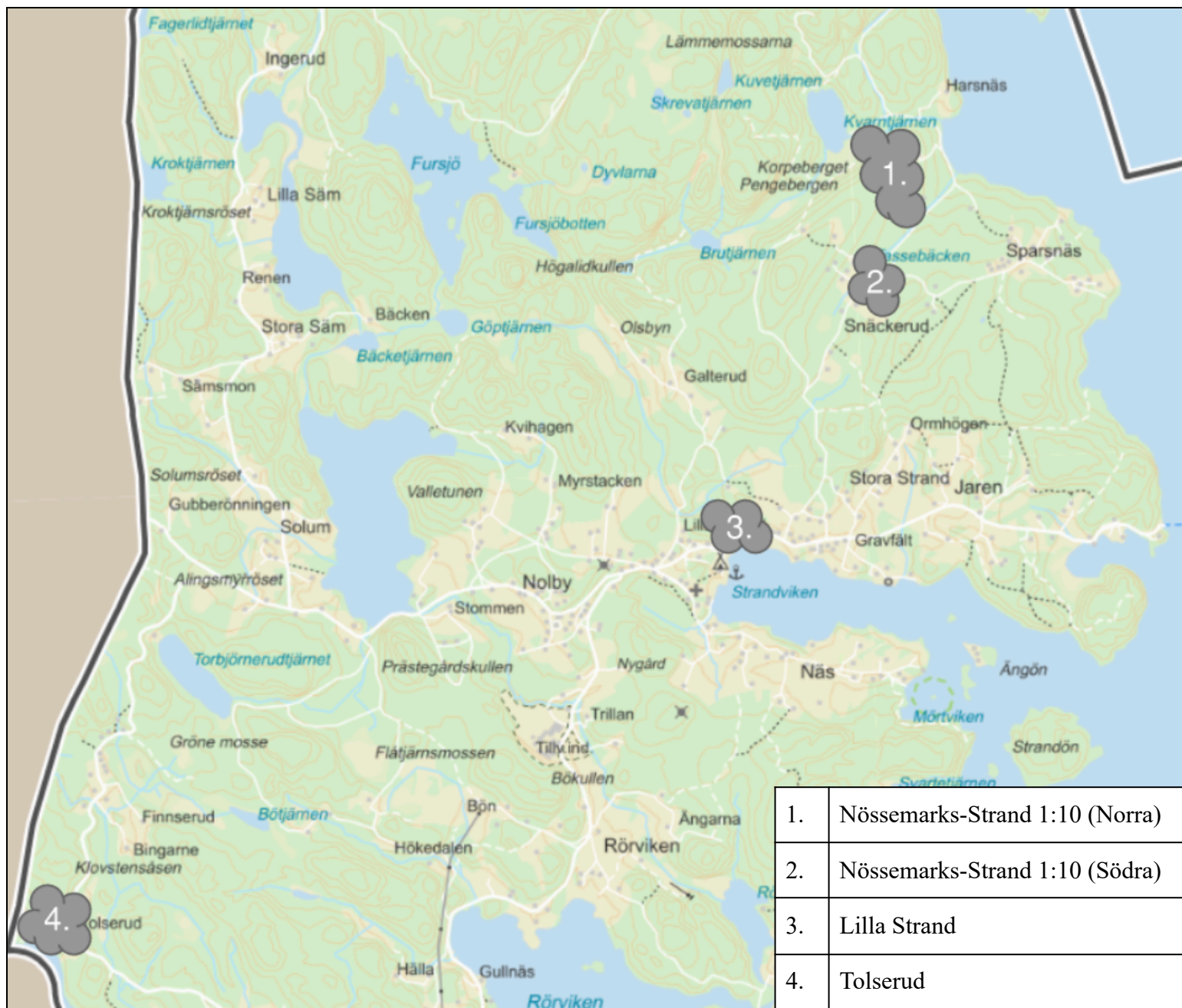
Område <i>Detaljplanerade, ej bebyggda tomter</i>	Enbostadshus	Flerbostadshus	Minst antal bostäder	Max antal bostäder
1. Le-området Kommunala tomter där DP tillåter enplanshus alternativt parhus.	X	X	8	16
2. Linden 2 (ED 1:212 och 1:211) Kommunal tomt där DP tillåter byggnation av flerbostadshus, för trygghetsboende eller annat äldreboende.		X	12	16
3. Trolldalen Privatägd mark där detaljplan finns som möjliggör byggnation av enbostadshus alternativt parhus.	X		2	2
4. Lucktomter kommunalt Tre kommunala lucktomter för enbostadshus: ED 1:58, ÄNG 10:2, och ED 4:173 finns tillgängliga för försäljning.	X		3	3
5. Annexet (ED 2:3) Ändring av detaljplan genomfördes under 2021 för att möjliggöra flerbostadshus	X	X	1	8
6. ED 10:2 m.fl. Befintliga detaljplaner slogs samman under 2021 och ändras för att möjliggöra ytterligare våningsplan samt flerbostadshus. Två fastigheter tillkom för bostadsändamål.	X	X	34	110
Summa:			60	155

Område <i>Detaljplanerad, ej exploaterad mark</i>	Enbostadshus	Flerbostadshus	Minst antal bostäder	Max antal bostäder
7. Edsbräckan Detaljplan antagen 1990 ger möjlighet för bostäder i småhus, parhus och flerbostadshus.	X	X	20	50
Summa:			20	50

Totalt:			80	205
----------------	--	--	-----------	------------

Detaljplanerade områden utanför Eds tätort

Nössemark

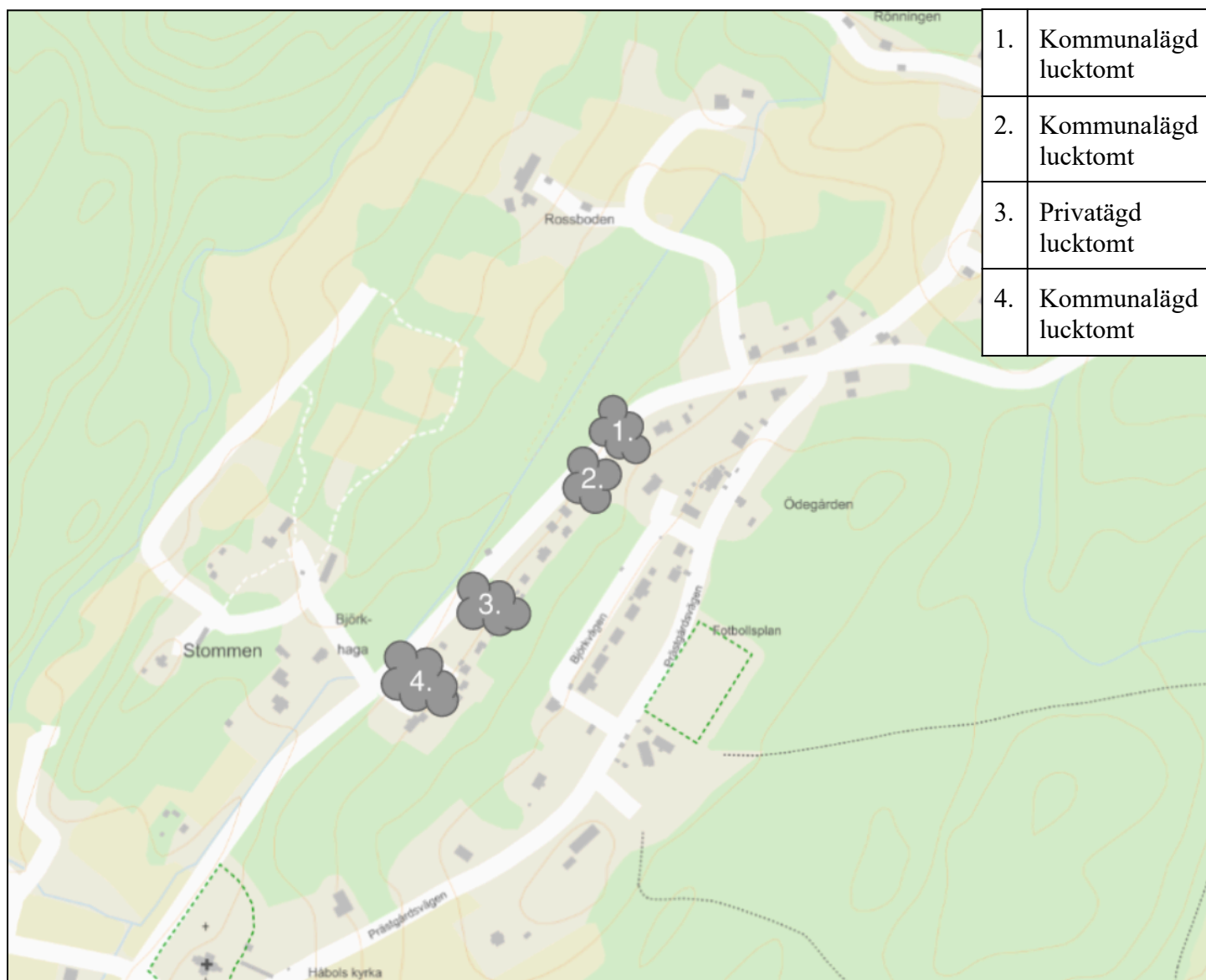
Tabellen visar en uppskattning av antalet bostäder inom detaljplanerad mark i Nössemark.

Område <i>Detaljplanerade, ej bebyggda tomter</i>	Enbostadshus	Flerbostadshus	Minst antal bostäder	Max antal bostäder
1. Nössemarks-Strand 1:10 (Norra)	X		8	16
Summa:			8	16

Område <i>Detaljplanerad mark, lucktomter</i>	Enbostadshus	Flerbostadshus	Minst antal bostäder	Max antal bostäder
2. Nössemarks-Strand 1:10 (Södra) Här finns xx lucktomter, samtliga är privatägda.	X		5	10
3. Lilla Strand Här finns två lucktomter, samtliga är privatägda.	X		2	4
4. Tolserud Här finns sex lucktomter, samtliga är privatägda.	X		6	12
Summa:			13	26

Totalt:			21	42
----------------	--	--	-----------	-----------

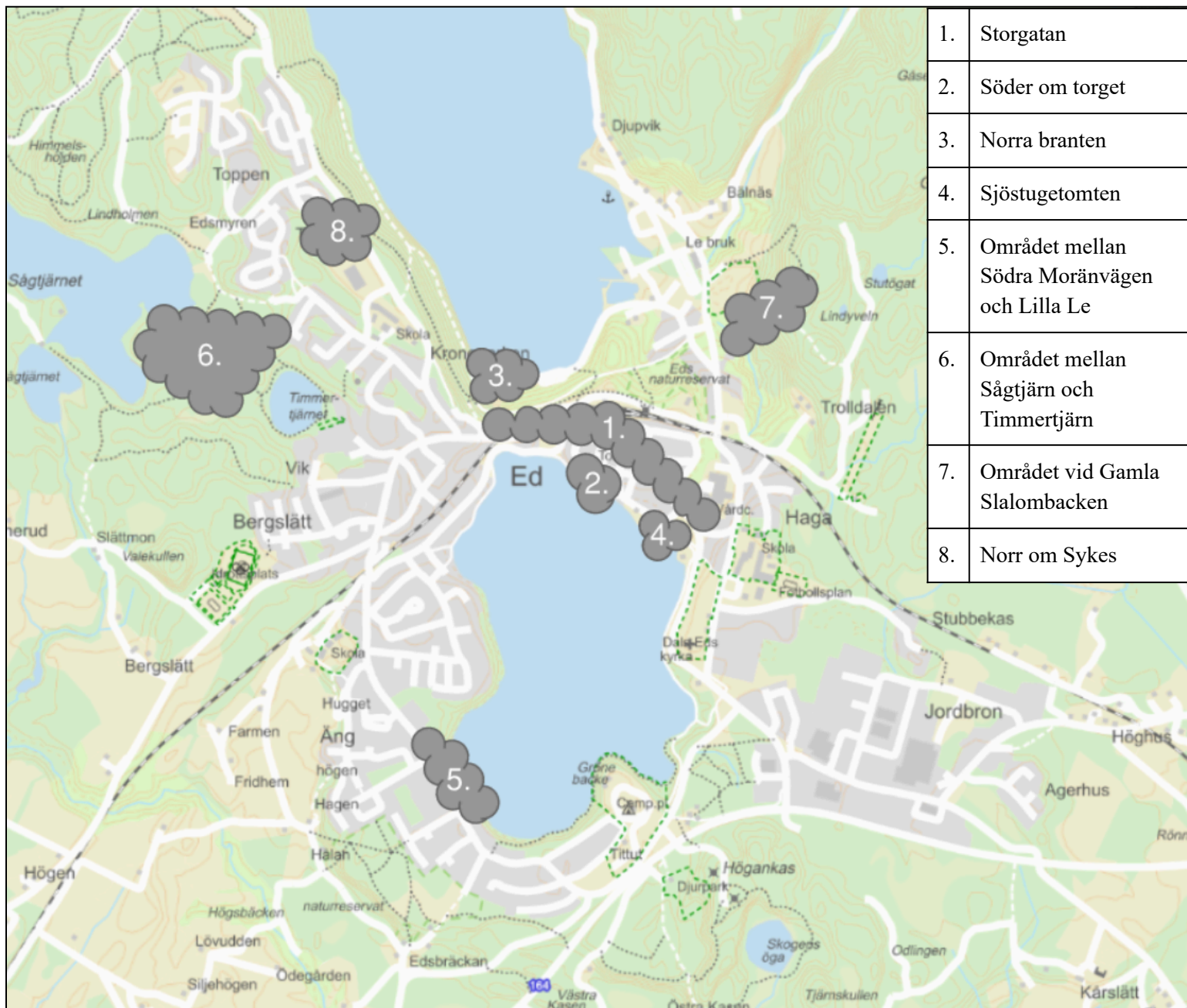
Håbol

Tabellen visar en uppskattning av antalet bostäder inom detaljplanerad mark i Håbol.

Område <i>Detaljplanerad mark, lucktomter</i>	Enbostadshus	Flerbostadshus	Minst antal bostäder	Max antal bostäder
Kommunalägd lucktomt	X		1	2
Privatägd lucktomt	X		1	2
Kommunalägd lucktomt	X		1	2
Kommunalägd lucktomt	X		1	2
Summa:			4	8

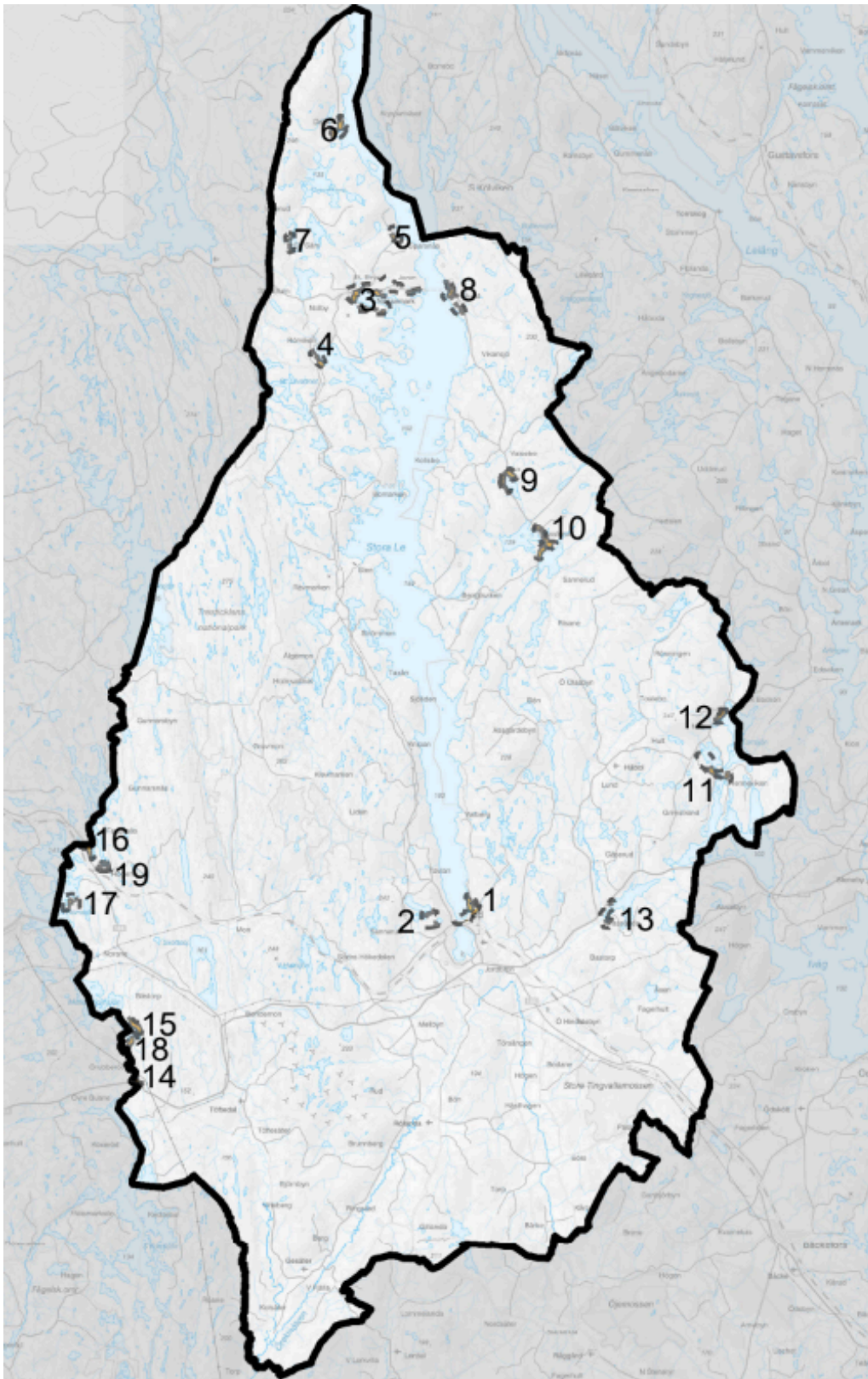
Framtida utvecklingsområden

Tabellen visar en uppskattning av antalet bostäder inom de möjliga utvecklingsområdena.

Område	Enbostadshus	Flerbostadshus	Minst antal bostäder	Max antal bostäder
1. Storgatan		X	8	16
2. Söder om torget		X	4	23
3. Norra branten		X	10	25
4. Sjöstugetomten		X	20	40
5. Området mellan Södra Moränvägen och Lilla Le	X		4	6
6. Området mellan Sågtjärn och Timmertjärn	X	X	20	50
7. Området vid Gamla Slalombacken	X	X	20	40
8. Norr om Sykes	<i>Ej uppskattat</i>			
Summa:			86	200

LIS-områden

1	Bältnäs-Skansan
2	Timmerdalen-Bergslätt
3	Nössemark-Strand
4	Rörviken
5	Sparsnäs
6	Nössemark-Dalen
7	Lilla Säm
8	Sund
9	Valsebo-Töllden
10	Asslerud
11	Stenhögen-Henneviken
12	Håbols-Näs
13	Vassända-Lilla Grorud
14	Loviseholm
15	Bästorp, söder
16	Dals Högen
17	Norande
18	Mölnerud
19	Högens Gård

Orienteringskarta över LIS-områden. Fullständig karta finns [här](#).

Tabellen visar en uppskattning av antalet bostäder inom LIS-områden.
Uppskattningen är framtagen som underlag till översiktsplanen ÖP nu-2035.

Område	Enbostadshus		Flerbostadshus		Minst antal bostäder	Max antal bostäder
	Minst	Max	Minst	Max		
1. Bältnäs-Skansan	10	20	25	50	35	70
2. Timmerdalen-Bergslätt	5	10	20	50	25	60
3. Nössemark-Strand	20	20	10	30	20	50
4. Rörviken	10	20			10	20
5. Sparsnäs	10	10			10	10
6. Nössemark-Dalen	30	40			30	40
7. Lilla Säm	10	15			10	15
8. Sund	15	20	0	10	15	30
9. Valsebo-Töliden	15	20			15	20
10. Asslerud	15	15			15	15
11. Stenhögen-Henneviken	10	20			10	20
12. Håbols-Näs	15	20			15	20
13. Vassända-Lilla Grorud	15	15			15	15
14. Loviseholm	5	5	0	15	5	20
15. Bästorp, söder	20	20	0	10	20	30
16. Dals Högen	<i>Ej uppskattat</i>					
17. Norande	<i>Ej uppskattat</i>					
18. Mølnerud	<i>Ej uppskattat</i>					
19. Högens Gård	<i>Ej uppskattat</i>					
Summa:	205	270	55	165	250	435

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 115

Dnr 2023-000297 800

Utvecklings- och evenemangsmedel 2024 - Uppföljning

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har för 2024 beslutat om budget för utvecklings- och evenemangsmedlen om totalt 430 000 kr. Medlen ska nyttjas till genomförande av kommunens utvecklingsplan och genomförande av evenemang.

Kommunstyrelsen beslutar 2023-11-29 § 204 att godkänna förslag till fördelning av utvecklings- och evenemangsmedel 2024. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i juni.

De medel som finns avsatta i budget för åtgärder enligt utvecklings- och evenemangsmedel samt också bedömning redogörs för i föreliggande tjänsteskrivelse av tf. kanslichef.
Behov av omfördelning föreslås för ej fördelade medel. Medlen bedöms kunna nyttjas fullt ut.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-05-27.
Sammanställning - Uppföljning av utvecklingsinsatser och medel 2024

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att godkänna förslag till omfördelning samt uppföljning av utvecklings- och evenemangsmedel 2024. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i oktober.

Expedieras till

KS

Uppföljning - Utvecklings- och evenemangsmedel 2024**Bakgrund**

Kommunfullmäktige har för 2024 beslutat om budget för utvecklings- och evenemangsmedlen om totalt 430 000 kr. Medlen ska nyttjas till genomförande av kommunens utvecklingsplan och genomförande av evenemang.

Kommunstyrelsen beslutar 2023-11-29 § 204 att godkänna förslag till fördelning av utvecklings- och evenemangsmedel 2024. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i juni.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

De medel som finns avsatta i budget för åtgärder enligt utvecklings- och evenemangsmedel föreslås fördelas enligt nedan.

Åtgärd/aktivitet	Budget enligt tidigare beslut	Utfall per 2024-05-23	Förslag till omfördelning
Överförs till driftsbudget samhällsbyggnad för drift av evenemangsområdet vid Le-området	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr
Kommentar 2024-05-23: Medel har omfördelats enligt beslutet.			
Ansökningsbara medel för genomförande evenemang (föreningar)	80 000 kr	80 000 kr	80 000 kr
Kommentar 2024-05-23: Medel har utbetalts enligt beslut KS 2024-02-25 § 19. De flesta evenemang som beviljats medel är planerade att genomföras senare under året. Redovisning av dessa görs i samband med uppföljning i oktober.			
Genomförande av kommunala evenemang (ex. kulturvecka, fall fest, lovaktiviteter, arrangemang i samband med marknad)	50 000 kr	0 kr	50 000 kr
Kommentar 2024-05-23: Inga medel har hittills nyttjats. Evenemangen är planerade att genomföras senare under året. Redovisning av dessa görs i samband med uppföljning i oktober.			
Utveckling av parkstråk/Le-området	150 000 kr	0 kr	150 000 kr

Kommentar 2024-05-23: Bygglov för fasadändring samt öppnande av extra nödutgång planeras. (20 tkr). Inköp ljusslingor (20 tkr) Resterande medel används till att jämna marken för att få området mer lättskött (110 tkr).

Mindre attraktivitetshöjande åtgärder	30 000 kr	0 kr	46 868 kr
--	------------------	-------------	------------------

Kommentar 2024-05-23: Förslag om att nyttja dessa medel samt de resterande ofördelade till en flytt av discgolfbanan för att säkerställa bättre underhåll.

Ej fördelade	20 000 kr	3 132 kr	3 132 kr
---------------------	------------------	-----------------	-----------------

Kommentar 2024-05-23: Kostnader har funnits för annonsering av evenemangsmedel i Dalsslänningen. Övriga medel föreslås läggas på flytt av discgolfbanan för att säkerställa bättre underhåll.

Totalt:	430 000 kr	183 132 kr	430 000 kr
----------------	-------------------	-------------------	-------------------

Bedömning

Uppföljning av utvecklings- och evenemangsmedel framgår av tabellen ovan. Behov av omfördelning föreslås för ej fördelade medel. Medlen bedöms kunna nyttjas fullt ut.

Utöver utvecklings- och evenemangsmedel har ytterligare satsningar gjorts inom ordinarie ram samt genom andra medel såsom hållplatsmedel. Ett urval av insatser utifrån utvecklingsplanens två strategier redovisas nedan.

Marknadsföring:

- Annonsering i Dagens Industri med fokus livskvalitet, tågpendling och arbete (inom ram, våren 2024)
- Annonsering TV-skärmar Göteborgs universitet med fokus bästa platsen för unga att bo, tågpendling, arbete och evenemang (inom ram, våren 2024)
- Annonsering studieblock Göteborgs universitet med fokus på att arbeta i Dals-Ed (inom ram, sker under hösten 2024)
- Inköp av flaggvimplar till lyktstolpar för att visa upp evenemang i kommunen (inom ram, vår-höst 2024)

Under året planeras också för vidare annonsering av kommunens tomter, kampanjer i sociala medier samt färdigställande av marknadsföringsfilm.

Attraktivitet:

- Bänkar har kommit upp i Freudentahlska trappen (inom ram, våren 2024)
- Ny lekplats- och skateutrustning samt grillar i Terrassparken (investeringsmedel samt hållplatsmedel, våren 2024)
- Lekplatsutrustning från Terrassparken placeras ut på Eds badplats (hållplatsmedel, våren 2024)

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

- Bänkbord placeras ut längs Nössemarksvägen och Le-området (hållplatsmedel, vår/sommar 2024)
 - Vassröjning mellan Terrassparken och badplatsen (inom ram, vår 2024)
- Under året planeras också för en uppdatering av Ängs lekplats.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna förslag till omfördelning samt uppföljning av utvecklings- och evenemangsmedel 2024. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i oktober.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf Kanslichef

Expedieras till

Tf. Kommundirektör
Tf. Kanslichef

Insats	Beslutad åtgärd	Utvecklings- och evenemangsmedel	Hållplatsmedel	Investeringsmedel	Inom ram	Övriga medel	Totalt	Uppföljning juni	Uppföljning okt
Utveckling Fritidsbanken	Finansierar drift av Fritidsbanken.		275000				275000	Löper på	
Insatskoordinering	Finansierar tjänst för insatskoordinator.		366150				366150	Löper på	
Föräldraskapsstöd Familjecentralen	Finansierar tjänst 15 % för familjecentral samt ABC föräldrastöds kurs.		87000				87000	Löper på. En föräldrastöds kurs har hållits under våren.	
Medel till föreningar för allmänna evenemang	Idrottsskola (20 tkr), Matchi (22 tkr), Materialinköp Working Equitation (10 tkr), Evenemangsmedel utbetalt (80 tkr, UP-medel)	80000	71850				151850	Evenemangsmedel utbetalt enligt beslut (80 tkr), ej genomförda och rapporterade ännu. Materialinköp Working Equitation har gjorts delvis (6 tkr), Förslag till ytterligare åtgärd i form av cafeteria Bollhallen för resterande del hållplats.	
Attraktivitetshöjande åtgärder i fysisk miljö	Grillplatser Nössemarksvägen, Le-området och Freudentahlska (25 tkr)	30000	100000				130000	Bänkar har köpts in (totalt ca 6 tkr) Ytterligare bänkar och grillplatser sätts upp. Förslag om att använda resterande hållplatsmedel till markarbete Ångs lekplats. Ev. extra medel förslag läggs till åtgärd i café Bollhallen. Förslag nyttja UP-medel till flytt/markarbete discgolfbana för bättre underhåll.	
Kartläggning heltidsresan	Finansiering tjänst.		350000				350000	Löper på.	
Marknadsföring av kommunen	Göranderud annons (5 tkr), fokus marknadsföring tomter		75000		224000		299000	Inga åtgärder ännu inom hållplatsmedel. Annonns på gång för Göranderud. Skyltar till tomter beställda. Fler insatser planeras inom kort för tomter - i första hand större skylt i entré Ed. ev. visualisering Le. Inom ordinarie budget har flera insatser gjorts med fokus på leva, bo, verka och pendla, bl.a. annonsering Göteborgs universitet, Dagens industri samt flaggor/banderoller i samhället för att lyfta evenemang.	
Utveckling sociala mötesplatser (Parkstråk, Le, Terrassparken)	Terrasspark markarbete, lekutrustning och skate, bänkar Freudentahl, utveckling Le-området enligt fastställt plan	150000	300000	500000			950000	Terrasspark markarbete, lekutrustning inköpt och på plats, skate snart på plats, bänkar Freudentahl uppe. Lekutrustning samt eget arbete har bekostats med investeringsmedel/hållplatsmedel. Vidare kommer också ytterligare kostnader för markarbetet att belasta resterande hållplatsmedel. Förslag nyttja UP-medel för inköp av ljusslingor för fast montering Terrasspark/Freudentahl (20 tkr), förslag nyttja UP-medel för jämna mark Le-området (110 tkr), förslag nyttja UP-medel för byggloj och öppnande av nödutgång magasin (20 tkr)	
Aktivitetutveckling för LSS-brukare	Resor under året		75000				75000	2 resor under året planeras	
Drift Le-området	Överförs till SHB för driftskostnader Le	100000					100000	Överfört till SHB för driftskostnader Le	
Genomförande kommunala evenemang	Sker senare del av året	50000					50000	Sker senare del av året	

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 116

Dnr 2019-000105 000

Projekt - Hållplats Dals-Ed 2024 - Uppföljning

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har beviljats statsbidrag för socioekonomiskt eftersatta landsbygdskommuner även under år 2024. Total summa är 1 700 000 kr.

Kommunstyrelsen beslutar 2024-01-31 § 3 om fördelning av medlen för 2024. Vid Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-03-13 § 42 beskrivs den politiska viljan för respektive åtgärd mer detaljerat. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i juni.

Tf. kanslichef redovisar i föreliggande tjänsteskrivelse en uppföljning av aktuell status för respektive åtgärd. Inget behov av omfördelning bedöms krävas under året och medlen bedöms kunna nyttjas fullt ut.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef 2024-05-27.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att godkänna uppföljning och förslag till åtgärder inom ramen för projektet Hållplats Dals-Ed 2024. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i oktober.

Expedieras till

KS

Uppföljning - Hållplats Dals-Ed 2024

Bakgrund

Dals-Eds kommun har beviljats statsbidrag för socioekonomiskt eftersatta landsbygdskommuner även under år 2024. Total summa är 1 700 000 kr.

Kommunstyrelsen beslutar 2024-01-31 § 3 om fördelning av medlen för 2024. Vid Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-03-13 beskrevs den politiska viljan för respektive åtgärd mer detaljerat. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i juni.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

I tabellen nedan görs en uppföljning av aktuell status för respektive åtgärd.

Åtgärd/aktivitet	Avsatta medel
Utveckling Fritidsbanken	275 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Under vårterminen har Fritidsbanken deltagit vid följande evenemang: Skridskodisco med ca 400 deltagare, sommarlovscupen med 250 lån, Blodomloppet med uppskattningsvis 150 barn, Ut och njut, påskaktiviteter på Fritidsbanken, besök på Familjecentralen, Zoom uphill på sportlovet (ca 50 provade). Man behöver nå målgruppen äldre mer. Planerar just nu för sommaraktiviteter vid Lilla Le och i Terrassparken samt Pep-veckan v. 36.</i>	
Insatskoordinering	366 150 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Insatsen löper på enligt plan.</i>	
Föräldraskapsstöd Familjecentralen	87 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Medel avser anställd personal för familjecentralen på 15%. I den tiden ingår att hålla i ABC föräldrastödkurs där en kurs har hållits under våren.</i>	
Medel till föreningar för allmänna evenemang	71 850 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Fördelning har gjorts för del av medlen enligt överenskommelse KSAU 2024-03-13 om att finansiera Idrottsskola med 20 000 kr (ännu ej utbetalt), Matchi med ca 22 100 kr (ännu ej utbetalt) samt materialinköp till Working Equitation med max 10 000 kr (totalt har hittills 6 009 kr nyttjats). Förslag om att använda övriga medel till att iordningställa trevligare caféteria i Bollhallen (akustikplattor, draperi mm), vilket kan nyttjas av såväl föreningar för sina evenemang som i projektet "Ungas meningsfulla fritid" för att skapa social mötesplats.</i>	

Attraktivitetshöjande åtgärder i fysisk miljö	100 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Fördelning har gjorts enligt överenskommelse på KSAU 2024-03-13 om att finansiera bänkar och grillplatser Nössemarksvägen, Le-området och Freudentahlska trappen med ca 25 000 kr (totalt har hittills 6 198 kr nyttjats) Förslag om att använda övriga medel till markarbete Ängs lekplats. Ev. extra medel föreslås nyttjas för att iordningställa trevligare caféteria i Bollhallen (akustikplattor, draperi mm), vilket kan nyttjas av såväl föreningar för sina evenemang som i projektet "Ungas meningsfulla fritid" för att skapa social mötesplats.</i>	
Kartläggning Heltidsresan	350 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Insatsen löper på enligt plan.</i>	
Marknadsföring av kommunen	75 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Fördelning har gjorts enligt överenskommelse på KSAU 2024-03-13 om att finansiera marknadsföring av Göranderud om max 5 000 kr (ännu ej utbetalt). Övriga medel används för marknadsföring av kommunen med fokus på tomter.</i>	
Utveckling av sociala mötesplatser	300 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: I Terrassparken har markarbete gjorts, ny lekplatsutrustning kommit på plats. Ytterligare arbete planeras inför hösten. Medlen bedöms kunna nyttjas under året.</i>	
Aktivitetsutveckling för LSS brukare	75 000 kr
<i>Kommentar 2024-05-23: Resor ännu ej genomförda, men planeras genomföras under året.</i>	
Totalt:	1 700 000 kr

Bedömning

Uppföljning av hållplatsmedlen framgår av tabellen ovan. Inget behov av omfördelning bedöms krävas under året och medlen bedöms kunna nyttjas fullt ut.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna uppföljning och förslag till åtgärder inom ramen för projektet Hållplats Dals-Ed 2024. Uppföljning och eventuella förslag till omfördelning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i oktober.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf Kanslichef

Expedieras till

Tf. Kommundirektör
Tf. Kanslichef

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 42

Dnr 2019-000105 000

Projekt - Hållplats Dals-Ed

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutar 2024-01-31 § 3 att anta ett antal åtgärder inom ramen för Hållplats Dals-Ed.

Ärendet återkommer vid dagens sammanträde för att mer detaljerat beskriva den politiska viljan kring respektive åtgärd. De insatser som syftar till attraktivitetsskapande åtgärder, evenemang och marknadsföring läggs som en förstärkning till befintliga utvecklings- och evenemangsmedel, ansvar 2111 aktivitet 2503 verksamhet 2300.

Övriga insatser fördelas ut på de enheter som ska genomföra åtgärderna.

En avstämning har gjorts under dagens sammanträde enligt ovan.
Uppföljning sker vid kommunstyrelsens sammanträde i juni 2024.

Ärendet föranleder diskussion men inga beslut.

Expedieras till
Tf. kommundirektör
Tf. kanslichef
Controller KS
Medd. KS

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 117

Dnr 2022-000090 004

Ny förvaltning - e-arkiv Väst / Samverkan e-arkiv Väst

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har den 26 april 2024 tagit emot ett samverkansavtal för beslut och digitalt undertecknande.

Sedan 2016 har det bedrivits samverkan kring upphandling av e-arkiv. Från och med 2019 har samverkan kring e-arkivfrågor reglerats i ett samverkansavtal mellan parterna. Samverkan enligt avtalet benämns e-arkiv Väst. Syftet med samverkan är att uppnå en rättssäker, tillgänglig, kvalitativ och kostnadseffektiv hantering av gemensamma e-arkivfrågor. I det ingår att hantera leverantörer och system för e-arkiv. Samverkan skapar en god grund för förvaltning av e-arkivet och säkrar parternas digitala långtidsbevarande av information samt skapar möjlighet för vidareutveckling.

I samband med att avtalet för det gemensamt upphandlade e-arkivet går ut 2026-09-20 ska även det befintliga samverkansavtalet uppdateras. Vidare har nya intressenter tillkommit som önskar att delta i samverkan. Dals-Eds kommun är befintlig i samverkan.

Det finns behov av en central organisation som arbetar fokuserat med att driva e-arkivfrågorna och anslutningarna från verksamhetssystemen. En central organisation beräknas även minska behovet av konsultstöd och minska belastningen på parternas resurser framåt. Detta leder till minskade kostnader och minskad arbetsbelastning samt att parterna inom samverkan bygger egen kompetens. Att etablera en central organisation kräver ett långsiktigt samverkansavtal.

Kostnadsfördelningen för central organisation fördelas mellan avtalets parter utifrån lika andelar med undantag för kommunalförbunden där 30 % av en andel fördelas utifrån antalet samverkande parter. Detta mot bakgrund av att kommunalförbundens arkivverksamhet har en betydande mindre omfattning än kommunernas. Det innebär att för en kommun blir kostnaderna för central organisation totalt ungefär 250 tkr per år. För ett kommunalförbund blir kostnaderna ungefär 75 tkr per år.

Arbetet med upphandling och kravställning inför ett nytt avtal om e-arkivsystem pågår.

Vänersborgs kommun ansvarar för genomförandet av upphandlingen enligt fullmakt från parterna. Trollhättans stad har erbjudit sig att vara värd för den centrala organisationen och kommundirektörerna har under hösten 2023 enats om detta. Även IT-drift och lagring kommer att utföras av Trollhättans Stad.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

forts. § 117

Kommunledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Dals-Eds kommun beslutar att ingå avtalet och utser tf kommundirektör Jonas Olsson att underteckna avtalet för kommunens räkning.

Ett Yrkande

Andreas Nilsson (M) yrkar på ett förbehåll om att kostnadsfördelning för den centrala organisationen bör följa samma fördelning som för IT-drift och lagring.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkanden enligt ovan och finner att Nilssons yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Nämndsekreterare/koordinator tjänsteskrivelse 2024-04-30
Samverkansavtal för e-arkiv Väst
Kommunstyrelsens beslut 2023-10-04 § 159, diarienummer 2022-000090.004 (parternas beslut från 2023 att delta i ny upphandling, avsikt att bli part i avtal inklusive central organisation)

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar

- att ingå samverkansavtal för e-arkiv Väst enligt det förslag som kommit in till Dals-Eds kommun, med förbehåll om att kostnadsfördelning för den centrala organisationen bör följa samma fördelning som för IT-drift och lagring.
- att utse tf kommundirektör Jonas Olsson att underteckna samverkansavtalet.

Expedieras till

KS

Samverkansavtal avseende samverkan e-arkiv Väst

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har den 26 april 2024 tagit emot ett samverkansavtal för beslut och digitalt undertecknande.

Sedan 2016 har det bedrivits samverkan kring upphandling av e-arkiv. Från och med 2019 har samverkan kring e-arkivfrågor reglerats i ett samverkansavtal mellan parterna. Samverkan enligt avtalet benämns e-arkiv Väst. Syftet med samverkan är att uppnå en rättssäker, tillgänglig, kvalitativ och kostnadseffektiv hantering av gemensamma e-arkivfrågor. I det ingår att hantera leverantörer och system för e-arkiv. Samverkan skapar en god grund för förvaltning av e-arkivet och säkrar parternas digitala långtidsbevarande av information samt skapar möjlighet för vidareutveckling.

I samband med att avtalet för det gemensamt upphandlade e-arkivet går ut 2026-09-20 ska även det befintliga samverkansavtalet uppdateras. Vidare har nya intressenter tillkommit som önskar att delta i samverkan. Dals-Eds kommun är befintlig i samverkan.

Det finns behov av en central organisation som arbetar fokuserat med att driva e-arkivfrågorna och anslutningarna från verksamhetssystemen. En central organisation beräknas även minska behovet av konsultstöd och minska belastningen på parternas resurser framåt. Detta leder till minskade kostnader och minskad arbetsbelastning samt att parterna inom samverkan bygger egen kompetens. Att etablera en central organisation kräver ett långsiktigt samverkansavtal.

Kostnadsfördelningen för central organisation fördelas mellan avtalets parter utifrån lika andelar med undantag för kommunalförbunden där 30 % av en andel fördelas utifrån antalet samverkande parter. Detta mot bakgrund av att kommunalförbundens arkivverksamhet har en betydande mindre omfattning än kommunernas. Det innebär att för en kommun blir kostnaderna för central organisation totalt ungefär 250 tkr per år. För ett kommunalförbund blir kostnaderna ungefär 75 tkr per år.

Arbetet med upphandling och kravställning inför ett nytt avtal om e-arkivsystem pågår.

Vänersborgs kommun ansvarar för genomförandet av upphandlingen enligt fullmakt från parterna. Trollhättans stad har erbjudit sig att vara värd för den centrala organisationen och kommundirektörerna har under hösten 2023 enats om detta. Även IT-drift och lagring kommer att utföras av Trollhättans Stad

Kommunledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Dals-Eds kommun beslutar att ingå avtalet och utser tf kommundirektör Jonas Olsson att underteckna avtalet för kommunens räkning.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Beskrivning av ärendet

Dals-Eds kommun har den 26 april 2024 tagit emot ett samverkansavtal för beslut och digitalt undertecknande.

Sedan 2016 har det bedrivits samverkan kring upphandling av e-arkiv. Från och med 2019 har samverkan kring e-arkivfrågor reglerats i ett samverkansavtal mellan parterna. Samverkan enligt avtalet benämns e-arkiv Väst. Syftet med samverkan är att uppnå en rättssäker, tillgänglig, kvalitativ och kostnadseffektiv hantering av gemensamma e-arkivfrågor. I det ingår att hantera leverantörer och system för e-arkiv. Samverkan skapar en god grund för förvaltning av e-arkivet och säkrar parternas digitala långtidsbevarande av information samt skapar möjlighet för vidareutveckling.

I samband med att avtalet för det gemensamt upphandlade e-arkivet går ut 2026-09-20 ska även det befintliga samverkansavtalet uppdateras. Vidare har nya intressenter tillkommit som önskar att delta i samverkan. Dals-Eds kommun är befintlig i samverkan.

Avtalet för den gemensamt upphandlade centrala integrationsplattformen (CIP) fortlöper dock för befintliga parter.

Det finns behov av en central organisation som arbetar fokuserat med att driva e-arkivfrågorna och anslutningarna från verksamhetssystemen. En central organisation beräknas även minska behovet av konsultstöd och minska belastningen på parternas resurser framåt. Detta leder till minskade kostnader och minskad arbetsbelastning samt att parterna inom samverkan bygger egen kompetens. Att etablera en central organisation kräver ett långsiktigt samverkansavtal.

Befintliga parter och nytillkomna intressenter, däribland *XX kommun/förbund*, har under 2023 tagit beslut om att delta i en ny gemensam upphandling av ett e-arkivsystem. Samtidigt togs beslut om att aktivt delta i etablerandet av en ny central organisation och upprättandet av ett nytt samverkansavtal.

Arbetet med upphandling och kravställning inför ett nytt avtal om e-arkivsystem pågår.

Vänersborgs kommun ansvarar för genomförandet av upphandlingen enligt fullmakt från parterna. Trollhättans stad har erbjudit sig att vara värd för den centrala organisationen och kommundirektörerna har under hösten 2023 enats om detta. Även IT-drift och lagring kommer att utföras av Trollhättans Stad. För att rekryteringarna till ny central organisation ska kunna ske under hösten 2024, inför upphandling av ett nytt e-arkivsystem, är en förutsättning att det uppdaterade samverkansavtalet är beslutat och undertecknat av respektive part senast den 28 juni 2024.

Att lämna över uppgifter inom ramen för avtalsamverkan ska enligt kommunallagen ske mot någon form av motprestation. Det kan vara ekonomisk ersättning eller att en part utför en annan uppgift åt den andra parten. Utgångspunkten för eventuell ersättning är självkostnad och inte att gå med vinst men det är heller inte tillåtet att för en part subventionera verksamhet som bedrivs hos andra parter.

Grundkostnaden för central organisation beräknas ett normalår till 3,3 mkr. Initialt tillkommer uppstartskostnader i form av IT-utrustning, möbler etcetera samt utbildningskostnader första året. Kostnaden för de timmar som parterna utför på uppdrag av e-arkiv Väst beräknas till 500 tkr per år och ingår i central organisation. Kostnaderna för central organisation, 3,8 mkr, förväntas kompenseras till uppemot hälften av minskat behov av timmar från parterna och minskat behov av konsulttimmar. Dessutom minskar parternas arbete med anslutningar.

Kostnadsfördelningen för central organisation fördelas mellan avtalets parter utifrån lika andelar med undantag för kommunalförbunden där 30 % av en andel fördelas utifrån antalet samverkande parter. Detta mot bakgrund av att kommunalförbundens arkivverksamhet har en betydande mindre omfattning än kommunernas. Detta innebär att för en kommun blir kostnaderna för central organisation totalt ungefär 250 tkr per år. För ett kommunalförbund blir kostnaderna ungefär 75 tkr per år.

Kostnader för IT-drift och lagring i Trollhättan, ungefär 750 tkr per år, fördelas med 50 procent per capita och 50 procent per andel. Begreppet andel förklaras i ovanstående stycke. Kostnaderna för lagring, per gigabyte, förväntas bli betydligt lägre över tid jämfört med nuvarande avtal.

Kostnader för e-arkivsystem och andra systemkomponenter regleras inte i samverkansavtalet utan blir ett resultat av den nya upphandlingen.

Det uppdaterade samverkansavtalet har, vid två tillfällen under våren 2024, skickats ut på remiss till samtliga befintliga parter och nytillkomna intressenter för synpunkter.

Kommunledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Dals-Eds kommun beslutar att ingå avtalet och utser tf kommundirektör Jonas Olsson att underteckna avtalet för kommunens räkning.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar

att ingå samverkansavtal för e-arkiv Väst enligt det förslag som kommit in till Dals-Eds kommun,

att utse tf kommundirektör Jonas Olsson att underteckna samverkansavtalet.

Beslutsunderlag

Nämndsekreterare/koordinator tjänsteskrivelse 2024-04-30

Samverkansavtal för e-arkiv Väst

Kommunstyrelsens beslut 2023-10-04 § 159, diarienummer 2022-000090.004 (*parternas beslut från 2023 att delta i ny upphandling, avsikt att bli part i avtal inklusive central organisation*)

Beslutet skickas till:

Trollhättans Stad, Stadskansliet, kommunstyrelsen@trollhattan.se

I tjänsten

Carola Palm Jacobsson

Nämndsekreterare/koordinator

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Samverkansavtal för e-arkiv Väst

1. Syfte och Inledning

Sedan 2016 har det funnits en samverkan, numera kallad e-arkiv Väst, som har upphandlat ett e-arkiv och sedan 2019 bedrivit samverkan baserat på ett samverkansavtal.

Befintligt samverkansavtal, daterat 2019-11-20, upphör att gälla i och med att samtliga parter undertecknat detta avtal.

E-arkiv Väst blir i och med detta avtals tecknande en samverkan om 14 kommuner och 4 kommunalförbund. E-arkiv Väst upphandlar gemensamt en ny e-arkivlösning.

Syftet med detta samverkansavtal är att uppnå en rättssäker, tillgänglig, kvalitativ och kostnadseffektiv hantering av gemensamma e-arkivfrågor. I detta ingår att hantera leverantörer och system för e-arkiv.

Genom samarbete enligt detta avtal skapar parterna en god grund för förvaltning av e-arkivet och säkrar de samverkande parternas digitala långtidsbevarande av information samt skapar möjlighet för vidareutveckling.

2. Avtalsparter

Mellan

Bengtstors kommun 212000-1470,
Dals-Eds kommun 212000-1413,
Dalslands miljö- och energiförbund 222000-0877,
Färgelanda kommun 212000-1421,
Kunskapsförbundet Väst 222000-2998,
Lilla Edets kommun 212000-1496,
Lysekils kommun 212000-1389,
Melleruds kommun 212000-1488,
Munkedals kommun 212000-1330,
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund 222000-0950,
Orust kommun 212000-1314,
Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän 222000-2808,
Sotenäs kommun 212000-1322,
Strömstads kommun 212000-1405,
Tanums kommun, 212000-1348,
Trollhättans stad 212000-1546,
Uddevalla kommun 212000-1397 och
Vänersborgs kommun 212000-1538
har detta samverkansavtal tecknats.

3. Räddningstjänsten Fyrbodol

Vid detta avtals undertecknade förs det diskussioner mellan kommunalförbunden Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän om bildandet av ett nytt kommunalförbund. Det tänkta bildandet ska ske antingen genom att Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän likvideras och verksamheten går in i Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund eller att Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund likvideras och verksamheten går in i Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän. I sista hand ska ett helt nytt förbund bildas. Det "nybildade" räddningstjänstförbundet ska ha tänkt benämning Räddningstjänsten Fyrbodol, (planerat från och med 2025-01-01). Det planerade räddningstjänstförbundet ska handha räddningstjänstfrågor inom dessa två tidigare kommunalförbunds medlemmars geografiska område.

Samtliga parter som undertecknat detta avtal medger att det "nybildade" räddningstjänstförbundet, oavsett vad det benämns i framtiden, på begäran får träda in i samverkansavtalet som part. Det gamla Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och det gamla Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän avvecklas då och utträder ur detta avtal. Det nya räddningstjänstförbundet ska när det är bildat anmäla att det önskar inträda i detta samverkansavtal.

Vad som sägs om inträde för det kommande Räddningstjänsten Fyrbodol i denna punkt ska gälla istället för vad som regleras i punkten 8 Inträde. Vad som sägs om utträde för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän i denna punkt ska gälla istället för vad som regleras i punkten 11 Utträde. Respektive parts ansvar enligt punkten 5.6 ska gälla för Räddningstjänsten Fyrbodol vid inträde.

4. Avtalstid

Avtalet gäller från det att det blivit undertecknat av samtliga parter och tills vidare.

5. Organisation

För att nå och bibehålla syftet med detta avtal ska en styrgrupp och ett arkivråd finnas som handhar e-arkivfrågor inom e-arkiv Väst.

Ansvariga chefer för parternas arkivverksamhet utgör en chefsgrupp.

En gemensam central organisation utför arbetsuppgifter åt medlemmarna i e-arkiv Väst.

Ovanstående organisation med styrgrupp, arkivråd, chefsgrupp och central organisation, träder i kraft den 1 januari 2025. Kostnader för central organisation, som uppkommer före detta datum, kommer dock att belasta samverkande parter enligt detta avtal.

Respektive part ansvarar för sin lokala förvaltningsorganisation gällande e-arkiv.

5.1. Styrgruppen

Styrgruppen ska bestå av fem representanter, en från Trollhättans stad, en från Uddevalla kommun, en från Vänersborgs kommun samt två representanter som Strömstads kommun respektive Melleruds kommun är ansvariga för att utse. Representanterna i styrgruppen ska vara de chefer som ansvarar för arkivverksamheten hos respektive part. Ordföranden i arkivrådet och processledaren i central organisation är föredragande i styrgruppen.

Representanten från Vänersborgs kommun ska vara ordförande eller så ska Vänersborgs kommun tillse att det finns en ordförande i styrgruppen. Styrgruppen utser 1:e och 2:e vice ordförande.

Representanterna i styrgruppen har kontaktpersoner, de chefer som ansvarar för arkivverksamheten, hos de parter som inte är representerade i styrgruppen.

Styrgruppen är ytterst ansvarig för e-arkiv Väst.

Styrgruppen ska främja samarbetet i e-arkiv Väst.

Styrgruppen ansvarar för strategiska frågor, långsiktig utveckling och beslut om partsgemensamma styrande dokument. Styrgruppen ska bevaka och driva frågor kring samverkansavtalet. Styrgruppen ansvarar även för att upphandlingar/avtal som behövs för förvaltning och utveckling av e-arkivfrågor genomförs. Styrgruppen beslutar om ekonomiska frågor med undantag av de ekonomiska frågor som chefsgruppen har mandat för.

Styrgruppen är ytterst ansvarig för den centrala organisationens verksamhet. Vård för central organisation har dock ansvar enligt punkt 5.4.

Styrgruppen beslutar i frågor där Arkivrådet inte kommer överens.

Styrgruppen ansvarar även för styrdokumentet "Ansvarsfördelning e-arkiv Väst" som beskriver uppgifter för styrgruppen, arkivrådet, chefsgruppen, central organisation och lokala förvaltningar. I styrdokumentet förtecknas även servicenivå för central organisation och IT-drift. Kontaktpersoner för de medlemmar som inte är representerade i styrgruppen eller arkivrådet framkommer också i styrdokumentet.

Beslut tas som majoritetsbeslut. Ordföranden i styrgruppen har utslagsröst. För beslutsförhet måste minst tre representanter vara närvarande vid beslutstillfället.

Styrgruppen ska ha möte minst en gång per kvartal och vid behov.

Protokoll ska föras vid mötena.

5.2. Arkivrådet

Arkivrådet ska bestå av fem arkivarier, en från Trollhättans Stad, en från Uddevalla kommun, en från Vänersborgs kommun samt två representanter som Lysekils kommun respektive Dals-Eds kommun är ansvariga för att utse.

Arkivarien från Uddevalla kommun ska vara ordförande eller så ska Uddevalla kommun tillse att det finns en ordförande i arkivrådet. Arkivrådet utser vice ordförande. Ordförande är föredragande i styrgruppen. Processledaren i central organisation är föredragande i arkivrådet.

Representanterna i arkivrådet har kontaktpersoner, arkivarier eller motsvarande, hos de parter som inte är representerade i arkivrådet.

Arkivrådet ska främja samarbetet i e-arkiv Väst.

Arkivrådet ansvarar för strategiska e-arkivfrågor, utveckling av e-arkivet samt inriktning och prioritering av den centrala organisationens uppgifter. Arkivrådet ansvarar för att det tas fram gemensamma styrdokument och rekommendationer i e-arkivfrågor. Arkivrådet är beredande organ till styrgruppen. Till ansvaret hör också omvärldsbevakning, informationsspridning och utbildningsfrågor i e-arkiv Väst. Besluta om långsiktig planering utifrån underlag från central organisation. Det operativa arbetet utförs av central organisation på uppdrag av arkivrådet.

Beslut tas i konsensus. Om Arkivrådet inte kommer överens i någon fråga ska denna fråga avgöras i styrgruppen.

Arkivrådet ska ha möte minst en gång i månaden och vid behov.

Protokoll ska föras vid mötena.

5.3. Chefsgruppen

Chefsgruppen ska bestå av cheferna som ansvarar för arkivverksamheten hos respektive part. Styrgruppens ordförande är ordförande i chefsgruppen.

Chefsgruppen ska främja samarbetet i e-arkiv Väst.

Chefsgruppen godkänner årlig budget för den centrala organisationen, senast 30 november året före verksamhetsåret. Vidare ansvarar chefsgruppen för att fastställa årlig redovisning av ekonomiskt resultat, verksamhetsmässigt resultat och riktlinjer för kommande års budget för den centrala organisationen. Detta ska göras senast 31 mars året efter verksamhetsåret.

Chefsgruppen tar fram beslutsunderlag angående nya parter i e-arkiv Väst.

Chefsgruppen tar också beslut om gemensamma upphandlingar av e-arkivsystem och andra systemkomponenter.

Beslut tas som majoritetsbeslut bland närvarande parter. Ordföranden har utslagsröst.

Ordföranden ansvarar för att sammankalla chefsgruppen till möte vid behov, dock minst två gånger per år. Kallelse ska vara parterna tillhanda minst 4 veckor innan mötet.

Protokoll ska föras vid de möten där beslut fattas.

Varje part står för sin representants kostnader för möten.

5.4. Central organisation

Central organisation arbetar operativt för parterna i e-arkiv Väst enligt beslutad omfattning och budget. I de kostnader som fördelas mellan parterna ingår personalkostnader, lokaler, personlig utrustning, overheadkostnader.

Central organisations omfattning kan variera över tid. Central organisation bemannas i huvudsak med anställd personal, initialt motsvarande tre heltider. Även inhyrda resurser från parterna i e-arkiv Väst ingår i central organisation. Central organisation har möjlighet att inom befintlig budget anlita konsulter för att utföra sitt uppdrag vid exempelvis vakanser. Central organisation arbetar uteslutande för e-arkiv Väst och dess medlemmar.

Central organisation arbetar, på uppdrag av arkivrådet, med leveranser till e-arkiven och processledning inom e-arkiv Väst. I ansvaret ingår även:

- Planering på kort och lång sikt.
- Främja samarbetet i e-arkiv Väst.
- Samordna det gemensamma arbetet i e-arkiv Väst.
- Företräda e-arkiv Väst mot leverantörer.
- Förvalta hemsida för e-arkiv Väst.
- Tillhandahålla en gemensam arbets- och dokumentationsyta för e-arkiv Väst.
- Diarieföring för e-arkiv Väst.

En representant från den centrala organisationen är föredragande i styrgruppen och i arkivrådet.

Trollhättans stad, den verksamhet som ansvarar för Trollhättans arkivverksamhet, är värd för central organisation. Ansvarig chef har personal- och arbetsmiljöansvar för personal i central organisation. Chefen är även ansvarig för framtagande och redovisning av ekonomiska underlag till chefsgruppen.

Personal, anställd i central organisation, ska ges möjlighet att delta i arbetsplatsträffar, kompetensutveckling och liknande aktiviteter för anställda i Trollhättans stad.

Central organisation är inte en arkivmyndighet.

5.5. IT-drift

IT-drift och lagring utförs av Trollhättans stad, den verksamhet som ansvarar för IT. I ansvaret ingår följande.

- IT-drift och lagring.
- Backuphantering.
- Support kring IT-drift till parterna.
- Kontakt med leverantör e-arkiv i tekniska frågor.

5.6 Respektive parts ansvar

5.6.1. Resurstillsättning

Varje part är ansvarig för att, inom sin koncern, se till att det finns tillräckliga ekonomiska och personella resurser för:

- att främja samarbetet i e-arkiv Väst,
- att aktivt bidra i samverkan,
- arkivhantering i lokalt e-arkiv och pappersarkiv, till exempel arkivredovisning, utlämnande av allmänna handlingar och dokument- eller informationshanteringsplaner,
- egna uppgifter inom e-arkiv, till exempel arkivering och sin del av anslutning,
- fullgörandet av uppgiften som arkivmyndighet enligt gällande lagstiftning,
- att på förfrågan, utifrån sina förutsättningar, bidra med personal till central organisation mot kostnadsersättning.

5.6.2. Lokal förvaltningsorganisation

Varje part är ansvarig för att ha en lokal förvaltningsorganisation med en ansvarig chef för arkivverksamheten.

Ansvarig chef ska se till att det finns:

- Förvaltningsledare som leder parts arbete med e-arkiv,
- Arkivarie eller motsvarande kompetens,
- Systemförvaltare för e-arkiv,
- Övriga roller som ska bemannas enligt e-arkiv Västs kontaktlista.

6. Parternas förhållande till varandra

Uppnådda erfarenheter och resultat som någon av parterna äger ska tillhandahållas till övriga parter utan ersättning.

I de frågor som regleras i detta avtal får inte en enskild part vidta egna åtgärder. Detta hindrar inte parts fullgörande av uppgift som arkivmyndighet.

Parterna är bundna av de beslut som styrgruppen och chefsgruppen tar. Exempel på detta är avtalsförlängningar gentemot leverantörer.

7. Kostnadsfördelning central organisation och IT-drift

7.1 Central organisation

Kostnadsfördelning sker mellan avtalets parter. Varje kommun har en andel och varje kommunalförbund 30 % av en andel utifrån antalet samverkande parter.

Till central organisations kostnader tillförs de timmar som medlemmarna utför på uppdrag av e-arkiv Väst med undantag för deltagande i chefsgruppen.

7.2 IT-drift och lagring

Kostnadsfördelning för IT-drift och lagring fördelas enligt följande:

- 50 % per capita,
- 50% per andel enligt 7.1.

7.3 Avgränsningar

Kostnader för e-arkivsystem och andra systemkomponenter regleras inte i detta avtal.

8. Inträde

För eventuellt tillkommande parter till detta avtal krävs att befintliga parter skriftligt medger sådant inträde. Första tillfälle för inträde är den 1 januari 2028.

För att vara aktuell för inträde i samverkan e-arkiv Väst krävs att tillkommande part uppfyller ansvarsåtagandena i punkt 5.6 i detta samverkansavtal.

9. Ändringar och tillägg i detta avtal

Parterna är medvetna och överens om att detta avtal är långsiktigt och gäller tills vidare och att det kan uppstå förändrade omständigheter som medför att avtalet kan komma att behöva justeras. Skulle sådana omständigheter uppkomma ska parterna i samförstånd försöka finna en lösning som samtliga parter är överens om.

Ändringar och tillägg ska vara skriftliga och undertecknade av alla parter för att vara giltiga.

10. Tvist

Tvist med anledning av detta avtal ska i första hand avgöras genom förhandling mellan parterna och om tvist inte kunnat lösas genom förhandling, i andra hand vid svensk allmän domstol, med Vänersborgs tingsrätt som första instans.

11. Utträde

Avtalet kan skriftligen sägas upp med 24 månaders uppsägningstid. Uppsägningen ska skickas till ordföranden i styrgruppen e-arkiv Väst.

Första möjlighet att lämna detta avtal är 2032-12-31. Därefter sker eventuellt utträde vid vartannat kalenderårsskifte.

Avtalet ska, med reviderad kostnadsfördelning enligt punkt 7, fortsätta gälla oförändrat för övriga parter.

12. Underskrifter

Detta avtal skrivs under elektroniskt.

Nr	Revisionshistorik
----	-------------------

1	Första fastställda version 2024-04-26
---	---------------------------------------

Inledning

Detta dokument förtydligar ansvar och arbetsuppgifter inom e-arkiv Väst.
I den mån punkten finns i samverkansavtalet framkommer det av rubriken.

Nr Ansvar och uppgifter för Styrgruppen

Punkter som finns i Samverkansavtal för e-arkiv Väst

- 1 Styrgruppen ska främja samarbetet i e-arkiv Väst.
- 2 Styrgruppen är ytterst ansvarig för e-arkiv Väst.
- 3 Styrgruppen är ytterst ansvarig för central organisation. Vård för central organisation har dock ansvar enligt punkt 5.4 i samverkansavtalet.
- 4 Styrgruppen ansvarar för strategiska frågor, långsiktig utveckling.
- 5 Styrgruppen ansvarar för att upphandlingar/avtal som behövs för förvaltning och utveckling av e-arkivfrågor genomförs.
- 6 Styrgruppen beslutar om ekonomiska frågor med undantag av de ekonomiska frågor som chefsgruppen har mandat för.
- 7 Styrgruppen ska besluta om partsgemensamma styrande dokument.
- 8 Styrgruppen beslutar i frågor där Arkivrådet inte kommer överens.
- 9 Styrgruppen ansvarar även för detta styrdokument "Ansvarsfördelning e-arkiv Väst" som beskriver uppgifter för styrgruppen, arkivrådet, chefsgruppen, central organisation och lokala förvaltningar. I styrdokumentet förtecknas servicenivå för central organisation och IT-drift. Kontaktpersoner för de medlemmar som inte är representerade i styrgruppen eller arkivrådet framkommer också i styrdokumentet.
- 10 Styrgruppen har kontaktpersoner hos de parter som ej är representerade i styrgruppen.
- 11 Styrgruppen ska bevaka och driva frågor kring samverkansavtalet.

Tillkommande punkter

- 12 Styrgruppen ska informera alla parter om styrgruppens ställningstagande och beslut.
- 13 Styrgruppen ska bevaka och driva frågor kring samverkansavtalet.
- 14 Styrgruppen ska genomföra uppföljning och dialog med parterna kring samverkan.
- 15 Såsom styrgruppsrepresentant delta i central organisations arbete med att förbereda, genomföra och leda gemensamma mötesforum.
- 16 Styrgruppen ska se till att kompetensöverföring till nya parter görs.
- 17 Styrgruppsmedlemmar har ett ansvar för att informera och föra dialog med sina kontaktpersoner samt vara en väg in till styrgruppen för dessa parter. Se flik kontaktpersoner i detta dokument.

Nr Ansvar och uppgifter för Arkivrådet**Punkter som finns i Samverkansavtal för e-arkiv Väst**

- 1 Arkivrådet ska främja samarbetet i e-arkiv Väst.
- 2 Arkivrådet ska vara beredande organ till, och informera, styrgruppen löpande.
- 3 Arkivrådets ordförande ska vara föredragande på styrgruppens möten.
- 4 Arkivrådet ska ansvara för strategiska e-arkivsfrågor samt utvecklingsfrågor gemensamt med styrgruppen.
- 5 Arkivrådet ska ansvara för inriktning och prioritering av den centrala organisationens uppgifter.
- 6 Arkivrådet ansvarar för att gemensamma styrdokument och rekommendationer i e-arkivfrågor tas fram.
- 7 Arkivrådet ansvarar för omvärldsbevakning, informationsspredning och utbildningsfrågor för e-arkiv Väst.
- 8 Arkivrådet ger uppdrag till central organisation, där det operativa arbetet utförs.
- 9 Arkivrådet har kontaktpersoner hos de parter som ej är representerade i arkivrådet.
- 10 Arkivrådet ska besluta om långsiktig planering utifrån underlag från central organisation.

Tillkommande punkter

- 11 Medlemmarna i arkivrådet har ett ansvar för att informera och föra dialog med sina kontaktpersoner samt vara en väg in till styrgruppen för dessa parter. Se flik kontaktpersoner i detta dokument.
- 12 Arkivrådet sk bevakna förändringar och förbättringar av löpande karaktär, till exempel: lagar, avtal, önskemål från parter eller leverantörer, versionsuppdateringar.
- 13 Arkivrådet ska följa upp centrala organisationens uppdrag .
- 14 Arkivrådet ska besluta om planerat tvåårshjul: anslutning verksamhetssystem, utvecklingsfrågor, e-arkivs releaser, utbildning, verksamhetsplan och övrig planering.
- 15 Såsom arkivrådsrepresentant delta i central organisations arbete med att förbereda, genomföra och leda gemensamma mötesforum.

Nr Ansvar och uppgifter för Chefsgruppen**Punkter som finns i Samverkansavtal för e-arkiv Väst**

- 1 Främja samarbetet i e-arkiv Väst.
- 3 Godkänner årlig budget för den centrala organisationen.
- 4 Fastställer årlig redovisning av ekonomiskt, verksamhetsmässigt resultat och riktlinjer för kommande års budget för den centrala organisationen.
- 5 Chefsgruppen tar fram beslutsunderlag angående nya parter i e-arkiv Väst.
- 6 Chefsgruppen tar också beslut om gemensamma upphandlingar av e-arkivsystem och andra systemkomponenter.

Tillkommande punkter

- 7 Ansvarar för att information förs vidare i sin organisation.

Nr Ansvar och uppgifter för Central organisation

Punkter som finns i Samverkansavtal för e-arkiv Väst

- 1 Leveranser till e-arkiven.
- 2 Processleda samverkan.
- 3 Främja samarbetet i e-arkiv Väst.
- 4 Samordna det gemensamma arbetet i e-arkiv Väst.
- 5 Företräda e-arkiv Västs parter gentemot leverantörer av verksamhetssystem, leverantörer av e-arkiv och leverantör av CIP.
- 6 Förvalta hemsida för e-arkiv Väst.
- 7 Tillhandahålla och administrera en gemensam arbets- och dokumentationsyta för e-arkiv Väst.
- 8 Diarieföring för e-arkiv Väst.
- 9 Planering på kort och lång sikt.
- 10 Ta fram ekonomiska underlag (budget och uppföljning) för central organisation, dessa redovisas av ansvarig chef.
- 11 Aktivt deltagande på styrgruppens möten som föredragande.
- 12 Aktiv samverkan med arkivrådet samt deltagande på arkivrådets möten som föredragande.

Tillkommande punkter

Samverkan

- 13 Förbereda, genomföra och leda gemensamma mötesforum.
- 14 Uppföljning och dialog med medlemmarna kring samverkan.
- 15 Främja samarbetet mellan kommunerna, leverantör av e-arkiv och CIP i arkivfrågor.
- 16 Samverka med, och stödja, parternas samverkan kring verksamhetssystem.
- 17 Möjliggöra återanvändning av eget arbete, andra parter arbete och tidigare gjorda avrop från leverantörerna.

Leverans

- 18 Driva och stötta medlemmarnas förberedelser fram till och med Fas 2 samt bygga anslutningar.
Några av leveransprojekt omfattar även arkivering.

E-arkiv

- 19 Test av uppgraderingar av e-arkivet inför ny installation hos medlemmarna.
- 20 Gemensam systemförvaltning e-arkiv.

IT-Drift

- 21 Central organisation är kontaktperson för generella ärenden gentemot IT-driften.

Nr Ansvar och uppgifter för Central organisation

Tillkommande punkter, fortsättning

Styrdokument

- 22 Förvalta och revidera styrdokument.
- 23 Ansvara för och revidera leveransprocessen, Handbok för anslutning och arkivering.

Planering

- 24 Driva långsiktig planering. (Tvåårshjul angående: anslutning verksamhetssystem, utvecklingsfrågor, e-arkivs releaser, utbildning, verksamhetsplan och övrig planering).
- 25 Årshjul, mötesplanering, för samverkan e-arkiv Väst.
- 26 Underlag för tidsskrivning samt uppföljning.
- 27 Efterfråga kompetens via inhyrda resurser från parterna.
- 28 Efterfråga övrig kompetens från kommunerna (till exempel: juridik, upphandling och IT) vid behov.
- 29 Handha gemensamma övergripande och strategiska frågor som berör e-arkivet.

Leverantörshantering

- 30 Operativ uppföljning med leverantör e-arkiv respektive leverantör CIP.
- 31 Ansvara för gemensamma beställningar.
- 32 Granska gemensamma fakturor från leverantörer.
- 33 Bevaka och driva avtalsfrågor gentemot leverantörer.
- 34 Ha möte med leverantör av e-arkiv respektive leverantör av CIP minst en gång om året eller vid behov. Syftet med mötena är att behandla avtalsfrågor och andra strategiska frågor i samråd med arkivrådet.
- 35 Ansvara för budget och kostnadsuppföljning gentemot leverantör e-arkiv och leverantör CIP.

Utbildning

- 36 Kompetensöverföring till medlemmarna och mellan medlemmarna.
- 37 Erbjudna och samordna utbildning angående e-arkivet för medlemmarna.

Revisioner

- 38 Genomföra revisioner av leverantör e-arkiv och leverantör CIP.
- 39 Genomföra tillsyn och uppföljning lagkrav gentemot leverantör e-arkiv, leverantör CIP och parterna.

Övrigt

- 40 Löpande administration kopplad till samverkan.
- 41 Handa gemensamma IT-frågor för e-arkiv Västs räkning.
- 42 Ansvara för, av parterna ägd, källkod till befintliga integrationer, och de som leverantör av e-arkiv och CIP skapar efterhand.

Nr Ansvar och uppgifter för Central organisation

Avgränsningar

- 1 Central organisation är inte en arkivmyndighet.
- 2 Central organisation utför inte löpande arkivering, det gör parterna.
- 3 Trollhättan stads IT-avdelning utför IT-driften, det vill säga inte central organisation.
- 4 Central organisation hanterar inte parternas supportärenden hos IT-drift.

Nr Ansvar och uppgifter för IT-drift

Punkter som finns i Samverkansavtal för e-arkiv Väst

- 1 IT-drift och lagring.
- 2 Backuphantering.
- 3 Support kring IT-drift till parterna.
- 4 Kontakt med leverantör e-arkiv i tekniska frågor.

Tillkommande punkter

Avgränsningar

- 1 IT-enheten är inte kontaktperson för generella ärenden gentemot IT-driften. Parterna ska alltså vända sig till central organisation i sådana ärenden.

Nr Ansvar och uppgifter för Lokala förvaltningar

Punkter som finns i Samverkansavtal för e-arkiv Väst

- 1 Varje part är ansvarig för att, inom sin koncern, se till att det finns tillräckliga ekonomiska och personella resurser.
- 2 Främja samarbetet i e-arkiv Väst.
- 3 Att aktivt bidra i samverkan.
- 4 Arkivhantering i lokalt e-arkiv och pappersarkiv, till exempel arkivredovisning, utlämnande av allmänna handlingar och dokument- eller informationshanteringsplaner.
- 5 Egna uppgifter inom e-arkiv till exempel arkivering och sin del av anslutning.
- 6 Fullgörandet av uppgiften som arkivmyndighet enligt gällande lagstiftning.
- 7 Att på förfrågan, utifrån sina förutsättningar, bidra med personal till central organisation mot kostnadsersättning.
- 8 Varje part är ansvarig för att ha en lokal förvaltningsorganisation med en ansvarig chef för arkivverksamheten.
- 9 Ansvarig chef ska se till att det finns: förvaltningsledare som leder parts arbete med e-arkiv, arkivarie eller motsvarande kompetens, systemförvaltare för e-arkiv, övriga roller som ska bemannas enligt e-arkiv Västs kontaktlista.

Tillkommande punkter

- 10 Aktivt deltagande på gemensamma mötesforum.
- 11 Inbjuda övriga parter att delta/ta del av lokalt arbete såsom en anslutning.
- 12 Som part följa och verkställa enligt anslutningsplaneringen.

Nr SLA Central organisation

- 1 Frågor från parterna ska besvaras skyndsamt, återkoppling inom tre arbetsdagar.
- 2 Beställningar ska bekräftas mottagna inom tre arbetsdagar.
- 3 En part som efterfrågar en anslutning eller utredning av anslutning ska återfinna denna i tvåårshjulet senast efter 20 arbetsdagar.

Nr SLA IT-drift

- 1 Supporten för IT-drift håller öppet när Trollhättans IT-support håller öppet
- 2 Frågor från parterna ska besvaras skyndsamt, återkoppling inom tre arbetsdagar.

Kontaktpersoner

Part i styrgruppen

Ansvarar för

Vänersborg	Räddningstjänsten Fyrbodals
Trollhättan	Kunskapsförbundet Väst
Uddevalla	Lilla Edet
Strömstads utsedda ledamot	Strömstad
	Tanum
	Munkedal
	Sotenäs
	Lysekil
	Orust
	Fyrbodals kommunalförbund
Melleruds utsedda ledamot	Bengtsfors
	Dals-Ed
	Mellerud
	Färgelanda
	Dalslands miljö- och energiförbund

Part i arkivrådet

Ansvarar för

Vänersborg	Räddningstjänsten Fyrbodals
Trollhättan	Kunskapsförbundet Väst
Uddevalla	Lilla Edet
Lysekils utsedda ledamot	Strömstad
	Tanum
	Munkedal
	Sotenäs
	Lysekil
	Orust
	Fyrbodals kommunalförbund
Dals-Eds utsedda ledamot	Bengtsfors
	Dals-Ed
	Mellerud
	Färgelanda
	Dalslands miljö- och energiförbund

Kommunstyrelsen

§ 159

Dnr 2022-000090 004

Ny förvaltning - e-arkiv Väst

Sammanfattning av ärendet

Sedan 2016 finns en samverkan, nu bestående av 13 kommuner samt Kunskapsförbundet Väst, som har upphandlat ett e-arkiv och driver samverkan.

Syftet med samverkansavtalet är att reglera gemensamma e-arkivfrågor och utifrån detta hantera leverantörerna av e-arkiv och central integrationsplattform för att uppnå en rättssäker, tillgänglig, kvalitativ och kostnadseffektiv hantering av arkivfrågor.

Genom samarbetet skapar parterna en god grund för förvaltning av e-arkivet. Avtalet gäller till och med 2026-09-20.

Inför avtalets upphörande föreslås nu att en ny gemensam upphandling ska göras inom ramen för samverkansavtalet och beslut om det behöver fattas av respektive ingående part.

Förvaltningens bedömning är att om kommunen vill fortsätta att ha och utveckla ett e-arkiv är det bästa och minst kostsamma att fortsätta göra det i samverkan och därför också delta i den gemensamma upphandlingen av e-arkivet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse förvaltningsledare e-arkiv daterad 2023-09-12.

Deltagande i gemensam upphandling av e-arkiv ver 1.2, daterad 2023-05-04.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att delta som part i upphandling av e-arkiv, enligt rekommendationerna i ”Beslutsunderlag deltagande i gemensam upphandling av e-arkiv ver 1.2”.
- Kommunstyrelsen beslutar att aktivt delta i etablerandet av en ny central organisation och upprättandet av ett nytt samverkansavtal.
- Kommunstyrelsen beslutar att ha för avsikt att bli en part i det nya samverkansavtalet inklusive ny central organisation.
- Kommunstyrelsen beslutar att ge Vänersborgs kommun fullmakt att genomföra upphandlingen. Dock fattar varje upphandlande myndighet eget tilldelningsbeslut.

Kommunstyrelsen

forts. § 159

- Kommunstyrelsen beslutar att utse kontakt- och referensperson för upphandlingsprojektet.
- Kommunstyrelsen beslutar att lämna frågan om finansiering i samband med kommande budgetarbete.

Expedieras till

Styrgruppen för upphandlingen, kommunstyrelsen@trollhattan.se
Ekonomiavdelningen
Kansli- och IT-avdelningen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 118

Dnr 2019-000181 100

Varmvattensbassängen Dalslands Sjukhus i Bäckefors

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige i Bengtsfors kommun har bifallit en motion som handlar om att Bengtsfors kommun skall ta initiativet för återstart av rehab bassängen vid Dalslands sjukhus. Rehabbassängen vid Dalslands sjukhus lades i malpåse i samband med att NU-sjukvården tog över verksamheten i Bäckefors, i samband med detta undersöktes intresset i Bengtsfors och omgivande kommuner om intresset för att finansiera och överta driften av bassängen.

Dals-Eds kommun har fått beslut från kommunfullmäktige i Bengtsfors om att Bengtsfors kommun önskar inleda en dialog med Västra Götalandsregionen, Västfastigheter, näringsliv och övriga Dalslandskommuner i syfte att undersöka intresset för att starta upp Rehabbassängen i Bäckefors.

Kommunstyrelsen har att svara mot Bengtsfors kommuns förfrågan om dialog i frågan.

Ett Yrkande

Andreas Nilsson (M) yrkar på att Dals-Eds kommun avstår fortsatt dialog kring varmvattensbassängen Dalslands Sjukhus i Bäckefors.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkanden enligt ovan och finner att Nilssons yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kommundirektör 2024-05-27.

Kommunfullmäktige i Bengtsfors kommun, protokoll 2024-04-29

Arbetsutskottets beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att föreslå kommunstyrelsen att Dals-Eds kommun avstår fortsatt dialog kring varmvattensbassängen Dalslands Sjukhus i Bäckefors.

Expedieras till

KS

Varmvattensbassängen Dalslands Sjukhus i Bäckefors

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige i Bengtsfors kommun har bifallit en motion som handlar om att Bengtsfors kommun skall ta initiativet för återstart av rehab bassängen vid Dalslands sjukhus. Rehabbassängen vid Dalslands sjukhus lades i malpåse i samband med att NU-sjukvården tog över verksamheten i Bäckefors, i samband med detta undersöktes intresset i Bengtsfors och omgivande kommuner om intresset för att finansiera och överta driften av bassängen.

Dals-Eds kommun har fått beslutet från kommunfullmäktige i Bengtsfors om att Bengtsfors kommun önskar inleda en dialog med Västra Götalandsregionen, Västfastigheter, näringsliv och övriga Dalslandskommuner i syfte att undersöka intresset för att starta upp Rehabbassängen i Bäckefors.

Kommunstyrelsen har att svara mot Bengtsfors kommuns förfrågan om dialog i frågan.

Beskrivning av ärendet

Åren innan bassängen lades i malpåse så arbetade Västra Götalandsregionen för att kommunerna skulle ta över kostnader för driften, Bengtsfors kommun har som enda kommun i Dalsland köpt tjänster av den då aktuella utföraren av rehab i Bäckefors. Dals-Ed och Färgelanda har köpt tjänster för enstaka grupper och i övrigt så har verksamheten delfinansierats av föreningar och privata aktörer samt Västra Götalandsregionen.

Frågan om bassängen i Bäckefors har genom åren varit föremål för liknande initiativ, bland annat från kommittén för Dalslands sjukhus. Senast frågan varit aktualiserad i kommunstyrelsen i Dals-Eds kommun var 2020-09-23 då arbetsutskottet gav kommunstrategen i uppdrag att besvara kommittén för Dalslands sjukhus och Reumatikerföreningens skrivelser och att bevaka utvecklingen vad gäller varmvattensbassängen och jourverksamheten på Dalslands Sjukhus

Ärendet har lyfts på beredningsgruppen 2024-05-20 där förvaltningen uppdrogs göra en beskrivning av ärendet och kommunstyrelsen formulerar ett svar på Bengtsfors kommuns förfrågan.

Bedömning

Kommunstyrelsen uppmanas att formulera ett svar på Bengtsfors kommuns förfrågan.

Beslutsförslag

Att överlämna åt kommunstyrelsen att utifrån beskrivningen av ärendet ovan formulera ett svar på Bengtsfors kommuns förfrågan om dialog kring varmvattenbassängen i Bäckefors.

Beslutsunderlag

Kommunfullmäktige i Bengtsfors kommun, protokoll 2024-04-29

Beslutet skickas till:

Bengtsfors kommun

I tjänsten

Jonas Olsson
Tf kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kommunfullmäktige

KF § 66 Dnr KSN 2024/197

Motion Framtiden finns i Dalsland, Centerpartiet

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen och inleda en dialog med Västra Götalandsregionen, Västfastigheter, näringsliv och övriga Dalslandskommuner i syfte att undersöka intresset för att starta upp Rehabbassängen i Bäckefors

Sammanfattning av ärende

Centerpartiet har i en motion föreslagit att Bengtsfors kommun skall ta initiativet för återstart av rehab bassängen vid Dalslands sjukhus.

Rehabbassängen vid Dalslands sjukhus lades i malpåse i samband med att NU-sjukvården tog över verksamheten i Bäckefors, i samband med detta undersöktes intresset i Bengtsfors och omgivande kommuner om intresset för att finansiera och överta driften av bassängen.

Åren innan bassängen lades i malpåse så arbetade Västra Götalandsregionen för att kommunerna skulle ta över kostnader för driften, Bengtsfors kommun har som enda kommun i Dalsland köpt tjänster av den då aktuella utföraren av rehab i Bäckefors. Dals-Ed och Färgelanda har köpt tjänster för enstaka grupper och i övrigt så har verksamheten delfinansierats av föreningar och privata aktörer samt Västra Götalandsregionen.

Yrkande

Jerker Johansson (C) yrkar på bifall i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut

Beslutsgång

Kommunfullmäktiges ordföranden ställer fråga på Jerker Johansson (C) tillika kommunstyrelsens förslag och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutsunderlag

Kommundirektörens tjänsteskrivelse 2024-03-05

Kommunstyrelsens utbildningsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till beslut 2024-04-10 § 93

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

Beslutet skickas till

Dals-Eds kommun

Färgelanda kommun

Melleruds kommun

Åmåls kommun

Västfastigheter

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 119

Dnr 2024-000186 420

Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har fått en inbjudan till granskning av Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Detta är sista tillfället att lämna synpunkter på havsplanerna, innan de skickas till regeringen för beslut. Havsplanerna är vägledande för myndigheter och kommuner när de planlägger, ger tillstånd eller förvaltar havet. Näringsidkare kan också få vägledning av planerna. Granskningen pågår mellan den 16 maj och den 30 augusti, 2024.

Dalslands miljö- och energikontor har också fått möjligheten att lämna synpunkter men valt att avstå då havsplanerna inte berör vårt verksamhetsområde.

Ärendet har lyfts på beredningsgruppen 2024-05-20 där det föreslås att Dals-Eds kommun avstår yttrande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kommundirektör 2024-05-27.
Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att Dals-Eds kommun avstår yttrande.

Expedieras till

KS

Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har fått en inbjudan till granskning av Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Detta är sista tillfället att lämna synpunkter på havsplanerna, innan de skickas till regeringen för beslut. Havsplanerna är vägledande för myndigheter och kommuner när de planlägger, ger tillstånd eller förvaltar havet. Näringsidkare kan också få vägledning av planerna. Granskningen pågår mellan den 16 maj och den 30 augusti, 2024.

Beskrivning av ärendet

Dalslands miljö- och energikontor har också fått möjligheten att lämna synpunkter men valt att avstå då havsplanerna inte berör vårt verksamhetsområde.

Ärendet har lyfts på beredningsgruppen 2024-05-20 där det föreslås att Dals-Eds kommun avstår yttrande.

Bedömning

Att utifrån avstå yttrande kring rubricerad inbjudan utifrån bedömning ovan.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att Dals-Eds kommun avstår yttrande.

Beslutsunderlag

Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Beslutet skickas till:

Havs- och vattenmyndigheten

I tjänsten

Jonas Olsson
Tf kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Ämne: Sv: Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner
Från: Kansli Dalslands Miljö- och energiförbund <kansli@dalsland.se>
Datum: 2024-05-17 10:19
Till: Dals-Eds Kommun <kommun@dalsed.se>

Hej
Vi kommer inte att lämna synpunkter på detta då vi inte har någon havskust.

Vänliga hälsningar
Dalslands miljö- och energikontor

Kyrkogatan 5, 464 30 Mellerud
E-post: kansli@dalsland.se

www.dalsland.se
För information om hur vi hanterar personuppgifter, klicka [här](#)

Från: Dals-Eds Kommun <kommun@dalsed.se>
Skickat: den 17 maj 2024 07:04
Till: Kansli Dalslands Miljö- och energiförbund <kansli@dalsland.se>
Ämne: Fwd: Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner

Hej,
Är det ni som ska ha denna?
/Carola

----- Vidarebefordrat meddelande -----
Ämne:Inbjudan till granskning av förslag till ändrade havsplaner
Datum:Thu, 16 May 2024 13:36:22 +0000
Från:Maria Bard <maria.bard@havochvatten.se>
Till:Maria Bard <maria.bard@havochvatten.se>

Hej!

Här kommer Havs- och vattenmyndighetens inbjudan till granskning av Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet samt tillhörande konsekvensbeskrivning av förslaget. Inbjudan och information om granskningen finns i bifogad PDF. Information finns även på HaV:s webbplats www.havochvatten.se/havsplanering

Syftet med granskningen är att förankra och förbättra havsplanerna. Därför vill vi gärna få återkoppling på de ändringar som gjorts efter samrådet.

Med vänlig hälsning

Maria Bard
Kommunikatör
Havsplaneringsenheten
Havs- och vattenmyndigheten
+46106986292

Gullbergs Strandgata 15, 411 04 Göteborg
Box 11930, SE-404 39 Göteborg
maria.bard@havochvatten.se
www.havochvatten.se

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Havs- och vattenmyndigheten behandlar dina personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen och myndighetens dataskyddspolicy, läs mer på www.havochvatten.se/sa-behandlar-hav-dina-personuppgifter

SwAM processes your personal data in accordance with the General Data Protection Regulation (GDPR) and our Data Protection Policy, see www.havochvatten.se/sa-behandlar-hav-dina-personuppgifter

Det här är epost från en anställd eller förtroendevald i Dals-Eds kommun. Om det av någon anledning råkat hamna fel, vänligen radera mejlet.

Datum 2024-05-16

Dnr 2024-001194

Inbjudan till granskning av Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet

Vi bjuder in er till granskning av förslaget till ändrade havsplaner med tillhörande konsekvensbeskrivning. Det är det sista tillfället att lämna synpunkter på havsplanerna, innan de skickas till regeringen för beslut. Havsplanerna är vägledande för myndigheter och kommuner när de planlägger, ger tillstånd eller förvaltar havet. Näringsidkare kan också få vägledning av planerna. Därför vill vi gärna att ni ger förbättringsförslag och berättar om sådant vi bör veta.

Här finns förslaget till ändrade havsplaner

Granskningshandlingarna finns på vår webbplats www.havochvatten.se/havsplanering. Där finns också en webbkarta, som är ett stöd till att utforska förslaget. Granskningshandlingarna är de dokument med namnen:

- Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet, Granskningsversion (Dnr 2024-001194)
- Bilaga Planeringsföresättningar Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet Granskningsversion (Dnr 2024-001194)
- Konsekvensbeskrivning av Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet, Granskningsversion (Dnr 2024-001194)

Redovisning av samrådet om Förslag till ändrade havsplaner, 2023

Mellan den 14 september och den 15 december, 2023, genomfördes ett samråd om förslaget till ändrade havsplaner med tillhörande konsekvensbeskrivning. Ett internationellt samråd, så kallat Esbosamråd, med berörda grannländer hölls mellan den 28 november 2023 och den 20 februari 2024. I samrådsredogörelsen som ni hittar på vår webbplats www.havochvatten.se/havsplanerng redovisas synpunkterna som kom in till Havs- och vattenmyndigheten under samrådet. I redogörelsen finns även en beskrivning av hur samrådet genomfördes. Havs- och vattenmyndigheten tackar för era synpunkter.

Så går granskningen till

Granskningen pågår mellan den 16 maj och den 30 augusti, 2024. Under granskningen arrangerar Havs- och vattenmyndigheten en serie informationsmöten om förslaget. Mer information om mötena finns på Havs- och vattenmyndighetens webbplats www.havochvatten.se/havsplanerng.

Synpunkter lämnar ni skriftligt senast den 30 augusti, 2024. Ni kan lämna synpunkter på två sätt:

- Genom vårt webbformulär som ni hittar på www.havochvatten.se/havsplanering
- Via e-post som skickas till havochvatten@havochvatten.se
- I ämnesraden märker du ditt mejl med diarienummer 2024-001194

Frågor som vi gärna vill ha svar på i granskningen:

- Hur ser ni på de ändringar som gjorts i havsplanerna efter samrådet?
- Hur ser ni på de ändringar som gjorts i konsekvensbeskrivningen efter samrådet?
- Hur kan vi förbättra förslaget till ändrade havsplaner?

Notera att samtliga handlingar som skickas till Havs- och vattenmyndigheten diarieförs och blir en allmän handling.

Om havsplaner

Sverige tar fram tre havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. En havsplan ger vägledning kring vad som är den bästa användningen av havet. Planerna ska förena näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål. En havsplan är en strategisk plan med stora drag och få detaljer. Havsplanerna finns i ett samlat dokument.

Den 10 februari 2022 tog regeringen beslut om de första svenska havsplanerna. Samtidigt fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till ändrade havsplaner med syftet att skapa förutsättningar för ökad energiutvinning i havet, i form av havsbaserad vindkraft.

Kontakta oss

Kontakta oss gärna om ni har frågor. Kontaktuppgifter hittar ni på sidan www.havochvatten.se/havsplanering

Med vänlig hälsning

Mats Svensson
Avdelningschef, avdelningen för havsförvaltning
Havs- och vattenmyndigheten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 121

Dnr 2024-000148 175

Remiss: Omarbetat förslag till MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor (2022-06371)

Sammanfattning av ärendet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) inbjuder Er härmed att lämna synpunkter på det omarbetade regelförslaget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om hantering av explosiva varor. Regelförslaget innehåller revideringar av författningen MSBFS 2019:1 om hantering av explosiva varor.

Det första regelförslaget har tagits fram under 2023 och har varit ute på remiss under 2023, vilket har resulterat i ett stort antal remissvar med många åtgärds punkter. MSB har arbetat genom remissvaren vilket lett till ett antal ändringar i det ursprungliga regelförslaget. Därför bedömer MSB att det är nödvändigt att skicka det omarbetade regelförslaget på remiss igen.

Anledningen till revideringen är den våg av illegala sprängningar och inträffade olyckor med explosiva varor som skett under de senaste åren, samt behov att ytterligare förtydliga reglerna och införa nödvändiga undantag från tillståndsplikten.

Räddningstjänsten Dals-Ed har inget att erinra gällande det omarbetade regelförslaget gällande MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse stf. räddningschef 2024-05-30.

Konsekvensutredning ver. 2 2024-04-17

Remissutgåva 2a regelförslag om hantering av explosiva varor.

Remissutgåva 2a regelförslag om hantering av explosiva varor med spårade ändringar.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att Dals-Eds kommun inte har något att erinra gällande det omarbetade regelförslaget gällande MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor.

Expedieras till

KS

Remiss på omarbetat förslag till MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor

Bakgrund

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) inbjuder Er härmed att lämna synpunkter senast den 20 augusti 2024 på det omarbetade regelförslaget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om hantering av explosiva varor. Regelförslaget innehåller revideringar av författningen MSBFS 2019:1 om hantering av explosiva varor.

Det första regelförslaget har tagits fram under 2023 och har varit ute på remiss under 2023, vilket resulterade i ett stort antal remissvar med många åtgärds punkter. MSB har arbetat genom remissvaren vilket lett till ett antal ändringar i det ursprungliga regelförslaget. Därför bedömer MSB att det är nödvändigt att skicka det omarbetade regelförslaget på remiss igen.

Anledningen till revideringen är den våg av illegala sprängningar och inträffade olyckor med explosiva varor som skett under de senaste åren, samt behov att ytterligare förtydliga reglerna och införa nödvändiga undantag från tillståndsplikten.

Handlingar i ärendet

Missiv 2023-04-17

Konsekvensutredning ver 2 2024-04-17

Remissutgåva 2a regelförslag om hantering av explosiva varor

Remissutgåva 2a regelförslag om hantering av explosiva varor med spårade ändringar

Räddningstjänstens yttrande

Räddningstjänsten Dals-Ed har inget att erinra gällande det omarbetade regelförslaget gällande MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor.

I tjänsten

Per Sandström,
Stf. Räddningschef

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Förslag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter¹ om hantering av explosiva varor;

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreskriver² följande med stöd av 25 § förordningen (2010:1075)³ om brandfarliga och explosiva varor.

1 kap. Inledande bestämmelser

Författningen innehåller följande kapitel.

- 1 kap. Inledande bestämmelser
- 2 kap. Undantag från tillståndsplikt
- 3 kap. Undantag från åldersgräns
- 4 kap. Förbud mot viss hantering
- 5 kap. Utredning om risker
- 6 kap. Zonindelning och utrustning inom riskområden
- 7 kap. Registrering av identitetsmärkta varor
- 8 kap. Kompetenskrav
- 9 kap. Förvaring
- 10 kap. Tillverkning m.m.
- 11 kap. Undantag i enskilda fall

Tillämpningsområde och gemensamma regler för alla hanteringar

1 § Denna författning innehåller bestämmelser om hantering av explosiva varor.

2 § Bestämmelserna gäller inte hantering för vilken Försvarmakten har meddelat särskilda föreskrifter enligt 26 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

Bestämmelserna gäller inte hantering av ammunition som innehas av staten.

¹ Allmänna råd som ansluter till föreskrifterna finns på sid 39.

² Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2014/28/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (omarbetning) (EUT L96, 29.3.2014, s. 1-44, Celex 32014L0028), Europaparlamentet och rådets direktiv 2013/29/EU av den 12 juni 2013 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av pyrotekniska artiklar (omarbetning) (EUT L178, 28.6.2013, s. 27-65, Celex 32013L0029) samt Kommissionens direktiv 2008/43/EG av den 4 april 2008 om inrättande av ett system för identifiering och spårning av explosiva varor för civilt bruk i enlighet med rådets direktiv 93/15/EEG (EGT L094, 05.04.2008, s. 8.12, Celex 32008L0043). Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 2015/1535/EU av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering) (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1-15, Celex 32015L1535) och enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L376, 27.12.2006, s. 36, Celex 32006L0123).

³ Förordningen senast ändrad genom (2023:392).

3 § Bestämmelserna om förvaring i 9 kap. gäller inte för förvaring av ammunition som innehavaren har rätt att inneha enligt vapenlagen (1996:67).

4 § Bestämmelserna om förvaring i 9 kap. gäller inte vidtagen åtgärd av halvfärdig produkt i ett pågående tillverkningsmoment på tillverkningsplatsen.

5 § Bestämmelserna om tillverkning av explosiva varor i 10 kap. gäller inte

- den som har tillstånd att inneha skjutvapen enligt bestämmelserna i vapenlagen (1996:67) och genom handladdning tillverkar ammunition enbart för eget bruk till dessa vapen, eller
- den som tillverkar explosiva varor i undervisningssyfte i de fall hanteringen är undantagen från tillståndsplikt enligt 2 kap. 10 §.

Gemensamma regler för all hantering

6 § Skrot och förpackning som är förorenad med explosivämne ska hanteras som explosiv vara.

7 § Anläggning, anläggningsdel eller utrustning som tas ur drift eller som är kvar efter att verksamheten upphört ska saneras så att den är fri från explosiv vara. Genomförda saneringsåtgärder ska dokumenteras.

8 § Explosiv vara för civilt bruk som på grund av funktionsfel eller hanteringsfel inte har förbrukats vid användning ska destrueras utan onödigt dröjsmål efter upptäckt av varan.

Definitioner

9 § Uppgifter om vikt kopplade till explosiv vara avser i denna författning nettovikt explosiv vara.

10 § De begrepp som finns definierade i lagen (2010:1011) eller förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor har samma innebörd i denna författning.

I denna författning avses med

<i>ammunition</i>	patron, projektil och drivladdning som innehåller explosiva ämnen eller blandningar och används i skjutvapen (gäller inte patroner till arbetsverktyg avsedda för slakt, byggnadsarbete, industriellt eller liknande bruk),
<i>antändnings-temperatur</i>	den lägsta temperatur vid vilken en bestämd mängd av ett explosivt ämne eller en blandning under fastlagda betingelser antänds, förpuffar, deflagrerar eller detonerar,
<i>användning</i>	process samt förberedelse till process där explosiv varas kemiska energi frigörs och utnyttjas,
<i>begärlighetsgrad</i>	indelning av explosiva varor efter stöldbegärlighet i tre grader: A, B och C, där A är mycket stöldbegärliga, B stöldbegärliga och C mindre stöldbegärliga,

<i>bostad</i>	byggnad eller del av byggnad avsedd för boende (utrymme, garage eller källarlokal som är sammanbyggda med bostadshus betraktas inte som bostad om de har brandteknisk avskiljning mot bostadsdelen som uppfyller klass EI 30 eller högre),
<i>destruktion</i>	åtgärder som vidtas i syfte att eliminera en varas explosiva egenskaper,
<i>EI XX</i>	brandteknisk klassbeteckning för brandmotstånd hos byggnadskonstruktioner där "E" står för integritet, "I" står för isolering och "XX" avser tid i minuter vid vilken funktionskraven är uppfyllda vid en standardiserad provning (enligt SS-EN 13501),
<i>ekonomisk aktör</i>	tillverkaren, tillverkarens representant, importören, distributören och varje fysisk eller juridisk person som förvarar, använder, överför, importerar, exporterar eller bedriver handel med explosiva varor,
<i>FN:s modellregelverk</i>	FN-rekommendationerna för transport av farligt gods (UN Model Regulations),
<i>fyrverkeri</i>	pyroteknisk artikel avsedd för underhållning,
<i>fyrverkeritårta</i>	sammansättning av flera element av samma eller olika typer av fyrverkerier,
<i>förråd</i>	utrymme avsett för förvaring av explosiva varor,
<i>- fast förråd</i>	förråd på den angivna plats för vilken tillstånd beviljats,
<i>- flyttbart förråd</i>	friliggande förråd som är flyttbart,
<i>- friliggande förråd</i>	förråd, fristående från byggnad med annan verksamhet,
<i>glespackat</i>	förvaring av upp till 10 kg explosiv vara per kubikmeter (m ³) förrådsvolym,
<i>handladdning</i>	tillverkning av ammunition till handeldvapen med utrustning som kräver minst ett manuellt handgrepp för att färdigställa en patron,
<i>hanteringsplats</i>	område inom vilket explosiva varor hanteras,
<i>identitetsmärkning</i>	märkning som gör explosiv vara spårbar,

<i>kategori F1</i>	fyrverkerier med mycket låg skadepotential och försumbar ljudnivå avsedda för användning inom avgränsade områden, inklusive fyrverkerier avsedda för användning inne i bostäder,
<i>kategori F2</i>	fyrverkerier med låg skadepotential och låg ljudnivå avsedda för användning utomhus inom avgränsade områden,
<i>kategori F3</i>	fyrverkerier med medelhög skadepotential avsedda för användning utomhus inom stora öppna områden och vars ljudnivå inte är skadlig för människors hälsa,
<i>kategori F4</i>	fyrverkerier med hög skadepotential avsedda att användas endast av personer med specialistkunskaper (vanligen kallade ”fyrverkerier för professionell användning”) och vars ljudnivå inte är skadlig för människors hälsa,
<i>kategori P1</i>	pyrotekniska artiklar med låg skadepotential som inte är fyrverkerier eller pyrotekniska sceneffekter,
<i>kategori P2</i>	pyrotekniska artiklar som inte är fyrverkerier eller pyrotekniska sceneffekter och som är avsedda att användas endast av personer med specialistkunskaper,
<i>kategori T1</i>	pyrotekniska sceneffekter som har en låg skadepotential,
<i>kategori T2</i>	pyrotekniska sceneffekter avsedda att användas endast av personer med specialistkunskaper,
<i>klassningsplan</i>	dokumentation av zoner och deras utsträckning där explosiva varor hanteras,
<i>minderårig</i>	person som inte har fyllt 18 år,
<i>patron</i>	en enhet bildad av hylsa, driv- eller tändsats och eventuellt tillsammans med projektil,
<i>person med specialistkunskap</i>	person som uppfyller de särskilda krav som fastställs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att hantera de pyrotekniska artiklar som är tillståndspliktiga,
<i>PU</i>	pyroteknisk utrustning för fordon bestående av fordonskomponent som innehåller pyroteknisk sats eller tändanordning,

<i>pyroteknisk artikel</i>	föremål som innehåller pyroteknisk sats,
<i>pyroteknisk sats</i>	explosivämne eller explosiv blandning avsedd att framkalla en verkan genom värme, ljus, ljud, gas eller rök, eller en kombination av dessa som resultat av självvunderhållande exoterma kemiska reaktioner,
<i>pyroteknisk sceneffekt</i>	pyroteknisk artikel avsedd för scenbruk inomhus eller utomhus, inklusive för film- och tv-inspelningar eller liknande användningsområden,
<i>riskgrupp</i>	indelning av explosiva varor enligt FN:s modellregelverk. Indelningen framgår av bilaga 7 till denna författning,
<i>riskområde</i>	rum, utrymme, område eller delar därav där explosiv vara hanteras på sådant sätt och i sådan mängd att särskilda krav måste ställas på installationer,
<i>sammankopplade pjäser</i>	en typ fyrverkeri som består av flera individuellt CE-märkta fyrverkeripjäser fixerade på en gemensam bas och sammankopplade med pjäsernas egna stubiner eller med extra, CE-märkta stubiner,
<i>samhanteringsgrupp</i>	grupp av explosiva varor för samhantering enligt FN:s modellregelverk. Indelningen framgår av bilaga 7 till denna författning,
<i>skyddsvärt objekt</i>	objekt eller människor som ska skyddas från verkan av en oavsiktlig explosion,
<i>sprängämne</i>	explosivämne avsett att verka genom stötvåg och gasexpansion som en följd av detonation,
<i>SS 421 08 24</i>	svensk standard för klassning av riskområden med explosivämne,
<i>SSF 014</i>	SSF Stöldskyddsföreningens Norm SSF 014, Hänglås och hänglåsbeslag – Klassning, krav och provning (ISBN 978-91-88191-30-4),
<i>SSF 3492</i>	SSF Stöldskyddsföreningens Norm SSF 3492, Säkerhetsskåp – Provning och utvärdering av inbrottskydd,
<i>stenspräckare</i>	explosiv vara avsedd att sönderdela sten genom gasexpansion som en följd av deflagration,

<i>temperaturklass</i>	indelning av explosiva ämnen eller blandningar i två klasser, ET 1 och ET 2, beroende av antändningstemperaturen enligt följande: ET 1: Ämnen eller blandningar som har en antändningstemperatur av 180 °C eller högre, ET 2: Ämnen eller blandningar med en antändningstemperatur som är lägre än 180 °C,
<i>tillverkning</i>	process i vilken råvaror omvandlas till explosiv vara, explosiv vara omvandlas till annan explosiv vara eller explosiv vara förlorar sina explosiva egenskaper. Begreppet omfattar inte ändamålsenlig användning av explosiv vara eller klargöring av ammunition, aptering av tändmedel eller liknande åtgärder för att färdigställa explosiv vara i anslutning till ändamålsenlig användning, med undantag för begreppet i 9 kap. 33 § och 10 kap. 13 §.
<i>tillverkningsplats</i>	område inom vilket explosiv vara tillverkas,
<i>tättbebyggt område</i>	område där minst 200 personer vistas regelbundet och där det är högst 200 m mellan byggnaderna,
<i>tätpackat</i>	förvaring av mer än 10 kg explosiv vara per kubikmeter (m ³) förrådsvolym,
<i>zon E1</i>	riskområde vid hantering (utom förvaring) inom vilket damm, ånga, kondensat eller sublimat av explosiva ämnen eller blandningar under normal drift kan förekomma i beaktansvärd omfattning,
<i>zon E2</i>	riskområde vid hantering (utom förvaring) inom vilket <ul style="list-style-type: none"> – damm, ånga, kondensat eller sublimat av explosiva ämnen eller blandningar endast undantagsvis kan förekomma i beaktansvärd omfattning, eller – icke dammande hantering av explosiva varor förekommer men där ändå särskilda krav måste ställas på elektriska installationer,
<i>zon E3</i>	riskområde vid hantering inom vilket enbart förvaring sker av explosiv vara med sådan inneslutning att explosiva ämnen eller blandningar inte kan spridas,

2 kap. Undantag från tillståndsplikt

1 § Bestämmelse om tillståndsplikt för hantering av explosiva varor finns i 16 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Användning av explosiva varor

2 § Den som i mer än en kommun använder explosiva varor behöver ha tillstånd för detta enbart i den kommun där sökanden är bosatt eller där verksamheten huvudsakligen ska bedrivas. Detta gäller under förutsättning att tillämpliga villkor i tillståndet är uppfyllda.

Den som använder explosiva varor i en annan kommun än den kommun som har prövat tillståndet till användning, ska senast tre dagar i förväg, eller om detta inte är möjligt i vart fall innan användning påbörjas, anmäla till den kommun där användningen ska ske.

Destruktion av explosiva varor

3 § Den som har tillstånd att använda explosiva varor får destruera de explosiva varor som omfattats av tillståndet och som härrör från användningen eller påträffas vid användningsplatsen.

Överlåtelse av explosiva varor

4 § Tillstånd till överlåtelse krävs inte vid återlämning av explosiva varor till återförsäljaren eller vid överlämning av explosiva varor för destruktion hos dem som har tillstånd till destruktion.

Ammunition och krut till skjutvapen

5 § Tillstånd behövs inte för den som använder eller förvarar

1. ammunition, tändhattar eller andra tändmedel till ammunition som användaren har rätt att inneha enligt vapenlagen (1996:67), eller
2. högst 5 kg krut och tändhattar i syfte att genom handladdning tillverka ammunition för eget bruk till skjutvapen som användaren har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67), eller
3. högst 5 kg krut och tändhattar i syfte att ladda användarens tillståndspliktiga skjutvapen såväl som användarens tillståndfria skjutvapen, under förutsättning att användaren har tillstånd att inneha skjutvapen enligt vapenlagen (1996:67).

6 § Tillstånd behövs inte för den som genom handladdning tillverkar ammunition för eget bruk till skjutvapen som användaren har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67).

7 § Tillstånd behövs inte för den som överlåter

1. ammunition för direkt användning vid jakt eller målskytte under förutsättning att mottagaren har tillstånd att inneha ammunitionen enligt vapenlagen (1996:67),
2. ammunition tillhörande vapen som överlåts, om innehavaren av vapnet har tillstånd att inneha det enligt vapenlagen (1996:67) vid det tillfälle som vapnet överlåts, eller
3. ammunition tillhörande vapen som utlånas enligt vapenlagen (1996:67), om innehavaren av vapnet har tillstånd att inneha det enligt vapenlagen (1996:67).

Undantagen enligt 1-3 gäller inte överlåtelse av ammunition som tillverkats för eget bruk.

Pyrotekniska artiklar

8 § Tillstånd behövs inte för den som använder eller förvarar

- explosiva varor som räknas upp i bilaga 1 till denna författning och enligt villkoren som anges där, eller
- knallhattar avsedda att användas i leksaker som omfattas av lagen (2011:579) om leksakers säkerhet, eller
- de pyrotekniska artiklar i kategori P1 eller T1 som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genom föreskrifter meddelat undantag från tillståndsplikten för.

9 § Tillstånd behövs inte för den som inom näringsverksamhet eller undervisning monterar eller demonterar PU. Tillstånd behövs inte för den som inom näringsverksamhet eller undervisning förvarar, eller överlåter högst 10 stycken PU.

10 § I samband med lärarledd undervisning inom grundskola, gymnasium, högskola eller annan yrkesutbildning, behövs det inget tillstånd för

- den som tillverkar tomtebloss av bariumnitrat, stärkelse och aluminium-, järn-, eller kopparpulver om mängden explosiv vara inte överstiger 300 gram, eller
- lärare i kemi som inom ramen för skolans kemiundervisning tillverkar något av följande explosiva ämnen eller blandningar i syfte att demonstrera förbränningsreaktioner i öppet provrör, öppet kärl eller på fri yta.
 1. högst 5 g blandning av kaliumnitrat, kol och svavel,
 2. högst 15 g nitrerad cellulosa vid ett tillverkningstillfälle, varav högst 5 g förbränns åt gången,
 3. högst 60 mg blandning av kaliumklorat och svavel,
 4. högst 5 g blandning av kaliumnitrat eller kaliumperklorat med kol eller socker,
 5. högst 9 g blandning av ammoniumnitrat, ammoniumklorid och zinkpulver,
 6. högst 7 g blandning av kaliumklorat, socker och järnpulver,
 7. högst 7 g blandning av kaliumklorat, svavel och metallnitrat, och
 8. högst 7 g blandning av kaliumpermanganat och glycerol (etandiol).

11 § Simulerings artiklar i kategori P1 avsedda för paintball eller airsoft evenemanget får, utan krav på särskild utbildning eller tillstånd till användning, användas inom det avgränsade område och under den tid som är avsedda för evenemanget och under ansvar och överinseende av ansvarig arrangör.

En deltagare till paintball eller airsoft aktivitet får utan tillstånd förvara högst 1 kg av sådana artiklar.

12 § Tillstånd behövs inte för att överlåta pyrotekniska artiklar som är tillgängliga för konsument i försäljningslokal enligt nedan.

1. Högst 5 kg av de fyrverkerier i kategori F1 som får användas inomhus.
2. Högst 1 kg ollonskott i kategori P1 till startpistol.
3. Högst 1 kg patroner i kategori P1 till arbetsverktyg avsedda för slakt, byggnadsarbete, eller liknande industriellt bruk.
4. Högst 1 kg startpatroner i kategori P1 till förbränningsmotorer.

5. Högst 1 kg rökpatroner i kategori P1 för täthetsprovning av rökkanaler eller mot skadedjur.
6. Högst 5 kg pyroteknisk säkerhetsutrustning, nödutrustning, brandsläckningsutrustning och livräddningsutrustning i kategori P1.
7. Högst 5 kg knallhattar särskilt avsedda att användas i leksaker som omfattas av lagen (2011:579) om leksakers säkerhet.
8. Högst 5 kg räddningsutrustning som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:81) om marin utrustning.

13 § Företag inom jordbrukssektor får utan tillstånd använda raket i kategori P1 avsedd för skrämelse i syfte att motverka skador av vilt och utan tillstånd förvara högst 3 kg sådana raketer.

3 kap. Undantag från åldersgräns

1 § Bestämmelse om åldersgräns för hantering av explosiva varor finns i 7 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

2 § En minderårig som har fullgjort sin skolplikt och som fyller minst 16 år under innevarande kalenderår får hantera explosiva varor

- om hanteringen ingår i en handledarledd praktik, eller
- om han eller hon har fullgjort en gymnasieutbildning eller annan likvärdig utbildning för hanteringen.

3 § Nedanstående fyrverkerier i kategori F1 får överlåtas till och användas av den som har fyllt 12 år.

- Bengaliska tändstickor
- Bengaliska stickor
- Bordsbomber
- Fontäner
- Knallsnören
- Party poppers
- Skämttändstickor
- Smällkarameller
- Tomteblöss

4 § Minderåriga får hantera explosiva varor om hanteringen

1. ingår i en läroledd undervisning som är förlagd till en skollokal eller någon annan plats som är anordnad för undervisning,
2. innebär att i en nödsituation eller under utbildning använda pyrotekniska säkerhetsutrustningar, nödutrustningar, livräddningsutrustningar, brandsläckningsutrustningar i kategori P1 eller sådan räddningsutrustning som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:81) om marin utrustning,
3. avser användning eller förvaring av leksaker som omfattas av lagen (2011:579) om leksakers säkerhet, eller

4. avser användning, förvaring eller överföring av ammunition till skjutvapen som den minderårige har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67).

4 kap. Förbud mot viss hantering

1 § Explosiva varor i riskgrupp 1.1, 1.2 och 1.5 får inte hanteras i bostad.

5 kap. Utredning om risker

1 § Bestämmelser om krav på utredning om risker finns i 7 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

2 § En utredning om risker ska dokumenteras. Utredningen ska dateras och revideras inför varje förändring av verksamheten som kan leda till förändrade risker. Åtgärd som tagits fram i utredningen för att förebygga olyckor och obehörigt förfarande ska implementeras.

3 § För att säkerställa att kunskap och erfarenheter om risker i hanteringen tillvaratas ska utredningen göras tillsammans med personal som har god kännedom om och är delaktiga i hanteringen.

6 kap. Zonindelning och utrustning inom riskområden

1 § Bestämmelserna om zonindelning och utrustning inom riskområden i 2-4 §§ gäller inte förvaring som inte är tillståndspliktig.

2 § Områden där explosiva varor hanteras på sådant sätt och i sådan mängd att explosionsfarlig miljö kan uppstå ska indelas i en eller flera av zonerna E1, E2 eller E3. Zonindelningen ska utföras enligt SS 421 08 24 eller på annat sätt som uppfyller motsvarande säkerhetskrav.

3 § Zonindelningen ska dokumenteras i en klassningsplan. Klassningsplanen ska finnas tillgänglig vid den hanteringsplats i vilken riskområdet ingår. I klassningsplanen ska följande anges.

- Riskområdets indelning i zoner och deras utsträckning såväl horisontellt som vertikalt.
- För zon E1, aktuell temperaturklass i ET1 eller ET2. Om denna är ET2 ska även antändningstemperatur anges.

4 § Klassningsplanen ska revideras vid varje förändring av verksamheten som kan leda till förändring av riskområden.

5 § Elektriska installationer, maskiner och annan utrustning ska vara anpassade för drift i respektive zon enligt *svensk standard SS 421 08 25, avsnitt 6, Allmänna installationsanvisningar och avsnitt 7, Särskilda anvisningar för vissa slag av maskiner och apparater*, eller på annat sätt som uppfyller motsvarande säkerhetskrav.

7 kap. Registrering av identitetsmärkta varor

Identitetsmärkning

1 § Bestämmelser om identitetsmärkning av vissa explosiva varor finns i 3 kap. i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2016:5) om produktkrav på explosiva varor för civilt bruk och plastiska sprängämnen.

2 § Identitetsmärkning får inte avlägnas från explosiv vara.

Skyldighet att föra register

3 § Ekonomiska aktörer ska föra register över varje identitetsmärkt explosiv vara som hanteras, importerar, överförs eller exporteras. Detta gäller även för explosiva varor som tillverkas för export och som märkts på ett sätt som gör det möjligt att spåra den explosiva varan enligt det importerande landets bestämmelser.

Register ska föras till dess att varje identitetsmärkt vara har överlåtits till någon annan eller har förbrukats.

Skyldigheten att föra register gäller inte i de fall hanteringen av de explosiva varorna sker hos en myndighet som en del i myndighetsutövningen, i syfte att upprätthålla ordning och säkerhet eller att försvara riket.

Den som använder svartkrut eller röksvagt krut i syfte att för eget bruk ladda ammunition eller skjutvapen behöver inte föra register.

Kravet på registerhållning gäller inte när explosiva varor som på grund av funktionsfel eller hanteringsfel vid användning inte förbrukats.

Registrets innehåll

4 § Följande uppgifter om den identitetsmärkta varan eller förpackningen ska minst finnas i registret.

- Identitetsnumret för varje explosiv vara.
- Uppgift om typ av explosiv vara.
- Om överlämning av varan skett, namn och adress både till transportören och till den som varan har överlåtits till.
- Datum för överlämningen eller när varan har förbrukats.

5 § Om en förpackning innehåller flera explosiva varor och dessa registrerats som förbrukade ett visst datum, men trots det inte förbrukats behöver de kvarvarande varorna inte återregistreras under förutsättning att de förbrukas inom en arbetsvecka.

Underhåll av registret

6 § Systemet för uppgiftsinsamling ska regelbundet prövas av den som för registret för att säkerställa att det är effektivt och för att kontrollera kvaliteten på de uppgifter som har samlats in.

7 § Uppgifterna i registret ska arkiveras av den som fört registret i minst tio år efter det att den explosiva varan har levererats eller förbrukats.

Om en fysisk person som för registret avlider ska uppgifterna delges Myndigheten för samhällsskydd och beredskap av den avlidne personens dödsbo. Motsvarande gäller en likvidator eller konkursförvaltare om en juridisk person som för registret upphör eller försätts i konkurs.

Uppgifterna i registret behöver dock inte delges Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om den juridiska personen upphör genom fusion eller delning och registret tas över av en juridisk person som har sitt säte i Sverige eller i ett annat land som ingår i Europeiska

ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i ett land som enligt avtal med den Europeiska unionen utgör en del av den Europeiska unionens inre marknad för varor.

8 § Uppgifterna i registret ska skyddas mot oavsiktlig eller avsiktlig gärning som leder till skada eller förstörelse oavsett arten.

Utlämnande av uppgifter och kontaktperson

9 § Den som för register ska på begäran av Polismyndigheten eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap lämna ut registrerade uppgifter om en explosiv vara.

10 § Den som för register ska förse tillsynsmyndigheten med kontaktuppgifter till en eller flera personer som utanför ordinarie arbetstid kan förse myndigheterna med information enligt detta kapitel.

11 § När det gäller explosiva varor som är undantagna från kravet på identitetsmärkning i 3 kap. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2016:5) om produktkrav på explosiva varor för civilt bruk och plastiska sprängämnen, ska de ekonomiska aktörerna på begäran av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap lämna information om

- ekonomiska aktörer som har levererat en explosiv vara till dem, och
- ekonomiska aktörer som de har levererat den explosiva varan till.

Informationen ska sparas i tio år efter det att leverans av den aktuella explosiva varan har skett.

8 kap. Kompetenskrav

Generella kompetenskrav på föreståndare

1 § Föreståndare ska ha god kunskap om

- egenskaper hos och risker med de explosiva varor som hanteras,
- åtgärder för att minimera riskerna i hanteringen, och
- de regler som berör hanteringen.

Specifika kompetenskrav på föreståndare

2 § Utöver kraven i 1 § ska föreståndare för överlåtelse av explosiva varor ha god kunskap om tillståndskrav och åldersgräns för de explosiva varor som överlåts.

3 § Utöver kraven i 1 § ska föreståndare för sönderdelning av berg med explosiv vara ha motsvarande kunskap som gäller för sprängarbasen enligt 6 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2007:1) om sprängarbete samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna.

Kunskapskrav för användning av vissa pyrotekniska artiklar

4 § Den som använder pyrotekniska artiklar i kategorierna F2, F3, F4, T1, T2, P1 och P2 ska ha genomgått någon av utbildningarna A-utbildning, B-utbildning, C-utbildning, D-utbildning eller E-utbildning.

Första stycket gäller inte för användning av de pyrotekniska artiklar som enligt 2 kap. 8 § i denna författning har undantagits från tillståndsplikten.

Kunskapskraven för kategori F2 och F3 förutsätter att artiklarna används i oförändrat skick. Om tändsystemet ändrats infaller artiklarna i kategori F4.

Utbildning	Artiklar att använda utöver de pyrotekniska artiklar som enligt 2 kap. 8 § har undantagits från tillståndsplikten
A-utbildning: Pyrotekniska sceneffekter enligt bilaga 2	Pyrotekniska sceneffekter i kategorier T1 och T2
B-utbildning: Begränsat utomhusfyrverkeri enligt bilaga 3	Fyrverkerier i kategori, F2 och F3 samt följande fyrverkerier i kategori F4 och i riskgrupp 1.2, 1.3 eller 1.4. <ul style="list-style-type: none">– Fyrverkeritårter– Stjärnrör– Fyrverkeribomber upp till kaliber 100 mm– Sammankopplade pjäser, och Pyrotekniska stubiner i kategori P1 för att sammankoppla fyrverkerier
C-utbildning: Fullständigt utomhusfyrverkeri enligt bilaga 4	Fyrverkerier i kategori F2, F3 och F4, och Pyrotekniska stubiner och el-tändare i kategori P1 för att sammankoppla och modifiera tändsystem av fyrverkerier
D-utbildning: Pyrotekniska artiklar i kategori P1 och P2 enligt bilaga 5	De pyrotekniska artiklar i kategori P1 och P2 som omfattas av den genomgångna D-utbildningen.
E-utbildning: Specifik artikel enligt bilaga 6	Den pyrotekniska artikel som omfattas av utbildning E

5 § De i 8 kap. 4 § beskrivna utbildningarna ska minst ha det innehåll som framgår av bilagorna 2-6 till denna författning.

Praktiska moment i en utbildning kan inte tillgodoräknas för en annan utbildning.

6 § Verksamhetsutövaren ansvarar för att det finns dokumentation om

- vilka utbildningar personalen har genomgått, och
- vilka medgivanden personalen har från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att undanta krav på vissa utbildningar.

Utbildningsanordnare för pyrotekniska artiklar

7 § Utbildning enligt detta kapitel ska ges av en utbildningsanordnare som är godkänd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Ansökan om att bli godkänd utbildningsanordnare ska skickas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och innehålla handlingar som visar att sökanden uppfyller de krav som anges i 8 kap. 8 §. I ansökan ska även anges namn på den eller de personer som ska undervisa i de olika momenten inom respektive utbildning (se bilagorna 2-6).

8 § Utbildningsanordnaren ska ha följande kunskaper och kvalifikationer:

1. Pedagogik

De personer som ska undervisa hos utbildningsanordnaren ska ha grundläggande pedagogiska kunskaper som erhållits genom teoretiska studier eller praktisk erfarenhet.

2. Kunskap om regler

De personer som ska undervisa hos utbildningsanordnaren ska ha goda kunskaper om de regler som styr hanteringen och märkningen av pyrotekniska artiklar.

3. Teoretiska kunskaper och praktisk erfarenhet

Hos utbildningsanordnaren ska finnas god praktisk erfarenhet av de pyrotekniska artiklar som utbildningen avser och tillräckliga teoretiska kunskaper för att anordna de utbildningar som godkännandet omfattar.

4. Utbildning avseende brandbekämpning

Den som ska undervisa i brandbekämpning hos utbildningsanordnaren ska ha tillräckliga kvalifikationer för att kunna utbilda inom området.

9 § Utbildningsanordnaren ska göra följande.

1. Följa utvecklingen inom författningsområdet.
2. Undervisa enligt fastställd undervisningsplan.
3. Utfärda intyg åt den som fullgjort en utbildning enligt denna författning och skicka en kopia på intyget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det intyg som ska utfärdas ska innehålla
 - a) elevens namn och personnummer eller födelsedatum om svenskt personnummer saknas,
 - b) den behörighet utbildningen avser,
 - c) datumet då intyget utfärdades,
 - d) utbildningsanordnarens namn, och
 - e) ansvarig lärares underskrift och namnförtydligande.

10 § Godkännandet för utbildningsanordnaren att bedriva utbildning ska gälla i tio år.

11 § Om en godkänd utbildningsanordnare avser att ändra sådana detaljer i utbildningen eller organisationen som varit av betydelse för godkännandet, ska utbildningsanordnaren informera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om detta.

12 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan återkalla ett utfärdat godkännande av en utbildningsanordnare om förutsättningarna för godkännandet inte längre är uppfyllda eller om utbildningsanordnaren visar sig uppenbart olämplig för uppdraget.

13 § En utbildningsanordnare som är behörig att ge motsvarande utbildning i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska anses vara en godkänd utbildningsanordnare även enligt denna författning inom behörighetens giltighetstid, dock längst i tio år efter utfärdandet av den aktuella utländska behörigheten.

9 kap. Förvaring

Allmänna bestämmelser

1 § Explosiva varor ska förvaras i förråd som uppfyller kraven enligt denna författning.

2 § Explosiva varor ska förvaras åtskilt från personalrum eller andra utrymmen som inte är avsedda för hantering av explosiva varor.

3 § Explosiva varor som tagits ur ett förråd för att användas vid en arbetsplats under en arbetsdag och som inte förbrukats ska återföras till ett förråd omedelbart efter att arbetet avslutats, alternativt vara under ständig övervakning av personal på platsen.

Aktsamhetskrav

4 § Explosiva varor ska förvaras på ett ordnat sätt och så långt som möjligt i obrutna originalförpackningar.

5 § Förvaringen ska planeras så att äldre varor kommer till användning före nya. Förpackningar ska vara placerade så att det ger en god överblick av förvaringen och en tillräcklig yta ska lämnas fri i förrådet för säker in- och utlastning.

6 § Explosiva varor ska förvaras så att de inte utsätts för stötar, rivning, upphettning eller annan påverkan som kan få dem att explodera eller brinna.

7 § Explosiva varor ska förvaras i en miljö som gör att de inte onödigt åldras eller på annat sätt påverkar deras egenskaper.

8 § I ett förråd får, utöver explosiva varor, endast förvaras materiel som inte ökar riskerna för brand eller för explosion.

9 § Explosiva varor ska placeras på sådant avstånd från elektriska installationer att dessa inte kan orsaka antändning av varorna.

10 § Kraft- och belysningsström i förråd ska vara frånslagen då verksamhet inte pågår i förrådet.

11 § Utrymmen i förråd får inte nyttjas som uppställningsplats för motordrivna arbetsredskap mer än under tillfälliga uppehåll i arbetet. Huvudströmbrytaren ska vara frånslagen när motordrivna arbetsredskap lämnas utan uppsikt i ett förråd.

12 § Nycklar, koder eller liknande till förråd ska förvaras så att obehöriga inte kan komma åt dem. Dörrarna till ett förråd ska hållas låsta utom vid in- och utlastning eller annat arbete i förrådet.

13 § Den som förvarar sprängämnen, sprängkapslar eller detonerande stubin ska föra dagbok. Uppgifter om mängd för varje explosiv vara som förvaras i varje förråd ska fortlöpande noteras i dagboken. Dagsaktuella uppgifter ska finnas tillgängliga på annan lämplig plats än i förrådet.

14 § Vid in- och utlämning av explosiva varor ska det finnas rutin för att kontrollera mottagarens behörighet samt typ och mängd explosiva varor.

15 § Explosiva varor ska indelas i samhanteringsgrupper enligt bilaga 7 till denna författning.

16 § Explosiva varor i samhanteringsgrupperna C, D, E och G får förvaras tillsammans.

Explosiva varor i obrutna transportförpackningar i samhanteringsgrupp S eller i deras återförslutna transportförpackningar i samhanteringsgrupp S i original med tillhörande

förpackningsmaterial får förvaras tillsammans med explosiva varor i övriga samhanteringsgrupper utom A och L.

Explosiva varor i övriga samhanteringsgrupper får inte förvaras tillsammans.

17 § Sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare och tändhattar ska förvaras åtskilt från sprängämne, krut, ammunition och pyrotekniska artiklar.

Sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare och tändhattar får dock förvaras i samma förråd som sprängämne, krut, ammunition och pyrotekniska artiklar om

- den totala mängden explosiva varor i förrådet uppgår till högst 60 kg,
- en initiering i sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare eller tändhattar inte kan överföras till de andra explosiva varorna i förrådet, och
- sammanblandning av sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare eller tändhattar med övriga explosiva varor i förrådet förhindras.

Avstånd till skyddsvärt objekt

18 § Avstånd till friledning regleras i Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (ELSÄK-FS 2022:1) om hur starkströmsanläggningar ska vara utförda.

19 § Ett tillräckligt avstånd ska finnas mellan förråd och skyddsvärt objekt som indelas i fyra huvudgrupper enligt bilaga 8.

Vid fastställande av avståndet ska hänsyn tas till

- sort och mängd explosiv vara, och
- förekomsten av naturligt skydd eller vidtagna skyddsåtgärder.

Vid förvaring av högst 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 eller 1.4 som förvaras glespackat krävs inget avstånd.

Skydd mot tillgrepp

20 § Varje förråd ska vara skyddat mot tillgrepp så att obehöriga inte kan komma åt eller påverka de explosiva varorna. Tillgreppsskyddet ska vara anpassat till de explosiva varornas begärlighetsgrad enligt bilaga 9 till denna författning.

21 § Ett förråd för explosiva varor av begärlighetsgrad A, mycket stöldbegärliga, ska ha ett tillgreppsskydd som lägst motsvarar värdeförvaring enligt europastandard EN 1143-1, utgåva 2, med lägst grade III.

22 § Ett förråd för explosiva varor av begärlighetsgrad B, stöldbegärliga, ska ha ett tillgreppsskydd som lägst motsvarar säkerhetsskåp enligt SSF 3492, utgåva 1 eller utgåva 2, eller motsvarande krav i annan stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet, vilka ger minst likvärdig säkerhet.

23 § Ett förråd för explosiva varor av begärlighetsgrad C, mindre stöldbegärliga, ska ha ett tillgreppsskydd motsvarande hänglås i minst hänglåsklass 2, och beslag i motsvarande klass, enligt SSF 014, eller motsvarande krav i annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet vilka ger minst likvärdig säkerhet.

PU får förvaras i en nätbur med hänglås och beslag enligt första stycket. Nätburens tråddiameter ska vara minst 2 mm och den ska inte ha öppningar som är större än 25,5 x 25,5 mm.

24 § Explosiva varor av begärlighetsgrad C får även förvaras i plåtskåp med trepunktslås eller i förråd med motsvarande tillgreppsskydd.

25 § Genomföringar i ett förråd ska vara utformade så att det inte är möjligt att ta ut eller föra in materiel, vätskor eller dylikt i förrådet.

26 § För förråd som är placerat inom inhägnat område i anslutning till varaktig tillverkning av explosiva varor kan, i stället för bestämmelserna i 21-24 §§, följande krav tillämpas.

Förråden ska ha tillgreppsskydd som lägst motsvarar någon av skyddsklasserna 2-3 i *Svenska Stöldskyddsföreningens Norm SSF 200:4 Regler för mekaniskt inbrottsskydd*, eller motsvarande krav i annan stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet vilka ger minst likvärdig säkerhet, varvid

- minst skyddsklass 3 ska gälla vid förvaring av explosiva varor av begärlighetsgrad A, och
- minst skyddsklass 2 ska gälla vid förvaring av explosiva varor av begärlighetsgrad B.

Förråden får dock inte ha fönster.

Skydd mot olovlig bortforsling

27 § Förråd där explosiva varor av begärlighetsgrad A eller B förvaras ska vara fast förankrat eller ha en egenvikt om minst

- 500 kg för begärlighetsgrad A, och
- 150 kg för begärlighetsgrad B.

Skydd mot brand

28 § Ett förråd ska ha ett brandskydd motsvarande lägst brandteknisk klass EI 30.

Kravet i första stycket gäller inte om förrådet är placerat i en omgivning där risken för uppkomst av brand är låg eller vid förvaring av

- högst 1 000 stycken PU,
- en sammanlagd mängd av högst 25 kg pyrotekniska artiklar utom PU i riskgrupp 1.3 eller 1.4,
- högst 25 kg ammunition i riskgrupp 1.3 eller 1.4, eller
- explosiva varor som förvaras i bostad när förvaringen är undantagen tillståndsplikt.

29 § Truckar med förbränningsmotorer som nyttjas för hantering av explosiva varor i förråd ska ha både fast installerad brandsläckningsutrustning och handbrandsläckare. Sådana truckar ska även vara utrustade med huvudströmbrytare för batteriet.

30 § Ett förråd för tillståndspliktig förvaring ska ha utrustning för brandsläckning som är lämplig för att bekämpa mindre bränder i förrådets närhet.

Skydd mot åska

31 § Förråd ovan marken för förvaring av mer än 500 kg explosiva varor ska ha ett tillfredställande skydd mot åska. Sådant skydd krävs inte om förvaringen endast omfattar fyrverkerier i originalförpackningar eller andra explosiva varor i riskgrupp 1.4 och samhanteringsgrupp S. Sådant skydd krävs inte om förrådet är skyddat genom den byggnad i

vilken förrådet befinner sig.

Skyltning

32 § Ett förråd för tillståndspliktig förvaring ska ha skyltar som upplyser om explosionsrisk, att det råder förbud mot rökning och öppen eld samt den största mängd explosiv vara som får förvaras i förrådet.

33 § Skyltarna ska vara tillverkade av slagtåligt material med god väderbeständighet. Förbuds- och varningsskyltar ska vara utformade enligt bilaga 10 till denna författning. De ska vara placerade och anpassade till den omgivande miljön på ett sätt som innebär att de är lätta att se även under varierande ljusförhållanden. Skyltarna ska vara lätta att se från alla håll där det är nödvändigt att upplysa om explosionsrisk och förbud mot rökning och öppen eld.

34 § Skyltar ska avlägsnas om förhållandet de avser inte längre gäller.

Förvaring i bostad

35 § I bostad får högst följande mängder explosiva varor förvaras:

- 5 kg krut i riskgrupp 1.3 eller 1.4 och tändhattar i riskgrupp 1.3 eller 1.4,
- 5 kg pyrotekniska artiklar i riskgrupp 1.3 eller 1.4, och
- 20 kg ammunition, i riskgrupp 1.3 eller 1.4, till handeldvapen.

Förvaring i bergutrymme

36 § Förråd i bergutrymme ska vara placerat och konstruerat så att det inte uppkommer någon fara för explosion genom berglossning, stenkastning vid sprängning eller vid påkörning av fordon.

37 § För förråd i tunnel eller ort ska det runt förrådet finnas en omslutning med en tjocklek som skyddar mot genomslag. För förråd i tunnel eller ort som följer drivningens framdrift ska avståndet mellan förrådet och drivningen skydda mot initiering från varje salva.

Förvaring vid och i anslutning till ett försäljningsställe

38 § Vid förvaring av explosiva varor i förråd i anslutning till överlåtelse av varorna gäller inte kravet på avstånd till skyddsvärt objekt enligt 9 kap. 19 § under förutsättning att

- högst 10 kg svartkrut i riskgrupp 1.1 och högst 100 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras, eller
- högst 200 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras och hindras från att spridas vid antändning, eller
- högst 1 000 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras glespackat i förråd brandavskilt i minst EI 60 och hindras från att spridas vid antändning.

39 § Explosiva varor som överläts i en försäljningslokal behöver inte förvaras i förråd under den tid då lokalen är öppen för allmänheten om varorna står under personalens ständiga uppsikt och endast är åtkomliga för försäljningspersonalen.

40 § Fyrverkerier i kategori F1 som är undantagna från tillståndsplikt vid överlåtelse enligt 2 kap. 12 § får förvaras åtkomliga i försäljningslokal utan uppsikt av försäljningspersonalen.

Tillfällig förvaring

41 § Explosiva varor får tillfälligt förvaras i ett flyttbart förråd om verksamheten kräver det.

42 § Den som har tillstånd till förvaring ska minst tre dagar i förväg anmäla det till den kommun där den tillfälliga förvaringen ska ske.

43 § Om ett uppehåll i verksamheten görs och detta varar mer än tre dagar ska de explosiva varorna i flyttbart förråd återföras till ett fast förråd alternativt att de explosiva varorna är under ständig övervakning av personal eller av larm som innefattar uttryckning av personal från ett bevakningsföretag eller liknande.

10 kap. Tillverkning m.m.

Allmänna bestämmelser

1 § Tillverkaren ska ha rutiner och instruktioner som beskriver hur tillverkningen inklusive destruktionen av explosiva varor från den egna hanteringen ska ske.

2 § Bestämmelserna i 10 kap. 3-34 §§ ska även tillämpas vid bearbetning, behandling, destruktion, underhåll och återvinning av explosiva varor.

3 § När explosiva ämnen eller blandningar bildas som bi- eller mellanprodukt i en process och dessa ämnen eller blandningar endast förekommer i mindre mängd gäller inte bestämmelserna i 10 kap. 8 §, 11 § och 15-21 §§.

4 § Vid tillverkning av explosiva varor i laboratoriemiljö i samband med undervisning, forskning eller utvecklingsarbete, samt vid destruktion av PU gäller inte bestämmelserna i 10 kap. 8 §, 11 § och 15-21 §§.

Avstånd till skyddsvärt objekt

5 § Ett tillräckligt avstånd ska finnas mellan tillverkningsplats och skyddsvärt objekt. Avståndet ska minimera konsekvensen av en eventuell brand eller explosion gentemot omgivningen och utomstående (tredje man). Avståndet får delvis ersättas av andra skyddsåtgärder.

Destruktion

6 § Tillverkare av explosiva varor ska ha möjlighet att destruera explosiva varor från den egna hanteringen.

Tillverkning på fasta platser

Organisation

7 § Den som har tillstånd att tillverka explosiva varor ska bedöma och ur riskhänseende fastställa om antalet personer som får befinna sig i en lokal eller byggnad där tillverkning sker ska begränsas.

8 § Person med arbetsledande funktion ska finnas tillgänglig på tillverkningsplatsen när tillverkning av explosiva varor pågår.

9 § Vid hantering av explosiva varor på en tillverkningsplats ska det finnas möjlighet att kalla på och få hjälp i en nödsituation.

Evakuering från tillverkningsplats

10 § För att det ska vara möjligt att snabbt kunna evakuera en tillverkningsplats ska det finnas ett tillräckligt antal lämpligt belägna vägar ut från området. Dessa ska vara tydligt markerade.

Tillträdesskydd

11 § En tillverkningsplats ska vara inhägnad och ha anordningar till skydd mot tillträde av obehöriga.

Skyltning

12 § Skyltar som upplyser om explosionsrisk samt att det råder förbud mot rökning och öppen eld ska finnas vid inpassering och längs med inhägnad till tillverkningsplats, samt på eller i direkt anslutning till varje byggnad eller lokal där explosiva varor hanteras. Tillståndsmyndigheten får, efter samråd med den berörda kommunen, medge avsteg från kravet på skyltning om explosionsrisk vid inpassering och längs med inhägnad till tillverkningsplats.

13 § Skyltarna ska vara tillverkade av slagtåligt material med god väderbeständighet och utformade enligt bilaga 10 till denna författning. De ska vara placerade och anpassade till den omgivande miljön på ett sätt som innebär att de är lätta att se även under varierande ljusförhållanden.

14 § Skyltar ska avlägsnas om förhållandet de avser inte längre gäller.

15 § På varje byggnad eller lokal där explosiva varor hanteras ska det finnas tydliga anslag med uppgifter om

- byggnadens eller lokalens benämning,
- den största mängd explosiv vara som får finnas i byggnaden eller lokalen, samt
- om verksamhetsutövaren har bedömt att det ur riskhänseende är motiverat, det högsta antal personer som samtidigt får vistas i byggnaden eller lokalen.

Krav på byggnader

16 § En tillverkningsbyggnad ska vara så konstruerad att den inte i sin helhet störtar samman om en av väggarna raseras och i övrigt utformad så att riskerna för spridning av splitter minimeras vid en explosion i byggnaden.

17 § Byggnader på en tillverkningsplats i vilka människor vanligen vistas ska vara så utförda att de inte helt eller delvis störtar samman vid en explosion i omgivningen, samt ge ett skydd mot personskador orsakade av tryckvåg eller splitter.

18 § Antalet fönster och deras sammanlagda area ska vara så litet som möjligt. Utformning av fönster ska vara sådan att den inte medför risk för skador av glassplitter.

19 § Om en byggnads placering eller konstruktion inte ger tillräckligt skydd, ska byggnaden helt eller delvis omges av en skyddsvall eller motsvarande.

20 § Byggnader eller lokaler där explosiva varor tillverkas ska ha väggar och tak utförda i lägst brandteknisk klass EI 60. Endast obrännbara byggnadsmaterial får förekomma.

21 § En byggnad där explosiva varor hanteras ska ha ett tillfredställande skydd mot åska.

22 § Ventilationsanordning i en tillverkningslokal ska vara utformad så att funktionskontroll och rengöring från explosiva ämnen underlättas. Den ska vara utförd så att en brand eller explosion inte kan spridas från en lokal till en annan.

Dammavskiljare ska vara utformad så att farliga mängder explosiv vara inte kan ansamlas.

23 § Avloppsanläggning i en tillverkningslokal ska vara utformad så att funktionskontroll och rengöring underlättas och så att explosiv vara kan tas om hand på ett säkert sätt.

24 § Tillverkningslokal där explosiv vara som är känslig för statisk elektricitet hanteras ska vara utformad för att förebygga risker med statisk elektricitet. Det ska finnas utrustning att skydda personalen i tillverkningslokal mot risker med statisk elektricitet.

25 § Tillverkningslokalen ska ha lämplig utrustning för brandsläckning.

Utrustning

26 § Utrustning som nyttjas vid tillverkning ska vara utformad så att risken för oavsiktlig initiering blir så liten som möjligt och så att utrustningen är lätt att underhålla, rengöra och reparera.

27 § Underhåll av utrustning som har särskild betydelse ur skyddssynpunkt ska genomföras och kontrolleras enligt en underhållsplan.

28 § Särskilt riskfyllda tillverkningsmoment ska manövreras från en plats som är skyddad så att en explosion inte orsakar personskador.

Underhållsarbete

29 § Inför varje modifierings-, reparations- eller underhållsarbete av utrustning eller byggnader ska en riskbedömning göras. Lokaler, inredningar, verktyg och redskap ska vara rengjorda så att arbetet inte kan förorsaka initiering av explosiv vara.

Ordning

30 § Tillverkning av explosiva varor och förvaring i anslutning till denna ska fördelas på skilda byggnader. Tillverkning och förvaring av explosiva varor får ske i samma byggnad om inte risken för skador på liv och hälsa därigenom betydligt ökar.

31 § I lokaler där explosiva varor tillverkas ska ordningen vara god. Det ska finnas skriftliga instruktioner för upprätthållande av ordningen.

32 § Inom en tillverkningsplats ska de explosiva varorna förvaras och transporteras i förpackning eller behållare.

Stora och robusta explosiva föremål får förvaras och transporteras oförpackade.

33 § Explosiv vara och dess förpackning ska skyddas mot sådan nedsmutsning eller annan påverkan som kan medföra risker i den fortsatta hanteringen.

Transporter

34 § Inom en tillverkningsplats ska fordon som transporterar explosiva varor ha skyltar som upplyser om explosionsfaran och medföra brandsläckare. Hastigheten ska begränsas för att minska risken för olyckor.

Mobil tillverkning av sprängämne

35 § Vid mobil tillverkning av sprängämne gäller inte bestämmelserna om

- organisation i 10 kap. 7-9 §§,
- evakuering från tillverkningsplats i 10 kap. 10 §,
- tillträdesskydd i 10 kap. 11 §,
- skyltning i 10 kap. 12-15 §§,
- krav på byggnader i 10 kap. 16-24 §§.

Aktsamhetskrav

36 § En uppställningsplats för mobil tillverkningsutrustning ska, när tillverkning pågår, vara tydligt avgränsad från annan verksamhet och från människor som vistas i området.

Skydd mot obehörigt förfarande

37 § Fordon som är bärare av mobil tillverkningsutrustning ska utöver fordonets ordinarie lås vara försett med system som förhindrar att obehöriga kan starta eller flytta fordonet från platsen.

38 § Tillverkningsutrustning ska vara försedd med system som förhindrar att obehöriga kan starta eller manövrera utrustningen.

Underhåll av utrustning

39 § Det ska finnas dokumenterade rutiner som beskriver löpande underhåll, återkommande service och kontroll av inbyggda säkerhetsfunktioner för tillverkningsutrustningen.

40 § Genomfört underhåll, service och kontroller ska dokumenteras.

41 § Efter varje förflyttning och innan en mobil tillverkningsutrustning tas i bruk på en ny plats ska operatören kontrollera att det inte finns några läckage eller andra synliga skador på utrustningen, samt att de inbyggda säkerhetsfunktionerna fungerar.

Det ska finnas en instruktion som beskriver denna kontroll.

Handladdning av ammunition för överlåtelse

42 § Vid handladdning av ammunition för överlåtelse gäller inte bestämmelserna om

- utredning om risker i 5 kap.,
- tillträdesskydd i 10 kap. 11 §,
- krav på byggnader i 10 kap. 16-23 §§,
- utrustning i 10 kap. 27 §, eller
- skriftliga instruktioner för god ordning i 10 kap. 31 §, andra meningen.

Krav på byggnad eller lokal

43 § Byggnad eller lokal i vilken ammunition handladdas ska vara utförd i lägst brandteknisk klass EI 30.

44 § I lokaler där handladdning utförs får inte brandfarliga varor förvaras.

Dokumentation för uppföljning

45 § Dagbok ska föras vid handladdning. I dagboken ska finnas uppgifter om ammunitionstyp, kaliber, laddvikt, ingående komponenter (typ av hylsa, kula, tändhatt och krutsort) och antal som tillverkats.

11 kap. Undantag i enskilda fall

1 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får i enskilda fall och om särskilda skäl föreligger medge undantag från denna författning. Undantag får medges endast om det är förenligt med tillämpliga EU-direktiv.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2025. Samtidigt upphör Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2019:1) om hantering av explosiva varor att gälla.

De undantag som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat med stöd av 11 kap. MSBFS 2019:1 om hantering av explosiva varor är dock fortsatt giltiga.

De fyrverkerier som Sprängämnesinspektionen, Räddningsverket eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har beslutat undantag från tillståndsplikt för användning före den 4 juli 2010 får användas utan tillstånd. För att förvara upp till 5 kg sådana fyrverkerier krävs inget tillstånd.

Den som har tillstånd att förvara stenspräckare får förvara enligt bestämmelserna i MSBFS 2019:1 till tillståndets sista giltighetsdatum.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Explosiva varor som är undantagna från tillståndsplikt för användning och som är undantagna från tillståndsplikt för förvaring enligt angivna villkor.

<p>Produkt</p> <p>(Pyroteknisk artikel som</p> <ul style="list-style-type: none"> • är märkt med CE-märkning och uppgiften om typ och kategori enligt MSB:s föreskrifter MSBFS 2015:6 om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar och ammunition, och • används för avsedda ändamål) 	<p>Villkor för förvaring utan tillstånd</p>
<p>Fyrverkerier:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Samtliga i kategori F1 – Bengalisk eld i kategori F2 och F3 – Bengalisk sticka i kategori F2 – Knastereffekt i kategori F2 – Blinkljus i kategori F2 – Rörlig markeffekt i kategori F2 – Marksnurra i kategori F2 – Hoppande marksnurra i kategori F2 – Eldbägare och fontän i kategori F2 och F3 som står upprätt under funktionen utan att behöva grävas ned i jord, förankras eller stabiliseras med andra medel än de som utgör en del av pjäsen – Raket utan styrpinne i kategori F2 – Romerskt ljus i kategori F2 – Stjärnrör i kategori F2 och F3 – Tomtebloss i kategori F2 – Uppstigande markeffekt i kategori F2 – Sol i kategori F2 – Fyrverkeritårta i kategori F2 och F3 som endast innehåller element av de ovan nämnda fyrverkerierna och som står upprätt under funktionen utan att behöva grävas ned i jord, förankras eller stabiliseras med andra medel än de som utgör en del av pjäsen – Sammankopplad pjäs i kategori F2 och F3 som endast innehåller element av de ovan nämnda fyrverkerierna 	<p>Högst 5 kg</p>

Produkt (Pyroteknisk artikel som <ul style="list-style-type: none"> • är märkt med CE-märkning och uppgiften om typ och kategori enligt MSB:s föreskrifter MSBFS 2015:6 om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar och ammunition, och • används för avsedda ändamål) 	Villkor för förvaring utan tillstånd
Drivladdning för modellraketer i kategori P1	Högst 2 kg
Knallkork i kategori P1	Högst 100 g
Pyroteknisk stubin i kategori P1	Högst 100 g
Linkap i kategori P1	Högst 1 kg
Säkerhetsutrustning, livräddningsutrustning, brandsläckningsutrustning och nödutrustning såsom nödraket, nödsignal och linkastare i kategori P1 samt räddningsutrustning som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:81) om marin utrustning	Högst 5 kg
Ollonskott för startpistol i kategori P1	Högst 1 kg
Patron för spikpistol, bultpistol eller slaktmask i kategori P1	Högst 1 kg
Rökpatron i kategori P1 för täthetsprovning av rökkanaler eller mot skadedjur	Högst 1 kg
Salutskott i kategori P1 för hagelgevär eller civil salutkanon	Högst 200 g och högst 10 g svartkrut per styck.
Signalpatron i kategori P1 för signalpistoler eller andra signaleringsvapen	Högst 1 kg
Startpatron för förbränningsmotorer i kategori P1	Högst 1 kg
Pyroteknisk gasgenerator i kategori P1 till brandspjäll, brandsläckare, ställdon eller annan typ av processutrustning	Högst 1 kg
Icke elektrisk pyroteknisk tändare i kategori P1	Högst 1 kg

A-utbildning: Pyrotekniska sceneffekter

Omfattning: 24 lektioner à 45 minuter

Teoretiska moment

Basteori, 6 lektioner à 45 minuter

1. Delar av författningar relevanta för pyrotekniska artiklar
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordningsslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. Kontakt med berörd myndighet, t ex räddningstjänst
3. UN-klassificering av explosiva varor
4. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
5. Kunskap om explosiva ämnen och explosivämneskemi med inriktning på pyroteknik
6. Utredning av risker kring skjutplatsen, grundläggande kunskaper om förutsättningar att ta en lokal i bruk för sceneffekter (Statens räddningsverks allmänna råd (SRVFS 2004:3) och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete)
7. Konsekvenser och störningar som kan förekomma vid användning av pyrotekniska artiklar
8. Allmänhetens säkerhet före, under och efter skjutning
9. Utredning av risker med pyrotekniska artiklar
10. Skjutplatsens läge och beskaffenhet samt bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd

Sceneffektteori, 4 lektioner à 45 minuter

11. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
12. Statisk elektricitet
13. Städning efter avskjutning

Praktiska moment

14 lektioner à 45 minuter

1. Pjäskännedom, planering, sammankoppling och modifiering av tändsystem
2. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oväntade händelser
3. Skjutplatsens läge och beskaffenhet, bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd samt utredning av risker kring skjutplatsen
4. Brandövning
5. Egna provskjutningar med gott resultat

REMISSUTGÅVA

B-utbildning: Begränsat utomhusfyrverkeri

Omfattning: 16 lektioner à 45 minuter

Teoretiska moment

Basteori, 4 lektioner à 45 minuter

1. Delar av författningar relevanta för pyrotekniska artiklar
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordningsslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. UN-klassificering av explosiva varor
3. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
4. Skaderisk

Utomhusteori, 4 lektioner à 45 minuter

1. Produktkänedom, märkning, funktion och risker
2. Väderförhållanden
3. Skjutplatsens läge och beskaffenhet samt bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd
4. Städning efter avskjutning

Praktiska moment

8 lektioner à 45 minuter

1. Pjäskänedom
2. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oväntade händelser
3. Brandövning
4. Sammankoppling av fyrverkerier med pyroteknisk stubin i kategori P1

C-utbildning: Fullständigt utomhusfyrverkeri

Fullgjord B-utbildning utgör ett förkunskapskrav för denna utbildning. Omfattning: 24 lektioner à 45 minuter

Teoretiska moment

8 lektioner à 45 minuter

1. Kunskap om explosiva ämnen och explosivämneskemi med inriktning på pyroteknik
2. Konsekvenser och störningar som kan förekomma vid användning av pyrotekniska artiklar
3. Allmänhetens säkerhet före, under och efter skjutning
4. Utredning av risker med pyrotekniska artiklar
5. Skjutplatsens läge och beskaffenhet, bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd samt utredning av risker kring skjutplatsen

Praktiska moment

16 lektioner à 45 minuter

1. Fördjupad produktkännedom, planering, sammankoppling och modifiering av tändsystem
2. Egna provskjutningar med gott resultat

D-utbildning: Pyrotekniska artiklar i kategori P1 och P2

Teoretiska moment

1. Delar av författningar relevanta för pyrotekniska artiklar
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordningsslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. UN-klassificering av explosiva varor
3. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
4. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
5. Utredning av risker med pyrotekniska artiklar
6. Säkerhet före, under och efter användningen
7. Statisk elektricitet

Praktiska moment

1. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oförutsedda händelser
2. I förekommande fall, platsens läge och beskaffenhet samt bedömning av säkerhetsavstånd
3. Planering, sammankoppling och andra förberedelser före användningen
4. Egna provskjutningar med gott resultat

E-utbildning: Specifik artikel

Teoretiska moment

1. Delar av författningar relevanta för den pyrotekniska artikel som ingår i utbildningen
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordningslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. UN-klassificering av explosiva varor
3. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
4. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
5. Utredning av risker med den pyrotekniska artikel som ingår i utbildningen
6. Säkerhet före, under och efter användningen
7. Statisk elektricitet

Praktiska moment

8. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oförutsedda händelser
9. I förekommande fall, platsens läge och beskaffenhet samt bedömning av säkerhetsavstånd
10. Planering, sammankoppling och andra förberedelser före användningen
11. Egna provskjutningar med gott resultat

Indelning av explosiva varor i risk- och samhanteringsgrupper enligt FN:s modellregelverk

Riskgrupper

- 1.1 Ämnen, blandningar och föremål med risk för massexplosion (en massexplosion är en explosion som påverkar så gott som hela mängden praktiskt taget samtidigt).
- 1.2 Ämnen, blandningar och föremål med risk för splitter och kaststycken men inte för massexplosion.
- 1.3 Ämnen, blandningar och föremål med risk för brand, och mindre risk för tryckvåg, splitter och kaststycken men inte med risk för massexplosion
 - a) vars förbränning leder till avsevärd strålningsvärme, eller
 - b) vilka brinner efter varandra och ger upphov till mindre verkningar genom tryckvåg eller splitter och kaststycken.
- 1.4 Ämnen, blandningar och föremål med endast obetydlig explosionsrisk i händelse av antändning eller initiering. Verkningarna är i stort sett begränsade till förpackningen och det kan inte förväntas splitter av betydande storlek eller utbredning. Brand utifrån får inte förorsaka praktiskt taget samtidig explosion av så gott som hela innehållet i förpackningen.
- 1.5 Mycket okänsliga ämnen och blandningar med risk för massexplosion men med mycket liten sannolikhet för initiering eller för övergång från brand till detonation under normala förhållanden. Ett minimikrav är att de inte får explodera vid test med yttre brand.
- 1.6 Extremt okänsliga föremål utan risk för massexplosion. Föremålen innehåller till övervägande del extremt okänsliga ämnen eller blandningar där sannolikheten för oavsiktlig antändning eller utbredning är försumbar.

Samhanteringsgrupper

- A Tändämne
- B Föremål som innehåller tändämne och färre än två effektiva säkerhetsanordningar. Vissa föremål såsom sprängkapslar, apterade sprängkapslar och tändhattar ingår, även om de inte innehåller något tändämne.
- C Krut (utom svartkrut) eller annat deflagrerande explosivämne eller föremål som innehåller sådant explosivämne.
- D Sprängämne, svartkrut eller föremål som innehåller sprängämne, i samtliga fall utan tändsystem och utan drivladdning, eller föremål som innehåller tändämne och som har två eller fler effektiva säkerhetsanordningar.
- E Föremål som innehåller sprängämne utan tändsystem, men med drivladdning (annan än sådan som innehåller en brandfarlig vätska eller gel eller spontantändande vätskor).
- F Föremål som innehåller sprängämne med eget tändsystem, med drivladdning (annan än sådan som innehåller brandfarlig vätska eller gel eller spontantändande vätskor) eller utan drivladdning.
- G Pyroteknisk sats, eller föremål innehållande pyroteknisk sats, eller föremål som innehåller både explosivämne och lyssats, brandsats, tårgassats eller röksats (utom föremål som aktiveras av vatten eller innehåller vit fosfor, fosfider, pyrofort ämne, brandfarlig vätska eller gel, eller spontantändande vätskor).
- H Föremål som innehåller både explosivämne och vit fosfor.
- J Föremål som innehåller både explosivämne och brandfarlig vätska eller gel.
- K Föremål som innehåller både explosivämne och giftigt kemiskt medel.
- L Explosivämne eller föremål som innehåller explosivämne med särskild risk (t.ex. beroende på aktivering vid kontakt med vatten eller på närvaro av spontantändande vätskor, fosfider eller pyrofort ämne), som kräver separation av varje enskilt slag.
- N Föremål som till övervägande del innehåller extremt okänsliga detonerande ämnen.
- S Ämnen eller föremål som är förpackade eller utformade så att all verkan genom vådatändning, oavsiktlig initiering eller oavsiktlig funktion begränsas till förpackningen, såvida inte förpackningen har skadats av brand. I så fall är dock all verkan av tryckvåg eller splitter och kaststycken så begränsad att brandbekämpning eller andra nödtåtgärder i förpackningens omedelbara närhet inte väsentligt inskränks eller förhindras.

Samhanteringsgrupper som får förvaras tillsammans

	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	N
A	OK											
B		OK										
C			OK	OK	OK		OK					b)
D			OK	OK	OK		OK					b)
E			OK	OK	OK		OK					b)
F						OK						
G			OK	OK	OK		OK					
H								OK				
J									OK			
K										OK		
L											a)	
N			b)	b)	b)							b)

- a) Ämnen och föremål i samhanteringsgrupp L får förvaras tillsammans med ämnen och föremål av samma slag i denna samhanteringsgrupp.
- b) Olika slag av föremål i riskgrupp 1.6 med samhanteringsgrupp N, får förvaras tillsammans endast om det visats genom provning eller analogislutsatser att ingen extra detonationsrisk genom överföring föreligger. I annat fall ska de behandlas som föremål i riskgrupp 1.1.

Om föremål i samhanteringsgrupp N förvaras tillsammans med ämnen eller föremål i samhanteringsgrupp C, D eller E, ska föremålen i samhanteringsgrupp N behandlas som om de hade egenskaper enligt samhanteringsgrupp D.

OK innebär att två explosiva varor med de specifika samhanteringsgrupperna får förvaras tillsammans.

Indelning av skyddsvärt objekt i huvudgrupper

Skyddsvärt objekt indelas i fyra grupper; skyddsvärt objekt av särskild omfattning samt skyddsvärt objekt i huvudgrupperna I, II och III.

Om det råder tvekan om vilken huvudgrupp ett skyddsvärt objekt tillhör väljs den med närmast lägre nummer.

Skyddsvärt objekt av särskild omfattning

Skyddsvärt objekt av särskild omfattning är områden, byggnader eller anläggningar där vanligtvis minst hundra (100) personer uppehåller sig och där olyckor kan innebära allvarliga konsekvenser för människors liv och hälsa.

Exempel:

Sjukhus, skola, större kontorsbyggnad, större flygplats, nöjesfält eller motsvarande befolkningstätt område där en olycka kan förväntas få allvarliga konsekvenser.

Huvudgrupp I

Skyddsvärt objekt i huvudgrupp I är områden, byggnader eller anläggningar där fler än tio (10) personer vanligen uppehåller sig eller anläggning där skador skulle innebära stora ekonomiska konsekvenser.

Exempel:

- Tätbebyggt område eller fritidshusområde.
- Byggnader eller plats där fler än tio (10) människor brukar samlas, t.ex. kyrka, annan större samlingslokal, varuhus, idrottsanläggning, friluftsbad, nöjeslokal eller andra anläggningar av motsvarande dignitet.
- Trafikled med stor trafiktäthet, t.ex. europavägar i anslutning till en storstadsregion samt järnvägar med pendeltågs- eller tunnelbanetrafik inom en sådan region.
- Friliggande förråd för brandfarlig vara, t.ex. cisterner och fatförråd ovan mark med lagring av mer än 25 m³ vätska med flampunkt upp till 30 °C, eller mer än 100 m³ vätska med flampunkt från 30 °C upp till 100 °C.
- Transmissionsledning för naturgas ovan mark med tillhörande anordningar.
- Industribyggnad eller annan arbetsplats där fler än tio människor uppehåller sig.
- Sådant objekt som kraftstation, värmeverk, vindkraftverk, solcellsanläggning, värmekraftverk, vattenverk, vattenledning, reningsverk, avloppsledning, elverk, kraftledning, eller transformatorstation som är klassad som skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305).
- Station, antennenläggning och större kabelinstallation i och ovan mark för telekommunikation, t.ex. radar-, radio- eller TV-sändare samt radiolänkstation.
- Parkeringsplats avsedd för fler än 200 fordon.
- Hamn och hamnanläggning för passagerarfartyg eller färjor med fler än hundra (100) passagerare.

Huvudgrupp II

Skyddsvärt objekt i huvudgrupp II är områden där tio (10) personer eller färre vanligen uppehåller sig eller platser med stora kulturella värden eller stora miljövärden i områden med tydliga gränser.

Exempel:

- Enstaka bostads- eller fritidshus. Med enstaka menas två eller färre.
- Kulturellt minnesmärke eller fornlämning, t.ex. gravplatser, fornborgar, hållristningar, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och i övrigt vad som anges i kulturmiljölagen (1988:950).
- Område med stora miljövärden och tydliga gränser, t.ex. Natura 2000-område eller nationalpark.
- Hamnanläggning: förtöjningsplats för fartyg där lastning och lossning sker på kaj till annat transportmedel (även rörledning).
- Parkeringsplats avsedd för högst 200 fordon.
- Vindkraftpark.
- Solcellspark.

Huvudgrupp III

Skyddsvärt objekt i huvudgrupp III är en trafikled med måttlig trafiktäthet.

Exempel:

- Trafikled av riksvägsstandard som förbinder större eller mindre tätorter med varandra. Trafikled med liten trafiktäthet utgör inte skyddsvärt objekt.
- Större farled, t.ex. vattenväg till en större hamnanläggning med reguljär färjetrafik. Farled med liten trafiktäthet utgör inte skyddsvärt objekt.

Begärighetsgrader för explosiva varor

Beteckning	Begärighetsgrad
A	Mycket stödbegärliga
B	Stödbegärliga
C	Mindre stödbegärliga
Explosiv vara	Begärighetsgrad
<i>Sprängämnen</i>	
Sprängämne i bulk	B
Detonerande stubin	A
Övriga sprängämnen	A
<i>Tändmedel</i>	
Tändämnen	A
Sprängkapslar	A
Tändhattar	B
Tändrör, tändkolvar, pyrotekniska el-tändare m.m.	B
Krutstubin och pyroteknisk stubin	C
<i>Krut, pyrotekniska artiklar och -sats</i>	
Krut (röksvagt krut och svartkrut) i riskgrupp 1.1, 1.3 eller 1.4	B
Pyrotekniska sats	B
Fyrverkerier i kategori F1-F3 som är undantagna från tillståndsplikt enligt 2 kap. 8 §	C
Fyrverkerier i kategori F2-F4 med tillståndskrav i	
– riskgrupp 1.1 - 1.2	B
– riskgrupp 1.3 - 1.4	C
Knallskott, eldmarkeringar	B
Nödraketer	C
Drivladdningar för modellraketer i kategori P1	C
PU	C
Stenspräckare	B
Övriga pyrotekniska artiklar i	
– riskgrupp 1.1 - 1.2	B
– riskgrupp 1.3 - 1.4	C
<i>Ammunition</i>	
Ammunition till handeldvapen	B
Tårgaspatroner	A
Rökammunition	B
Ammunition till militära vapen annat än handeldvapen	A

Förbuds- och varningsskyltar

Förbud mot rökning och öppen eld

Förbudsskylten kännetecknas av en rund form med svart symbol mot vit bakgrund, röd bård- och diagonallinje. Den röda delen ska vara minst 35 % av skyltens yta.

Explosionsfara

Skylten ska vara utformad som faropiktogram GHS01 i enlighet med regel 1.1 i bilaga V till förordning (EG) nr 1272/2008.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd om hantering av explosiva varor

Dessa allmänna råd ansluter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om hantering av explosiva varor. Termer och uttryck i dessa allmänna råd har samma betydelse som i författningen.

Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. Allmänna råd är inte tvingande. Deras funktion är att förtydliga innebörden i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter och att ge generella rekommendationer om deras tillämpning.

Allmänna råd är markerade med grå bakgrund.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

REMISSUTGÅVA

1 kap. Inledande bestämmelser

6 §

Skrot avser kasserade maskiner, utrustningar, verktyg och liknande som har använts i hantering av explosiv vara. Skrot omfattar inte bergsmassa eller sprängsten kontaminerad med sprängämnesrest.

8 §

Odetonerad explosiv vara i sprängsalvor bör destrueras snarast efter upptäckten. En vanlig destruktionsmetod är att ladda det odetonerade sprängämnet i en ny salva där det passar in. Om det dröjer länge till en lämplig salva där det odetonerade sprängämnet kan destrueras, bör andra destruktionsmetod övervägas. Det är inte lämpligt att ladda odetonerad sprängkapsel i en ny salva. Odetonerad sprängkapsel bör destrueras separat med en metod där odetonerad sprängkapsel kan hanteras säkert och det är lätt att kontrollera destruktionsresultat.

Det är viktigt att komma ihåg att kravet på dagbok i 9 kap. 13 § gäller även odetonerad explosiv vara som inte förbrukats vid användning.

7 kap. Registrering av identitetsmärkta explosiva varor

6 §

Den regelbundna provningen av registret bör ske en gång per år.

9 kap. Förvaring

9 §

För att undvika användning bör det finnas ett avstånd på 10 cm mellan den explosiva varan och utanpåliggande elkablar, ljusarmaturer, övriga elektriska installationer och dyligt.

16 §

Explosiva varor kan klassificeras till 1.4 S genom förpackningsutformning. Det är vanligt att innerförpackningar, mellanförpackningar eller andra tillbehör utnyttjas för att dels hålla explosiva varorna åtskilda från varandra och dels förhindra fortplantning av explosion från en vara till en annan. Om en bruten transportförpackning med klassificeringskod 1.4 S återförslutas, kan explosiva varor i förpackningen behålla klassificeringskod 1.4 S, om

- de explosiva varorna samt innerförpackningarna, mellanförpackningarna eller övriga tillbehör runt om explosiva varor i ytterförpackningen är placerade på ursprungligt sätt, och
- den återförslutna ytterförpackningen har samma hållfasthet som den originalförpackningen för transport innan den öppnades.

Syftet med att transportförpackningar och tillhörande förpackningsmaterial i original är att försäkra explosiva varorna förblir i samhanteringsgrupp S även efter återförslutning.

19 §

Vid fastställande av avstånd vid förvaring av explosiva varor bör beräkningsmodellen i bilaga A tillämpas. Beräkningsmodellen är tillämplig på mängder från 100 kg. Tabellerna i bilagan anger avstånd för mängder mindre än 100 kg samt riktvärden för större mängder explosiv vara.

21 §

Ett förråd som uppfyller kravet på tillgreppsskydd för explosiva varor av begärlighetsgrad A bör motstå angrepp med handhållna verktyg och elektriska verktyg i minst 80 minuter.

22 §

Ett förråd som uppfyller kravet på tillgreppsskydd för explosiva varor av begärlighetsgrad B bör motstå angrepp med handhållna verktyg och elektriska verktyg i minst 10 minuter.

27 §

För att försvåra bortforsling av förråd med t.ex. lastkran eller lastväxlare, bör demonterbar lyftögla avlägsnas. Åtgärd bör tas för att försvåra åtkomst av gaffeltruck, lastkran eller lastväxlare.

28 §

För att ett skåp ska uppfylla kravet på brandmotstånd motsvarande EI 30 bör skåpet provas mot NT Fire 017, och då uppnå högst 140 °C i medeltemperaturstegring och högst 180 °C i maximal temperaturstegring efter 30 minuter.

31 §

För att uppfylla kravet på förrådets åskskydd bör detta utformas enligt svensk standard SS-EN 62305-3 Åskskydd - Del 3: "Skydd mot skador på byggnader och personer".

10 kap. Tillverkning m.m.

11 §

Tillträdesskyddet bör utgöras av ett stängsel med en lägsta höjd av två meter. Vid tillverkning av mycket stölbegärliga explosiva varor bör tillträdesskyddet förstärkas med larm eller bevakning.

21 §

För att uppfylla kravet på tillverkningslokalens åskskydd bör detta utformas enligt svensk standard SS-EN 62305-3 Åskskydd - Del 3: "Skydd mot skador på byggnader och personer".

22 §

För att underlätta kontroll och rengöring av en ventilationsanläggning bör anläggningen delas upp i sektioner.

För att förhindra spridning av brand eller explosion genom ventilationsanläggning från en lokal till en annan bör ventilationsanläggningen vara utförd enligt 5:533 i Boverkets byggregler (BFS 2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, BBR.

23 §

För att underlätta omhändertagande av en explosiv vara bör avlopp anordnas på ett sådant sätt att fällor samlar upp den explosiva varan.

24 §

För att förhindra risker med statisk elektricitet bör ytskiktet på arbetsbänkar och golv vara konstruerade med ledande material såsom ledande metall, ledande plast eller ledande betong, samt vara kopplad till en gemensam jordpunkt för tillverkningslokalen. Arbetskläder bör vara gjorda av bomull. Arbetsskor bör ha elektrisk kontakt med golvet. Personal som utför arbetsuppgift på arbetsbänkar bör vara potentialutjämnad med arbetsbänkar genom ledande armband som är kopplad till arbetsbänkar eller genom andra metoder.

Avstånd till skyddsvårt objekt

Gemensamt för alla riskgrupper

Avstånd till skyddsvårt objekt mäts från den explosiva varans ytterkant till närmaste yttervägg/begränsning hos skyddsvårt objekt. För trafikled mäts avståndet till närmaste väggkant, för båtled till gränsen av farled och för järnväg till närmaste spårmitt.

Om explosiva varor i olika riskgrupper förvaras tillsammans, görs avståndsberäkningen i två steg. I första steget avgörs vilken vara som är den bestämmande genom att avståndet för den förvarade mängden i respektive riskgrupp beräknas var för sig. Varan i den riskgrupp som medför krav på det längsta avståndet blir den bestämmande. I andra steget beräknas avståndet som om hela den förvarade mängden utgjordes enbart av den bestämmande varan.

Naturligt skydd och vidtagna skyddsåtgärder kan minska verkan av splitter och kaststycken vid en explosion. Naturligt skydd kan utgöras av berg, slänter eller tät skog nära förråd eller skyddsvårt objekt. Skyddsåtgärder kan till exempel vara en vall eller en mur.

När naturligt skydd finns, eller om skyddsåtgärder vidtagits, görs en beräkning som visar skyddet mot splitter och kaststycken. Oavsett vilket naturligt skydd eller vilka åtgärder som vidtagits får avstånd aldrig understiga hälften av avstånden i tabellerna 1-4.

För skyddsvårt objekt av särskild omfattning kan avstånd beräknas med formeln $44\sqrt[3]{Q}$ eller förenklat, $1,5 \times$ avstånden för riskgrupp 1.1 och huvudgrupp I enligt tabell 1.

Riskgrupperna 1.1, 1.2 och 1.5

Minsta avstånd till skyddsvårt objekt för riskgrupperna 1.1, 1.2 och 1.5 och respektive huvudgrupp kan beräknas med formler enligt tabellen nedan.

Skyddsvårt objekt	Skyddsvårt objekt av särskild omfattning	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III
		1.1 och 1.5	1.2	1.1 och 1.5	1.2	
Riskgrupp	1.1 och 1.5	1.1 och 1.5	1.2	1.1 och 1.5	1.2	1.1, 1.2 och 1.5
Avstånd, A (m)	$A=44\sqrt[3]{Q}$	$A=30\sqrt[3]{Q}$	$A=68\sqrt[6]{Q}$	$A=6\sqrt{Q}$	$A=53\sqrt[6]{Q}$	$A=9\sqrt[3]{Q}$
om $Q \geq 100$ kg				$Q \geq 15\ 000$ kg $A=30\sqrt[3]{Q}$		

(Q = nettovikt explosiv vara)

Vid beräkning av största möjliga mängd explosiva varor som kan förvaras i ett friliggande förråd eller i ett bergutrymme är riskanalysmodellen AMRISK en annan alternativ beräkningsmetod.

Tabell 1.

Avstånd - riktvärden för explosiva varor i riskgrupp 1.1, 1.2 och 1.5

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp				
	1.1 och 1.5	1.2	1.1 och 1.5	1.2	1.1, 1.2 och 1.5
	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III
	Minsta avstånd till skyddsvärt objekt (m)				
≤1	15	35	5	30	5
5	25	45	10	35	10
10	30	50	10	40	10
60	75	85	25	70	25
100	140	150	60	120	45
150	160	160	75	125	50
200	180	170	90	130	50
500	240	200	140	150	70
1 000	300	220	190	170	90
1 500	350	230	230	180	100
2 000	380	240	270	190	110
3 000	430	260	330	200	130
4 000	480	270	380	210	150
5 000	520	280	430	220	160
10 000	650	320	600	250	200
15 000	740	340	740	270	230
20 000	820	360	820	280	250
25 000	880	370	880	290	270
30 000	940	380	940	300	280
35 000	980	390	980	310	300
40 000	1 030	400	1 030	310	310
50 000	1 110	420	1 110	330	340
60 000	1 180	430	1 180	340	360
70 000	1 240	440	1 240	340	370
100 000	1 400	470	1 400	360	420
150 000	1 600	500	1 600	390	480
200 000	1 760	520	1 760	410	530

Gles- eller tätpackat?

När explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras tätpackade finns en ökad risk för massexplosion vid en antändning i förrådet. Därför krävs större avstånd till skyddsvärt objekt för tätpackade varor.

Riskgrupp 1.3

För explosiva varor i riskgrupp 1.3 som förvaras tätpackat i förråd tillämpas avståndet en fjärdedel av avståndet enligt avståndsformeln för riskgrupp 1.1, dock aldrig kortare än 5 m.

Högst 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 som förvaras glespackat i förråd saknar avståndskrav i tabell 2.

För mer än 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 som förvaras glespackat i förråd och hindras från att spridas vid antändning tillämpas en femtedel av avståndet för riskgrupp 1.1, dock aldrig kortare än 5 m.

Tabell 2. Avstånd - riktvärden för explosiva varor i riskgrupp 1.3

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp					
	1.3 Tät- packat	1.3 Gles- packat	1.3 Tät- packat	1.3 Gles- packat	1.3 Tät- packat	1.3 Gles- packat
	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III	
	Minsta avstånd till skyddsvärt objekt (m)					
≤5	6	0	5	0	5	0
10	8	5	5	5	5	5
20	10	8	5	5	5	5
60	19	15	6	5	6	5
100	35	28	15	12	10	8
150	40	32	18	14	12	10
200	44	35	21	17	13	11
250	47	38	24	19	14	11
300	50	40	26	21	15	12
1 000	75	60	48	38	23	18
6 000	136	109	116	93	41	33

Riskgrupp 1.4

För explosiva varor i riskgrupp 1.4 som förvaras tätpackat i förråd tillämpas en femtedel av avståndet enligt avståndsformeln för riskgrupp 1.1, dock aldrig kortare än 5 m eller längre än 50 m.

Högst 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.4 som förvaras glespackat i förråd saknar avståndskrav i tabell 3. För mer än 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.4 som förvaras glespackat i förråd tillämpas minsta avståndet 5 m.

Tabell 3. Avstånd - riktvärden för explosiva varor i riskgrupp 1.4

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp					
	1.4 Tät- packat	1.4 Gles- packat	1.4 Tät- packat	1.4 Gles- packat	1.4 Tät- packat	1.4 Gles- packat
	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III	
	Minsta avstånd till skyddsvärt objekt (m)					
≤5	5	0	5	0	5	0
10	5	5	5	5	5	5
20	8	5	5	5	5	5
60	15	5	5	5	5	5
100	28	5	12	5	8	5
150	32	5	14	5	10	5
200	35	5	17	5	11	5
250	38	5	19	5	11	5
300	40	5	21	5	12	5
600	50	5	29	5	15	5
1700	50	5	50	5	21	5
≥20 000	50	5	50	5	50	5

Svartkrut i riskgrupp 1.1

För högst 100 kg svartkrut i riskgrupp 1.1 minskas avståndet till huvudgrupp I enligt tabell 1 till en tredjedel, till huvudgrupp II och III till hälften, dock aldrig under 5 m.

Tabell 4. Avstånd - riktvärden för svartkrut i riskgrupp 1.1

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp		
	Svartkrut 1.1		
	Huvudgrupp I	Huvudgrupp II	Huvudgrupp III
	Minsta avstånd till skyddsvärt objekt (m)		
<1	5	5	5
5	8	5	5
10	10	5	5
20	13	6	6
60	25	13	13

Inbördes avstånd mellan förråd

Tabell 5 anger värden för minsta avstånd mellan förråd för förvaring av explosiva varor i riskgrupp 1.1.

Om avståndet mellan två förråd med varor i riskgrupp 1.1 är kortare än avstånden i tabell 5, bör förråden betraktas som *ett* förråd med den sammanlagda mängden explosiv vara.

Lokala förutsättningar eller särskilda skyddsåtgärder kan innebära att ett kortare avstånd än tabellvärdet bedöms vara tillräckligt. En sådan bedömning ska göras med hänsyn till såväl tryckvåg, splitter som kaststycken.

Om avståndet mellan två förråd med varor i riskgrupp 1.3 eller 1.4 är kortare än en fjärdedel av tabellvärdet för riskgrupp 1.1 betraktas förråden som om endast *ett* förråd med den sammanlagda mängden finns på platsen.

Tabell 5. Värden för inbördes avstånd mellan förråd

Nettovikt explosiv vara i förrådet med högst Q (kg)	Minsta inbördes avstånd mellan två friliggande förråd (m)
30	8
60	10
100	12
500	20
1 000	25
5 000	43
10 000	54
50 000	93
75 000	106
100 000	116
150 000	133
200 000	147

REMISSUTGÅVA

Beställningsadress
Norstedts Juridik, 106 47 Stockholm
Telefon: 08-598 191 90
E-postadress: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

Förslag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter¹ om hantering av explosiva varor;

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreskriver² följande med stöd av 25 § förordningen (2010:1075)³ om brandfarliga och explosiva varor.

1 kap. Inledande bestämmelser

Författningen innehåller följande kapitel.

- 1 kap. Inledande bestämmelser
- 2 kap. Undantag från tillståndsplikt
- 3 kap. Undantag från åldersgräns
- 4 kap. Förbud mot viss hantering
- 5 kap. Utredning om risker
- 6 kap. Zonindelning och utrustning inom riskområden
- 7 kap. Registrering av identitetsmärkta varor
- 8 kap. ~~Kompetenskrav~~Kunskapskrav för användning av vissa pyrotekniska artiklar
- 9 kap. Förvaring
- 10 kap. Tillverkning m.m.
- 11 kap. Undantag i enskilda fall

Tillämpningsområde och gemensamma regler för alla hanteringar

1 § Denna författning innehåller bestämmelser om hantering av explosiva varor.

2 § Bestämmelserna gäller inte hantering för vilken Försvarmakten har meddelat särskilda föreskrifter enligt 26 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

Bestämmelserna gäller inte hantering av ammunition som innehas av staten.

¹ Allmänna råd som ansluter till föreskrifterna finns på sid 39.

² Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2014/28/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (omarbetning) (EUT L96, 29.3.2014, s. 1-44, Celex 32014L0028), Europaparlamentet och rådets direktiv 2013/29/EU av den 12 juni 2013 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av pyrotekniska artiklar (omarbetning) (EUT L178, 28.6.2013, s. 27-65, Celex 32013L0029) samt Kommissionens direktiv 2008/43/EG av den 4 april 2008 om inrättande av ett system för identifiering och spårning av explosiva varor för civilt bruk i enlighet med rådets direktiv 93/15/EEG (EGT L094, 05.04.2008, s. 8.12, Celex 32008L0043). Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 2015/1535/EU av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering) (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1-15, Celex 32015L1535) och enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L376, 27.12.2006, s. 36, Celex 32006L0123).

³ Förordningen senast ändrad genom (~~201720232:3921173514~~).

3 § Bestämmelserna om förvaring i ~~7 kap. och~~ 9 kap. gäller inte för förvaring av ammunition ~~explosiva varor~~ som innehavaren har rätt att inneha ~~omfattas av tillstånd till innehav av skjutvapen eller ammunition~~ enligt vapenlagen (1996:67).

2-§4 § Bestämmelserna om förvaring i 9 kap. gäller inte ~~förvaring~~ vidtagen åtgärd av halvfärdig produkt i ett pågående tillverkningsmoment på tillverkningsplatsen.

3-§5 § Bestämmelserna om tillverkning av explosiva varor i 10 kap. gäller inte

- den som har tillstånd att inneha skjutvapen enligt bestämmelserna i vapenlagen (1996:67) och genom handladdning tillverkar ammunition enbart för eget bruk till dessa vapen, eller
- den som tillverkar ~~tömte~~ blösa ~~explosiva varor~~ i undervisningssyfte i de fall hanteringen är undantagen från tillståndsplikt enligt 2 kap. 810 §.

Gemensamma regler för alla hanteringar

6 § Skrot och förpackningsmateriel som är förorenad ~~t~~ med explosivämnen ska hanteras som explosiv vara.

7 § Anläggning, anläggningsdel eller utrustning som tas ur drift eller som är kvar efter att verksamheten upphört ska saneras så att den är fri från explosiv vara. Genomförda saneringsåtgärder ska dokumenteras.

8 § Explosiv vara för civilt bruk som på grund av funktionsfel eller hanteringsfel inte har förbrukats vid den avsedda användningen ska destrueras utan onödigt dröjsmål efter upptäckt av varan.

Definitioner

4-§9 § Uppgifter om vikt kopplade till explosiv vara avser i denna författning nettovikt explosiv vara.

5-§10 § De begrepp som finns definierade i lagen (2010:1011) eller förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor ~~används med~~ har samma innebörd i denna författning.

I denna författning avses med

<i>ammunition</i>	patron, projektil och drivladdning som innehåller explosiva ämnen eller blandningar och används i skjutvapen (gäller inte patroner till arbetsverktyg avsedda för slakt, byggnadsarbete, industriellt eller liknande bruk),
<i>antändnings-temperatur</i>	den lägsta temperatur vid vilken en bestämd mängd av ett explosivt ämne eller en blandning under fastlagda betingelser antänds, förpuffar, deflagrerar eller detonerar,
<i>användning</i>	<u>process samt förberedelse till process där explosiv varas kemiska energi frigörs och utnyttjas,</u>
<i>begärlighetsgrad</i>	indelning av explosiva varor efter stöldbegärlighet i tre grader: A, B och C, där A är mycket

	stöldbegärliga, B stöldbegärliga och C mindre stöldbegärliga,
<i>bostad</i>	byggnad eller del av byggnad avsedd för boende (<u>utrymmeförråd</u> , garage eller källarlokal som är sammanbyggda med bostadshus betraktas inte som bostad om de har brandteknisk avskiljning mot bostadsdelen som uppfyller klass EI 30 eller högre),
<i>destruktion</i>	åtgärder som vidtas i syfte att eliminera en varas explosiva egenskaper,
<i>EI XX</i>	brandteknisk klassbeteckning för brandmotstånd hos byggnads <u>konstruktionsdelar</u> där "E" står för <u>integritet</u> , "I" står för <u>isolering och</u> "XX" avser tid i minuter <u>vid vilken funktionskraven är uppfyllda vid en standardiserad provning (enligt SS-EN 13501)</u> ,
<i>ekonomisk aktör</i>	tillverkaren, tillverkarens representant, importören, distributören och varje fysisk eller juridisk person som förvarar, använder, överför, importerar, exporterar eller bedriver handel med explosiva varor,
<i>FN:s modellregelverk</i>	FN-rekommendationerna för transport av farligt gods (UN Model Regulations),
<i>fyrverkeri</i>	pyroteknisk artikel avsedd för underhållning,
<i>fyrverkeritårta</i>	sammansättning av flera element av samma eller olika typer av fyrverkerier,
<i>förråd</i>	utrymme avsett för förvaring av explosiva varor,
<i>- fast förråd</i>	förråd på den angivna plats för vilken tillstånd beviljats,
<i>- flyttbart förråd</i>	friliggande förråd som är flyttbart,
<i>- friliggande förråd</i>	förråd, fristående från byggnad med annan verksamhet,
<u><i>förvaring</i></u>	<u>lagerhållning i förråd inklusive in- och utlastning,</u>
<i>glespackat</i>	förvaring av upp till 10 kg explosiv vara per kubikmeter (m ³) förrådsvolym,

<i>handladdning</i>	tillverkning av ammunition till handeldvapen med utrustning som kräver minst ett manuellt handgrepp för att färdigställa en patron,
<i>hanteringsplats</i>	område inom vilket explosiva varor hanteras,
<i>identitetsmärkning</i>	märkning som gör explosiv vara spårbar,
<i>Kategori F1</i>	fyrverkerier med mycket låg skadepotential och försumbar ljudnivå avsedda för användning inom avgränsade områden, inklusive fyrverkerier avsedda för användning inne i bostäder,
<i>Kategori F2</i>	fyrverkerier med låg skadepotential och låg ljudnivå avsedda för användning utomhus inom avgränsade områden,
<i>Kategori F3</i>	fyrverkerier med medelhög skadepotential avsedda för användning utomhus inom stora öppna områden och vars ljudnivå inte är skadlig för människors hälsa,
<i>Kategori F4</i>	fyrverkerier med hög skadepotential avsedda att användas endast av personer med specialistkunskaper (vanligen kallade ”fyrverkerier för professionell användning”) och vars ljudnivå inte är skadlig för människors hälsa,
<i>Kategori P1</i>	pyrotekniska artiklar med låg skadepotential som inte är fyrverkerier eller pyrotekniska sceneffekter,
<i>Kategori P2</i>	pyrotekniska artiklar som inte är fyrverkerier eller pyrotekniska sceneffekter och som är avsedda att användas endast av personer med specialistkunskaper,
<i>Kategori T1</i>	pyrotekniska sceneffekter som har en låg skadepotential,
<i>Kategori T2</i>	pyrotekniska sceneffekter avsedda att användas endast av personer med specialistkunskaper,
<i>klassningsplan</i>	dokumentation av zoner och deras utsträckning där explosiva varor hanteras,
<i>minderårig</i>	person som inte har fyllt 18 år,
<i>patron</i>	en enhet bildad av hylsa, driv- eller tändsats och eventuellt tillsammans med projektil,

<i>person med specialistkunskap</i>	person som uppfyller de särskilda krav som fastställs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att hantera de pyrotekniska artiklar som är tillståndspliktiga,
<i>PU</i>	pyroteknisk utrustning för fordon bestående av fordonskomponent som innehåller pyroteknisk sats eller tändanordning,
<i>pyroteknisk artikel</i>	föremål som innehåller pyroteknisk sats,
<i>pyroteknisk sats</i>	explosivämne eller explosiv blandning avsedd att framkalla en verkan genom värme, ljus, ljud, gas eller rök, eller en kombination av dessa som resultat av självunderhållande exoterma kemiska reaktioner,
<i>pyroteknisk sceneffekt</i>	pyroteknisk artikel avsedd för scenbruk inomhus eller utomhus, inklusive för film- och tv-inspelningar eller liknande användningsområden,
<i>riskgrupp</i>	indelning av explosiva varor enligt FN:s modellregelverk. Indelningen framgår av bilaga 67 till denna författning,
<i>riskområde</i>	rum, utrymme, område eller delar därav där explosiv vara hanteras på sådant sätt och i sådan mängd att särskilda krav måste ställas på installationer,
<i>sammankopplade pjäser</i>	en typ fyrverkeri som består av flera individuellt CE-märkta fyrverkeripjäser fixerade på en gemensam bas och sammankopplade med pjäsernas egna stubiner eller med extra, CE-märkta stubiner,
<i>samhanteringsgrupp</i>	grupp av explosiva varor för samhantering enligt FN:s modellregelverk. Indelningen framgår av bilaga 67 till denna författning,
<i>skydds</i> <i>värtnål</i> <i>objekt</i>	objekt eller människor som ska skyddas från verkan av en oavsiktlig explosion och som indelas i huvudgrupper enligt bilaga 8 till denna författning,
<i>sprängämne</i>	explosivämne avsett att verka genom stötvåg och gasexpansion som en följd av detonation,
<i>SS 421 08 24</i>	svensk standard för klassning av riskområden med explosivämne,

<i>SSF 014</i>	SSF <u>svenska</u> Stöldskyddsföreningens Norm SSF 014, Hänglås <u>och hänglåsbeslag</u> – Klassning, krav och provning (ISBN 978-91- 8819189234-3081-49),
<i>SSF 018</i>	Svenska Stöldskyddsföreningens Norm SSF 018, Norm för hänglåsbeslag – Krav och provning (ISBN 978-91-89234-19-7),
<i>SSF 3492</i>	Svenska SSF Stöldskyddsföreningens Norm SSF 3492, Säkerhetsskåp – Provning och utvärdering av inbrottsskydd (ISBN 978-91-89234-77-2),
<i>stenspräckare</i>	explosiv vara avsedd att sönderdela sten genom gasexpansion som en följd av deflagration,
<i>temperaturklass</i>	indelning av explosiva ämnen eller blandningar i två klasser, ET 1 och ET 2, beroende av antändningstemperaturen enligt följande: ET 1: Ämnen eller blandningar som har en antändningstemperatur av 180 °C eller högre, ET 2: Ämnen eller blandningar med en antändningstemperatur som är lägre än 180 °C,
<i>tillverkning</i>	<u>process i vilken råvaror omvandlas till explosiv vara, explosiv vara omvandlas till annan explosiv vara eller explosiv vara förlorar sina explosiva egenskaper. Begreppet omfattar inte ändamålsenlig användning av explosiv vara eller klargöring av ammunition, aptering montering av tändmedel eller liknande åtgärder för att färdigställa explosiv vara i anslutning till ändamålsenlig användning,</u> <u>med undantag för begreppet i 9 kap. 33 § och 10 kap. 13 §.</u>
<i>tillverkningsplats</i>	<u>område inom vilket explosiva vara er tillverkas,</u>
<i>tättbebyggt område</i>	område där minst 200 personer vistas regelbundet och där det är högst 200 m mellan byggnaderna,
<i>tätpackat</i>	förvaring av mer än 10 kg explosiv vara per kubikmeter (m ³) förrådsvolym,
<i>ungdom</i>	minderårig som har fullgjort sin skolplikt och som fyller minst 16 år under innevarande kalenderår,
<i>zon E1</i>	riskområde vid hantering (utom förvaring) inom vilket damm, ånga, kondensat eller sublimat av

explosiva ämnen eller blandningar under normal drift kan förekomma i beaktansvärd omfattning,

zon E2

riskområde vid hantering (utom förvaring) inom vilket

- damm, ånga, kondensat eller sublimat av explosiva ämnen eller blandningar endast undantagsvis kan förekomma i beaktansvärd omfattning, eller
- icke dammande hantering av explosiva varor förekommer men där ändå särskilda krav måste ställas på elektriska installationer,

zon E3

riskområde vid hantering inom vilket enbart förvaring sker av explosiva varor med sådan inneslutning att explosiva ämnen eller blandningar inte kan spridas.

överlåtelse

när explosiva vara övergår i någon annans ägo genom försäljning, saluföring, byte eller gåva.

2 kap. Undantag från tillståndsplikt

1 § Bestämmelse om tillståndsplikt för hantering av explosiva varor finns i 16 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Användning av explosiva varor

2 § Den som i mer än en kommun använder explosiva varor behöver ha tillstånd för detta enbart i den kommun där sökanden är bosatt eller där verksamheten huvudsakligen ska bedrivas. Detta gäller under förutsättning att tillämpliga villkor i tillståndet är uppfyllda.

Den som använder explosiva varor i en annan kommun än den kommun som har prövat tillståndet till användning, ska senast tre dagar i förväg, eller om detta inte är möjligt i vart fall innan användning påbörjas, anmäla till den kommun där användningen ska ske.

Destruktion av explosiva varor

3 §

Den som har tillstånd att använda explosiva varor får destruera de explosiva varor som omfattats av tillståndet och som härrör från användningen eller påträffas vid användningsplatsen.

Överlåtelse av explosiva varor

2-§4 § Tillstånd till överlåtelse krävs inte vid återlämning av explosiva varor till återförsäljaren eller vid överlämning av explosiva varor för destruktion hos dem som har tillstånd till destruktion.

Ammunition och krut till skjutvapen

~~3-§5 §~~ Tillstånd behövs inte för den som använder eller förvarar

1. ammunition, tändhattar eller andra tändmedel till ammunition som användaren har rätt att inneha omfattas av tillstånd till innehav av skjutvapen eller ammunition enligt vapenlagen (1996:67), eller
2. högst 5 kg krut och tändhattar i syfte att genom handladdning tillverka ammunition för eget bruk till ~~ett~~ skjutvapen som användaren har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67), eller
3. högst 5 kg krut och tändhattar i syfte att för eget bruk ladda ett skjutvapen som användaren har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67) eller ladda inklusive licentillståndsfria skjutvapen som användaren samtidigt också innehar högst 5 kg krut och tändhattar i syfte att ladda användarens tillståndspliktiga skjutvapen såväl som användarens tillståndsfria skjutvapen, under förutsättningen är att användaren har tillstånd att inneha skjutvapen enligt vapenlagen (1996:67).

4-§6 § Tillstånd behövs inte för den som genom handladdning tillverkar ammunition för eget bruk till skjutvapen som användaren har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67).

5-§7 § Tillstånd behövs inte för den som överlåter

1. ammunition för direkt användning vid jakt eller målskytte under förutsättning att mottagaren har tillstånd att inneha ammunitionen enligt vapenlagen (1996:67),
2. ammunition tillhörande vapen som överlåts, om innehavaren av vapnet har tillstånd att inneha det enligt vapenlagen (1996:67) vid det tillfälle som vapnet överlåts, eller

- ammunition tillhörande vapen som utlånas enligt vapenlagen (1996:67), om innehavaren av vapnet har tillstånd att inneha det enligt vapenlagen (1996:67).

Undantagen enligt 1-3 gäller inte överlåtelse av ammunition som tillverkats för eget bruk.

REMISSUTGÅVA

Pyrotekniska artiklar

~~6-§8 §~~ Tillstånd behövs inte för den som använder eller förvarar

- explosiva varor som räknas upp i bilaga 1 till denna författning och enligt villkoren som anges där, eller
- ~~knallhattar avsedda att användas i leksaker som omfattas av lagen (2011:579) om leksakers säkerhet, eller~~
- ~~de pyrotekniska artiklar i kategori P1 eller T1 som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap meddelat genom föreskrifter meddelat om undantag från tillståndsplikten för.~~

~~7-§9 §~~ Tillstånd behövs inte ~~heller~~ för den som inom näringsverksamhet eller undervisning monterar eller demonterar PU. Tillstånd behövs inte för den som inom näringsverksamhet eller undervisning förvarar, ~~eller överlåter~~ högst 10 ~~stycken~~ PU. ~~Tillstånd behövs inte heller för den som inom näringsverksamhet eller undervisning monterar eller demonterar PU.~~

10 § I samband med lärarledd undervisning inom grundskola, gymnasium, högskola eller annan yrkesutbildning, ~~Tillstånd~~ behövs det ingette tillstånd för

- ~~den som tillverkar tomtebloss av bariumnitrat, stärkelse och aluminium-, järn-, eller kopparpulver om mängden explosiv vara inte överstiger 300 gram, eller och tillverkningen sker i samband med lärarledd undervisning inom grundskola, gymnasium, högskola eller annan yrkesutbildning.~~
- ~~lärare i kemi som inom ramen för skolans kemiundervisningslaboratorium tillverkar något av följande explosiva ämnen eller blandningar i syfte att demonstrera förbrännskemiska reaktioner genom förbränning av det tillverkade ämnet eller blandningen i öppet provrör, öppet kärledgele eller på fri yta.~~
 1. högst 540 g blandning svartkrut av kaliumnitrat, och kol och med eller utan svavel,
 2. högst 15 g nitrerad bomull cellulosa vid ett tillverkningstillfälle, varav högst 5 g förbränns åt gången,
 3. blandning av högst 6040 mg blandning av kaliumklorat och 20 mg svavel,
 4. blandning av högst 5 g blandning av kaliumnitrat eller kaliumperklorat med högst 2 g kol eller socker,
 5. blandning av högst 94 g blandning av ammoniumnitrat, och högst 0,5 g ammoniumklorid, med högst 4 g och zinkpulver och högst 0,5 g jöd,
~~— blandning av högst 3 g kaliumklorat med högst 2 g socker eller florsocker med eller utan högst 5 cm³ etanol,~~
 6. blandning av högst 75 g blandning av kaliumklorat, med högst 2 g socker och 5 g järnpulver eller magnesiumpulver,
 7. blandning av högst 75 g blandning av kaliumklorat, svavel och högst 2 g metallnitratstrontiumklorid eller kopparklorid med högst 2 g socker, och
 8. blandning av högst 75 g blandning av kaliumpermanganat och med högst 2 g glycerol (etandiol).

11 § Den som deltar i ett organiserat evenemang får använda Simuleringspyrotekniska artiklar i kategori P1 avsedda för paintball eller airsoft evenemanget får, utan krav på särskild utbildning eller tillstånd till användning, användas förutsatt att användningen sker inom det avgränsade område och under den tid som är avsedda för evenemanget, och under ansvar och överinseende av ansvarig arrangör.

En deltagare till Arrangör för organiserat paintball eller airsoft aktivitetsevenemang får utan tillstånd använda pyrotekniska artiklar i kategori P1 avsedda för evenemanget och utan tillstånd förvara högst 15 kg av sådana artiklar.

12 § Tillstånd behövs inte för ~~att den som~~ överlåter eller saluför följande pyrotekniska artiklar ~~i som är tillgängliga för konsument i försäljningslokal enligt angiven vikt nedan.~~

1. Högst 5 kg av de fyrverkerier i kategori F1 som får användas inomhus.
2. Högst 1 kg ollonskott i kategori P1 till startpistol.
3. Högst 1 kg patroner i kategori P1 till arbetsverktyg avsedda för slakt, byggnadsarbete, eller liknande industriellt bruk.
4. Högst 1 kg startpatroner i kategori P1 till förbränningsmotorer.
5. Högst 1 kg rökpatroner i kategori P1 för täthetsprovning av rökkanaler eller mot skadedjur.
6. Högst 5 kg pyroteknisk säkerhetsutrustning, nödutrustning, brandsläckningsutrustning och livräddningsutrustning i kategori P1.
7. Högst 5 kg knallhattar särskilt avsedda att användas i leksaker som omfattas av lagen (2011:579) om leksakers säkerhet.
8. Högst 5 kg räddningsutrustning som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:81) om marin utrustning.

13 § Företag inom jordbrukssektor får utan tillstånd använda raket i kategori P1 avsedd för skrämrel i syfte att motverka skador av vilt och utan tillstånd förvara högst 3 kg sådana raketer.

3 kap. Undantag från åldersgräns

1 § Bestämmelse om åldersgräns för hantering av explosiva varor finns i 7 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

2 § En minderårig som har fullgjort sin skolplikt och som fyller minst 16 år under innevarande kalenderår ~~ungdom~~ får hantera explosiva varor

- om hanteringen ingår i en handledarledd praktik, eller
- om han eller hon har fullgjort en gymnasieutbildning eller annan likvärdig utbildning för hanteringen.

3 § Nedanstående fyrverkerier i kategori F1 får överlåtas ~~och saluföras till,~~ och användas av ~~den som har fyllt 12 år.~~

- Bengaliska tändstickor
- Bengaliska stickor
- Bordsbomber
- Fontäner
- Knallsnören
- Party poppers
- Skämttändstickor
- Smällkarameller
- Tomtebloss

4 § Minderåriga får hantera explosiva varor om hanteringen

1. ingår i en lärarledd undervisning som är förlagd till en skollokal eller någon annan plats som är anordnad för undervisning,
2. innebär att i en nödsituation eller under utbildning använda pyrotekniska säkerhetsutrustningar, nödutrustningar, livräddningsutrustningar, brandsläckningsutrustningar i kategori P1 eller sådan räddningsutrustning som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:81) om marin utrustning,
3. avser användning eller förvaring av leksaker som omfattas av lagen (2011:579) om leksakers säkerhet, eller
4. avser användning, förvaring eller överföring av ammunition till skjutvapen som den minderårige har tillstånd att inneha enligt vapenlagen (1996:67).

4 kap. Förbud mot viss hantering

1 § Explosiva varor i riskgrupp 1.1, ~~1.2~~ och 1.5 får inte hanteras i bostad.

5 kap. Utredning om risker

1 § Bestämmelser om krav på utredning om risker finns i 7 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

2 § En utredning om risker ska dokumenteras. Utredningen ska dateras och revideras inför varje förändring av verksamheten som kan leda till förändrade risker. Åtgärd som tagits fram i utredningen för att förebygga brott och olyckor och obehörigt förfarande ska implementeras.

3 § För att säkerställa att kunskap och erfarenheter om risker i hanteringen tillvaratas ska utredningen göras tillsammans med personal som har god kännedom om och är delaktiga i hanteringen.

6 kap. Zonindelning och utrustning inom riskområden

1 § Bestämmelserna om zonindelning och utrustning inom riskområden i 2-4 §§ gäller inte förvaring som inte är tillståndspliktig.

~~1-2~~ § Områden där explosiva varor hanteras på sådant sätt och i sådan mängd att explosionsfarlig miljö kan uppstå ska indelas i en eller flera av zonerna E1, E2 eller E3. Zonindelningen ska utföras enligt ~~svensk standard~~ SS 421 08 24 eller på annat sätt som uppfyller motsvarande säkerhetskrav.

~~2-3~~ § Zonindelningen ska dokumenteras i en klassningsplan. Klassningsplanen ska finnas tillgänglig vid den hanteringsplats i vilken riskområdet ingår. I klassningsplanen ska följande anges.

- Riskområdets indelning i zoner och deras utsträckning såväl horisontellt som vertikalt.
- För zon E1, aktuell temperaturklass i ET1 eller ET2. Om denna är ET2 ska även antändningstemperatur anges.

~~3-4~~ § Klassningsplanen ska revideras vid varje förändring av verksamheten som kan leda till förändring av riskområden.

4§5 § Elektriska installationer, maskiner och annan utrustning ska vara anpassade för användning-drift i respektive zon enligt *svensk standard SS 421 08 25, avsnitt 6, Allmänna installationsanvisningar och avsnitt 7, Särskilda anvisningar för vissa slag av maskiner och apparater*, eller på annat sätt som uppfyller motsvarande säkerhetskrav.

7 kap. Registrering av identitetsmärkta varor

Identitetsmärkning

1 § Bestämmelser om identitetsmärkning av vissa explosiva varor finns i 3 kap. i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2016:5) om produktkrav på explosiva varor för civilt bruk och plastiska sprängämnen.

2 § Identitetsmärkning får inte avlägsnas från ~~en~~ explosiv vara ~~i samband med hanteringen~~.

Skyldighet att föra register

3 § Ekonomiska aktörer ska föra register över varje identitetsmärkt explosiv vara som hanteras, importeras, överförs eller exporteras. Detta gäller även för explosiva varor som tillverkas för export och som märkts på ett sätt som gör det möjligt att spåra den explosiva varan enligt det importerande landets bestämmelser.

Register ska föras till dess att varje identitetsmärkt vara har överlåtits till någon annan eller har förbrukats.

Skyldigheten att föra register gäller inte i de fall hanteringen av de explosiva varorna sker hos en myndighet som en del i myndighetsutövningen, i syfte att upprätthålla ordning och säkerhet eller att försvara riket.

Den som använder svartkrut eller röksvagt krut i syfte att för eget bruk ladda ammunition eller skjutvapen behöver inte föra register.

Kravet på registerhållning gäller inte när vid hantering av explosiva varor som på grund av funktionsfel eller hanteringsfel inte förbrukats vid den avsedda användningen inte förbrukats.

Registrets innehåll

4 § Följande uppgifter om den identitetsmärkta varan eller förpackningen ska minst finnas i registret.

- Identitetsnumret för varje explosiv vara.
- Uppgift om typ av explosiv vara.
- Om överlämning av varan skett, namn och adress både till transportören och till den som varan har överlåtits till.
- Datum för överlämningen eller när varan har förbrukats.

5 § Om en förpackning innehåller flera explosiva varor och dessa registrerats som förbrukade ett visst datum, men trots det inte förbrukats behöver de kvarvarande varorna inte återregistreras under förutsättning att de förbrukas inom en arbetsvecka.

Underhåll av registret

6 § Systemet för uppgiftsinsamling ska regelbundet prövas av den som för registret för att säkerställa att det är effektivt och för att kontrollera kvaliteten på de uppgifter som har samlats in.

7 § Uppgifterna i registret ska arkiveras av den som fört registret i minst tio år efter det att den explosiva varan har levererats eller förbrukats.

Om en fysisk person som för registret avlider ska uppgifterna delges Myndigheten för samhällsskydd och beredskap av den avlidne personens dödsbo. Motsvarande gäller en likvidator eller konkursförvaltare om en juridisk person som för registret upphör eller försätts i konkurs.

Uppgifterna i registret behöver dock inte delges Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om den juridiska personen upphör genom fusion eller delning och registret tas över av en juridisk person som har sitt säte i Sverige eller i ett annat land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i ett land som enligt avtal med den Europeiska unionen utgör en del av den Europeiska unionens inre marknad för varor.

8 § Uppgifterna i registret ska skyddas mot oavsiktlig eller avsiktlig gärning som leder till skada eller förstörelse oavsett arten.

Utlämnande av uppgifter och kontaktperson

9 § Den som för register ska på begäran av Polismyndigheten eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap lämna ut registrerade uppgifter om en explosiv vara.

10 § Den som för register ska förse tillsynsmyndigheten med kontaktuppgifter till en eller flera personer som utanför ordinarie arbetstid kan förse myndigheterna med information enligt detta kapitel.

11 § När det gäller explosiva varor som är undantagna från kravet på identitetsmärkning i 3 kap. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2016:5) om produktkrav på explosiva varor för civilt bruk och plastiska sprängämnen, ska de ekonomiska aktörerna på begäran av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap lämna information om

- ekonomiska aktörer som har levererat en explosiv vara till dem, och
- ekonomiska aktörer som de har levererat den explosiva varan till.

Informationen ska sparas i tio år efter det att leverans av den aktuella explosiva varan har skett.

8 kap. Kompetenskrav Kunskapskrav för användning av vissa pyrotekniska artiklar

Generella kompetenskrav på föreståndare

1 § Föreståndare ska ha god kunskap om

- egenskaper hos och risker med de explosiva varor som hanteras,
- åtgärder för att minimera riskerna i hanteringen, och
- de regler som berör hanteringen.

Specifika kompetenskrav på föreståndare

2 § Utöver kraven i 1 § ska föreståndare för överlåtelse av explosiva varor ha god kunskap om tillståndskrav och åldersgräns för de explosiva varor som överläts.

3 § Utöver kraven i 1 § ska föreståndare för verksamhet där explosiva varor används för sönderdelning av berg med explosiv vara ha motsvarande kunskap som gäller för sprängarbaset enligt 6 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2007:1) om sprängarbete samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna.

Kunskapskrav för användning av vissa pyrotekniska artiklar

1-§4 § Den som använder pyrotekniska artiklar i kategorierna F2, F3, F4, T1, T2, P1 och P2 ska ha genomgått någon av utbildningarna A-utbildning, B-utbildning, C-utbildning, D-utbildning eller ED-utbildning.

Första stycket gäller inte för användning av de pyrotekniska artiklar som enligt 2 kap. 68 § i denna författning har undantagits från tillståndsplikten.

Kunskapskraven för kategori F2 och F3 förutsätter att artiklarna används i oförändrat skick. Om tändsystemet ändrats infaller artiklarna i kategori F4.

Utbildning	Artiklar att använda <u>utöver de pyrotekniska artiklar som enligt 2 kap. 8 § har undantagits från tillståndsplikten</u>
A-utbildning: Pyrotekniska sceneffekter enligt bilaga 2	Pyrotekniska sceneffekter i kategorier T1 och T2
B-utbildning: Begränsat utomhusfyrverkeri enligt bilaga 3	Fyrverkerier i kategori F1 , F2 och F3 samt följande fyrverkerier i kategori F4 och i riskgrupp 1.2, 1.3 eller 1.4. – Fyrverkeritårtor – Stjärnrör – Fyrverkeribomber upp till kaliber 100 mm – <u>Sammankopplade pjäser, och Pyrotekniska stubiner i kategori P1 för att sammankoppla fyrverkerier</u>
C-utbildning: Fullständigt utomhusfyrverkeri enligt bilaga 4	Fyrverkerier i kategori F1 , F2, F3 och F4, <u>och Pyrotekniska stubiner och el-tändare i kategori P1 för att sammankoppla och modifiera tändsystem av fyrverkerier</u>
D-utbildning: Pyrotekniska artiklar i kategori P1 och P2 enligt bilaga 5	<u>De Ppyrotekniska artiklar i kategori P1 och P2 som omfattas av den genomgångna D-utbildningen.</u>
<u>E-utbildning: Specifik artikel enligt bilaga 6</u>	<u>Den pyrotekniska artikel som omfattas av utbildning E-</u>

2-§5 § De i 8 kap. 14 § beskrivna utbildningarna ska minst ha det innehåll som framgår av bilagorna 2-56 till denna författning.

Praktiska moment i en utbildning kan inte tillgodoräknas för en annan utbildning.

3-§6 § Verksamhetsutövaren ansvarar för att det finns dokumentation om

- vilka utbildningar personalen har genomgått, och
- vilka medgivanden personalen har från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att undanta krav på vissa utbildningar~~få använda pyrotekniska artiklar~~.

Utbildningsanordnare för pyrotekniska artiklar

4 §—Utbildning enligt detta kapitel ska ges av en utbildningsanordnare som är godkänd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Ansökan om att bli godkänd utbildningsanordnare ska skickas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och innehålla handlingar som visar att sökanden uppfyller de krav som anges i 8 kap. ~~58 §~~. I ansökan ska även anges namn på den eller de personer som ska undervisa i de olika momenten inom respektive utbildning (se bilagorna 2-~~56~~).

5-§8 § Utbildningsanordnaren ska ha följande kunskaper och kvalifikationer:

1. Pedagogik

De personer som ska undervisa hos utbildningsanordnaren ska ha grundläggande pedagogiska kunskaper som erhållits genom teoretiska studier eller praktisk erfarenhet.

2. Kunskap om regler

De personer som ska undervisa hos utbildningsanordnaren ska ha goda kunskaper om de regler som styr hanteringen och märkningen av pyrotekniska artiklar.

3. Teoretiska kunskaper och praktisk erfarenhet

Hos utbildningsanordnaren ska finnas god praktisk erfarenhet av de pyrotekniska artiklar som utbildningen avser och tillräckliga teoretiska kunskaper för att anordna de utbildningar som godkännandet omfattar.

4. Utbildning avseende brandbekämpning

Den som ska undervisa i brandbekämpning hos utbildningsanordnaren ska ha tillräckliga kvalifikationer för att kunna utbilda inom området.

6-§9 § Utbildningsanordnaren ska göra följande.

1. Följa utvecklingen inom författningsområdet.
2. Undervisa enligt fastställd undervisningsplan.
3. Utfärda intyg åt den som fullgjort en utbildning enligt denna författning och skicka en kopia på intyget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det intyg som ska utfärdas ska innehålla
 - a) elevens namn och personnummer eller födelsedatum om svenskt personnummer saknas,
 - b) den behörighet utbildningen avser,
 - c) datumet då intyget utfärdades,
 - d) utbildningsanordnarens namn, och
 - e) ansvarig lärares underskrift och namnförtydligande.

7-§10 § Godkännandet för utbildningsanordnaren att bedriva utbildning ska gälla i tio år.

8-§11 § Om en godkänd utbildningsanordnare avser att ändra sådana detaljer i utbildningen eller organisationen som varit av betydelse för godkännandet, ska utbildningsanordnaren informera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om detta.

9-§12 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan återkalla ett utfärdat godkännande av en utbildningsanordnare om förutsättningarna för godkännandet inte längre är uppfyllda eller om utbildningsanordnaren visar sig uppenbart olämplig för uppdraget.

10-§13 § En utbildningsanordnare som är behörig att ge motsvarande utbildning i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska anses vara en godkänd utbildningsanordnare även enligt denna författning inom behörighetens giltighetstid, dock längst i tio år efter utfärdandet av den aktuella utländska behörigheten.

8 kap. 9 kap. _____ Förvaring

Allmänna bestämmelser

- 1 §** Explosiva varor ska förvaras i förråd som uppfyller kraven enligt denna författning.
- 2 §** Explosiva varor ska förvaras åtskilt från personalrum eller andra utrymmen som inte är avsedda för hantering av explosiva varor.
- 3 §** Explosiva varor som tagits ur ett förråd för att användas vid en arbetsplats under en arbetsdag och som inte förbrukats ska återföras till ett förråd omedelbart efter att arbetet avslutats, alternativt vara under ständig övervakning av personal på platsen ~~bevakas så att obehöriga inte kan komma åt varorna.~~

Aktsamhetskrav

- 4 §** Explosiva varor ska förvaras på ett ordnat sätt och så långt som möjligt i obrutna originalförpackningar.
- 5 §** Förvaringen ska planeras så att äldre varor kommer till användning före nyast. Förpackningar ska vara placerade så att det ger en god överblick av förvaringen och en tillräcklig yta ska lämnas fri i förrådet för säker in- och utlastning.
- 6 §** Explosiva varor ska förvaras så att de inte utsätts för stötar, rivning, upphettning eller annan påverkan som kan få dem att explodera eller brinna.
- 7 §** Explosiva varor ska förvaras i en miljö som gör att de inte onödigt åldras eller på annat sätt påverkar deras egenskaper.
- 8 §** I ett förråd får, utöver explosiva varor, endast förvaras materiel som inte ökar riskerna för brand ~~och~~ eller för explosion.
- 9 §** Explosiva varor ska placeras på sådant avstånd från elektriska installationer att dessa inte kan orsaka antändning av varorna.
- 10 §** Kraft- och belysningsström i förråd ska vara frånslagen då verksamhet inte pågår i förrådet.
- 11 §** Utrymmen i förråd får inte användas nyttjas som uppställningsplats för motordrivna arbetsredskap mer än under tillfälliga uppehåll i arbetet. Huvudströmbrytaren ska vara frånslagen när motordrivna arbetsredskap lämnas utan uppsikt i ett förråd.
- 12 §** Nycklar, koder eller liknande till förråd ska förvaras så att obehöriga inte kan komma åt dem ~~eller stå under ständig bevakning~~. Dörrarna till ett förråd ska hållas låsta utom vid in- och utlastning eller annat arbete i förrådet.
- 13 §** Den som förvarar sprängämnen, sprängkapslar eller detonerande stubin ska föra dagbok. Uppgifter om mängd för varje explosiv vara som förvaras i varje förråd ska fortlöpande noteras i dagboken. Dagsaktuella uppgifter ska finnas tillgängliga på annan lämplig plats än i förrådet.
- 13 § 14 §** Vid in- och utlämning av explosiva varor ska det finnas rutin för att kontrollera mottagarens behörighet samt typ och mängd explosiva varor.
- 15 §** Explosiva varor ska indelas i samhanteringsgrupper enligt bilaga ~~6~~ till denna författning.
- 14 § 16 §** Explosiva varor i samhanteringsgrupperna C, D, E och G får förvaras tillsammans.

Explosiva varor i obrutna transportförpackningar i samhanteringsgrupp S eller i deras återförslutna transportförpackningar i samhanteringsgrupp S i original med tillhörande förpackningsmaterial får förvaras tillsammans med explosiva varor i övriga samhanteringsgrupper utom A och L.

Explosiva varor i övriga samhanteringsgrupper får inte förvaras tillsammans.

15-§17 § Sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare och tändhattar ska förvaras åtskilt från sprängämne, krut, ~~och~~ ammunition och pyrotekniska artiklar.

Sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare och tändhattar får dock förvaras i samma förråd tillsammans med som sprängämne, krut, ~~och~~ ammunition och pyrotekniska artiklar om

- den totala mängden explosiva varor i förrådet uppgår till högst 60 kg.
- en initiering i sprängkapslar~~na~~, pyrotekniska el-tändare eller tändhattar inte kan överföras till de andra explosiva varorna i förrådet, och
- sammanblandning av sprängkapslar, pyrotekniska el-tändare eller tändhattar med övriga explosiva varor i förrådet förhindras.
- ~~Undantaget i andra stycket får endast tillämpas om den totala mängden explosiva varor i förrådet uppgår till högst 60 kg.~~

Avstånd till skyddsmålskyddsvärt objekt

18 § Avstånd till friledning regleras i Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (ELSÄK-FS 2022:1) om hur elektriska starkströmsanläggningar ska vara utförda.

16-§19 § I syfte att skydda liv, hälsa och egendom ska ett tillräckligt visst avstånd ska finnas mellan förråd och skyddsmålskyddsvärt objekt som indelas i fyra huvudgrupper enligt bilaga 8.

Vid fastställande av avståndet ska hänsyn tas till

- sort och mängd explosiv vara, och
- förekomsten av naturligt skydd eller vidtagna skyddsåtgärder.

Vid förvaring av högst 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 eller 1.4 som förvaras glespackat krävs inget avstånd.

Skydd mot tillgreppTillträdesskydd

17-§20 § Varje förråd ska vara skyddat mot tillgrepp~~träde~~ så att obehöriga inte kan komma åt eller påverka de explosiva varorna. Tillgrepp~~träde~~esskyddet ska vara anpassat till de explosiva varornas begärlighetsgrad enligt bilaga 7~~9~~ till denna författning.

18-§21 § Ett förråd för explosiva varor av begärlighetsgrad A, mycket stöldbärliga, ska ha ett tillgrepp~~träde~~esskydd som lägst motsvarar värdeförvaring enligt europastandard EN 1143-1, utgåva 2, med lägst grade III~~som motstår angrepp med handhållna verktyg och elektriska verktyg i minst 80 minuter.~~

19-§22 § Ett förråd för explosiva varor av begärlighetsgrad B, stöldbärliga, ska ha ett tillgrepp~~träde~~esskydd som lägst motsvarar säkerhetsskåp enligt SSF 3492, utgåva 1 eller utgåva 2, eller motsvarande krav i annan stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet, vilka ger minst likvärdig säkerhet~~motstår angrepp med handhållna verktyg och elektriska verktyg i minst 10 minuter.~~

20-§23 § Ett förråd för explosiva varor av begärlighetsgrad C, mindre stöldbegärliga, ska ha ett tillgreppträdeskydd motsvarande hänglås i minst hänglåsklass 2, och beslag i motsvarande klass, enligt *Svenska Stöldskyddsföreningens Normer SSF 014 och SSF 018*, eller motsvarande krav i annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet vilka ger minst likvärdig säkerhet.

PU får förvaras i en nätbur med hänglås och beslag enligt första stycket. Nätburens tråddiameter ska vara minst 2 mm och den skafår inte ha öppningar som är större än 25,5 x 25,5 mm.

21-§24 § Explosiva varor av begärlighetsgrad C får även förvaras i plåtskåp med trepunktslås eller i förråd med motsvarande tillgreppträdeskydd.

22-§25 § Genomföringar i ett förråd ska vara utformade så att det inte är möjligt att ta ut eller föra in materiel, vätskor eller dylikt i förrådet.

23-§26 § För förråd som är placerat inom inhägnat område i anslutning till varaktig tillverkning av explosiva varor kan, i stället för bestämmelserna i ~~1821-241~~ §§, följande krav tillämpas.

Förråden ska ha tillgreppträdeskydd som lägst motsvarar någon av skyddsklasserna 2-3 i *Svenska Stöldskyddsföreningens Norm SSF 200:4 Regler för mekaniskt inbrottsskydd*, eller motsvarande krav i annan stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet vilka ger minst likvärdig säkerhet, varvid

- minst skyddsklass 3 ska gälla vid förvaring av explosiva varor av begärlighetsgrad A, och
- minst skyddsklass 2 ska gälla vid förvaring av explosiva varor av begärlighetsgrad B.

Förråden får dock inte ha fönster.

Förankring Skydd mot olovlig bortforsling

24-§27 § Förråd där explosiva varor av begärlighetsgrad A eller B förvaras ska vara fast förankrat eller ha en egentotal-vikt om minst

- 500 kg för begärlighetsgrad A, och
- 150 kg för begärlighetsgrad B.

Skydd mot brandskydd

25-§28 § Ett förråd ska ha ett brandskydd motsvarande lägst brandteknisk klass EI 30.

Kravet i första stycket gäller inte om förrådet är placerat i en omgivning där risken för uppkomst av brand är låg eller vid förvaring av

- högst 1-000 stycken PU,
- en sammanlagd mängd av högst 25 kg pyrotekniska artiklar utom PU i riskgrupp 1.3 eller 1.4,
- högst 25 kg ammunition i riskgrupp 1.3 eller 1.4, eller
- explosiva varor som förvaras i bostad när förvaringen är undantagen tillståndsplikt.

29 § Truckar med förbränningsmotorer som används-nyttjas för hantering av explosiva varor i förråd ska ha både fast installerad brandsläcknings-utrustning och handbrandsläckare. Sådana truckar ska även vara utrustade med huvudströmbrytare för batteriet.

26-§30 § Ett förråd för tillståndspliktig förvaring ska ha utrustning för brandsläckning som är lämplig för att bekämpa mindre bränder i förrådets närhet.

Skydd mot åska

27-§31 § ~~Friliggande~~ Förråd ovan marken för förvaring av mer än 500 kg explosiva varor ska ha ett tillfredställande skydd mot åska. Sådant skydd krävs inte om förvaringen endast omfattar fyrverkerier ~~artiklar~~ i originalförpackningar, ~~oavsett riskgrupp~~, eller andra explosiva varor i riskgrupp 1.4 och samhanteringsgrupp S. Sådant skydd krävs inte om förrådet är skyddat genom den byggnad i vilken förrådet befinner sig.

Skytning

28-§32 § Ett förråd för tillståndspliktig förvaring ska ha skyltar som upplyser om explosionsrisk, att det råder förbud mot rökning och öppen eld samt den största mängd explosiv vara som får förvaras i förrådet.

29-§33 § Skyltarna ska vara tillverkade av slagttåligt material med god väderbeständighet. Förbuds- och varningsskyltar ska vara utformade enligt bilaga 910 till denna författning. De ska vara placerade och anpassade till den omgivande miljön på ett sätt som innebär att de är lätta att se även under varierande ljusförhållanden. Skyltarna ska vara lätta att se från alla håll där det är nödvändigt att upplysa om explosionsrisk och förbud mot rökning och öppen eld.

30-§34 § Skyltar ska avlägsnas om förhållandet de avser inte längre gäller.

Förvaring i bostad

31-§35 § I bostad får högst följande mängder explosiva varor förvaras:–

- 5 kg krut i riskgrupp 1.3 eller 1.4 och tändhattar i riskgrupp 1.3 eller 1.4,
- 5 kg pyrotekniska artiklar i riskgrupp 1.3 eller 1.4, och
- 20 kg ammunition, i riskgrupp 1.3 eller 1.4, till handeldvapen.

Förvaring i bergutrymme

32-§36 § Förråd i bergutrymme ska vara placerat och konstruerat så att det inte uppkommer någon fara för explosion genom berglossning, stenkastning vid sprängning eller vid påkörning av fordon.

33-§37 § För förråd i tunnel eller ort ska det runt förrådet finnas en omslutning med en tjocklek som skyddar mot genomslag. För förråd i tunnel eller ort som följer drivningens framdrift ska avståndet mellan förrådet och drivningen skydda mot initiering från varje salva.

Förvaring vid och i anslutning till ett försäljningsställe

34-§38 § Vid förvaring av explosiva varor i förråd i anslutning till överlåtelse saluföring av varorna gäller inte kravet på avstånd till skydds~~mål~~skyddsvärt objekt~~objekt~~ enligt 9 kap. 196 § under förutsättning att

- högst 10 kg svartkrut i riskgrupp 1.1 och högst 100 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras, eller
- högst 200 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras och hindras från att spridas vid antändning, eller

—högst 1 000 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras glespackat i förråd brandavskilt i minst EI 60 och hindras från att spridas vid antändning.

REMISSUTGÅVA

~~35 §39 §~~ Fyrverkerier Explosiva varor som ~~saluförs exponeras~~ överläts i en försäljningslokal behöver inte förvaras i förråd under den tid då lokalen är öppen för allmänheten om varorna står under personalens ständiga uppsikt ~~bevakning~~ och endast är åtkomliga för försäljningspersonalen.

~~Skyddet för människor som inte vistas i lokalen där fyrverkerier saluförs ska uppnås genom begränsningar av sort och mängd fyrverkerier som saluförs, samt försäljningsplatsens placering och utförande.~~

~~36 §40 §~~ Fyrverkerier i kategori F1 som är undantagna från tillståndsplikt vid överlåtelse ~~och saluföring~~ enligt 2 kap. 912 § får förvaras åtkomliga i försäljningslokal utan uppsikt av försäljningspersonalen.

Tillfällig förvaring

~~37 §41 §~~ Explosiva varor får tillfälligt förvaras i ett flyttbart förråd om verksamheten kräver det.

42 § Den som har tillstånd till förvaring ska minst tre dagar i förväg anmäla det till den kommun där den tillfälliga förvaringen ska ske.

~~38 §43 §~~ Om ett uppehåll i verksamheten görs och detta varar mer än tre dagar ska de explosiva varorna i flyttbart förråd återföras till ett fast förråd alternativt att de explosiva varorna är under ständig övervakning av personal eller av larm som innefattar uttryckning av personal från ett bevakningsföretag eller liknande övervakas.

~~Om tillfällig förvaring i flyttbart förråd kommer att ske på samma plats i mer än fem dagar ska den som har tillstånd till hanteringen förvaring ska i förväg anmäla det till den kommun där den tillfälliga förvaringen sker.~~

9 kap.10 kap. Tillverkning m.m.

Allmänna bestämmelser

1 § Tillverkaren ska ha rutiner och instruktioner som beskriver hur tillverkningen inklusive destruktionen av explosiva varor från den egna hanteringen ska ske.

~~1 §2 §~~ Bestämmelserna i 10 kap. 23-343 §§ ska även tillämpas vid bearbetning, behandling, destruktion, underhåll och återvinning av explosiva varor.

~~2 §3 §~~ När explosiva ämnen eller blandningar bildas som bi- eller mellanprodukt i en process och dessa ämnen eller blandningar endast förekommer i mindre mängd gäller inte bestämmelserna i 10 kap. 98 §, 112 § och 156-212 §§.

~~3 §4 §~~ Vid tillverkning av explosiva varor i laboratoriemiljö i samband med undervisning, forskning eller utvecklingsarbete, samt vid destruktion av PU gäller inte bestämmelserna i 10 kap. 98 §, 112 § och 156-212 §§.

Avstånd till skyddsområde skyddsvärt objekt

~~4 §5 §~~ I syfte att skydda liv, hälsa och egendom ska ett tillräckligt avstånd ska finnas mellan tillverkningsplats och skyddsområde skyddsvärt objekt. Avståndet ska minimera konsekvensen av en eventuell brand eller explosion händelse gentemot omgivningen och utomstående (tredje man). Avståndet får delvis ersättas av andra skyddsåtgärder.

Destruktion ~~och sanering~~

~~5-§6 §~~ Tillverkare av explosiva varor ska ha möjlighet att destruera explosiva varor från den egna hanteringen. ~~Det ska finnas rutiner och instruktioner som beskriver hur detta ska ske.~~

~~6 §~~ ~~Anläggning, anläggningsdel eller utrustning som tas ur drift ska saneras så att den är fri från explosiv vara. Genomförda saneringsåtgärder ska dokumenteras.~~

~~7 §~~ ~~Skrot och förpackningsmateriel som är förorenat med explosivämnen ska hanteras som explosiv vara.~~

Tillverkning på fasta platser

Organisation

~~8-§7 §~~ Den som har tillstånd att tillverka explosiva varor ska bedöma och ur riskhänseende fastställa om antalet personer som får befinna sig i en lokal eller byggnad där tillverkning sker ska begränsas.

~~9-§8 §~~ Person med arbetsledande funktion ska finnas tillgänglig på tillverkningsplatsen när tillverkning av explosiva varor pågår.

~~10-§9 §~~ Vid hantering av explosiva varor på en tillverkningsplats ska det finnas möjlighet att kalla på och få hjälp i en nödsituation.

Evakuering från tillverkningsplats

~~11-§10 §~~ För att det ska vara möjligt att snabbt kunna evakuera en tillverkningsplats ska det finnas ett tillräckligt antal lämpligt belägna vägar ut från området. Dessa ska vara tydligt markerade.

Tillträdesskydd ~~och tillgreppsskydd~~

~~12-§11 §~~ En tillverkningsplats ska vara inhägnad och ha anordningar till skydd mot tillträde av obehöriga.

Skyltning

~~13-§12 §~~ Skyltar som upplyser om explosionsrisk samt att det råder förbud mot rökning och öppen eld ska finnas vid inpassering och längs med inhägnad till tillverkningsplats, samt på eller i direkt anslutning till varje byggnad eller lokal där explosiva varor hanteras. Tillståndsmyndigheten får, efter samråd med den berörda kommunen, medge avsteg från kravet på skyltning om explosionsrisk vid inpassering och längs med inhägnad till tillverkningsplats.

~~14-§13 §~~ Skyltarna ska vara tillverkade av slagtåligt material med god väderbeständighet och utformade enligt bilaga ~~9~~10 till denna författning. De ska vara placerade och anpassade till den omgivande miljön på ett sätt som innebär att de är lätta att se även under varierande ljusförhållanden.

~~15-§14 §~~ Skyltar ska avlägsnas om förhållandet de avser inte längre gäller.

~~16-§15 §~~ På varje byggnad eller lokal där explosiva varor hanteras ska det finnas tydliga anslag med uppgifter om

– byggnadens eller lokalens benämning,

- den största mängd explosiv vara som får finnas i byggnaden eller lokalen, samt
- om verksamhetsutövaren har bedömt att det ur riskhänseende är motiverat, det högsta antal personer som samtidigt får vistas i byggnaden eller lokalen.

Krav på byggnader

17-§16 § En tillverkningsbyggnad ska vara så konstruerad att den inte i sin helhet störtar samman om en av väggarna raseras och i övrigt utformad så att riskerna för spridning av splitter minimeras vid en explosion i byggnaden.

18-§17 § Byggnader på en tillverkningsplats i vilka människor vanligen vistas ska vara så utförda att de inte helt eller delvis störtar samman vid en explosion i omgivningen, samt ge ett skydd mot personskador orsakade av tryckvåg eller splitter.

19-§18 § Antalet fönster och deras sammanlagda area ska vara så litet som möjligt. Utformning av fönster ska vara sådan att den inte medför risk för skador av glassplitter.

20-§19 § Om en byggnads placering eller konstruktion inte ger tillräckligt skydd, ska byggnaden helt eller delvis omges av en skyddsvall eller motsvarande.

21-§20 § Byggnader eller lokaler där explosiva varor tillverkas ska ha väggar och tak utförda i lägst brandteknisk klass EI 60. Endast obrännbara byggnadsmaterial får ~~användas~~ förekomma.

22-§21 § En byggnad där explosiva varor hanteras ska ha ett tillfredställande skydd mot åska.

23-§22 § Ventilationsanordning i en tillverkningslokal ska vara utformad så att funktionskontroll och rengöring från explosiva ämnen underlättas. Den ska vara utförd så att en brand eller explosion inte kan spridas från en lokal till en annan.

Dammavskiljare ska vara utformad så att farliga mängder explosiv vara inte kan ansamlas.

23 § Avloppsanläggning i en tillverkningslokal ska vara utformad så att funktionskontroll och rengöring underlättas och så att explosiv vara kan tas om hand på ett säkert sätt.

24 § Arbetsbänkar och golv i tillverkningslokal där explosiv vara som är känslig för statisk elektricitet hanteras ska vara konstruerade utformad för att förebygga uppkomst av risker med statisk elektricitet. Det ska finnas utrustning att skydda personalen i tillverkningslokal mot uppkomst av risker med statisk elektricitet.

24-§25 § Tillverkningslokalen ska ha lämplig utrustning för brandsläckning.

Utrustning

25-§26 § Utrustning som ~~används~~ nyttjas vid tillverkning ska vara utformad så att risken för oavsiktlig initiering blir så liten som möjligt och så att utrustningen är lätt att underhålla, rengöra och reparera.

26-§27 § Underhåll av utrustning som har särskild betydelse ur skyddssynpunkt ska genomföras och kontrolleras enligt en underhållsplan.

27-§28 § Särskilt riskfyllda tillverkningsmoment ska manövreras från en plats som är skyddad så att en explosion inte orsakar personskador.

Underhållsarbete

28-§29 § Inför varje modifierings-, reparations- eller underhållsarbete av utrustning eller byggnader ska en riskbedömning göras. Lokaler, inredningar, verktyg och redskap ska vara rengjorda så att arbetet inte kan förorsaka initiering av explosiv vara.

Ordning

29-§30 § Tillverkning av explosiva varor och förvaring i anslutning till denna ska fördelas på skilda byggnader. Tillverkning och förvaring av explosiva varor får ske i samma byggnad om inte risken för skador på liv och hälsa därigenom betydligt ökar.

30-§31 § I lokaler där explosiva varor tillverkas ska ordningen vara god. Det ska finnas skriftliga instruktioner för upprätthållande av ordningen.

31-§32 § Inom ~~en tillverkningsplats ett område för tillverkning av explosiva varor~~ ska de explosiva varorna förvaras och transporteras i förpackning eller behållare.

Stora och robusta explosiva föremål får förvaras och transporteras oförpackade.

32-§33 § ~~En~~ explosiv vara och dess förpackning ska skyddas mot sådan nedsmutsning eller annan påverkan som kan medföra risker i den fortsatta hanteringen.

Transporter

33-§34 § Inom ~~en tillverkningsplatsett område för tillverkning av explosiva varor~~ ska fordon som transporterar explosiva varor ha skyltar som upplyser om explosionsfaran och medföra brandsläckare. Hastigheten ska begränsas för att minska risken för olyckor.

Mobil tillverkning av sprängämne

34-§35 § Vid mobil tillverkning av sprängämne gäller inte bestämmelserna om

- organisation i 10 kap. ~~87-109~~ §§,
- evakuering från tillverkningsplats i 10 kap. ~~104~~ §,
- tillträdesskydd ~~och tillgreppsskydd~~ i 10 kap. ~~112~~ §,
- skyltning i 10 kap. ~~123-156~~ §§,
- krav på byggnader i 10 kap. ~~167-24~~ §§.

Aktsamhetskrav

35-§36 § En uppställningsplats för mobil tillverkningsutrustning ska, när tillverkning pågår, vara tydligt avgränsad från annan verksamhet och från människor som vistas i området.

Skydd mot obehörigt förfarande

36-§37 § Fordon som är bärare av mobil tillverkningsutrustning ska utöver fordonets ordinarie lås vara försett med system som förhindrar att obehöriga kan starta eller flytta fordonet från platsen.

37-§38 § Tillverkningsutrustning ska vara försedd med system som förhindrar att obehöriga kan starta eller manövrera utrustningen.

Underhåll av utrustning

38-39 § Det ska finnas dokumenterade rutiner som beskriver löpande underhåll, återkommande service och kontroll av inbyggda säkerhetsfunktioner för tillverkningsutrustningen.

39-40 § Genomfört underhåll, service och kontroller ska dokumenteras.

40-41 § Efter varje förflyttning och innan en mobil tillverkningsutrustning tas i bruk på en ny plats ska operatören kontrollera att det inte finns några läckage eller andra synliga skador på utrustningen, samt att de inbyggda säkerhetsfunktionerna fungerar.

Det ska finnas en instruktion som beskriver denna kontroll.

Handladdning av ammunition för överlåtelse

41-42 § Vid handladdning av ammunition för överlåtelse gäller inte bestämmelserna om

- utredning om risker i 5 kap.,
- ~~destruktion och sanering i 10 kap. 6 §,~~
- tillträdes-~~och tillgrepps~~skydd i 10 kap. 112 §,
- krav på byggnader i 10 kap. 167-234 §§,
- utrustning i 10 kap. 276 §, eller
- skriftliga instruktioner för god ordning i 10 kap. 310 §, andra meningen.

Krav på byggnad eller lokal

42-43 § Byggnad eller lokal i vilken ammunition handladdas ska vara utförd i lägst brandteknisk klass EI 30.

43-44 § I lokaler där handladdning utförs får inte brandfarliga varor förvaras.

Dokumentation för uppföljning

44-45 § Dagbok ska föras vid handladdning. I dagboken ska finnas uppgifter om ammunitionstyp, kaliber, laddvikt, ingående komponenter (typ av hylsa, kula, tändhatt och krutsort) och antal som tillverkats.

10 kap. 11 kap. Undantag i enskilda fall

1 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får i enskilda fall och om särskilda skäl föreligger medge undantag från denna författning. Undantag får medges endast om det är förenligt med tillämpliga EU-direktiv.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2025~~1 juni 2019~~. Samtidigt upphör Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2019:13) om hantering av explosiva varor att gälla.

De undantag som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat med stöd av 11 kap. MSBFS 2019:1 om hantering av explosiva varor är dock fortsatt giltiga.

De fyrverkerier som Sprängämnesinspektionen, Räddningsverket eller ~~och~~ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har beslutat undantag från tillståndsplikt för användning före den 4 juli 2010 får användas utan tillstånd. ~~Tillstånd~~ För att förvara upp till 5 kg sådana fyrverkerier krävs inget tillstånd.

Den som har tillstånd att förvara stenspräckare får förvara enligt bestämmelserna i MSBFS 2019:1 till tillståndets sista giltighetsdatum.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

REMISSUTGÅVA

Explosiva varor som är undantagna från tillståndsplikt för användning och som är undantagna från tillståndsplikt för förvaring under enligt angivna villkor.

Produkt (Pyrotekniska artiklar som <ul style="list-style-type: none"> • <u>kategoriserade är och</u> märkta med CE-märkning och uppgiften om <u>typ och</u> kategori enligt MSB:s föreskrifter MSBFS 2015:6 om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar och ammunition, <u>och</u> • <u>används för avsedda ändamål</u>) 	Villkor för förvaring utan tillstånd
Fyrverkerier: <ul style="list-style-type: none"> – Samtliga i kategori F1 – Bengalisk eld i kategori F2 och F3 – Bengalisk sticka i kategori F2 – Knastereffekt i kategori F2 – Blinkljus i kategori F2 – Rörlig markeffekt i kategori F2 – Marksnurra i kategori F2 – Hoppande marksnurra i kategori F2 – Eldbägare och fontän i kategori F2 och F3 som står upprätt under funktionen utan att behöva grävas ned i jord, förankras eller stabiliseras med andra medel än de som utgör en del av pjäsen – Raket utan styrpinne i kategori F2 – Romerskt ljus i kategori F2 – Stjärnrör i kategori F2 och F3 – Tomtebloss i kategori F2 – Uppstigande markeffekt i kategori F2 – Sol i kategori F2 – Fyrverkeritårta i kategori F2 och F3 som endast innehåller element av de ovan nämnda fyrverkerierna och som står upprätt under funktionen utan att behöva grävas ned i jord, förankras eller stabiliseras med andra medel än de som utgör en del av pjäsen 	Högst 5 kg

Produkt (Pyrotekniska artiklar som <ul style="list-style-type: none"> • <u>kategoriserade</u> och märkta med CE-märkning och uppgiften om <u>typ och</u> kategori enligt MSB:s föreskrifter MSBFS 2015:6 om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar och ammunition, <u>och</u> • <u>används för avsedda ändamål</u>) 	Villkor för förvaring utan tillstånd
– Sammankopplad pjäs i kategori F2 och F3 som endast innehåller element av de ovan nämnda fyrverkerierna	
Drivladdning för modellraketer i kategori P1	Högst 100 <u>2</u> kg
Knallkork i kategori P1	Högst 100 g
<u>Pyroteknisk Krut</u> stubin i kategori P1	Högst 100 g
Linkap i kategori P1	Högst 1 kg
Säkerhetsutrustning, livräddningsutrustning, brandsläckningsutrustning och nödutrustning såsom nödraket, nödsignal och linkastare i kategori P1 samt räddningsutrustning som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:81) om marin utrustning	Högst 5 kg
Ollonskott för startpistol i kategori P1	Högst 1 kg
Patron för spikpistol, bultpistol eller slaktmask i kategori P1	Högst 1 kg
Rökpatron i kategori P1 för täthetsprovning av rökkanaler eller mot skadedjur	Högst 1 kg
<u>Raket i kategori P1 mot skadedjur</u>	<u>Högst 3 kg</u>
Salutskott i kategori P1 för hagelgevär eller civil salutkanon	Högst 200 g och högst 10 g svartkrut per styck.
Signalpatron i kategori P1 <u>för signalpistoler eller andra signaleringsvapen</u>	Högst 1 kg
Startpatron för förbränningsmotorer i kategori P1	Högst 1 kg
Pyroteknisk gasgenerator i kategori P1 till brandspjäll, brandsläckare, ställdon eller annan typ av processutrustning	Högst 1 kg
<u>Icke elektrisk pyroteknisk tändare i kategori P1</u>	<u>Högst 1 kg</u>

Produkt (Pyrotekniska artiklar som	Villkor för förvaring utan tillstånd
<ul style="list-style-type: none">• <u>kategoriserade</u> och märkta med CE-märkning och uppgiften om <u>typ och</u> kategori enligt MSB:s föreskrifter MSBFS 2015:6 om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar och ammunition, <u>och</u>• <u>används för avsedda ändamål</u>)	
De pyrotekniska artiklar i kategori P1 som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beslutat undanta från kunskapskravet	Högst 1 kg

REMISSUTGÅVA

A-utbildning: Pyrotekniska sceneffekter

Omfattning: 24 lektioner à 45 minuter

Teoretiska moment

Basteori, 6 lektioner à 45 minuter

1. Delar av författningar relevanta för pyrotekniska artiklar
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng ([ADR-S](#))
 - d) Ordningsslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. Kontakt med berörd myndighet, t ex räddningstjänst
3. UN-klassificering av explosiva varor
4. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
5. Kunskap om explosiva ämnen och explosivämneskemi med inriktning på pyroteknik
6. Utredning av risker kring skjutplatsen, grundläggande kunskaper om förutsättningar att ~~använda ta~~ en lokal ~~i bruk~~ för sceneffekter (~~SRVFS 2003:10 föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet, Statens räddningsverks allmänna råd (SRVFS 2004:3) allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete och SRVFS 2004:4 allmänna råd och kommentarer om skriftlig redogörelse för brandskyddet~~)
7. Konsekvenser och störningar som kan förekomma vid användning av pyrotekniska artiklar
8. Allmänhetens säkerhet före, under och efter skjutning
9. Utredning av risker med pyrotekniska artiklar
10. Skjutplatsens läge och beskaffenhet samt bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd

Sceneffektteori, 4 lektioner à 45 minuter

11. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
12. Statisk elektricitet
13. Städning efter avskjutning

Praktiska moment

14 lektioner à 45 minuter

1. Pjäskänedom, planering, sammankoppling och modifiering av tändsystem
2. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oväntade händelser
3. Skjutplatsens läge och beskaffenhet, bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd samt utredning av risker kring skjutplatsen
4. Brandövning
5. Egna provskjutningar med gott resultat

REMISSUTGÅVA

B-utbildning: Begränsat utomhusfyrverkeri

Omfattning: 16 lektioner à 45 minuter

Teoretiska moment

Basteori, 4 lektioner à 45 minuter

1. Delar av författningar relevanta för pyrotekniska artiklar
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordninglagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. UN-klassificering av explosiva varor
3. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
4. Skaderisk

Utomhusteori, 4 lektioner à 45 minuter

1. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
2. Väderförhållanden
3. Skjutplatsens läge och beskaffenhet samt bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd
4. Städning efter avskjutning

Praktiska moment

8 lektioner à 45 minuter

1. Pjäskännedom
2. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oväntade händelser

3. Brandövning

3.4. Sammankoppling av fyrverkeriertändsystem med pyroteknisk stubin i kategori P1:

C-utbildning: Fullständigt utomhusfyrverkeri

Fullgjord B-utbildning utgör ett förkunskapskrav för denna utbildning. Omfattning: 24 lektioner à 45 minuter

Teoretiska moment

8 lektioner à 45 minuter

1. Kunskap om explosiva ämnen och explosivämneskemi med inriktning på pyroteknik
2. Konsekvenser och störningar som kan förekomma vid användning av pyrotekniska artiklar
3. Allmänhetens säkerhet före, under och efter skjutning
4. Utredning av risker med pyrotekniska artiklar
5. Skjutplatsens läge och beskaffenhet, bedömning av lämpligt säkerhetsavstånd samt utredning av risker kring skjutplatsen

Praktiska moment

16 lektioner à 45 minuter

1. Fördjupad produktkännedom, planering, sammankoppling och modifiering av tändsystem
2. Egna provskjutningar med gott resultat

D-utbildning: Pyrotekniska artiklar i kategori P1 och P2

Teoretiska moment

1. Delar av författningar relevanta för pyrotekniska artiklar
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordningsslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. UN-klassificering av explosiva varor
3. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
4. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
5. Utredning av risker med pyrotekniska artiklar
6. Säkerhet före, under och efter användningen
7. Statisk elektricitet

Praktiska moment

1. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oförutsedda händelser
2. I förekommande fall, platsens läge och beskaffenhet samt bedömning av säkerhetsavstånd
3. Planering, sammankoppling och andra förberedelser före användningen
4. Egna provskjutningar med gott resultat

E-utbildning: Specifik Enstaka-artikelar

Teoretiska moment

1. Delar av författningar relevanta för den pyrotekniska artikelar som ingår i utbildningen
 - a) Lagen (2010:1011) och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - b) Föreskrifter om explosiva varor
 - c) Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)
 - d) Ordningslagen (1993:1617) och lokala föreskrifter
2. UN-klassificering av explosiva varor
3. Produktkännedom, märkning, funktion och risker
4. Omhändertagande av produkter som inte fungerar, är gamla eller av andra skäl inte ska användas
5. Utredning av risker med den pyrotekniska artikelar som ingår i utbildningen
6. Säkerhet före, under och efter användningen
7. Statisk elektricitet

Praktiska moment

8. Övning av åtgärder vid olyckor, funktionsfel och andra oförutsedda händelser
9. I förekommande fall, platsens läge och beskaffenhet samt bedömning av säkerhetsavstånd
10. Planering, sammankoppling och andra förberedelser före användningen
11. Egna provskjutningar med gott resultat

Indelning av explosiva varor i risk- och samhanteringsgrupper enligt FN:s modellregelverk **för transport av farligt gods**

Riskgrupper

- 1.1 Ämnen, blandningar och föremål med risk för massexplosion (en massexplosion är en explosion som påverkar så gott som hela mängden praktiskt taget samtidigt).
- 1.2 Ämnen, blandningar och föremål med risk för splitter och kaststycken men inte för massexplosion.
- 1.3 Ämnen, blandningar och föremål med risk för brand, och mindre risk för tryckvåg, splitter och kaststycken men inte med risk för massexplosion
 - a) vars förbränning leder till avsevärd strålningsvärme, eller
 - b) vilka brinner efter varandra och ger upphov till mindre verkningar genom tryckvåg eller splitter och kaststycken.
- 1.4 Ämnen, blandningar och föremål med endast obetydlig explosionsrisk i händelse av antändning eller initiering. Verkningarna är i stort sett begränsade till förpackningen och det kan inte förväntas splitter av betydande storlek eller utbredning. Brand utifrån får inte förorsaka praktiskt taget samtidig explosion av så gott som hela innehållet i förpackningen.
- 1.5 Mycket okänsliga ämnen och blandningar med risk för massexplosion men med mycket liten sannolikhet för initiering eller för övergång från brand till detonation under normala förhållanden. Ett minimikrav är att de inte får explodera vid test med yttre brand.
- 1.6 Extremt okänsliga föremål utan risk för massexplosion. Föremålen innehåller **till övervägande del endast** extremt okänsliga ämnen eller blandningar där sannolikheten för oavsiktlig antändning eller utbredning är försumbar.

Samhanteringsgrupper

- A Tändämne
- B Föremål som innehåller tändämne och färre än två effektiva säkerhetsanordningar. Vissa föremål såsom sprängkapslar, apterade sprängkapslar och tändhattar ingår, även om de inte innehåller något tändämne.
- C Krut (utom svartkrut) eller annat deflagrerande explosivämne eller föremål som innehåller sådant explosivämne.
- D Sprängämne, svartkrut eller föremål som innehåller sprängämne, i samtliga fall utan tändsystem och utan drivladdning, eller föremål som innehåller tändämne och som har två eller fler effektiva säkerhetsanordningar.
- E Föremål som innehåller sprängämne utan tändsystem, men med drivladdning (annan än sådan som innehåller en brandfarlig vätska eller gel eller spontantändande vätskor).
- F Föremål som innehåller sprängämne med eget tändsystem, med drivladdning (annan än sådan som innehåller brandfarlig vätska eller gel eller spontantändande vätskor) eller utan drivladdning.
- G Pyroteknisk sats, eller föremål innehållande pyroteknisk sats, eller föremål som innehåller både explosivämne och lyssats, brandsats, tårgassats eller röksats (utom föremål som aktiveras av vatten eller innehåller vit fosfor, fosfider, pyrofort ämne, brandfarlig vätska eller gel, eller spontantändande vätskor).
- H Föremål som innehåller både explosivämne och vit fosfor.
- J Föremål som innehåller både explosivämne och brandfarlig vätska eller gel.
- K Föremål som innehåller både explosivämne och giftigt kemiskt medel.
- L Explosivämne eller föremål som innehåller explosivämne med särskild risk (t.ex. beroende på aktivering vid kontakt med vatten eller på närvaro av spontantändande vätskor, fosfider eller pyrofort ämne), som kräver separation av varje enskilt slag.
- N Föremål som till övervägande del endast innehåller extremt okänsliga detonerande ämnen.
- S Ämnen eller föremål som är förpackade eller utformade så att all verkan genom vådatändning, oavsiktlig initiering eller oavsiktlig funktion begränsas till förpackningen~~enhet~~, såvida inte förpackningen~~enhet~~ har skadats av brand. I så fall är dock all verkan av tryckvåg eller splitter och kaststycken så begränsad att brandbekämpning eller andra nödgärder i förpackningens~~enhet~~ omedelbara närhet inte väsentligt inskränks eller förhindras.

Samhanteringsgrupper som får förvaras tillsammans

	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	N
A	OK											
B		OK										
C			OK	OK	OK		OK					b)
D			OK	OK	OK		OK					b)
E			OK	OK	OK		OK					b)
F						OK						
G			OK	OK	OK		OK					
H								OK				
J									OK			
K										OK		
L											a)	
N			b)	b)	b)							b)

- a) Ämnen och föremål i samhanteringsgrupp L får förvaras tillsammans med ämnen och föremål av samma slag i denna samhanteringsgrupp.
- b) Olika slag av föremål i riskgrupp 1.6 med samhanterings~~grupp~~~~bokstav~~ N, får förvaras tillsammans endast om det visats genom provning eller analogislutsatser att ingen extra detonationsrisk genom överföring föreligger. I annat fall ska de behandlas som föremål i riskgrupp 1.1.

Om föremål i samhanteringsgrupp N förvaras tillsammans med ämnen eller föremål i samhanteringsgrupp C, D eller E, ska föremålen i samhanteringsgrupp N behandlas som om de hade egenskaper enligt samhanteringsgrupp D.

OK innebär att två explosiva varor med de specifika samhanterings~~grupp~~~~bokstäverna~~ får förvaras tillsammans.

~~Explosiva varor i obrutna transportförpackningar i samhanteringsgrupp S får förvaras tillsammans med övriga samhanteringsgrupper utom A och L.~~

Begärlighetsgrader för explosiva varor

Beteckning	Begärlighetsgrad
A	Mycket stöldbegärliga
B	Stöldbegärliga
C	Mindre stöldbegärliga
Explosiv vara	Begärlighetsgrad
<i>Sprängämnen</i>	
Sprängämne i bulk	B
Detonerande stubin	A
Övriga sprängämnen	A
<i>Tändmedel</i>	
Tändämnen	A
Sprängkapslar	A
Tändhattar	B
Tändrör, tändkolvar, pyrotekniska el-tändare m.m.	B
Krutstubin och pyroteknisk stubin	C
<i>Krut, pyrotekniska artiklar och -sätser</i>	
Krut (röksvagt krut och svartkrut) i riskgrupp 1.1, 1.3 eller 1.4	B
Pyrotekniska sätser	B
Fyrverkerier i kategori F1-F3 som är undantagna från tillståndsplikt enligt 2 kap. 6§ §	C
Fyrverkerier i kategori F2-F4 med tillståndskrav i — riskgrupp 1.1—1.2 — riskgrupp 1.3—1.4	B C
Knallskott, eldmarkeringar	B
Nödraketer	C
Drivladdningar för modellraketer i kategori P1	C
PU	C
Stenspräckare (utan tändare)	<u>C</u> B
Övriga pyrotekniska artiklar i — riskgrupp 1.1—1.2 — riskgrupp 1.3—1.4	B C
<i>Ammunition</i>	
Ammunition till handeldvapen	B
Tårgaspatroner	A
Rökammunition	B
Ammunition till militära vapen annat än handeldvapen	A

Indelning av skyddsmålskyddsvärt objekt i huvudgrupper

Skyddsmålskyddsvärt objekt indelas i fyra grupper; skyddsmålskyddsvärt objekt av särskild omfattning samt skyddsmålskyddsvärt objekt i huvudgrupperna I, II och III.

Om det råder tvekan om vilken huvudgrupp ett skyddsmålskyddsvärt objekt tillhör väljs den med närmast lägre nummer.

Skyddsmålskyddsvärt objekt av särskild omfattning

Skyddsmålskyddsvärt objekt av särskild omfattning är områden, byggnader eller anläggningar där vanligtvis många-minst hundra (100) personer uppehåller sig och där olyckor kan innebära allvarliga konsekvenser för människors liv och hälsa.

Exempel:

Sjukhus, skola, större kontorsbyggnad, större flygplats, nöjesfält eller motsvarande befolkningstätt område där en olycka kan förväntas få allvarliga konsekvenser.

Huvudgrupp I

Skyddsmålskyddsvärt objekt i huvudgrupp I är områden, byggnader eller anläggningar där fler än tio (10) personer vanligen uppehåller sig eller anläggning där skador skulle innebära stora ekonomiska konsekvenser.

Exempel:

- Tätbebyggt område eller fritidshusområde.
- Byggnader eller plats där ett flertal fler än tio (10) människor brukar samlas, t.ex. kyrka, annan större samlingslokal, varuhus, idrottsanläggning, friluftsbad, nöjeslokal eller andra anläggningar av motsvarande dignitet.
- Trafikled med stor trafiktäthet, t.ex. europavägar i anslutning till en storstadsregion samt järnvägar med pendeltågs- eller tunnelbanetrafik inom en sådan region.
- Friliggande förråd för brandfarlig vara, t.ex. cisterner och fatförråd ovan mark med lagring av mer än 25 m³ vätska med flampunkt upp till 30 °C, eller mer än 100 m³ vätska med flampunkt från 30 °C upp till 100 °C.
- Transmissionsledning för naturgas ovan mark med tillhörande anordningar.
- Industribyggnad eller annan arbetsplats där fler än tio människor uppehåller sig.
- Sådant objekt som ~~K~~kraftstation, värmeverk, vindkraftverk, solcellsanläggning, värmekraftverk, vattenverk, ~~och större~~ vattenledning, reningsverk, ~~och större~~ avloppsledning, elverk, ~~och större~~ kraftledning, eller större transformatorstation som är klassad som skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305).
(Avstånd till friledning regleras i Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter ELSÄK-FS 2008:1.)
- Station, antennenläggning och större kabelinstallation i och ovan mark för telekommunikation, t.ex. radar-, radio- eller TV-sändare samt radiolänkstation.
- Parkeringsplats avsedd för fler än 200 fordon.

- Hamn och hamnanläggning för passagerarfartyg eller färjor med fler än hundra (100) passagerare.

Huvudgrupp II

SkyddsmålSkyddsvärt objekt i huvudgrupp II är områden där tio (10) personer eller färre vanligen uppehåller sig eller platser med stora kulturella värden eller stora miljövärden i områden med tydliga gränser.

Exempel:

- Enstaka bostads- eller fritidshus. Med enstaka menas två eller färre.
- Kulturellt minnesmärke eller fornlämning, t.ex. gravplatser, fornborgar, hållristningar, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och i övrigt vad som anges i kulturmiljölagen (1988:950).
- Område med stora miljövärden och tydliga gränser, t.ex. Natura 2000-område eller nationalpark.
- Hamnanläggning: förtöjningsplats för fartyg där lastning och lossning sker på kaj till annat transportmedel (även rörledning).
- Parkeringsplats avsedd för högst 200 fordon.
- Vindkraftspark.
- Solcellspark.

Huvudgrupp III

SkyddsmålSkyddsvärt objekt i huvudgrupp III är en trafikled med måttlig trafiktäthet.

Exempel:

- Trafikled av riksvägsstandard som förbinder större eller mindre tätorter med varandra.
Trafikled med liten trafiktäthet utgör inte skyddsmålskyddsvärt objekt.
- Större farled, t.ex. vattenväg till en större hamnanläggning med reguljär färjetrafik. Farled med liten trafiktäthet utgör inte skyddsmålskyddsvärt objekt.

Begärlighetsgrader för explosiva varor

Beteckning	Begärlighetsgrad
<u>A</u>	Mycket stödbegärliga
<u>B</u>	Stödbegärliga
<u>C</u>	Mindre stödbegärliga
Explosiv vara	Begärlighetsgrad
<u>Sprängämnen</u>	
<u>Sprängämne i bulk</u>	<u>B</u>
<u>Detonerande stubin</u>	<u>A</u>
<u>Övriga sprängämnen</u>	<u>A</u>
<u>Tändmedel</u>	
<u>Tändämnen</u>	<u>A</u>
<u>Sprängkapslar</u>	<u>A</u>
<u>Tändhattar</u>	<u>B</u>
<u>Tändrör, tändkolvar, pyrotekniska el-tändare m.m.</u>	<u>B</u>
<u>Krutstubin och pyroteknisk stubin</u>	<u>C</u>
<u>Krut, pyrotekniska artiklar och -satser</u>	
<u>Krut (röksvagt krut och svartkrut) i riskgrupp 1.1, 1.3 eller 1.4</u>	<u>B</u>
<u>Pyrotekniska satser</u>	<u>B</u>
<u>Fyrverkerier i kategori F1-F3 som är undantagna från tillståndsplikt enligt 2 kap. 8 §</u>	<u>C</u>
<u>Fyrverkerier i kategori F2-F4 med tillståndskrav i</u> – <u>riskgrupp 1.1 - 1.2</u> – <u>riskgrupp 1.3 - 1.4</u>	<u>B</u> <u>C</u>
<u>Knallskott, eldmarkeringar</u>	<u>B</u>
<u>Nödraketer</u>	<u>C</u>
<u>Drivladdningar för modellraketer i kategori P1</u>	<u>C</u>
<u>PU</u>	<u>C</u>
<u>Stenspräckare</u>	<u>B</u>
<u>Övriga pyrotekniska artiklar i</u> – <u>riskgrupp 1.1 - 1.2</u> – <u>riskgrupp 1.3 - 1.4</u>	<u>B</u> <u>C</u>
<u>Ammunition</u>	
<u>Ammunition till handeldvapen</u>	<u>B</u>
<u>Tårgaspatroner</u>	<u>A</u>
<u>Rökammunition</u>	<u>B</u>
<u>Ammunition till militära vapen annat än handeldvapen</u>	<u>A</u>

Förbuds- och varningsskyltar

Förbud mot rökning och öppen eld

Förbudsskylten kännetecknas av en rund form med svart symbol mot vit bakgrund, röd bård- och diagonallinje. Den röda delen ska vara minst 35 % av skyltens yta.

Explosionsfara

Skylten ska vara utformad som faropiktogram GHS01 i enlighet med regel 1.1 i bilaga V till förordning (EG) nr 1272/2008.

Gul-svart trekantig varningsskylt för explosiva varor som tidigare föreskrivits får användas som längst till den 1 juni 2019.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd om hantering av explosiva varor

Dessa allmänna råd ansluter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om hantering av explosiva varor. Termer och uttryck ~~som används i författningen används med samma betydelse~~ i dessa allmänna råd har samma betydelse som i författningen.

Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. Allmänna råd är inte tvingande. Deras funktion är att förtydliga innebörden i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter och att ge generella rekommendationer om deras tillämpning.

Allmänna råd är markerade med grå bakgrund.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

REMISSUTGÅVA

1 kap. Inledande bestämmelser

6 §

Skrot avser kasserade maskiner, utrustningar, verktyg och liknande som har använts i hantering av explosiv vara. Skrot omfattar inte bergsmassa eller sprängsten kontaminerad med sprängämnesrest.

8 §

Odetonerad explosiv vara i sprängsalvor bör destrueras snarast efter upptäckten. En vanlig destruktionsmetod är att ladda det odetonerade sprängämnet i en ny salva där det passar in. Om det dröjer länge till en lämplig salva där det odetonerade sprängämnet kan destrueras, bör andra destruktionsmetod övervägas. Det är inte lämpligt att ladda odetonerad sprängkapsel i en ny salva. Odetonerad sprängkapsel bör destrueras separat med en metod där odetonerad sprängkapsel kan hanteras säkert och det är lätt att kontrollera destruktionsresultat.

Det är viktigt att komma ihåg att kravet på dagbok i 9 kap. 13 § gäller även odetonerad explosiv vara som inte förbrukats vid användning.

7 kap. Registrering av identitetsmärkta explosiva varor

6 §

Den regelbundna provningen av registret bör ske en gång per år.

9 kap. Förvaring

9 §

För att undvika antändning bör det finnas ett avstånd på 10 cm mellan den explosiva varan och utanpåliggande elkablar, ljusarmaturer, övriga elektriska installationer, ~~hygrostat~~ och dylikt.

16 §

Explosiva varor kan klassificeras till 1.4 S genom förpackningsutformning. Det är vanligt att innerförpackningar, mellanförpackningar eller andra tillbehör utnyttjas för att dels hålla explosiva varorna åtskilda från varandra och dels förhindra fortplantning av explosion från en vara till en annan. Om en bruten transportförpackning med klassificeringskod 1.4 S återförslutas, kan explosiva varor i förpackningen behålla klassificeringskod 1.4 S, om

- de explosiva varorna samt innerförpackningarna, mellanförpackningarna eller övriga tillbehör runt om explosiva varor i ytterförpackningen är placerade på ursprungligt sätt, och
- den återförslutna ytterförpackningen har samma hållfasthet som den originalförpackningen för transport innan den öppnades.

Syftet med att transportförpackningar och tillhörande förpackningsmaterial i original är att försäkra explosiva varorna förblir i samhanteringsgrupp S även efter återförslutning.

196 §

Vid fastställande av avstånd vid förvaring av explosiva varor bör beräkningsmodellen i bilaga A ~~användas~~ tillämpas. Beräkningsmodellen är tillämplig på mängder från 100 kg. Tabellerna i bilagan anger avstånd för mängder mindre än 100 kg samt riktvärden för större mängder explosiv vara.

1821 §

Ett förråd som ~~För att~~ uppfyllera kravet på tillgreppträdesskydd för explosiva varor av begärlighetsgrad A bör ~~förrådet~~ motstå angrepp med handhållna verktyg och elektriska verktyg i minst 80 minuter ~~nå upp till~~ skyddsnivån vid värdeförvaring enligt europastandard EN 1143-1, utgåva 2, med lägst grade III.

1922 §

Ett förråd som ~~För att~~ uppfyllera kravet på tillgreppträdesskydd för explosiva varor av begärlighetsgrad B bör ~~motstå angrepp med handhållna verktyg och elektriska verktyg i minst 10 minuter~~ ~~förrådet~~ ~~nå upp till~~ skyddsnivån för säkerhetsskåp enligt Svenska Stöldskyddsföreningens Norm SSF 3492, utgåva 1.

274+ §

För att försvåra bortforsling av förråd med t.ex. lastkran eller lastväxlare, bör demonterbar lyftögla avlägsnas. Åtgärd bör tas för att försvåra åtkomst av gaffeltruck, lastkran eller lastväxlare.

285 §

För att ett ~~förråd~~ skåp ska uppfylla kravet på brandmotstånd motsvarande EI 30 bör ~~förrådet~~ skåpet provas mot NT Fire 017, och då uppnå högst 140 °C i medeltemperaturstegring och högst 180 °C i maximal temperaturstegring efter 30 minuter.

2731 §

För att uppfylla kravet på förrådets åskskydd bör detta utformas enligt svensk standard SS-EN 62305-3 Åskskydd - Del 3: "Skydd mot skador på byggnader och personer".

10 kap. Tillverkning m.m.

~~121~~ §

Tillträdesskyddet bör utgöras av ett stängsel med en lägsta höjd av två meter. Vid tillverkning av mycket stöldbärliga explosiva varor bör tillträdesskyddet förstärkas med larm eller bevakning.

212 §

För att uppfylla kravet på tillverkningslokalens åskskydd bör detta utformas enligt svensk standard SS-EN 62305-3 Åskskydd - Del 3: ”Skydd mot skador på byggnader och personer”.

223 §

För att underlätta kontroll och rengöring av en ventilationsanläggning bör anläggningen delas upp i sektioner.

För att förhindra spridning av brand eller explosion genom ventilationsanläggning från en lokal till en annan bör ventilationsanläggningen vara utförd enligt 5:533 i Boverkets byggregler (BFS 2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, BBR utformas så att varje lokal har separat ventilationskanal.

2324 §

För att underlätta omhändertagande av en explosiv vara bör avlopp anordnas på ett sådant sätt att fällor samlar upp den explosiva varan.

24 §

För att förhindra uppkomst av risker med statisk elektricitet bör ytskiktet på arbetsbänkar och golv vara konstruerade med ledande material såsom ledande metall, eller ledande plast eller ledande betong, samt vara kopplad till en gemensam jordpunkt för tillverkningslokalen. Arbetskläder bör vara gjorda av bomull. Arbetsskor bör ha elektrisk kontakt med golvet. Personal som utför arbetsuppgift på arbetsbänkar bör vara potentialutjämnad med arbetsbänkar genom ledande armband som är kopplad till arbetsbänkar eller genom andra metoder.

Avstånd till skydds målskyddsvärt objekt

Gemensamt för alla riskgrupper

Avstånd till skydds målskyddsvärt objekt mäts från den explosiva varans ytterkant till närmaste yttervägg/begränsning hos skydds målskyddsvärt objekt. För trafikled mäts avståndet till närmaste väggkant, för båtled till gränsen av farled och för järnväg till närmaste spårmittpunkt.

Om explosiva varor i olika riskgrupper förvaras tillsammans, görs avståndsberäkningen i två steg. I första steget avgörs vilken vara som är den bestämmande genom att avståndet för den förvarade mängden i respektive riskgrupp beräknas var för sig. Varan i den riskgrupp som medför krav på det längsta avståndet blir den bestämmande. I andra steget beräknas avståndet som om hela den förvarade mängden utgjordes enbart av den bestämmande varan.

Naturligt skydd och vidtagna skyddsåtgärder kan minska verkan av splitter och kaststycken vid en explosion. Naturligt skydd kan utgöras av berg, slänter eller tät skog nära förråd eller skydds målskyddsvärt objekt. Skyddsåtgärder kan till exempel vara en vall eller en mur.

När naturligt skydd finns, eller om skyddsåtgärder vidtagits, görs en beräkning som visar skyddet mot splitter och kaststycken. Oavsett vilket naturligt skydd eller vilka åtgärder som vidtagits får avstånd aldrig understiga hälften av avstånden i tabellerna 1-4.

För skydds målskyddsvärt objekt av särskild omfattning kan avstånd beräknas med formeln $44\sqrt[3]{Q}$ eller förenklat, $1,5 \times$ avstånden för riskgrupp 1.1 och huvudgrupp I enligt tabell 1.

Riskgrupperna 1.1, 1.2 och 1.5

Minsta avstånd till skydds målskyddsvärt objekt för riskgrupperna 1.1, 1.2 och 1.5 och respektive huvudgrupp kan beräknas med formler enligt tabellen nedan.

<u>Skydds målskyddsvärt objekt</u>	<u>Skydds målskyddsvärt objekt av särskild omfattning</u>	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III
		1.1 och 1.5	1.2	1.1 och 1.5	1.2	1.1, 1.2 och 1.5
Riskgrupp	<u>1.1 och 1.5</u> <u>1.2</u>	1.1 och 1.5	1.2	1.1 och 1.5	1.2	1.1, 1.2 och 1.5
Avstånd, A (m) om $Q \geq 100$ kg	$A=44\sqrt[3]{Q}$ $A=102\sqrt[3]{Q}$	$A=30\sqrt[3]{Q}$	$A=68\sqrt[3]{Q}$	$A=6\sqrt{Q}$ $Q \geq 15\,000$ kg $A=30\sqrt[3]{Q}$	$A=53\sqrt[3]{Q}$	$A=9\sqrt[3]{Q}$

(Q = nettovikt explosiv vara)

Vid beräkning av största möjliga mängd explosiva varor som kan förvaras i ett friliggande förråd eller i ett bergutrymme är riskanalysmodellen AMRISK en annan alternativ beräkningsmetod.

Tabell 1.

Avstånd - riktvärden för explosiva varor i riskgrupp 1.1, 1.2 och 1.5

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp				
	1.1 och 1.5	1.2	1.1 och 1.5	1.2	1.1, 1.2 och 1.5
	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III
	Minsta avstånd till <u>skydds</u> målskyddsvärt <u>objekt</u> objekt (m)				
≤1	15	35	5	30	5
5	25	45	10	35	10
10	30	50	10	40	10
60	75	85	25	70	25
100	140	150	60	120	45
150	160	160	75	125	50
200	180	170	90	130	50
500	240	200	140	150	70
1 000	300	220	190	170	90
1 500	350	230	230	180	100
2 000	380	240	270	190	110
3 000	430	260	330	200	130
4 000	480	270	380	210	150
5 000	520	280	430	220	160
10 000	650	320	600	250	200
15 000	740	340	740	270	230
20 000	820	360	820	280	250
25 000	880	370	880	290	270
30 000	940	380	940	300	280
35 000	980	390	980	310	300
40 000	1 030	400	1 030	310	310
50 000	1 110	420	1 110	330	340
60 000	1 180	430	1 180	340	360
70 000	1 240	440	1 240	340	370
100 000	1 400	470	1 400	360	420
150 000	1 600	500	1 600	390	480
200 000	1 760	520	1 760	410	530

Gles- eller tätpackat?

När explosiva varor i riskgrupp 1.3 och 1.4 förvaras tätpackade finns en ökad risk för massexplosion vid en antändning iav förrådet. Därför krävs större avstånd till skyddsmålskyddsvärt objektobjekt för tätpackade varor.

Riskgrupp 1.3

För explosiva varor i riskgrupp 1.3 som förvaras tätpackat i förråd tillämpas avståndet en fjärdedel av avståndet enligt avståndsformeln för riskgrupp 1.1, dock aldrig kortare än 5 m.

Högst 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 som förvaras glespackat i förråd saknar avståndskrav i tabell 2.

För mer än 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.3 som förvaras glespackat i förråd och hindras från att spridas vid antändning tillämpas en femtedel av avståndet för riskgrupp 1.1, dock aldrig kortare än 5 m.

Tabell 2. Avstånd - riktvärden för explosiva varor i riskgrupp 1.3

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp					
	1.3 Tät- packat	1.3 Gles- packat	1.3 Tät- packat	1.3 Gles- packat	1.3 Tät- packat	1.3 Gles- packat
	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III	
	Minsta avstånd till <u>skydds</u> målskyddsvärt <u>objekt</u> objekt (m)					
<5	6	0	5	0	5	0
10	8	5	5	5	5	5
20	10	8	5	5	5	5
60	19	15	6	5	6	5
100	35	28	15	12	10	8
150	40	32	18	14	12	10
200	44	35	21	17	13	11
250	47	38	24	19	14	11
300	50	40	26	21	15	12
1 000	75	60	48	38	23	18
6 000	136	109	116	93	41	33

Riskgrupp 1.4

För explosiva varor i riskgrupp 1.4 som förvaras tätpackat i förråd tillämpas en femtedel av avståndet enligt avståndsformeln för riskgrupp 1.1, dock aldrig kortare än 5 m eller längre än 50 m.

Högst 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.4 som förvaras glespackat i förråd saknar avståndskrav i tabell 3. För mer än 5 kg explosiva varor i riskgrupp 1.4 som förvaras glespackat i förråd tillämpas minsta avståndet 5 m.

Tabell 3. Avstånd - riktvärden för explosiva varor i riskgrupp 1.4

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp					
	1.4 Tät- packat	1.4 Gles- packat	1.4 Tät- packat	1.4 Gles- packat	1.4 Tät- packat	1.4 Gles- packat
	Huvudgrupp I		Huvudgrupp II		Huvudgrupp III	
	Minsta avstånd till <u>skydds</u> <u>målskyddsvärt</u> <u>objekt</u> <u>objekt</u> (m)					
≤5	5	0	5	0	5	0
10	5	5	5	5	5	5
20	8	5	5	5	5	5
60	15	5	5	5	5	5
100	28	5	12	5	8	5
150	32	5	14	5	10	5
200	35	5	17	5	11	5
250	38	5	19	5	11	5
300	40	5	21	5	12	5
600	50	5	29	5	15	5
1700	50	5	50	5	21	5
≥20 000	50	5	50	5	50	5

Svartkrut i riskgrupp 1.1

För högst 100 kg svartkrut i riskgrupp 1.1 minskas avståndet till huvudgrupp I enligt tabell 1 till en tredjedel, till huvudgrupp II och III till hälften, dock aldrig under 5 m.

Tabell 4. Avstånd - riktvärden för svartkrut i riskgrupp 1.1

Nettovikt explosiv vara, Q (kg)	Risk- och huvudgrupp		
	Svartkrut 1.1		
	Huvudgrupp I	Huvudgrupp II	Huvudgrupp III
	Minsta avstånd till <u>skydds</u> små skyddsvärt <u>objekt</u> objekt (m)		
<1	5	5	5
5	8	5	5
10	10	5	5
20	13	6	6
60	25	13	13

Inbördes avstånd mellan förråd

Tabell 5 anger riktvärden för minsta avstånd mellan förråd för förvaring av explosiva varor i riskgrupp 1.1.

Om avståndet mellan två förråd med varor i riskgrupp 1.1 är kortare än avstånden i tabell 5, bör förråden betraktas som *ett* förråd med den sammanlagda mängden explosiv vara.

Lokala förutsättningar eller särskilda skyddsåtgärder kan innebära att ett kortare avstånd än tabellvärdet bedöms vara tillräckligt. En sådan bedömning ska göras med hänsyn till såväl tryckvåg, splitter som kaststycken.

Om avståndet mellan två förråd med varor i riskgrupp 1.3 eller 1.4 är kortare än en fjärdedel av tabellvärdet för riskgrupp 1.1 betraktas förråden som om endast *ett* förråd med den sammanlagda mängden finns på platsen.

Tabell 5. Riktvärden för inbördes avstånd mellan förråd

Nettovikt explosiv vara i förrådet med högst Q (kg)	Minsta inbördes avstånd mellan två friliggande förråd (m)
30	8
60	10
100	12
500	20
1 000	25
5 000	43
10 000	54
50 000	93
75 000	106
100 000	116
150 000	133
200 000	147

REMISSUTGÅVA

Beställningsadress
Norstedts Juridik, 106 47 Stockholm
Telefon: 08-598 191 90
E-postadress: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 122

Dnr 2024-000191 003

Kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommuns viktigaste resurs är medarbetarna som möter invånarnas behov av service. Förmågan att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare är avgörande för att Dals-Ed kommun även i framtiden ska kunna skapa goda verksamhetsresultat och lyckas med det kommunala uppdraget.

Den strategiska kompetensförsörjningsplane presenterar pågående och planerade aktiviteter som knyts an till Sveriges kommuner och regioners (SKRs) nio strategier som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor och presenteras utifrån kompetensförsörjningsprocessen. Modellen kan liknas vid en medarbetarlivscykel och involverar alla de faser en medarbetare går igenom tillsammans med en arbetsgivare. Arbetsgivare som lyckas med arbetet enligt modellen upplevs av sina medarbetare och arbetsökande som en attraktiv arbetsgivare.

Med strategisk kompetensförsörjning menas en process för att fortlöpande och långsiktigt säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose medborgarnas behov.

Kompetensförsörjning handlar således inte bara om att rekrytera utan även om hur vi tar hand om de medarbetare som arbetar hos oss idag, hur de trivs på jobbet och påverkar vår förmåga att upplevas som en attraktiv arbetsgivare under hela medarbetarlivscykeln.

Underlaget har varit föremål för information och dialog på kommunövergripande samverkansgrupp 2024-05-16.

Beslutsunderlag

Kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan.
Tjänsteskrivelse HR-chef och tf kommundirektör daterad 2024-05-22.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar:

- att anta den kommunövergripande strategiska kompetensförsörjningsplanen.
- att revidering av planen kan tas fram och beslutas av kommundirektör när centrala riktlinjer förändras samt om behov uppkommer efter uppföljning av aktiviteterna på årsbasis.

Expedieras till

KS

Kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan

Bakgrund och Sammanfattning

Dals-Eds kommuns viktigaste resurs är medarbetarna som möter invånarnas behov av service. Förmågan att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare är avgörande för att Dals-Ed kommun även i framtiden ska kunna skapa goda verksamhetsresultat och lyckas med det kommunala uppdraget.

Planen presenterar pågående och planerade aktiviteter som knyts an till Sveriges kommuner och regioners (SKRs) nio strategier som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor och presenteras utifrån kompetensförsörjningsprocessen. Modellen kan liknas vid en medarbetarlivscykel och involverar alla de faser en medarbetare går igenom tillsammans med en arbetsgivare. Arbetsgivare som lyckas med arbetet enligt modellen upplevs av sina medarbetare och arbetssökande som en attraktiv arbetsgivare.

Hänvisning till kommunens mål och Barnkonventionen

Vi arbetar aktivt med att göra verklighet av att Dals-Ed är en attraktiv kommun, och vi jobbar för hållbarhet och delaktighet. Vår vision ska ge en känsla av att vi värnar om varandra och vi bygger framtiden tillsammans på ett naturligt och hållbart sätt. Dals-Ed är en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar.

Vi anser att varje individ har något att tillföra och vi värdesätter våra medarbetares kompetens och engagemang. Alla medarbetare är representanter för Dals-Eds kommun och det är med vår kompetens som vi skapar professionella och förtroendefulla möten med kommunens invånare. Genom att öka vår kompetens, både genom att lära av varandra, ta vara på goda exempel och genom att utbilda oss utvecklas vi hela tiden. Det är så vi möter framtidens utmaningar.

Finansiering

-

Medbestämmande

Underlaget har varit föremål för information och dialog på kommunövergripande samverkansgrupp 20240516.

Bedömning

Med strategisk kompetensförsörjning menas en process för att fortlöpande och långsiktigt säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose medborgarnas behov. Kompetensförsörjning handlar således inte bara om att rekrytera utan även om hur vi tar hand om de medarbetare som arbetar hos oss idag, hur de trivs på jobbet och påverkar vår förmåga att upplevas som en attraktiv arbetsgivare under hela medarbetarlivscykeln.

Beslutsförslag

Undertecknade föreslår att KSAU beslutar att rekommendera Kommunstyrelsen

- att anta den kommunövergripande strategiska kompetensförsörjningsplanen

- att revidering av planen kan tas fram och beslutas av Kommundirektör när centrala riktlinjer förändras samt om behov uppkommer efter uppföljning av aktiviteterna på årsbasis.

I tjänsten

Veronica Husberg
HR-chef

Jonas Olsson
Tf. Kommunchef

Expedieras till

HR-enheten

KLG

Strategisk kompetensförsörjningsplan för Dals-Eds kommun

Dals-Eds kommuns viktigaste resurs är medarbetarna som möter invånarnas behov av service. Förmågan att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare är avgörande för att Dals-Ed kommun även i framtiden ska kunna skapa goda verksamhetsresultat och lyckas med det kommunala uppdraget.

Med strategisk kompetensförsörjning menas en process för att fortlöpande och långsiktigt säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose medborgarnas behov. Kompetensförsörjning handlar således inte bara om att rekrytera utan även om hur vi tar hand om de medarbetare som arbetar hos oss idag, hur de trivs på jobbet och hur attraktivt det är att arbeta i Dals-Eds kommun.

Planen presenterar pågående och planerade aktiviteter som knyts an till Sveriges kommuner och regioners (SKRs) nio strategier som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor och presenteras utifrån kompetensförsörjningsprocessen. Modellen kan liknas vid en medarbetarlivscykel och involverar alla de faser en medarbetare går igenom tillsammans med en arbetsgivare. Arbetsgivare som lyckas med arbetet enligt modellen upplevs av sina medarbetare och arbetssökande som en attraktiv arbetsgivare.

Inledning och bakgrund	2
Dals-Eds kommun - "Den naturliga hållplatsen"	2
Att skapa värde i Dals-Eds kommun	2
Roller och ansvar	3
Nationell kompetensutmaning.....	3
SKR´s nio strategier	4
1. Arbeta med friskfaktorer	4
2. Underlätta för fler att arbeta mer och längre	4
3. Värna arbetstiden	4
4. Synliggör lön, villkor och förmåner	4
5. Stärk chefens förutsättningar att leda	4
6. Använd kompetensen rätt.....	4
7. Utnyttja teknikens möjligheter.....	4
8. Rekrytera och attrahera bredare.....	4
9. Främja medarbetarnas utveckling och möjligheter till omställning	5
Kompetensförsörjningsprocess och aktiviteter	5
Kartlägga	6
Attrahera	7
Rekrytera	7
Introducera - pre/onboarding	8
Utveckla och behålla.....	9
Avsluta - offboarding	10
Referensmaterial.....	11

Inledning och bakgrund

Dals-Eds kommuns viktigaste resurs är medarbetarna som möter invånarnas behov av service. Förmågan att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare är avgörande för att Dals-Ed kommun även i framtiden ska kunna skapa goda verksamhetsresultat och lyckas med det kommunala uppdraget. Det är av stor vikt att den kompetens som finns idag och i framtiden används i större omfattning i en arbetsmiljö som skapar förutsättningar för goda arbetsprestationer. Tillsammans behöver vi skapa nya vägar till kompetensförsörjning och detta kommer att vara en stor del av det vardagliga arbetet idag och i framtiden.

Vi ser i befolkningsprognoser att det blir allt fler äldre i Dals-Eds kommun och även i angränsande kommuner vilket leder till konkurrens om samma medarbetare. För att Dals-Eds kommun ska komma väl ut i konkurrensen om tillgänglig kompetens arbetar kommunen aktivt med att öka sin attraktivitet som arbetsgivare. Vi ser också att det föds färre barn i Dals-Eds kommun vilket bidrar till olika utmaningar i kommunens förvaltningar. Denna kompetensförsörjningsplan ska stärka och vara ett stöd för Dals-Eds kommuns medarbetare, chefer och politiker i vårt gemensamma arbete med kompetensförsörjning. Genom att följa planen klarar vi vårt samhällsuppdrag, nu och i framtiden.

Planen beskriver kommunövergripande insatser som genomförs inom kompetensförsörjningsområdet. Utöver denna övergripande plan kan förvaltningarna ha egna verksamhetsspecifika strategier för kompetensförsörjning.

Dals-Eds kommun - "Den naturliga hållplatsen"

Vi arbetar aktivt med att göra verklighet av att Dals-Ed är en attraktiv kommun, att vi jobbar för hållbarhet och delaktighet. Vår vision ska ge en känsla av att vi värnar om varandra och vi bygger framtiden tillsammans på ett naturligt och hållbart sätt. Dals-Ed är en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar.

Vi anser att varje individ har något att tillföra och vi värdesätter våra medarbetares kompetens och engagemang. Alla medarbetare är representanter för Dals-Eds kommun och det är med vår kompetens som vi skapar professionella och förtroendefulla möten med kommunens invånare. Genom att öka vår kompetens, både genom att lära av varandra, ta vara på goda exempel och genom att utbilda oss utvecklas vi hela tiden. Det är så vi möter framtidens utmaningar.

Att skapa värde i Dals-Eds kommun

"Vi vill varandra väl och gör varandra bra" är en central del i vår organisationskultur. Vi tror på att stärka varandra i teamet genom Tillit, Engagemang, Ansvar och Mod (TEAM) och vi vet att varje person i vår organisation skapar värde i vårt viktiga samhällsuppdrag, varje dag. Genom ett tillitsbaserat ledarskap och ett aktivt medarbetarskap skapar vi förutsättningar för delaktighet i ett öppet klimat, där alla medarbetare i vår organisation tar ansvar för relationen till sig själva, till sina kollegor, till sin chef och relationen till dem vi finns till för.

Roller och ansvar

Kommunfullmäktige och nämnder - ansvarar för att skapa förutsättningar för en attraktiv arbetsgivare. De tar beslut i strategiska frågor som vision och budget.

Förvaltningar - ansvarar för att ta fram, genomföra och följa upp behov inom området strategisk kompetensförsörjning.

HR - samordnar kommunövergripande insatser och aktiviteter. HR stöttar vid behov förvaltningarna i deras verksamhetsspecifika arbete med kompetensförsörjning.

Nationell kompetensutmaning

SKR's prognoser visar att välfärden behöver anställa 410 000 personer på grund av demografins utveckling och pensioneringar fram till 2031 - om inget förändras. Befolkningsutvecklingen ger tydliga indikationer på hur behoven av anställda inom välfärdens olika verksamheter kommer att förändras. En minskning av antalet barn i befolkningen leder exempelvis till ett lägre behov av förskola och skola, medan fler äldre leder till ökad efterfrågan på vård och omsorg. De som är över 80 år i befolkningen kommer att öka med nästan 50 % vilket innebär att äldreomsorgen behöver öka antalet anställda med drygt 30 procent. Även anställda inom hälso- och sjukvården behöver öka påtagligt. Utmaningen består i att personer i arbetsför ålder och därmed antalet sysselsatta ökar blygsamt under kommande tioårsperiod. Ungefär hälften av ökningen av sysselsatta behöver välja jobb inom vård och omsorg i kommuner eller hälso- och sjukvård i regioner till följd av demografin. Bara äldreomsorgen behöver en tredjedel av ökningen av sysselsatta. Samtidigt är konkurrensen om arbetskraften på hela arbetsmarknaden stenhård. Förutsättningarna varierar dessutom över landet, i sex av tio kommuner minskar personer i arbetsför ålder samtidigt som behoven av välfärd ökar. Situationen är komplex men inte omöjlig att lösa. Det finns ingen enskild magisk lösning på välfärdens kompetensutmaning. Även om det finns en viss potential att möta välfärdens kompetensförsörjning genom att få fler i arbete som idag står utanför arbetsmarknaden och genom de som ställer om från andra branscher, så kommer det inte räcka. Lösningarna på välfärdens kompetensutmaning är således inte så enkla som att enbart rekrytera fler. Kommuner och regioner behöver istället förändra arbetssätt och ta tillvara och utveckla de befintliga medarbetarna för att minska behovet av fler anställda. Det är där den största potentialen finns. För att klara detta krävs en helhetssyn och en kombination av långsiktiga åtgärder där arbetsgivare, staten och fackliga organisationer samarbetar med målet att trygga kompetensförsörjningen i välfärden.¹

¹ Källa: skr.se Välfärdens kompetensförsörjning, Personalprognos 2021–2031 och hur välfärden kan möta kompetensutmaningen

SKR's nio strategier

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har identifierat nio strategier i rekryteringsrapport från 2020, som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor. Det är övergripande strategier som kan minska behovet av rekrytering och öka arbetsgivarens attraktionskraft för att locka fler medarbetare.

1. Arbeta med friskfaktorer

Bra arbetsmiljö och balans mellan arbete och fritid är avgörande faktorer i valet av arbetsgivare. Arbetsmiljöarbete är därför ett viktigt sätt att säkra kompetensförsörjningen. För att skapa friska, hållbara och attraktiva arbetsplatser behöver kommuner och regioner arbeta med friskfaktorer.

2. Underlätta för fler att arbeta mer och längre

Bristen på arbetskraft gör att arbetsgivare behöver ta tillvara på den kompetens som redan finns. Behovet av att anställa fler minskar betydligt om deltidsarbetande arbetar fler timmar i veckan och om fler förlänger arbetslivet.

3. Värna arbetstiden

Bristen på arbetskraft gör att arbetsgivare behöver ta tillvara på den kompetens som redan finns. Behovet av att anställa fler minskar betydligt om deltidsarbetande arbetar fler timmar i veckan och om fler förlänger arbetslivet.

4. Synliggör lön, villkor och förmåner

Kommuner och regioner erbjuder både meningsfulla arbeten och kollektivavtal med bra villkor och förmåner. Att synliggöra detta för befintliga och potentiella medarbetare är en strategi för att säkra kompetensförsörjningen.

5. Stärk chefens förutsättningar att leda

Ledarskapet har stor betydelse för möjligheten att attrahera och behålla kompetenta och engagerade medarbetare. Att chefer har rätt förutsättningar att styra och leda är därför centralt.

6. Använd kompetensen rätt

Rätt kompetens på rätt plats är en förutsättning för att säkra kompetensförsörjningen. Genom att arbetsgivare tar tillvara och utvecklar de befintliga medarbetarnas kapacitet och kompetens på ett bättre sätt, kan behoven av fler anställda minska.

7. Utnyttja teknikens möjligheter

Teknik, digitalisering, automatisering och artificiell intelligens kan erbjuda innovativa lösningar som bidrar till att säkra välfärdens kompetensförsörjning. Genom att lära mer om ny teknik och hur den kan införas, kan arbetsgivare få stöd att förbättra både kvalitet och effektivitet i verksamheten.

8. Rekrytera och attrahera bredare

Personer som i dag arbetar i andra branscher eller står utanför arbetsmarknaden kan med rätt insatser bli framtida medarbetare. Välfärdens arbetsgivare kan bredda sin rekryteringsbas och bli attraktiva för fler.

9. Främja medarbetarnas utveckling och möjligheter till omställning

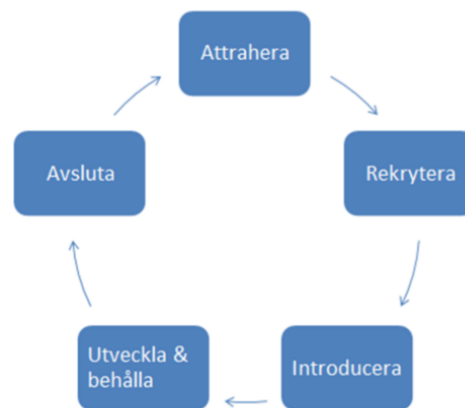
Med goda möjligheter till utveckling och omställning kan medarbetare och verksamheter ta sig an nya eller förändrade arbetsuppgifter. Kompetensutveckling genom hela arbetslivet skapar engagemang och är en förutsättning för att kunna attrahera och behålla rätt kompetens.

Kompetensförsörjningsprocess och aktiviteter

Med strategisk kompetensförsörjning menas en process för att fortlöpande och långsiktigt säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose medborgarnas behov. Kompetensförsörjning handlar således inte bara om att rekrytera utan även om hur vi tar hand om de medarbetare som arbetar hos oss idag, hur de trivs på jobbet och hur attraktivt det är att arbeta i Dals-Eds kommun.

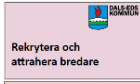
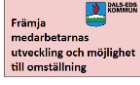

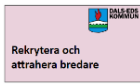
Kompetensförsörjningsprocessen visar samspelet mellan att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla, behålla och avsluta medarbetare. Modellen kan liknas vid en medarbetarlivscykel och involverar alla de faser en medarbetare går igenom tillsammans med en arbetsgivare. Arbetsgivare som lyckas med arbetet enligt modellen upplevs av sina medarbetare och arbetssökande som en attraktiv arbetsgivare.

Kartlägga

Kartläggning är grunden för hur vi formar framtida aktiviteter. Arbetet behöver ske kontinuerligt på flera olika nivåer i organisationen.

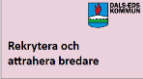

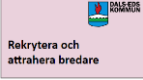

Strategi	Aktivitet	Syfte	Tidsplan	Ansvarig
 Rekrytera och attrahera bredare Främja medarbetarnas utveckling och möjlighet till omställning	Ta fram en mall för kartläggning av framtida kompetensutvecklingsbehov	Forma en struktur för att synliggöra framtida behov kommunövergripande kring kompetensutveckling.	Klart	HR
	Kartlägga framtida kompetensutvecklingsbehov enligt mall på enhetsnivå (utifrån medarbetarsamtalen)	Identifiera framtida behov och bidra till helhetsbild av kompetensutvecklingsbehov	Okt Årligen	Enhetschef
	Sammanställning av respektive förvaltnings behov av kompetensutvecklingsbehov inför KLG	Identifiera framtida behov och bidra till helhetsbild av kompetensutvecklingsbehov	Årligen	FVC
	Beslut kring kommande års kompetensutvecklingsinsatser	Plan för kompetensförsörjningsinsatser i kommunen samt kostnadseffektivisera	Nov/ Dec Årligen	KLK
 Använd kompetensen rätt	Prognos för framtida rekryteringar utifrån kommande vakanser, pensionsavgångar, åldersstruktur mm.	Synliggöra framtida behov, beaktade förändrade behov	Årligen	Enhetschef
 Rekrytera och attrahera bredare	Samverkan/ samorganisering av funktioner/verksamheter i Dalsland (Avsiktsförklaring Dalslandskommunerna)	Genom att samarbeta skapa synergieffekter för en god kompetensförsörjning i Dalsland	På- gående	
	Samverkan/samorganisering av funktioner/verksamheter inom Dals-Eds kommun	Genom att samarbeta över olika verksamhetsområden inom kommunen tillvarata den egna kompetensen, möjliggöra utveckling inom tjänster samt kostnadseffektivisera.	2024	KLK

Attrahera

Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke är viktigt för den långsiktiga kompetensförsörjningen, att vi syns och upplevs som en attraktiv arbetsgivare. Detta sker genom att sprida goda exempel från verksamheterna, visa bredden av jobb inom kommunen, marknadsföra samhällsnyttan och öka medvetenheten om att vi alla tillhör samma arbetsgivare.

Strategi	Aktivitet	Syfte	Tidsplan	Ansvarig
	Erbjuda prova-på-praktik (Feriepraktik)	Visa upp DEK som potentiell framtida arbetsgivare för ungdomar	Årligen, pågår	AME
	Välkomna Prao från grundskolan	Visa upp DEK som potentiell framtida arbetsgivare för ungdomar	Årligen, pågår	Enhetschef
	Välkomna praktikanter från gymnasie- och högskolor/universitet	Visa upp DEK som potentiell framtida arbetsgivare för ungdomar	Årligen, pågår	Enhetschef
	Ta fram enkät	Att följa upp kommunupplevelsen av prao/praktik mm för att få en bild av hur man ser på kommunen som potentiell arbetsgivare.	2025	HR
	Bemanningsplanering - utifrån heltid som norm, hållbart arbetsliv och verksamhetens behov och utveckling.	Öka attraktiviteten och klara framtidens kompetensförsörjning	Enligt handlingsplan för heltidsarbete som norm	Enhetschef
	Framtagande av en marknadsföringsplan	Öka attraktivitet för kommunen som organisation	2024	Kansli

Rekrytera

Ett av de viktigaste områdena i kompetensförsörjningsplanen är att planera och genomföra de rekryteringar som stödjer verksamhetens mål och prioriteringar. Målet är att få sökande med kompetens och förväntningar som stämmer så bra som möjligt med våra krav som arbetsgivare. Innan rekrytering påbörjas ska chef göra en behovsanalys. Syftet med en behovsanalys är att chef ska arbeta aktivt med sin kompetensförsörjningsutmaning innan rekryteringsprocess påbörjas.

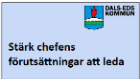
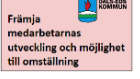

Rekryteringsprocessen ska vara transparent och ge en tydlig bild av arbetet och Dals-Eds kommun som arbetsgivare till de arbetssökande. Kontakten med kandidaterna, i alla delar av rekryteringsprocessen, ger oss möjlighet att förmedla en positiv bild av Dals-Eds kommun som arbetsgivare.

Strategi	Aktivitet	Syfte	Tidsplan	Ansvarig
	Ta fram stödmaterial för behovsanalys (kravspecifikation)	Skapa förutsättningar för att vägleda chef till att göra rätt bedömning inför rekrytering.	2024	HR
	Utvärdera och vid behov uppdatera rekryteringsprocessen	Säkerställa att vår rekryteringsprocess håller över tid	2024, därefter årligen	HR

Introducera - pre/onboarding

Den första tiden på det nya jobbet har stor betydelse för hur medarbetare kommer att trivas på jobbet och hur arbetsuppgifterna utförs. En bra introduktion är en bra investering i vår viktigaste tillgång, kommunens medarbetare. För att introduktionen ska ge resultat behöver den pågå under en längre tid och vara uppdelad med olika fokus. Varje medarbetare ska få en övergripande introduktion som är gemensam för Dals-Eds kommun, utöver det behövs en specifik introduktion för verksamheten och enheten.

Strategi	Aktivitet	Syfte	Tidsplan	Ansvarig
 	Uppdatera kommungemensam introduktion och se över möjligheterna för en digital kommungemensam introduktion	Säkerställa att nyanställda får en enhetlig introduktion	Klart, uppdatera vid behov	HR
	Genomföra och vid behov uppdatera introduktion på förvaltningsnivå och enhetsnivå. Innefattar faddrar/mentor/ handledarskap	Ge medarbetare goda förutsättningar för att komma in i sitt arbete. Säkra att introduktionen är användbar och av hög kvalitet	Kontinuerligt	FVC samt Enhetschef
	Chef har möjlighet att i förväg planera för medarbetarnas första anställningsdag (-ar) genom att skicka mail, skapa kalenderinbjudningar mm	Ge medarbetare goda förutsättningar för att snabbt komma in i sitt arbete samt kvalitetssäkra introduktionen.	Klart	IT

8(12)

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

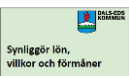
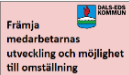
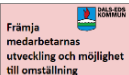

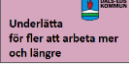
E-post: kommun@dalsed.se

	10 dagar innan första arbetsdagen.			
--	------------------------------------	--	--	--

Utveckla och behålla

I Dals-Eds kommun ska alla medarbetare få utvecklas i sina yrkesroller. Medarbetare ska inspireras till goda arbetsinsatser som bidrar till verksamhetens mål nås. Behov av kompetensutveckling ska vara en del av det årliga medarbetarsamtalet och kompetensutvecklingen ska vara tydligt kopplad till verksamhetens behov. Det är viktigt att vi erbjuder medarbetare ett hållbart arbetsliv med en god arbetsmiljö, delaktighet och samverkan, bra arbetsvillkor och individuella utvecklingsmöjligheter.

Strategi	Aktivitet	Syfte	Tidsplan	Ansvarig
 Synliggör lön, villkor och förmåner Främja medarbetarnas utveckling och möjlighet till omställning	Erbjuda konkurrenskraftiga löner och förmåner för att behålla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens	Inom ramen för löneöversynsprocessen arbeta för att erbjuda konkurrenskraftiga löner med hänsyn till kommunens storlek och ekonomiska förutsättningar	Årlig löneöversyns - process	HR samordnar
 Främja medarbetarnas utveckling och möjlighet till omställning	Aktivt medarbetarskap	Genom medarbetarutbildning stärka det aktiva medarbetarskapet i kommunen.	Pågående	Enhetschef
 Arbeta med friskfaktorer Underlätta för fler att arbeta mer och längre	Arbetsmiljöarbetet tydligt på agendan	Utifrån arbetsmiljöpolicy och övriga styrdokument arbeta för en god arbetsmiljö i kommunernas respektive verksamheter. Därigenom vara en attraktiv arbetsgivare samt skapa förutsättningar för medarbetare att vilja och kunna arbeta längre (ålder)	Pågående, naturlig del på APT och andra mötesforum	Enhetschef
	Arbetsmiljöutbildning chefer och skyddsombud	Stärka kompetensen inom arbetsmiljöområdet.	Från 2023 och sedan kontinuerligt	HR
<i>"Målsättningen för arbetsmiljöarbetet i Dals-Eds kommun är att skapa en säker, stimulerande och långsiktigt hållbar arbetsmiljö där arbetsglädje är en drivkraft i organisationen och krav balanseras med resurser. I arbetsmiljöarbetet beaktas alla aspekter såsom fysisk, organisatorisk och social arbetsmiljö." Ur Arbetsmiljöpolicy för Dals-Eds kommun.</i>				

	Samverkansavtal och samverkansorganisation	Utifrån träffat samverkansavtal arbeta för samverkan och delaktighet på kommunövergripande nivå så väl som förvaltningsnivå	Löpande del av arbetet med samverkan	FVC
	Lokal samverkan och APT	Utifrån träffat samverkansavtal arbeta för samverkan och delaktighet på arbetsplatsnivå samt regelbundna APT	Löpande del av arbetet med samverkan	Enhetschef
	Medarbetarutbildning Samverkan	Stärka kompetensen inom Samverkan (nytt arbetssätt)	Från 2023 och sedan kontinuerligt	Enhetschef
	Lärplattform för ledare i Dals-Eds kommun via microlearning	Syfte att fortlöpande stärka kompetens inom ledarskap för att skapa tydlighet och förutsägbarhet	Klar med start 2024	HR
	Tydligt grunduppdrag och individuellt grunduppdrag	Utifrån ett kundperspektiv tydliggöra uppdrag och förväntningar.	Årligen på APT samt medarbetarsamtal	Enhetschef

Avsluta - offboarding

Målsättningen är att alla medarbetare som avslutar sin karriär i Dals-Eds kommun ska vara goda ambassadörer och bidra till att sprida bilden av att Dals-Eds kommun är en attraktiv arbetsgivare. För att på så sätt bidra till att attrahera nya medarbetare.

Det är viktigt att vi överför kompetens från de som slutar till befintliga medarbetare. För att kunna utveckla vår verksamhet och vårt arbete med kompetensförsörjning behöver vi som arbetsgivare ta reda på varför en person väljer att avsluta sin anställning hos oss.

Strategi	Aktivitet	Syfte	Tidsplan	Ansvarig
 	Alla avgående medarbetare ska erbjudas avgångssamtal	Fånga upp vilka förbättringsområden verksamheten har.	Kontinuerligt	Enhetschef
		Alla avgående medarbetare erbjuds att besvara avgångsenkät. (QR-kod till enkäten finns på mall för begäran om avgång samt som en punkt på mall för avgångssamtal)	Fånga upp vilka förbättringsområden vi som arbetsgivare har.	Klar
	Sammanställa avgångsenkäten på årsbasis i personal & hälsobokslutet för att sedan följas upp i KLG	Fånga upp förbättringsområden samt öka upplevelsen av Dals-Eds kommun som attraktiv arbetsgivare	2024	HR
 	Omställningsstrategi	Synliggöra och skapa transparens kring vilka aktiviteter som är knutna till omställning och avveckling	2025	HR

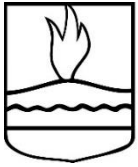
Referensmaterial

Publikationer

- [SKR, Välfärdens kompetensförsörjning, Personalprognos 2021–2031 och hur välfärden kan möta kompetensutmaningen](#)

Styrdokument Dals-Eds kommun

- Strategi för LEV

Diarium: Kommunstyrelsen

Datum	Dokument- nummer	Beskrivning	Delegat
2024-05-31	46843	Delegationsbeslut 2024-50 - Yttrande om tillstånd enligt ordningslagen och lokala föreskrifter för Coverband (A302.138/2024)	Samhällsbyggnadschef
2024-06-05	46869	Delegationsbeslut 2024-51 - Tillsynsföreläggande enligt 5 kap. 2 § Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 2024 - Foundever Sweden AB	Stf räddningschef
2024-06-12	46915	Delegationsbeslut 2024-52 - Yttrande angående Religionsutövning i Terrassparken	Samhällsbyggnadschef
2024-06-12	46919	Delegationsbeslut 2024-53 - Upplåtelseavtal - Eds countryfest 2024	Fastighetsförvaltare
2024-06-12	46920	Delegationsbeslut 2024-54 - Ansökan om gräv tillstånd i allmän platsmark - Skjutbanevägen	Samhällsbyggnadschef
2024-06-13	46925	Delegationsbeslut 2024-55 - Beslut om förbud enl. SMO 5 kap. 2 § - Bråten 1:33	Sotarn på Dal
2024-06-13	46926	Delegationsbeslut 2024-56 - Beslut om förbud enl. SMO 5 kap. 2 § - Ökna 3:2	Sotarn på Dal